

# KURJER POZNAŃSKI

wychodzi 2 × dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna  
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 388

Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 23 sierpnia 1936

Rok 31

Poznań, 22 sierpnia.

## Spójrzmy w głąb rozwoju stosunków we Francji

Triumf lewicy, a właściwie socjalistów i komunistów przy ostatnich wyborach we Francji i ujawniona prężność frontu ludowego stanowi fakt, który powinien wywołać głębsze zastanowienie. Dlaczego naród ze starą i świetną kulturą, dotknięty w stopniu mniejszym, niż inne narody zachodnio-europejskie, bezrobociem i kryzysem gospodarczym, ujawnia sympatje do przewrotu politycznego i gospodarczego w stylu bolszewickim? Przecież właśnie Francja w porównaniu ze swoimi sąsiadami odznacza się najzdrowszą strukturą gospodarczą: ma daleko większy od innych krajów przemysłowy odsetek ludności rolniczej, chłopskiej, latyfundja już oddawna zniknęły; koncentracja przemysłu naogół nie przybrała tak wielkich rozmiarów, jak gdzieindziej; rzemieślnictwo i drobny przemysł okazują dużą żywotność; ma wielkie rozpowszechnienie własności i gromadzone skrupulatnie oszczędności.

Tymczasem dzieje wewnętrzne Francji ostatnich lat kilkudziesięciu wykazują stałe przesuwanie się większości ku lewicy. Zgromadzenie Narodowe w r. 1871 po upadku Napoleona III miało jeszcze słabą większość monarchiczną, następnie rządziły żywioły republikańskie konserwatywne, z kolei umiarkowane, później wpływ decydujący przez szereg dziesięcioleci posiadała partja radykalna, obecnie najsilniejszą partją są socjaliści, zagrożeni już przez szybko wzmagających się na siłach komunistów.

Można spotkać się z rozmaitymi próbami wyjaśnienia tego zjawiska. Przedewszystkiem stara geografia wyborcza daje uprzywilejowanie dzielnicom południowym Francji, które na ogół się wyludniają, nad departamentami północnymi, mającymi daleko gęstsza ludność. Francuzi zaś południowi są szczególnie wrażliwi na gesty i frazesy demagogiczne.

Tłumaczy się zazwyczaj wyniki wyborów tem, że ministerstwo spraw wewnętrznych jest stale w ręku radykalów czyli masonów, i że obsadza ono stanowiska prefektów, „robiących” wybory, oraz tem, że o wynikach głosowania decydują lokalne komitety, opanowane przez macherów politycznych, kierowanych przez wolnomularstwo. Trzeba wszakże pamiętać, że Francuzi współcześni są indywidualistami i sceptykami, mniej, niż inne narody, poddającymi się sugestji wieców i agitacji, i że o przeprowadzaniu wyborów przez władze systemem wschodnim nie może być mowy.

Niewątpliwie nad rozwojem stosunków politycznych francuskich zaciążyły wpływy masonerii. Masoneria wszakże wyzyskuje prądy i nastroje

## Odpowiedź włoska na notę rządu francuskiego

Zadowolenie w Anglii z powodu oświadczenia min. Ciano

Rzym. (PAT). Treść noty, wręczonej wczoraj ambasadorowi de Chamberlain przez ministra spraw zagranicznych Ciano, brzmi jak następuje:

Panie ambasadorze, mam zaszczyt przypomnieć rozmowy, które przeprowadziłem z waszą ekscelencją na temat nieinterwencji w sprawie hiszpańskiej, oraz powołać się na uwagi, uczynione przeze mnie do znaczenia, jakie nieinterwencja powinna posiadać, aby być istotnie skuteczną. W związku z temi rozmowami oraz w zamiarze uczynienia, jeśli chodzi o mój rząd, wszystkiego, co może ułatwić i przyspieszyć zawarcie układu, mam zaszczyt powiadomić waszą ekscelencję, że rząd włoski zobowiązuje się zgodnie z klauzulą zaproponowaną przez rząd francuski:

1) Do wydania zakazu bezpośredniej i pośredniej wysyłki w kierunku Hiszpanji, posiadłości hiszpańskich oraz hiszpańskiej strefy Marokka, broni, amunicji, materiału wojennego oraz samolotów zdemontowanych lub zmontowanych, jak również okrętów wojennych.

2) Do zastosowania tego zakazu do wszystkich kontraktów, będących w toku wykonywania.

3) Do porozumiewania się z innymi państwami, zainteresowanymi celem wzajemnego powiadamiania się o wszelkich środkach, przewidzianych dla wprowadzenia w życie tej deklaracji.

Ze swej strony rząd włoski zrealizuje te deklaracje wówczas, gdy przystąpią do niej rządy francuski, angielski, portugalski, niemiecki i sowiecki.

Ponieważ w propozycji francuskiej mówi się o „ingerencji pośredniej” bez określenia, o co dokładnie chodzi, przeto rząd włoski stwierdza, że interpretuje taką „pośrednią ingerencję” w tym sensie, że w państwach, przy-

stępujących do układu, niedopuszczalne są publiczne zbiórki pieniężne i zaciągi ochotnicze na korzyść jednej ze stron walczących. Rząd włoski, przystępując do zasady nieinterwencji bezpośredniej, nadal podtrzymuje swe uwagi, dotyczące interwencji pośredniej. Ponadto ze względu na to, że w Europie istnieją również inne państwa, produkujące broń, poza państwami, o których mówi projekt francuski, wydaje się rządowi włoskiemu, że jest rzeczą uzasadnioną, aby obowiązki nieinterwencji obarczały także i te państwa europejskie, o których projekt francuski nie wspomina.

London. (PAT). Agencja Reutersa donosi:

Dyplomatyczne i polityczne koła w Londynie przyjęły z uczuciem dużej ulgi wiadomość o przyjęciu przez Wło-

chy francuskiego planu o nieinterwencji w Hiszpanji. Uważane jest to ogólnie za wielki sukces dyplomacji francuskiej i wyrażana jest nadzieja, że rząd brytyjski nie oszczędzi sobie żadnych trudów, aby poprzeć w tej sprawie Francję.

W Londynie sądzą również, że incydent z „Kamerunem” pogłębił u mocarstw europejskich zrozumienie, że jak wielkim niebezpieczeństwem połączona byłaby jakakolwiek interwencja w Hiszpanji. Można śmiało stwierdzić, że atmosfera kryzysu międzynarodowego, wywołanego sprawami Hiszpanji, uległa znacznemu odprężeniu, i że zapanowały nastroje raczej optymistyczne, zwłaszcza, że ZSRR zachowuje ostatnio na temat spraw hiszpańskich dyskretne milczenie.

### Nie dopuszczą do ustanowienia rządu czerwonego

London. (Tel. wł.) Dziennik „Daily Mail” donosi, że zarówno Niemcy jak i Włochy zawiadomiły w drodze dyplomatycznej inne mocarstwa, że nie dopuszczą do ustanowienia w Hiszpa-

nji rządu czerwonego i że wkrótce zarówno Niemcy jak i Włochy formalnie uznają rząd, mianowany przez gen. Franco, za prawowity rząd Hiszpanji.

### Stany Zjednoczone

Waszyngton. (PAT). W nocy, wystosowanej do rządu urugwajskiego w sprawie pośrednictwa w Hiszpanji, departament stanu komunikuje, że ubolewa nad wojną domową, pustoszącą obecnie Hiszpanję, i wyraża nadzieję, że zostanie ona wkrótce zakończona. Nota dodaje, że zgodnie ze stałą polityką nieinterwencji, rząd St. Zjednoczonych powstrzyma się od wszelkiego wtrącania się do spraw hiszpańskich. Po szczegółowym zbadaniu sytuacji, rząd St. Zjedn. doszedł

do wniosku, że szanse powodzenia propozycji urugwajskiej pomimo najlepszych jej intencji nie są tego rodzaju, aby rząd St. Zjedn. miał zmienić tradycyjną politykę nieinterwencji.

### Nowy poseł estoński

Tallin. (PAT). Jak donosi estońska agencja telegraficzna, naczelnik państwa Paets mianował Augusta Traksmaa postem Estonji w Moskwie. Traksmaa jest wychowawcą akademii wojskowej w Paryżu.

W jutrzejszem wydaniu porannem:

„PAN MINISTER — Z PLEWISK”

przez Adolfa Nowaczyńskiego.

społeczne. Otóż Francja w dużej mierze żyje jeszcze poglądami politycznymi z czasów Wielkiej Rewolucji. Mamy tutaj potwierdzenie powszechnego zjawiska socjologicznego: stopniowego oddziaływania prądów, ongi ogarniających warstwę przodującą, na warstwy ludowe. Jak dawniejszą kulturę tej warstwy po upływie dłuższego czasu odnaleźć można w obyczajach, strojach, pieśniach, sztuce ludu, tak samo rozpowszechniają się poglądy na życie „elity”.

Indyferentyzm religijny, wolnomyślicielstwo, materializm, niegdyś nadające ton pogładowi na świat inteligencji, — te prądy zapanowały obecnie w sferach ludowych, gdy wśród inteligencji widzimy odrodzenie katolicyzmu i odwrócenie się od płytkich haśle ubiegłego stulecia. Również stanowisko „postępowe”, zajmowane dawniej przez burżuazję francuską, wyrażające się w haśle „niema wrogów na lewicy”, cieszy się obecnie powodzeniem w szerokich masach, które idą „zawsze na lewo”.

Do ostatnich jednak czasów rady-

kalizm ten ujawniał się tylko w dziedzinie politycznej, nie obejmował dziedziny spraw społecznych i gospodarczych. Rządzący radykalowie społeczni byli w rzeczywistości pod tym względem partją umiarkowaną.

Francuzi są społeczeństwem drobnomieszczańskim. Reformy społeczne, w zestawieniu z innymi krajami, przeprowadzone były później. Uchodzący np. za społecznie najsprawiedliwszy podatek dochodowy zjawiał się we Francji znacznie później i natrafił na wielki opór opinii. Urlopy robotnicze i rozpowszechnienie umów zbiorowych były dopiero wyrazem „przewrotu”, który się dokonał po ostatnim zwycięstwie frontu ludowego.

Struktura społeczna Francji nie sprzyja urzeczywistnieniu programu bolszewickiego. Liczą się z tem komuniści, zalecając ostrożność w wysuwaniu gospodarczych postulatów komunistycznych. Ale czy postawa wyborców obecnie jest tylko objawem hipnotyzacji lewicowości politycznej? Radykali zdobywali sobie zaufanie mas, że występowali w obronie „ma-

łego” człowieka. Słabość żywiołów nacjonalistycznych we Francji, w społeczeństwie w gruncie rzeczy bardzo patriotycznym, jest zastanawiająca i zarazem pouczająca.

Wynika ona przedewszystkiem z braku programowej wizji przyszłości, która by zdolna była porwać masy. Ale bodaj w równej mierze jest skutkiem związania się tych żywiołów z interesami wielkokapitalistycznymi. Sfery finansowe we Francji odznaczają się szczególną bezwzględnością w wyzyskiwaniu swej potęgi i rozpętaniem pozbawionej skrupułów spekulacji. Przeciwno „dwustu rodzinom”, rzekomo decydującym o ekonomice francuskiej, podniosło się oburzenie rozagitowanej opinii. Rzecz znamienna, że uchwały parlamentu o zmianie statutu Banku Francuskiego, odbierającej w nim rządy wielkiej finansjerze i o nacjonalizacji przemysłu zbrojeń (właściwie narazie ścisłej nad nim kontroli) przeszły ogromną większością głosów.

Nacjonałisci francuscy znajdują większy oddźwięk w masach, jeżeli przestaną być tylko prawicą społeczną, broniącą stanu obecnego w dziedzinie gospodarczej, jeżeli zdobędą się na to, co nazwałbym programową wizją przyszłości swej ojczyzny.

BOHDAN WASIUTYŃSKI

# Dokoła wojny domowej w Hiszpanji

## Krótką przerwa pod San Sebastian — Sytuacja pod Malagą — Nowe barwy narodowe Hiszpanji

Paryż. (PAT). Korespondenci prasy francuskiej w Hiszpanji donoszą, że kilkuniedniową przerwę w działaniach wojennych na froncie w pobliżu San Sebastian i Irun należy tłumaczyć rokowaniami, jakie toczyły się w Pampelunie między gen. Molą a przedstawicielami nacjonalistów baskijskich na temat warunków poddania San Sebastian i Irunu. Przywódcy polityczni ludności baskijskiej chcieliby bowiem za wszelką cenę oszczędzić zniszczenia tych dwóch miast. Rezultat rokowań nie jest dotychczas wiadomy.

Korespondenci podkreślają jednak, że nawet w razie dojścia do porozumienia między Baskijczykami a gen. Molą — walka o San Sebastian i Irun toczyć się będzie dalej, gdyż miejscowe skrajnie lewicowe elementy otrzymały posiłki i zdecydowane są prowadzić walkę aż do ostateczności.

Berlin. (PAT). Jeden z nadzwyczajnych korespondentów niemieckich, przydzielony do głównej kwatery gen. Mola, donosi, że w najbliższych dniach oczekiwana jest ofensywa wojsk powstańczych na Malagę. Powstańcy pragną jak najszybciej zawiązać tem miastem, gdyż stanowi ono bazę floty rządowej i ośrodek akcji marksistowskiej w prowincji Grenada. Główny atak na Malagę poparty ma być natarciem samolotów i okrętów wojennych gen. Franco. Jednocześnie zaś wojska powstańcze w trzech kolumnach posuną się ku miastu. Po zdobyciu Malagi przewidziana część sił, operujących na południu, rzucona byłaby przeciw Madrytowi. Inne oddziały powstańcze spieszą z odsieczą grupie powstańców, broniących się w twierdzy Alcazar w Owiedo.

La Coruna. (PAT). Komunikat radiowy podał, że garnizon w Maladze zbuntował się przeciwko rządowi madryckiemu. Na ulicach miasta doszło do zaciętej walki.

Radjostacja przejęła depeszę z Gijon, donoszącą o trudnej sytuacji w Galicji wskutek stałego posuwania się powstańców. Madryt polecił nie poda-

wać tego rodzaju wiadomości. Na zażycie z Gijon, czy Kordoba znajduje się we władzy wojsk rządowych Madryt nie dał odpowiedzi.

Rabat. (PAT). Radjostacja w Sewilli zawiadamia, że dzień wczorajszy upłynął na wszystkich odcinkach frontu względnie spokojnie. Oddziały gen. Mola posunęły się naprzód w obszarze Guadarrama. Zajęcie przez powstańców Irunu jest kwestją godzin, a także i San Sebastian nie jest w stanie stawiać dłuższej oporu. Komunikat piętnuje rząd madrycki, stwierdzając, iż stał się on w ostatnich czasach agencją fałszywych wiadomości radiowych. W Barcelonie doszło do poważnych zatargów między partjami lewicowymi a anarchistami.

Komunikat donosi w zakończeniu, że atak asturyjskich górników na Owiedo załamał się, przyczem pozostawili oni kilkuset zabitych na przedpolu miasta.

### Komunikaty rządowe

Madryt. (PAT). Ministerstwo spraw wewnętrznych komunikuje, że kolumna gen. Mangada, która onegdaj zdziesiątkowała w Naval Peral silny oddział powstańców, prowadziła w ciągu dnia wczorajszego nowe walki w tym rejonie. W okręgu Teruel oddziały rządowe zajęły ważne stanowisko. W prowincji Saragossa oddziały rządowe napotkały kolumnę powstańców, która uległa zniszczeniu, straciwszy wielu zabitych i jeńców. Ofensywa wojsk lokalnych w Owiedo jest coraz bardziej energiczna a sytuacja powstańców rozpacziwa. Guadarrama jest już całkowicie uwolniona od nieprzyjaciela.

Madryt. (PAT). Wyparci onegdaj z Naral-Peral powstańcy podjęli wczoraj atak na miasto, zostali jednak po zaciętej walce rozbici. Zwycięstwo to umożliwi wojskom rządowym zajęcie Guadalupe, której nie należy mieszać z fortem tej samej nazwy pod Irun. Atak powstańców pod Samosierra został również odparty z ciężkimi dla nich stratami.

### Nota protestująca rządu powstańczego

Lizbona. (PAT). Jeden z przedstawicieli rządu powstańczego w Burgos złożył rządowi portugalskiemu i przedstawicielom dyplomatycznym, przebywającym w Lizbonie, następującą notę:

„Na froncie Guadarramy zostały wojska powstańcze zaatakowane przez eskadrę, składającą się z 15 samolotów, z których większa część, jak to bezspornie stwierdzono, zaopatrzona była w odznaki francuskie. W okolicach Tolosy i innych miejscowości frontu pod San Sebastian rzucały

bomby na pozycje powstańcze samoloty typu francuskiego. Wojska powstańcze zdobyły również znaczną ilość materiału wojennego pochodzenia francuskiego. Rząd w Burgos może dostarczyć na potwierdzenie tych faktów niezbitych dowodów.”

Nota kończy się apelem do rykerskości zagranicznych mocarstw i kategorycznym protestem przeciwko będącemu w niezgodzie z międzynarodowym prawem wspomaganie wojsk rządowych.

### Uroczyste zatwierdzenie nowych barw narodowych w Sewilli

Sewilla. (PAT). Korespondent P. A. T. podaje następujący opis uroczystości zatwierdzenia nowych barw państwowych przez władze powstańcze:

Wszystkie domy w Sewilli zostały udekorowane nowymi flagami czerwono-złotymi, zatwierdzonymi przez tymczasowy rząd powstańczy w Burgos jako barwy państwowe. W uroczystości brało udział około 50 tys. osób. Straż porządkową pełniła milicja narodowa i członkowie „falangi narodowej”. Z oddziałów wojskowych wzięły udział plutony reprezentacyjne wszystkich pułków, znajdujących się na froncie. Zwracał uwagę oddział arabski oraz uzbrojone kompanie „falangi hiszpańskiej”, „karlistów” i milicji narodowej.

Po przybyciu kardynała-biskupa Sewilli oraz generałów Franco i Queipo de Llano, ten ostatni wśród niebawalego entuzjazmu tłumów wywiesił na ratuszu nową chorągiew hiszpańską, którą po złożeniu krótkiej przysięgi, ucałował. Następnie uczynili to samo pozostali dostojnicy cywilni i wojskowi. Przysięgę złożyli również wszyscy uczestnicy uroczystości, płacząc ze wzruszenia. Następnie odbyła się defilada wojskowa.

Powyzsza uroczystość była połączona ze świętem patronki Sewilli, Matki

Boskiej. Dokoła katedry odbyła się procesja, podczas której niesiono cudowną figurę.

## Podróż regenta Węgier

### Admiral Horthy ma się spotkać także z kanc. Hitlerem

Budapeszt. (PAT). Wyjazd regenta Horthy'ego który wczoraj późnym wieczorem opuścił Budapeszt, udając się autem do Wiednia, utrzymany był do ostatniej chwili w najgłębszej tajemnicy. Podróż ta wywołała w tutejszych kołach politycznych zrozumiałe zainteresowanie.

Co do celu podróży przeważa zdanie, że powodem wyjazdu regenta jest omówienie wspólnego frontu Austrii i Węgier w kwestji uregulowania stosunków w basenie naddunajskim, przyczem wskazują na wczorajszy artykuł hr. Bethlena w „Pesti Naplo”, podkreślający odpowiedni moment dla rozpoczęcia akcji w tym kierunku.

Wiedeń. (PAT). Regent Węgier, admirał Horthy przyjął po południu kanclerza Schuschnigga, z którym odbył dłuższą rozmowę. Admirał Horthy rewizytował na kanclerza Schuschnigga w miejscowości Sankt Gilden. W sobotę, o godz. 10 rano adm. Horthy

uroczystości patriotyczne na cześć nowych władz państwowych odbyły się we wszystkich miejscowościach, znajdujących się pod władzą powstańców.

### Samolotem z Paryża

Warszawa. (PAT). W dniu wczorajszym przybyli samolotem do Warszawy w drodze do Moskwy delegaci parlamentarzystów francuskich, członkowie komisji lotniczej izby deputowanych. Na lotnisku na Okęciu parlamentarzystów francuskich powitali członkowie ambasady francuskiej z radcą Bressy i zastępcą attaché wojskowego kpt. Laparra na czele, przedstawiciele grupy parlamentarnej francusko-polskiej z senatorem Wielowiejskim i radcą Zagórowskim, oraz imieniem lotu dyrektor Krzeczkowski i dyrektor Górecki. Parlamentarzyści francuscy zabawią w stolicy jeden dzień i zwiedzą zakłady lotnicze.

### Praga — Moskwa

Praga. (PAT). Ostatecznie ukończone zostały rokowania w sprawie linii lotniczej Praga—Moskwa (przez Rumunję, Kijów). Rokowania w tej sprawie trwały przeszło rok. Przypuszczają tu, że loty zostaną rozpoczęte z początkiem września b. r.

### Okólnik premjera Składkowskiego

Warszawa. (Tel. wł.). Premier Składkowski wystosował do ministrów okólnik, domagający się przedstawienia wykazu dodatkowych wynagrodzeń funkcjonariuszów państwowych.

### Żydzi proponują Arabom zgodę?

Kair. (PAT). Prasa egipska podaje, że jakoby niektórzy działacze żydowscy zgłosili w formie nieurzędowej komitetowi arabskiemu propozycję nawiązania bezpośrednich rokowań na następującej podstawie: Żydzi udzielą Arabom długoterminowej pożyczki o około 3 milj. funtów na rozwój przemysłu i rolnictwa. Sferą osiedlenia się Żydów będzie wyłącznie północna część kraju od linii Jaffa — Jerozolima — Amman. Rada miejska Jerozolimy, niezależnie od procentowego podziału ludności, będzie się składała z równych ilości radnych muzułmanów, chrześcijan i Żydów. Do czasu zawarcia porozumienia migracja i walka zbrojna będą wstrzymane dobrowolnie przez obie strony.

W kołach arabskich mówią, że komitet będzie rokował jedynie z rządem angielskim. W kołach żydowskich wiadomości prasy egipskiej nie znajdują potwierdzenia.

### Echa wojny o Chaco

Buenos Aires. (PAT). Konferencja pokojowa w sprawie Chaco postanowiła, że Paragwaj ma otrzymać 2 milj. 400 tys. piastrow tytułem odszkodowania dla swych jeńców.

Choroba premjera Goemboesa, która pozbawia go dotychczasowej jego rchliwości, zmusia regenta do przedsięwzięcia podróży, celem osobistego omówienia wielu ważnych dla Węgier spraw z kierownikami polityki w basenie naddunajskim, głównie zaś z kanclerzem Hitlerem. Jak bowiem podkreślają wiedeńskie koła poinformowane, spotkanie adm. Horthy'ego z kanclerzem Hitlerem nastąpić ma w pobliżu granicy bawarskiej, obok której położona jest miejscowość Hinterniss. Letnia rezydencja zaś kanclerza Rzeszy znajduje się również opodal granicy austriacko-bawarskiej.

### Zatopiony holownik

Helsingfors. (PAT). Dziś rano zdarzyła się niezwykle katastrofa podczas przybycia do portu transatlantycznego statku „Atlantique”. Duży holownik „Primus” wciągnięty został podczas holowania przez „Atlantique” w wir i zatonał wraz z 4 osobami załogi.

### Wiadomości

— Agencja Stefani donosi, że — według informacji prasy — Papież odwiedzi dnia 15 września Pompeje, udając się tam samochodem z Castelgandolfo.

— Profesor uniwersytetu hebrajskiego w Jeruzolimie Żyd, obywatel brytyjski, Lewis Aling, został wczoraj w nocy zamordowany przez Araba.

— Rząd meksykański odmówił udziału w proponowanej przez Urugwaj akcji medycynej w Hiszpanji, powołując się tak, jak Stany Zjednoczone, na swoją ścisłą neutralność.

— Policja w Rio de Janeiro wykryła nową organizację komunistyczną. Aresztowano 2 emisarjuszów sowieckich, dwaj inni zostali zabici, ponieważ stawiali zbrojny opór policji. Aresztowano 15 marynarzy, w tem kilku podoficerów z sierżantem na czele.

— Według informacji francuskiego ministerstwa finansów rozpisana przez rząd wewnętrzną t. zw. „pożyczka ludowa” dała dotychczas sumę 3 miliardów franków.

— Według doniesień z Moskwy, podczas zeznań oskarżonych w procesie moskiewskim wyszło na jaw, że zamachu na marszałka Woroszyłowa miał dokonać dowódca brygady Schmid podczas raportu służbowego. W ten sposób trockiści, jak się zdaje, posiadali zwolenników również w szeregach armii czerwonej.

— Abisyńskie oddziały powstańcze usiłowały w kilku punktach dokonać zamachu na linie kolejowa Adis Abeba — Dżibuti. Zamach został udaremniony przez ostronę linii kolejowej, złożoną z Askarysów pod dowództwem oficerów włoskich.

### Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 22. 8. 1936 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg: STANDARTY: 1) żyto 700 g/l., 2) pszenica 753 g/l., 3) owies 420 g/l.

Ceny orientacyjne:	
Zyto nowe, zdrowe, suche . . . . .	14.25— 14.50
Usposobienie spokojne . . . . .	
Pszenica (Usposob. spokojne . . . . .	21.25— 21.50
Jęczmień browarowy . . . . .	
Jęczmień 630—640 g/l. . . . .	15.75— 16.25
Jęczmień 667—676 g/l. . . . .	17.00— 17.25
Usposobienie spokojne . . . . .	
Owies nowy . . . . .	13.25— 14.00
Usposobienie spokojne . . . . .	
M a k a	
żytnia wyciąg 0-30% wł. w. . . . .	23.25— 23.50
żytnia gat. I 0-50% wł. w. . . . .	22.75— 23.00
żytnia gat. I 0-65% wł. w. . . . .	21.75— 22.25
żytnia gat. II 50-65% wł. w. . . . .	16.50— 17.50
żytnia pośl. pon. 65% wł. w. . . . .	15.00— 16.00
Usposobienie spokojne . . . . .	
pszenica gat. I wyc. 7-20% wł. w. . . . .	35.75— 37.50
pszenica gat. IA 0-45% wł. w. . . . .	35.00— 35.50
pszenica gat. IB 0-55% wł. w. . . . .	34.00— 34.50
pszenica gat. IC 0-60% wł. w. . . . .	33.50— 34.00
pszenica gat. ID 0-65% wł. w. . . . .	32.50— 33.00
pszenica gat. IIA 20-55% wł. w. . . . .	31.75— 32.25
pszenica gat. IIB 20-65% wł. w. . . . .	31.75— 31.75
pszenica gat. IID 45-65% wł. w. . . . .	28.75— 29.25
pszenica gat. IIF 55-65% wł. w. . . . .	24.50— 25.00
pszenica gat. IIG 60-65% wł. w. . . . .	23.00— 23.50
pszenica gat. IIIA 60-70% wł. w. . . . .	21.00— 21.50
pszenica gat. IIIB 70-75% wł. w. . . . .	19.00— 19.50
Usposobienie spokojne . . . . .	
Otreby żytnie stand. . . . .	10.00— 10.50
Otreby pszenne grube stand. . . . .	10.75— 11.25
Otreby pszenne średni stand. . . . .	9.75— 10.50
Otreby jęczmienne . . . . .	11.25— 12.50
Rzepak zimowy . . . . .	33.50— 34.50
Groch Viktoria . . . . .	21.00— 24.00
Groch Folgera . . . . .	21.00— 23.00
Mak niebieski . . . . .	49.00— 53.00
Inkarnatka . . . . .	34.00— 37.50
Makuch lniany w tafiach . . . . .	17.25— 17.50
Makuch rzepak w tafiach . . . . .	13.50— 13.75
Siłma pszenica luzem . . . . .	1.40— 1.65
„ pszenica prasowana . . . . .	1.90— 2.15
„ żytnia luzem . . . . .	1.50— 1.75
„ żytnia prasowana . . . . .	2.25— 2.50
„ owsiana luzem . . . . .	1.75— 2.00
„ owsiana prasowana . . . . .	2.25— 2.50
„ jęczmień luzem . . . . .	1.40— 1.65
„ jęczmień prasowana . . . . .	1.90— 2.15
„ żytnia luzem . . . . .	4.00— 4.50
„ zwykła prasowa . . . . .	4.50— 5.00
„ nadnotek luzem . . . . .	5.00— 5.50
„ nadnotek prasowane . . . . .	6.00— 6.50
Ogólne usposobienie spokojne . . . . .	
Ogólny obrót: 3148,8 tonn. w tem żyta 1258 tonn. pszenicy 496 tonn. jęczmienia 537 tonn. owsa 125 tonn.	

# Co sądzić o Hiszpanji?

W ocenie naszej zdarzeń w Hiszpanji, których grozę, choć tak daleką, dzień w dzień odczuwamy i które jedną łzę polską z oczu wycisną wobec rozlewu krwi bratniej i nieodżałowanych spustoszeń tego pięknego kraju, mieszają nam się i wazą samorzutne odczucia i odruchowe skłonności z rozważaniami politycznymi

Serce mówi: daj Boże szczęście powstańcom i wraz z niem wolność narodową i swobodę wiary Hiszpanji. Polityka mędrkuje: a może to obca ręka, przez lekceważących prawo i chciwych władzy spiskowców wojskowych pcha Hiszpanję na wody bratania się z nastrojami i potem wpływami Trzeciej Rzeszy? Jak nieraz bywa, proste odczucie bardziej zbliża do prawdy i słuszności, niż wyszukane, lub podsuwane, rozumowania polityczne.

To prawda, że dyktatura 1923—31, nieroztropnie samowolna, podnieciła w Hiszpanji zawzięte nastroje, sterujące na lewo. Ale do walki z nią stanęły wówczas nietylko rej wodzące obecnie czerwone rzesze komunizmu rodzimego i międzynarodowego, wyciągające dziś rękę po władzę w kraju, ale wszystkie stronnictwa, stojące na gruncie prawa, z pravicowemi włącznie, z szczególnym udziałem świata nauki i młodzieży narodowej. Ci, którzy wówczas najskuteczniej zwalczyli dyktaturę, są dzisiaj, w ogromnej części, po stronie powstania.

Nie jest zaś wcale prawdą, że odłam czerwony, z rządem madryckim włącznie, jest wyrazicielem prawa przeciw rokoszowi. Już większość lewicowa kortexów jako konstytuanci 1931-33, z p. Azaną na czele rządu, sztucznie przedłużając swój żywot poza uchwalenie konstytucji, działała stronnictwo i przesładowczo. Gdy zaś lewica ponownie zdobyła większość, w wyborach z 16 lutego i 1 marca 1936, nieprawą uchwałą wymusiła ustąpienie prezydenta Republiki Zamory.

Jeśli się zważy, że Zamora, który w r. 1931 prosto z więzienia, jako republikanin, poszedł na czoło rządu, stał się już tak niewygodnym dla lewicy, dlatego, że nie dopuszczał jaskrawego bezprawia, ma się najlepszą miarę skrajności, do jakiej doszło się w tym obozie.

Zresztą, dorwawszy się władzy w marcu r. b., lewica hiszpańska wzięła zupełny rozbrat z prawem. W nowych kortexach przewodcy prawicy, Gil Robles i s. p. Calvo Sotelo, podawali kilkakrotnie dokładne liczby, idące w setki i tysiące w ciągu paru miesięcy, napadów zbrodniczych na ludzi i własność grup politycznych przeciwnych, a przedewszystkiem na kościoły, palone i niszczone, aż wreszcie zamordowanie haniebnie, przez gwardję cywilną, Calvo Soteli 13 lipca r. b., stało się ostateczną pobudką do powstania przeciw rządowi teroru i zbrodni. Od chwili wybuchu wojny domowej, grającej po stronie lewicy i jej rządu moście, dopuszczający się najokrutniejszych zbrodni.

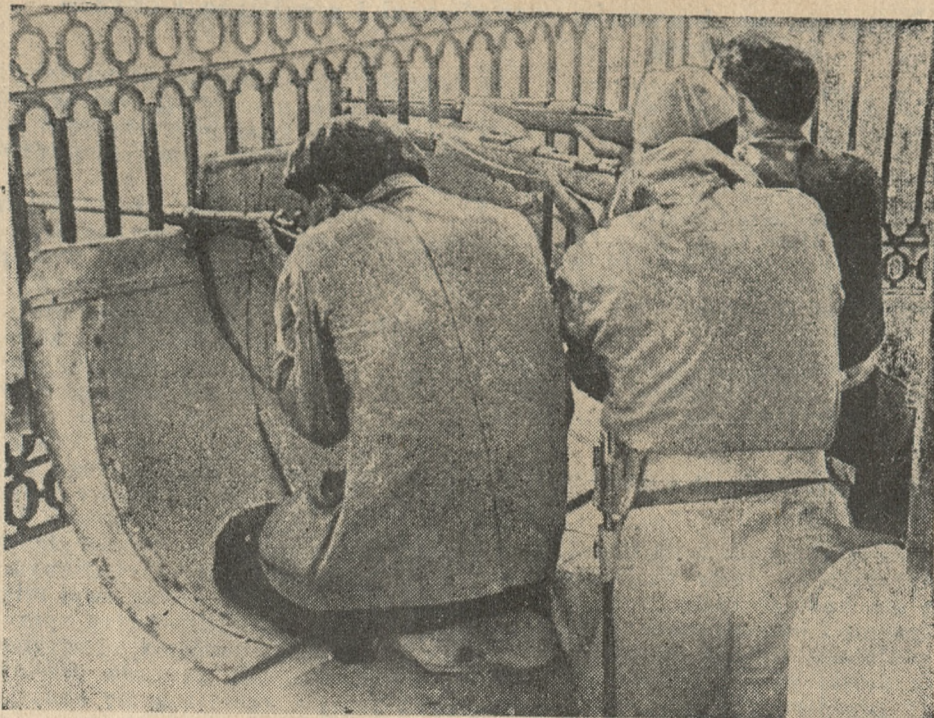
W tym stanie rzeczy przeciwstawianie rządu madryckiego, jako rzekomo przedstawiciela prawa, powstaniu, jako rzekomo zamachowi na prawo, skazane jest jaskrawą nieprawdą i wyzywającą obłądą.

A czy to prawda, że powstańcy — którzy mieli wszelkie prawo po temu, by ratować Hiszpanję od zalewu czerwonych rządów bezprawia i gwałtu — działają w porozumieniu z faszystow-

## Włoskie manewry

Sztaby generalne mocarstw europejskich śledzą z napięciem wszelkie wiadomości o włoskich przygotowaniach do tegorocznych manewrów. Zainteresowanie jest tem większe, że Włosi zamierzają tegoroczne manewry otoczyć nieprzeniknącą tajemnicą, odbywając je bez udziału attaché wojskowych i dziennikarzy.

Pod kątem widzenia niedalekich manewrów i na podstawie doświadczeń wojny w Abisynji, Mussolini, w porozumieniu ze sztabem generalnym, przeprowadza szereg zmian w wojsku. W krótkim zarysie zmiany te wyglądają następująco: każdy bataljon piechoty będzie posiadał artylerię polową, przeciwlotniczą, oddziały konne i motorowe dla obsługi wywiadu. Jak z tego wynika, bataljon będzie mógł działać jako niezależna jednostka bojowa, bez pomocy wyższych jednostek. W manewrach tych weźmie udział ponad pół miliona żołnierzy.



KRWAWE WALKI, W POŁOŻONEJ NA PÓLNOC OD MADRYTU, WSI OROPESA.

skiami Włochami i nacjonal-socjalistycznymi Niemcami i gotowi są oddać Hiszpanję pod ich wpływy w polityce międzynarodowej?

Oddźwięk, jaki powstanie ma w kraju, wśród najszerzych warstw ludności, najlepiej świadczy, iż jego hasła i dążenia są nawskroś rodzime, własne, żywo odczuwane. Jest to przede wszystkim obrona Hiszpanji narodu i wierzącej przeciw międzynarodowo zależnej i bezbożnej. Kto jak kto, ale raczej ci narodowcy hiszpańscy będą wolni od wpływów obcych, a nie obóz lewicy, przesiąkłej już jacejkami czerwonej międzynarodówki.

Powstanie, mające w swem ręku mniej zasobów pieniędzy i broni, niż rząd lewicy, który położył rękę na skarbie i własności państwa, musi się starać o niezbędne zaopatrzenie. Włochy, które pragną przewagi śródziemnomorskiej, chętnie zerwałyby dotychczasowe węzły między Hiszpanją a Anglią i Francją, więc skłonne są poprzeć powstanie, jako siłę nową, licząc na jej poróżnienie z tamtymi mo-

carstwami. Niemcy, które chcą prowadzić politykę przeciw bolszewizmowi w rozpięciu ogólnoeuropejskim, również chętnie widzą to powstanie. A powstańcom hiszpańskim nie można się dziwić, że biorą broń, skąd mogą ją dostać, oraz że nie mówią źle o państwach, z których mogą ją dostawać.

I dlatego, gdy główny dowódca powstańcy gen. Franco, lub szef sztabu gen. Armanda, oświadczają, że ruch ich jest politycznie niezależny od państw obcych, a tem bardziej celem jego jest Hiszpanja narodowa i właśnie od niego niezależna, można im wierzyć.

Czerwone rozpasanie bezbożności, gwałtu i zbrodni w Hiszpanji jest głęboko przeciwne wszelkim naszym poczuciom. Nie byłoby względów politycznych, które mogłyby zagłuszyć te poczucia, czyniąc nam ten obóz bliższym i miłszym, niż jego przeciwników, dla których porwy, w imię ojczyzny, wiary, prawa i ładu, mamy pełne zrozumienie.

STANISŁAW STRONSKI

## FURORE TEUTONICO — ku wiecznej pamięci

Belgia stawia pomnik

Golgota małej Belgji z czasów wojny światowej jest powszechnie znana.

Kraj, którego neutralność na wypadek powikłań wojennych niemiecko-francuskich Rzesza Niemiecka uroczyście przyrzekała szanować, deklarację taką powtórzyli Niemcy dosłownie w przededniu wojny światowej, kilkadziesiąt godzin później został najechany przez wojska niemieckie.

Ogniem i mieczem niemieccy najeźdźcy niszczyli wszelki opór, napotykaną po drodze, którą forswało niemieckie dowództwo dla najszybszego zaatakowania tyłów i flank armji francuskiej. Bohaterskie wojska belgijskie pod wodzą wielkiego króla Belgów, tragicznie zmarłego Alberta, dokonywały cudów waleczności, powstrzymując napór niemieckiego napaśnika. Przewaga sił była jednak tak wielka, że garść walczących Belgów musiała ulec potopowi wojsk niemieckich. Belgja, ulegając inwazji niemieckiej, została zagarnięta. Rząd królewski musiał uchodzić, chroniąc się na terytorjum Francji, zakładając tymczasową siedzibę w portowym Havre.

Zaciekły opór wojsk belgijskich wystarczył jednak, aby we Francji dokonano mobilizacji i przygotowano front dla zatamowania niemieckiego wypadu poprzez terytorjum, którego pogwałcenia, jako neutralnego, francuski sztab nie przewidywał.

Cała zawiedziona złość niemieckiego dowództwa, któremu niespodziewany opór belgijski udaremnił plan szybkiego zajęcia Paryża, skierował się na ciężko doświadczoną wojną ludność belgijską. Cywilną ludność wsi, miasteczek i miast belgijskich Niemcy rozstrzelali masowo, nie oszczędzając kobiet, dzieci i starców. Nieludzkie egzekucje ludności cywilnej okupanci niemieccy uzasadniali

tem, że rzekomo cywile, tak zw. „wolni strzelcy“ („franktirezurzy“), strzelali z zasadzek do wojsk okupacyjnych.

Władze belgijskie wykazały po wojnie przy pomocy wiarygodnych świadectw i dokumentów, że twierdzenia niemieckie o „franktirezurach“ były pospolitym wymysłem dla wytłumaczenia oburzonej opinji świata potwornych okrucieństw niemieckich.

Okrutne obchodzenie się z belgijską ludnością miało natomiast m. in. na celu fizyczne i psychiczne sterowanie tej ludności dla uczynienia z Belgów podatnego, biernego narzędzia ludzkiego niemieckich celów.

Z historii wiadomo, że Niemcy zamiaru swego nie dopięli. Z uciemiężonej ziemi wyrosły najpiękniejsze kwiaty miłości ojczyzny i poświęcenia.

W miasteczku Dinant, na południe od głośnego z czasów wojny Namur, ludność belgijska postawiła pomnik, odtworzony na naszej ilustracji. Dwa

## UWAGI

Wiele się już mówiło o powojennych troskach stolicy nad modrym Dunajem, — że przypomina generała bez armji, głowę bez tułowia i członków.

Ojców miasta beztroskiego ongiś Wiednia trapił inny jeszcze kłopot: miasto się wyludnia nietylko wskutek politycznych zmian ery powojennej, lecz przez brak naturalnego przyrostu. W każdym miesiącu zmiera około 1000 osób więcej niż przybywa noworodków. Proces ten, gdyby trwał dłużej, zmierza ku katastrofie.

Blizsza analiza cyfr ludnościowych poucza, że wśród małżeństw zawartych po roku 1924 więcej jak połowa jest bezdzietnych. Podczas gdy w latach 1893—1903 nie więcej jak 19,5 procent małżeństw nie posiadało dzieci, w latach wojennych odsetek podniósł się do 30 procent, obecnie wynosi on 53,1. Krzywa tego rozwoju nadal się wzmacnia. Już widzą niektórzy czarne widmo wymierającego miasta, które ongiś tak tętniło życiem.

Nie można powiedzieć, by zarząd miasta był obojętny na ów rozwój rzeczy. Przeciwnie, już od szeregu lat wspomaga usilnie małżeństwa przeciążone dziećmi, stworzył szereg „azylów dla ubogich rodzin“, pomagając takim stadłom, u których ciężkie warunki bytu zagrażałyby trwałości małżeństwa. Rządy miejskie w Wiedniu zdobyły sobie niejedną zasługę na polu opieki społecznej po wojnie, będąc nieraz stawiane za wzór troskliwej opieki miasta nad obywatelami.

Jednak cóż począć, gdy ludność ta samowolnie nie chce poprawy na polu eugeniki małżeńskie, holdując coraz wyraźniej systemowi „jedynego dziecka“. Niczem inne metropolje w Europie zachodniej i Ameryce, gdzie proces ograniczania urodzin jest od ćwierć wieku stalem zjawiskiem.

Reformatoryści stosunków społecznych liczą na pewien zwrot na tej drodze, jeśli na terenie Austrii zaszczerpi się silniej narodowy socjalizm, wprowadzając świeże soki do sumień ludności, zarazem prowadząc systematyczną politykę, która popiera związek z ziemią i krwią przodków.

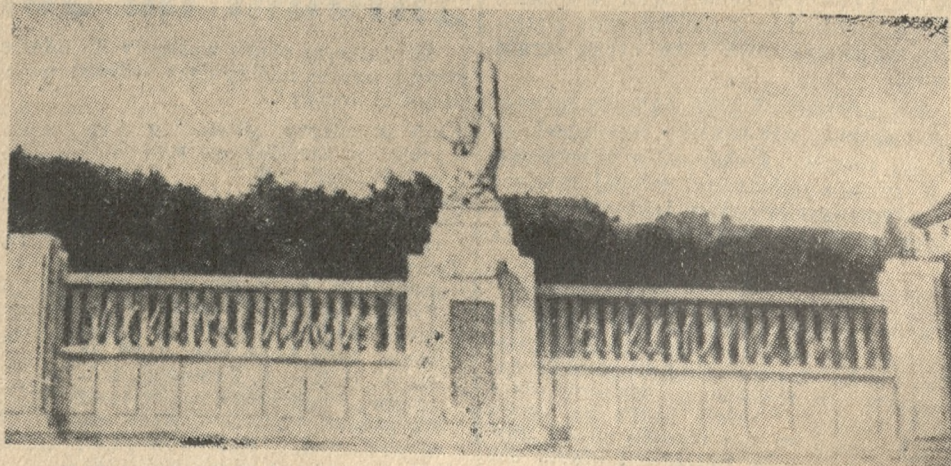
Ale przyszłość dopiero okaże, czy bąkcył urbanizacji nie rozpełni się w ciele ludności Europy zbyt szeroko, tak iż miałby rację zmarły niedawno filozof Spengler, który głosił „upadek cywilizacji zachodniej“.

wzniesione palce dłoni belgijskiej jakby do ślubowania mają dawać świadectwo pamięci o ofiarach z pośród belgijskiej ludności cywilnej, zabitych przez niemiecką żołdateskę. Na kamiennych słupkach ogrodzenia znajduje się napis „Furore Teutonico“ („Od niemieckiego szału wojennego“).

Poświęcenie pomnika w Dinant odbędzie się w niedzielę 23 sierpnia. Pomnik jest najlepszym dowodem, że Belgja nie chce powtórzyć błędu z roku 1914, kiedy dawała wiarę uroczystemu przyrzeczeniu Niemiec, że co potem srodze pokutowała. Na obecne zapewnienia pokojowe Trzeciej Rzeszy czujna Belgja odpowiada pomnikiem, upamiętniającym światoburczy „furore teutonico“.

Przy tej sposobności warto przypomnieć, że na spalonym w Lowanum uniwersytecie belgijskim, po jego odbudowie i poświęceniu przed kilku laty, na froncie gmachu umieszczono również napis, upamiętniający barbarzyństwo niemieckie w Belgji.

Niedzielną uroczystość w Dinant ogromnie denerwuje niemiecką prasę, która za wszelką cenę pragnie zmienić prawdę o postępowaniu wojsk niemieckich w latach wojny światowej oraz dla której widocznie bardzo kłopotliwe są wspomnienia tych czasów. Zwłaszcza teraz, kiedy zapewnieniami o pokojowości niemieckiej pragnie się uspić czujność sąsiadów.



POMNIK W DINANT Z NAPISEM „FURORE TEUTONICO“

# aby nastąpiło panowanie Judy

**Żydowskie zamysły zawładnięcia światem po zburzeniu moralności i cywilizacji chrześcijańskiej**

W Londynie wychodzi miesięcznik p. n. „The Catholic Gazette”, redagowany przez księży, zrzeszonych w „Catholic Missionary Society”. Nieraz znajdują się w nim ciekawe uwagi o roli Żydów w dziejach świata.

Poniżej zamieszczamy w dosłownym tłumaczeniu z „The Catholic Gazette” wyjątki z szeregu referatów, wygłoszonych swego czasu w Paryżu w pewnym żydowskim stowarzyszeniu. Wydawcy opatrzyli ten artykuł wstępem, w którym stwierdzają, że nazwisko swego męża zaufania, które znają, muszą zataić ze względu na stosunki, jakie go łączą w tej chwili z Żydami. Z wykładów wygłoszonych podano wyjątki, które mimo, że nie można było spamiętać pierwotnego tekstu dosłownie, treść owych wywodów oddają wiernie.



„Póki u gojów\*\*\*) istnieje jeszcze jakakolwiek idea etyczna porządku społecznego i dopóki nie jest w nich wytepliona wszelka wiara, wszelka miłość ojczyzny, wszelkie uczucie godności ludzkiej, nasze panowanie nad światem nie nastąpi”.

„Dokonaliśmy już coprawda części naszego dzieła, lecz pozostaje nam jeszcze dużo do zrobienia. Mamy jeszcze drogę długą przed sobą, nim dojdziemy tak daleko, że będziemy mogli powalić głównego swego przeciwnika, Kościół Katolicki...”

„Powinniśmy stale pamiętać o tem, że Kościół Katolicki to jedyna instytucja, która od samego początku stała nam na drodze i jak długo istnieć będzie, stale nam będzie zawadzać. Kościół Katolicki przez właściwy sobie sposób pracy, przez budujący i moralny wpływ wychowania będzie umiał zawsze zachować dzieci swoje w takiej postawie ducha, która im udzieli zbyt dużo godności osobistej, aby się poddał naszemu panowaniu i ugięli się przed przyszłym królem Izraela...”

## „WSTRZASNAĆ KOŚCIOŁEM KATOLICKIM”

„Dlatego musieliśmy się starać znaleźć środki i sposoby, aby wstrząsnąć Kościołem Katolickim aż do jego podstaw. Rozpowszechniliśmy ducha buntu i niepohamowanej swobody wśród narodów, aby oderwać je od wiary i do tego doprowadzić, żeby się wstydzili swego wyznania wiary i nauk i przykazań swego Kościoła. Wielu z nich doprowadziliśmy tak daleko, że chętnie się swem bezbożnictwem, a nawet się szczytą pochodzeniem od małpy. Owe nowe teorie, które zawierają w sobie niemożliwość urzeczywistnienia, — komunizm, anarchizm, socjalizm — myśmy im wpoili, tak, że oni wykonywują przez to wstępne prace dla osiągnięcia naszych własnych ostatecznych celów... Głupi goje przyswoili sobie z największym entuzjazmem te teorie, nie przypuszczając, że pochodzą one od nas i że są to tylko środki, za pomocą których my przeciwko nim pracujemy...”

„Myśmy Kościół Katolicki przez najgorsze oszczerstwa z błotem zmieszali, zniekształciliśmy i zbrukaliśmy jego dzieje, sfalszowaliśmy najszlachetniejsze jego poczynania w dzieła hańby. Zbrodnie jego wrogów przypisaliśmy jemu samemu i przez to skupiliśmy wrogów Kościoła koło siebie. Z wyników możemy być najzupełniej zadowoleni; jesteśmy bowiem świadkami, że dziś w różnych krajach walczą przeciw Kościołowi żywo rozgorzała... Duchowieństwo jego zrobiliśmy przedmiotem nienawiści i kpin, podaliśmy je pogardzie mas. Doprowadziliśmy do tego, że wykonywanie katolickich praktyk religijnych uważane jest za niezgodne z dzisiejszym poziomem wykształcenia i za czczą stratę czasu...”

„A nierozumni goje dali się łatwiej na lep skusić, niż myśmy tego spodziewać się mogli. Faktycznie należałoby się u nich spodziewać więcej mądrości i zdrowego rozumu, lecz nie są oni niczem lepsi od stada baranów. Niech

\*\*) Przepisek tłumacza: Żyd nie posługuje się tu zwykłym określeniem „nie-Żyd”. Liczne słowa „Gójim” posiada raczej znaczenie ujemne i oznacza całą „Massa damnata” reszty ludzkości, czego w języku polskim nie wyraża słowo „poganin”, u Anglików natomiast utarło się słowo „gentiles”.

więc tak długo na naszych polach popasają, aż staną się dostatecznie tłusci, by kiedyś stać się godną ofiarą naszego przyszłego króla świata...”

## MASONERJA POD ROZKAZAMI ŻYDÓW

„Powołaliśmy do życia liczne tajne stowarzyszenia, które wszystkie pracują dla naszych celów, pod naszymi rozkazami i naszym przewodnictwem. Przynależność do naszych organizacji, które dzięki naszemu złotu dziś, jak nigdy przedtem, kwitną, uczyniliśmy naszym zaszczytem — nawet bardzo wysokim — którym obdarzenie gojów od naszej łaski zależy. Tymczasem pozostaje naszą tajemnicą, o której ci z gojów, którzy przez zdradę najświętszych swych interesów do naszego sprzyśnięcia się przyłączają, nigdy nie powinni mieć najmniejszego przypuszczenia, że te stowarzyszenia przez nas są stworzone i wyłącznie naszym celom służą...”

„Jeden z licznych triumfów naszego wolnomularstwa polega na tem, że tym z pośród gojów, którzy stają się członkami naszych łóż, nigdy na myśl nie przyjdzie, że my ich używamy jedynie na to, by budowali własne swe więzienia, ponad któremi, my kiedyś ustawimy tron wszechświatowego króla Izraela, oraz że oni według naszego rozkazu kują łańcuchy własnego swego niewolnictwa”.

## „ROZSADZIĆ KOŚCIOŁ OD WEWNĄTRZ”

„To, cośmy mówili, są to zarysy podstawowych linii naszego planu wojennego w naszej walce z Kościołem Katolickim prowadzonej od zewnątrz. Rozważmy teraz, jak dalece postąpiło dzieło, nasze przyspieszenia upadku

Kościola także przez to, że wtargnęliśmy w jego najbardziej wewnętrzne koła i nawet część jego własnego duchowieństwa uczyniliśmy pionierami naszej sprawy”.

„Pominąwszy już rozkładający wpływ naszej filozofii, przedsięwzięliśmy skuteczne środki, aby wdrzeć się w mury Kościoła Katolickiego”.

„Mianowicie nakloniliśmy niektórych z naszych do przejścia na katolicyzm z wyraźną dyrektywą, aby przez wywołanie skandalów wewnątrz Kościoła przyczynili się daleko więcej skutecznie do jego rozkładu. Postąpiliśmy tak według rady naszego księcia, który wyrzekł był mądre słowo: „Uczyńcie niektórych z synów waszych kanonikami, aby Kościół zburzyli”. Niestety nie wszyscy ci „nawróceni” Żydzi pozostali wierni swej misji. Dużo z nich zdradziło naszą sprawę. Inni jednak honorowo dotrzymali przyrzeczenia, tak, że rada przelożonych naszych skuteczną się okazała”.

## „JESTEŚMY OJCAMI WSZYSTKICH REWOLUCYJ”

„Jesteśmy ojcami wszystkich rewolucyj — nawet tych, które, jak się często zdarzało, przeciwko nam się obróciły. Jesteśmy panami pokoju i wojny. Tak zwana reformacja zawdzięcza początek swój wyłącznie nam. Kalwin był jednym z naszych, był pochodzenia żydowskiego, działał z polecenia żydowskiego i był w wykonaniu swego planu reformacyjnego popierany przez żydowską finansjerę”.

„Marcin Luther podlegał wpływom swych żydowskich przyjaciół, i także jego wystąpienie przeciw Kościołowi doszło do skutku dzięki żydowskiemu zleceniu i żydowskiej pomocy pieniężnej...”

„Dzięki naszej propagandzie, naszym liberalistycznym ideologom i dzięki rozniecanemu przez nas szaleństwu swobody stały się narody gotowe do przyjęcia reformacji. Odłączyły się od Kościoła, aby tem pewniej wpaść w nasze sidła. W ten sposób poniósł Kościół Katolicki dość znaczny uszczerbek, a jego autorytet wobec królów narodów upadł niemal do zera...”

„Wdzięczni jesteśmy protestantom



za ich lojalne wobec nas ustosunkowanie się — pomimo że większość z nich odnosząca się rzetelnie do własnej swej wiary, zgola nieświadoma jest tej względem nas lojalności. Wdzięczni im jesteśmy za znakomitą pomoc, jaką nam okazują w naszej walce przeciw najsiłniejszej twierdzy cywilizacji chrześcijańskiej o ustanowienie naszego panowania nad całym światem i nad królestwami narodów”.

„Dotychczas możemy zanotować jako sukces, żeśmy przewrócili większą część tronów europejskich. Na resztę przyjdzie kolej w bliskiej przyszłości. Rosja już przyjęła z uszanowaniem z rąk naszych swą państwowość. Na Francji z jej rządem wolnomularskim spoczywa nasza pięść. Anglja, zależna od naszej finansjery, jest całkowicie zdana na nasze widzimisię a w jej protestantyzmie nadzieja nasza na bliskie zniszczenie Kościoła Katolickiego znajduje pożądane oparcie. Hiszpanja i Meksyk stanowią jedynie igraszki w naszych rękach. A liczne inne kraje łącznie ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej już skapitulowały przed naszym planem mocarstwowym”.

## „SPOTEGOWAĆ ZATRUCIE MORALNOŚCI NARODÓW”

„Lecz Kościół Katolicki jeszcze żyje...”

„Niewolno nam dłużej zwlekać z dokończeniem bezlitośnie jego zniszczenia”.

„Cała niemal prasa światowa znajduje się pod naszą kontrolą. Musimy się nią posługiwać w sposób jeszcze skuteczniejszy, aby rozniecić nienawiść świata bez litości przeciw Kościołowi Katolickiemu. Dzieło nasze zatrucia moralności narodów musimy w przyszłości znacznie głębiej ująć. Narod musi posiadać jeszcze dużo więcej ducha rewolucyjnego. (Goje) muszą uzyć się pogardzać miłością ojczyzny i duchem rodzinnym; trzeba im przedstawić ich wiarę jako niedorzeczność, posłuszeństwo względem Kościoła jako niegodne niewolnictwo, tak że się staną głuchymi i ślepyi względem Kościoła, który nadaremnie się stara ich przed nami przestrzec i ochronić. Predewszystkiem starajmy się uniemożliwić chrześcijanom nienależącym do Kościoła Katolickiego powrót do niego, a niechrześcijanom wejście do niego; w przeciwnym razie panowanie nasze napotka na największe przeszkody, a cała praca nasza nie odniesie skutku. Zamach nasz zostanie odkryty, narody żądając zadośćuczynienia, obrócą się przeciw nam, i panowanie nasze nad niemi nie zostanie zrealizowane”.

„Pamiętajmy wciąż o tem, że nadzieja nasza uczynienia się panami świata jedynie tak długo istnieje, jak długo Kościół Katolicki mieć będzie nieprzejednanych wrogów... I pamiętajmy też zawsze o tem, że król żydowski nie wcześniej rozpocznie swe panowanie nad światem, aż papież w Rzymie będzie zdetronizowany a wszystkich innych w świecie monarchów także sam los spotka”.

## Stronnictwo Narodowe

KOŁO ŚW. LAZARZ

Zebranie plenarne w poniedziałek 24 bm. na sali p. Smoczyka, ul. Marsz. Focha 70. Początek o godz. 20.

KOŁO OSIEDLE

Zebranie plenarne w poniedziałek 24 bm. w lokalu przy ul. Czarniejewskiej 27. Początek o godz. 20.

## Przed ważnymi obradami Małej Ententy

Wbrew niedawnym zapowiedziom konferencja Małej Ententy odbędzie się nie 1 września b. r. lecz dopiero 12 września w Bratysławie, nie jak pierwotnie zapowiadano w Trenczaskich Teplicach lub innej słowackiej miejscowości kąpielowej.

Nie ulega wątpliwości, że konferencja bratysławska obradować będzie wśród wielkiej powagi chwili. Zajmować się będzie również m. in. ostatnimi wypadkami międzynarodowymi, a przedewszystkiem układem niemiecko-austriackim, a — jak zaznaczył w tych dniach premier czechosłowacki Hodža — także projektem współpracy polityczno - handlowej, opracowanym przez niedawną konferencję ekspertów

Małej Ententy.

Obradom Jugosławji, Czechosłowacji i Rumunji towarzyszyć będzie uwaga mocarstw zachodnich i sąsiadów, tem większa, że obiegały ostatnio liczne pogłoski o rozbieżnościach zdań w łonie Małej Ententy. Wynikały one rzekomo z tego, że Jugosławja skłania się coraz bardziej do orientacji proangielskiej, oraz że niepokoi ją zbyt bliska bliskość sowiecko - czechosłowackiej współpracy. Zjazd bratysławski wykaże zapewne w jakiej mierze pogłoski te oparte są na prawdzie.

Na zjeździe nastąpi przejęcie przewodnictwa M. Ententą na rok 1937 przez ministra spraw zagranicznych Czechosłowacji, dr. Krofę.

## DO DZISIAJ ZEBRALIŚMY 73 117,01 ZŁOTYCH

# Składki na samolot „Chrobry”

W dalszym ciągu wpłynęły do administracji naszej następujące składki na samolot „Chrobry”:

Klub Kreglarzy „Stella” z kregielni p. Zielińskiego przy Górnej Wildzie 109 25,=  
Ksawery Ypsiloński, Puszczykowo Maturzyści Państw. Gimn. im. Gen. J. Wybickiego w Śremie 20,=  
Zebrane w ekspozyturze „Ore-downnika” w Łodzi: p. Henryk Szczawski zebrał wśród znajomych 20,50, Stronnictwo Narodowe, koło Łódź-Stoki 31,20, P. m. W. R. 2,—, A. Zawadzki, kolporter „Ore-downnika” — 50, Józef Karpiński, Łódź 5,—, Antonina Szczepaniak, Pabjanice 1,—, „Farbiarnia Chemiczna” Wł.

Doliński, Łódź 2,50, J. A. Fidler, Łódź 5,—, razem 67,70  
Antoniosstwo Ch. z powodu niemożności uczestniczenia w pochodzie Narodowym 10,—  
St. Siejek, Łobżenica 2,—  
Zebrane z inicjatywy p. Wacława Lipskiego na wycieczce klubu radnych Obozu Narodowego w Pabjanicach dnia 9. 8. 36 22,60  
Fabryka Surowej Tektury M. Drosta, Tczew 50,—  
Razem z poprzednio pokwitowanymi 66.192,57  
Zadeklarowano i uchwalono wypłacić 6.921,46  
Razem wpłacono, zadeklarowano i uchwalono wypłacić 73.117,01

# Uroczystości 7 baonu telegraficznego

Dzisiaj, w sobotę, i jutro, w niedzielę, obchodzi 7 baon telegrafistów, stacjonowany w Poznaniu, swą roczną uroczystość baonową.

W tym roku uroczystościom tym zakresło szersze ramy, to też nie od rzeczy będzie przypomnieć historię tej jednostki wojskowej, która przez tyle lat związana z Poznaniem, zapisała się chlubnie zarówno w walkach o niepodległość, jak i w późniejszej pracy pokojowej, w pracy wychowania młodego żołnierza, obywatela Rzeczypospolitej.

W grudniu 1919 r. na rozkaz naczelnego dowództwa dwa baony telegrafistów, które powstały samorzutnie w walkach powstańczych, zostają zlikwidowane, a na ich miejsce powstaje kompania zapasowa 7 baonu telegraficznego, mająca na celu dalsze szkolenie szeregowych i uzupełnianie jednostek frontowych w miarę potrzeby.

W lutym 1921 r. kompania zapasowa wchodzi w skład 2 baonu telegraficznego w Grupie pod Grudziądzem, stanowiąc załączek 3 pułku wojsk łączności. W Poznaniu pozostaje tylko kadra podoficerska kompanii telegrafistów, która prowadzi ewidencję, oraz demobilizację kompanij, przybywających z frontu. Ostateczna likwidacja kadry nastąpiła w czerwcu 1934 roku. Szkolenie szeregowych oddziałów łączności pułków odbywało się na specjalnych kursach przy kadrze kompanij zapasowej.

Od maja do października 1921 r. istnieje centrum wyszkolenia łączności, które szkoli młodszych oficerów łączności pułków broni. W r. 1922 powstaje okręgowa szkoła łączności dla podoficerów, która w czerwcu 1924 r. została przemianowana na 7 kompanij szkolną łączności. Kompanija szkolna jako jednostka samodzielna przetrwała do maja 1928 r., kiedy weszła w skład 7 baonu łączności.

W r. 1926 został sformowany 7 samodzielny baon łączności, którego dowódcą mianowany został ppłk. Alfred Wallner. W maju 1928 r. weszła w skład baonu stacja gołębi pocztowych jako pododdział kompanij szkolnej. Do tego czasu istniała ona jako jednostka samodzielna.

Po przeorganizowaniu w r. 1929 otrzymał batalion nazwę 7 batalion telegraficzny i oddział stacjonowany na Cytadeli, pełni służbę ku chwale ojczyzny pod dowództwem mjr. dypl. Jamki Stanisława.

Łączność jest tym rodzajem broni, który bez zewnętrznych efektów pełni najtrudniejszą bodaj służbę w armii. Utrzymanie łączności między współdziałającymi ze sobą oddziałami jest zadaniem jednostek radiowo-telegraficznych. Zorganizowanie sieci od najwyższego dowództwa do najbardziej

na froncie wysuniętych jednostek bojowych wymaga nie tylko dużych znajomości technicznych, ale niejednokrotnie odwagi i zaparcia.

ofierze ojczyźnie.

Niechaj więc w dniu uroczystości 7 baonu telegraficznego wspomnienia wszystkich zwrócą się do tych, którzy



Ćwiczenia łączności w maskach gazowych

To też żołnierz, który z bębniem ka- bla rusza do szturmów obok biegnących z bagnietami na karabinie piechurów, padał niejednokrotnie na posterunku, oddając swe młode życie w

krwią swoją znaczyli granice naszej ojczyzny na jej wschodnich i zachodnich rubieżach, a w dniu dzisiejszym niechaj się złączą z żołnierzami, pracującymi pro patriae laude.

## Trzeba się odwzajemnić Litwinom

Ostatnie wiadomości z Litwy informują o nowych prześladowaniach, jakim podlegają według nowych ustaw szkoły polskie, nie tylko krepowane na każdym kroku, ale obciążone przymusowymi wykładami szeregu przedmiotów w języku litewskim w taki sposób, że zatracają niemal całkowicie

polski swój charakter. Poza tem rodzice dzieci, oddawanych do tych szkół, muszą udowodnić, że są odwiecznymi Polakami, co w praktyce staje się często niewykonalne i prawie każdego Polaka tamtejszego oddaje na łaskę i niełaskę władz litewskich. Nie ulega zresztą najmniejszej kwestji, że wszystko to, jak i cała polityka wewnętrzna Litwy, dąży do całkowitego zniszczenia szkolnictwa polskiego, a przez nie i narodowości polskiej.

A jak naodwrot przedstawią się sprawa szkolnictwa litewskiego w Polsce?

Przedewszystkiem przyjrzyjmy się,

**Przy cierpieniach serca i zwapnieniu naczyń**, skłonności do udaru i ataków apoplektycznych naturalna woda gorzka **Franciszka - Józefa** zapewni łagodne wypróżnienie bez nadwyrężania się. Zalecana przez lekarzy.

Tg 1402

## Pałuckie atrakcje

**Kłopoty burmistrza Gębusika w roku 1768 — Prawdziwe skarby — Wielkie dni Żnina i pałuckich regjonów**

Żnin, w sierpniu.

W roku Pańskim 1768 burmistrzem Żnina był niejaki Grzegorz Gębusik, subdelegatem Sebastian Rzewuski, rajcami zaś pp. Józef Meta, Józef Klemieński, Michał Kuczkowski, Wojciech Krzeminiwicz i Jan Sypniewski. Czynności wójta sprawował Florjan Rzeszewski, podwójtem był Andrzej Śniadecki, ławnikami Wojciech Trzęsalski, Hijacynt Potulny, Tomasz Krobski i Michał Plocki.

Budżet miejski z onego roku przedstawiał się po stronie dochodów jak następuje:

jarmarki przyniosły	145 zł 14 gr
od kamlerzy za kopczyznę	— „ —
miejską z lat przeszłych	177 „ 25 „
remanent z roku przeszłego	100 „ — „
za łaki miejskie	120 „ — „
brukowe przeszłoroczne	50 „ — „
za kopczyznę z 1768 r.	108 „ — „
od przyganiiania skopów	38 „ — „
<b>Razem</b>	<b>796 zł 12 gr</b>

W wydatkach figurują m. in. pozycje następujące: za robotę zegara na ratuszu, za wikt dla przechodzących żołnierzy, zboże i furaz, oraz pensja pisarza i slugi razem zł 546 gr 7.

Na tle wydatków na „przechodzące wojsko“ burmistrz Gębusik wystąpił ostro przeciwko wójtowi A. Śniadeckiemu. Gębusik wraz z cechmistrzami i pospółstwem zaniósł do ksiąg miejskich solenny manifest przeciwko Andrzejowi Śniadeckiemu i jego współnikom, „że ci bezprawnie postępują, burmistrzowski urząd posponują i lekce go sobie ważą, rady tajemne i spiski czynią i manifestantów do podpisu na niewiadome rzeczy przymuszają, a gdy ci nie chcą, słowami zelżywymi ich obrzucają“. (P. „Historja pow. żnińskiego“, dr. St. Truchim, str. 158).

Z całej tej opresji i Gębusik i Śniadecki wyszli, zdaje się, cało. Inaczej stało się z następcą p. Gębusika w 165 lat później... Ten, jak się zdaje, z opresji cało nie wyjdzie.

Żnin i Pałuki — to prawdziwa skarbnica dziejów. Nietylko w przenośnym tego słowa znaczeniu. Oto w r. 1912 w mieście znaleziono, podczas budowy jednego z domów, wielki, największy na ziemi wielkopolskiej, skarb: 17 i pół kg monet srebrnych w postaci 5.000 sztuk groszy ówczesnych. Skarb ten ukrył prawdopodobnie któryś z bogatych mieszczan żnińskich podczas wojny domowej w r. 1383.

Największe jednak skarby, skarby nieocenione wręcz, odkryła niedawno ziemia pałucka, ruszona łopata i kilofem uczonych. Oto prof. Kostrzewski z Poznania ze swymi wiernymi szperaczami przeszłości odkrywa w odległości 7 km od Żnina warowną osadę przedhistoryczną, istniejącą na półwyspie jeziora biskupińskiego między r. 700 a 400 przed Chr. Odkrycie prof. Kostrzewskiego słynne jest dzisiaj na całym świecie. Prace wykopaliskowe pod kierunkiem prof. Kostrzewskiego i dr. Rajewskiego trwają dalej i codziennie przynoszą nowe cenne odkrycia.

Żnin dumny jest z tych wszystkich odkryć historycznych, ale czy je ocenia należycie? Czy rajcowie miasta zdają sobie sprawę z tego, jak wielkie n. p. zasługi — nietylko dla historii i kultury — ale także dla interesów samego miasta położyła ekspedycja wykopaliskowa z prof. Kostrzewskim na czele? Czy kto pomyślał o tem, jakby zasłuzde tej miasto Żnin miało dać wyraz w odniesieniu do prof. Kostrzewskiego?

W tej chwili Żnin zajęty jest organizacją swoich dorocznych Targów Pałuckich, które odbędą się w okresie od 29 sierpnia do 6 września. Dokoła pracy nad organizacją krzątają się ludziska, jak mogą. Prym dziery wszystko wiedzący w Żninie, ruchliwy działacz społeczny p. K. Urbański, który w tym roku pełni urząd przewodniczącego komitetu targowego. Urząd to oczywiście, żeby nikt nie miał wątpliwości — honorowy. Można conajwyżej do niego dopłacić...

gdzie i ilu Litwinów mieszka w Polsce. Otóż według spisu z r. 1931 zadeklarowało język litewski jako ojczysty: w województwie wileńskim 653 tys., w białostockim 13,0 i w nowogródzkim 2,4 tys. — razem 80,6 tysięcy. Przyrost od r. 1921 wynosi około 9.000 ludzi.

Wszystkich powszechnych szkół z litewskim językiem nauczania w roku szkolnym 1934/5 było 72 z 3,6 tysiącami uczniów i 2 szkoły średnie z 400 uczącymi się. Tym sposobem na jedną szkołę powszechną przypada zaledwo 50 i na jedno gimnazjum około 200 uczących się. Jeżeli porównamy stan ten ze stanem szkół polskich w tym samym roku, to znajdziemy, że na jedną szkołę powszechną polską wypadło przeciętnie po 173 i na szkołę średnią po 220 młodzieży. Kto zaś miał cokolwiek ze szkolnictwem bliższego do czynienia, ten doskonale wie, jak niesłychanie dodatnią rolę dydaktyczną i wychowawczą odgrywa możliwie najmniejsza ilość uczniów, skupiona w danym zakładzie.

Jednocześnie należy dodać, że nasze władze szkolne w trosce, aby nie zostały, broń Boże, przez kogokolwiek pomówione o jakiegokolwiek stosowanie ucisku, czy nawet wogóle o mniej przychylnie traktowanie szkół litewskich, pozostawiają im najdalej idące swobody w wewnętrznej organizacji, w prowadzeniu wykładów, w doborze nauczycieli i trzeba już ujawnienia jakiegoś nadzwyczaj jaskrawego nadużycia litewskich nauczycieli i nauczycielek, aby władze polskie wkroczyły do wewnętrznych stosunków szkoły litewskiej, czy wogóle jakiegokolwiek obojętnej.

A jednak przy całym naszym tradycyjnym poczuciu sprawiedliwości wobec mniejszości narodowych, zamieszkujących Polskę, mamy nietylko prawo, ale i bezwzględny obowiązek odwzajemnienia się Litwinom pięknem za nadobne. To droga prostsza od wojowania z karłem państwowym przed Ligą Narodów. Rząd polski winien wykonać prawo retorsji, a więc zastosować właściwe środki represyjne względem szkół litewskich w Polsce.

To winni jesteśmy rodakom swym na Litwie. Mamy nadzieję, że stanie się to bezwzględnie, z rozpoczęciem nowego roku szkolnego.

WŁODZIMIERZ DWORZACZEK

## Ks. Coughlin uległ wypadkowi udaru słonecznego

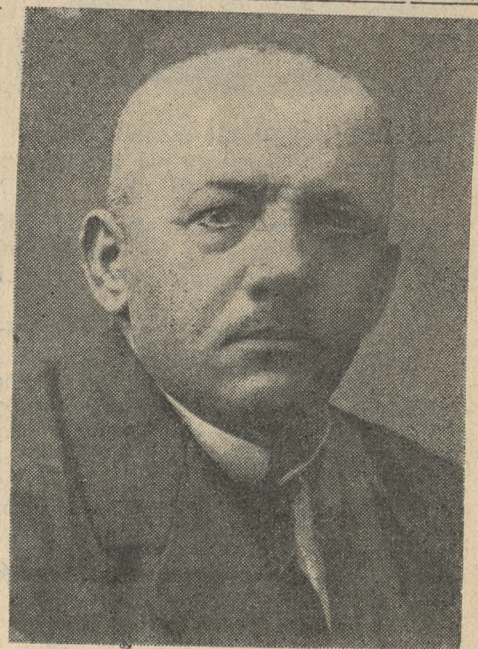
Ks. Coughlin, słynny mówca, znany ze swych ostrych ataków przeciwko stosunkom politycznym i gospodarczym w Stanach Zjednoczonych oraz ze swych odczytów wygłaszanych przez radio, przemawiając ostatnio do olbrzymich tłumów w Cleveland, dostał nagle udaru słonecznego. Estrada, na której stał mówca, była zalana promieniami słońca, a w południe tego dnia panował straszliwy upał. Księżdz Coughlina, który stracił przytomność, odwieziono w stanie groźnym do szpitala. Wypadek ten wywołał wielkie wrażenie w Stanach Zjednoczonych. (KAP).

## Alfons XIII a Polska

Od pewnego dyplomaty, który długie lata przebywał w Hiszpanji, otrzymał „Kurjer Warszawski“ uwagi, w których m. in. czytamy ciekawe wspomnienia o stosunku b. króla Alfonsa XIII do Polski.

Alfons XIII okazywał Polsce wielką życzliwość. Już w r. 1914 przyłączył się do zbiórki, zorganizowanej na terenie Hiszpanji na rzecz ofiar wojny w Polsce, składając jako pierwszy dar 10 tysięcy peset na ten cel. Suma, zebrana w Hiszpanji, była pierwszą, jaką przekazano z zagranicy do Polski.

Po utworzeniu delegacji polskiej w Madrycie, Alfons XIII, jako jeden z pierwszych panujących w Europie, uznał niepodległość Polski, wyrażając swoje zadowolenie, że wiekowej niesprawiedliwości wreszcie kres położono.



Główny organizator tegorocznych Targów Pałuckich p. K. Urbański

Targi Pałuckie pomyślane jako regionalna ekspozycja handlu, rzemiosła, przemysłu i rolnictwa, zapowiadają się w tym roku, jak się zdaje, bardzo korzystnie zarówno co do wystawców jak i frekwencji zwiedzających.

Łącznie z Targami Pałuckimi urzędują Liga Popierania Turystyki „Tydzień Biskupina i Pałuk“ (29. 8. — 6. 9.). Min. Komunikacji udzieliło uczestnikom „tygodnia“ 50 proc. indywidualnej zniżki kolejowej. (O szczegółach poinformują afisze i biura podróży).

Przygotowują się również różne atrakcyjne imprezy. M. in. najpopularniejszy organ wsi polskiej „Wielkopolanin“ organizuje w związku z „tygodniem Biskupina i Pałuk“ wielką imprezę sportową p. n. „Biskupiński bieg na przelaj“ o nagrody redakcji „Wielkopolanina“.

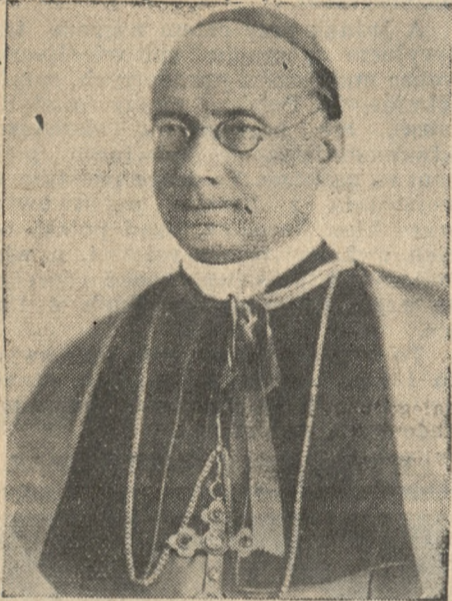
Pałuki, Żnin i Biskupin wołają do wszystkich: przyjeździecie do nas, a zobaczycie rzeczy naprawdę ciekawe, bo i biskupińskie wykopaliska i Targi Pałuckie i zabytki miasta, i samego... Djabła Weneckiego, ukrytego w ruinach żnińskiego zamczyska! Zet.

# Ceremonia dawnych synodów

Oprócz synodów powszechnych, zwanych soborami, a będących uroczystym zgromadzeniem biskupów całego świata, odbywają się także synody partykularne, jak plenarne dla biskupów jednego państwa, prowincjonalne dla jednej metropolii lub diecezjalne dla diecezji.

Celem synodu plenarnego jest dokładne rozważenie środków oraz wydanie zarządzeń, zmierzających do wzmocnienia wiary, kształtowania obyczajów, usunięcia nadużyć, załagodzenia sporów, wprowadzenia względnie zachowania jednolitej karności. Postanowienia synodu muszą być zachowywane na całym obszarze, podległym jurysdykcji uczestników. Dlatego na odbycie synodu potrzeba specjalnego pozwolenia stolicy apostolskiej i odbywają się one pod przewodnictwem legata papieskiego.

Dawne polskie synody prowincjonalne zwoływał prymas. W wyznaczony dzień na otwarcie synodu uczestnicy ubrani w szaty liturgiczne procesjonalnie udawali się do kościoła, gdzie miały odbywać się obrady. W tym momencie uderzały w wieże wszystkie dzwony. Tłumy wiernych, zapelniając świątynię, śpiewały pieśń nabożną przy wtórze organów. Następowo wystawienie relikwii i procesja dokoła kościoła, poczem przed wielkim ołtarzem prymas odprawiał pontyfikalną wotywę do Ducha Św.



KS. KARDYNAŁ MARMAGGI  
legat papieski na synod plenarny biskupów polskich.

Po mszy św. przewodniczący w podniosłym przemówieniu do duchowieństwa i wiernych oznajmił rozpoczęcie synodu.

Stosownie do polskiej praktyki, I sesja plenarna była wyznaczana dopiero na następny dzień. Tymczasem zaś poszczególne grupy uczestników odbywały w miarę potrzeby zebrania przygotowawcze. Nazajutrz rozpoczynała się w kościele I sesja synodalna. Przed wielkim ołtarzem przygotowywano stół, stalle, taborety i mównicę. Legat

## Zatwierdzenie umowy dla łuszczarni ryżu

Obwodowy inspektor pracy w Gdyni zatwierdził umowę zbiorową, o której pisaliśmy wczoraj w artykule wstępnym („Wielkie niebezpieczeństwo“), zawartą pomiędzy robotniczym Związkiem Transportowców a łuszczarnią ryżu.

Krok inspektora pracy został w Gdyni przyjęty z dużym zdziwieniem. Umowa z chwilą zatwierdzenia przez inspektora okręgowego, nabierze mocy obowiązującej.

Precedens odnośnie charakteru umowy będzie miał oczywiście wielki wpływ na treść umowy zbiorowej z ogółem robotników, która musi być zawarta we wrześniu. (p)

## Konfiskata

Zarządzeniem starostwa grodzkiego w Poznaniu uległy konfiskacie następujące pisma wydawnictwa naszego: „Kurjer Poznański“ (nr. 384), „Orędownik“ (nr. 194), „Wielkopoleńskie“ i „Pomorzanie“ (nr. 97) za artykuł ks. prałata Charszewskiego o Żydach, przedrukowany ze „Słowa Pomorskiego“.



NA JASNEJ GÓRZE

odbędzie się po 300-letniej przerwie pierwszy synod plenarny biskupów Polski Odrodzonej.

papieski i prymas siadali na przygotowanych tronach u stopni ołtarza, na przeciw zaś w ustalonej kolejności zajmowali miejsca inni uczestnicy synodu, w uroczystych strojach liturgicznych. Biskupi występowali w szatach pontyfikalnych i nawet na mocy starodawnych miejscowych zwyczajów z pastorałami. Prepozyci kościołów klasztornych, kolegiat, delegaci kapituł i niżsi dostojnicy przybrani byli w komże, stule, małe mitry i kapy, rektorzy kościołów i zwykli kapłani w komże i stule.

Właściwe obrady każdej sesji poprzedzało nabożeństwo, poczem przewodniczący zagajał obrady, a następnie zaproszony kaznodzieja-teolog wygłaszał kazanie, związane z tematem obrad. Po sprawdzeniu listy obecności

przyjmowano od zastępców, pod przysięgą, usprawiedliwienia nieprzybyłych na synod, poczem następowały obrady.

W czasie II sesji plenarnej zjawiał się w kościele poseł królewski i w wygłoszonej mowie przedstawiał dezyderaty monarchy, a następnie sesję opuścił.

Po wyczerpaniu obrad na ostatnim posiedzeniu wyznaczano posłów z odpowiedzialnością do króla oraz wysłannika do Rzymu, z prośbą o zatwierdzenie uchwał. Po odmówieniu zwykłych modlitw i błogosławieństw, otwierano podwoje świątyni dla tłumnie przybyłych wiernych. Rozlegało się wówczas dziękczynne „Te Deum“.

## Legat papieski w drodze do Polski

Rzym. (PAT). Wczoraj o godzinie 23,35 odjechał do Polski ks. kardynał Marmaggi, jako legat papieski na Synod w Częstochowie.

Przed udaniem się na dworzec Kardynał-legat odprawił w swej kaplicy domowej krótkie modły w obecności członków świty i domu. Odjazd nastąpił z dworca rzymskiego wagonem salonowym, oddanym do dyspozycji Kardynała przez rząd włoski aż do Wiednia, gdzie Kardynał-Legat przesiadł się do polskiego wagonu salonowego. Na dworcu celem pożegnania Kardynała zjawili się m. in. przedstawiciele Watykanu, chargé d'affaires ambasady polskiej przy Watykanie Janikowski, radca kanoniczny ambasady ks. prałata Meysztowicz, chargé d'affaires czechosłowacki oraz duchowieństwo polskie.

Katowice. (Tel. wł.). Kardynał legat przybędzie do Katowic w niedzielę, 23 bm. rano o godz. 7,29, a do Częstochowy o godz. 9,02.

Na granicy polsko-czechosłowackiej oczekiwać będą legata przedstawiciele ks. biskupa śląskiego.

Oficjalne powitanie kardynała legata nastąpi w Katowicach, gdzie w imieniu Episkopatu Polskiego będzie witał dostojnego wysłannika Ojca św. ks. biskup Stanisław Adamski, w imieniu zaś władz państwowych wojewoda śląski.

W Częstochowie na dworcu będą oczekiwać kardynała legata przedstawiciele Episkopatu z I.I. Em.Em. ks. kardynałem Kakowskim i ks. kardynałem prymasem Hlondem na czele.

## Sprawa przyłączenia Bydgoszczy do Pomorza

Żadne decyzje nie zapadły

Toruń. (PAT). W związku z notatkami, które się ukazały w prasie o mającym rzekomo nastąpić w najbliższym czasie przyłączeniu Bydgoszczy i niektórych innych powiatów do województwa pomorskiego, urząd

wojewódzki pomorski komunikuje, iż wiadomości te nie odpowiadają prawdzie i że żadne decyzje czynników miarodajnych w tej sprawie nie zapadły.

## Biskupi niemieccy w Fuldzie

Berlin. (PAT). W Fuldzie obraduje obecnie konferencja biskupów katolickich dla omówienia szeregu zagadnień kościelnych. Przedmiotem obrad ma być m. in. sprawa ewentualnego wprowadzenia kontroli państwowej nad finansami klasztorów w związku z licznymi procesami dewizowymi przeciw zakonnikom. Omawiana ma być również sprawa projektowanego jakoby ograniczenia praw niektórych zakonów do utrzymywania własnych zakładów naukowych.

Na marginesie powyższej konferencji „National Zeitung“ pisze, jakoby

w opozycyjnym początkowo ustosunkowaniu się większości duchowieństwa katolickiego do narodowego socjalizmu zaszedł ostatnio wyraźny zwrot, co przypisać należy szczególnie wypadkom hiszpańskim. „Przekonano się — pisze dziennik — iż narodowy socjalizm nie zajmuje stanowiska antykatolickiego, ani antychrześcijańskiego, lecz przeciwnie — walczy z antychrześcijańskim bolszewizmem“. — Zdaniem dziennika — tego rodzaju nastroje ogarnęły w znacznej mierze episkopat niemiecki, obradujący obecnie w Fuldzie.

Światowej marki

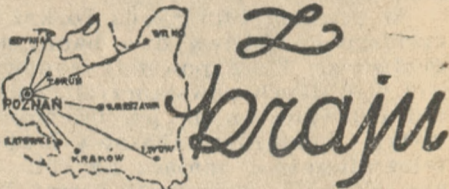
„PFAFFA“

najlepsze, nowoczesne maszyny do szycia: domowe, krawieckie, specjalne.

Do nabycia za gotówkę i na spłaty w Generalnem Przedstawicielstwie na Rzeczpospolitą

„WISŁA“ Sp. Akc.  
Warszawa, ul. Traugutta 2.

Pg 6015-62,411



## JEDEN Z NIEWIELU POZOSTAŁYCH

W Brzuchowicach pod Lwowem zmarł ś. p. Jakób Jaworski, urodzony w r. 1843, weteran powstania 1863 r., żołnierz Lelewela, jeden z niewielu już żyjących bohaterów walk styczniowych. Pogrzeb odbył się we Lwowie w sobotę na cmentarzu powstańców 1863 r.

## ZABIŁ W OBRONIE KONIECZNEJ

Przed okręgowym sądem wojskowym w Lublinie stawał ppor. Jan Bednarski z 44 p. p. Swego czasu był on z dwiema paniami w ubraniu cywilnym na zabawie, gdzie pewien kolejarz, nazwiskiem Reszka, stał się wobec pań zaczepnym. Gdy ppor. B. zwrócił mu uwagę na niestosowne zachowanie, tamten rzucił się na niego i powalił go na ziemię. Wówczas napadnięty oficer dobył rewolweru i położył Reszkę na miejscu trupem.

Sąd uznał, że napadnięty strzelał w obronie koniecznej i uwolnił go od winy.

## ŻYDZI SKAZANI ZA TŁUCZENIE SZYB

W sądzie okręgowym w Krakowie zapadł wyrok przeciwko uczestnikom zajść z dnia 23 marca br., którzy przy ul. Florjańskiej wybijali szyby w tramwajach oraz w kilku sklepach. Wyrokiem sądu okręgowego skazani zostali: Nachman Verstandig na 1½ roku więzienia, a Michał Zajac i Moskowicz Lejzor po 8 miesięcy więzienia.

## ZWŁOKI SAMOBÓJCZY W TATRACH

Onegdaj w lesie pod Myślenickiem Turniami robotnicy natrafili na zwłoki jakiegoś mężczyzny. Zawiadomiona policja przeprowadziła dochodzenia, które stwierdziły, że są to zwłoki samobójcy, który jak stan zwłok wykazuje, przed kilku dniami odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru. Przy denarce nie znaleziono żadnych dokumentów. Na podstawie wyglądu i ubrania można przypuszczać, że pochodzi on ze sfer inteligencji zamieszkałej. Znaleziono przy nim jedynie okładkę książeczki P. K. O. z wydartym numerem, na odwrocie jednak znaleziono napis ekspozytury: Nowolipki E. 1 i końcowe cyfry większej jakiejś liczby 41.43 oraz kartkę z firmy „Bebenek“ Kraków, ul. Dunajewskiego 9 na nazwisko Kuczyński.

## KOMINIARZE WE LWOWIE PRZESTALI STRAJKOWAĆ

Zlikwidowano strajk pracowników kominiarskich we Lwowie, który trwał od dwóch przeszło tygodni. W drodze arbitrażu doszło do zgody. Dotychczas pracownicy kominiarscy pobierali indywidualne wynagrodzenia, obecnie otrzymywać będą płace tygodniowe, zależnie od kwalifikacji i rentowności danego zakładu pracy. Wczoraj pracownicy kominiarscy przystąpili znowu do pracy.

## NIURODZAJ NA WILEŃSZCZYŹNIE

W związku z posuchą tegoroczną żniwa na Wileńszczyźnie dały słaby wynik. Specjalne komisje z ramienia wileńskiej Izby Rolniczej ustalają stopień nieurodzaju. Z dotychczasowych wyników oceny żniw przez biura zbożowe w powiecie święciańskim, postawskim, brasławskim i dziśnieńskim wynika, że są one o 35 — 50 procent gorsze od żniw zeszłorocznych. Władze rolnicze postanowiły udzielić różnej pomocy rolnikom dotkniętym klęską nieurodzaju.

## NOWA HALA TARGOWA W KATOWICACH

Budowa nowoczesnej hali targowej w Katowicach postępuje szybko naprzód i zostanie niebawem ukończona. Jest to konstrukcja żelazna, o długości 130 metrów i 50 m wysokości i zajmuje powierzchnię 6.400 metrów kwadratowych. Nowa hala targowa pomieści 400 stoisk oraz kilkadziesiąt lokali sklepowych. W podziemiach hali znajdują się magazyny i chłodnie. Wewnątrz hali zostanie zainstalowany megalon do podawania komunikatów i cen towaru. Obok hali zostanie zbudowana bocznicą kolejowa, przez którą będą dowożone towary. Kosztorys nowej hali targowej obliczony jest na 2,5 miliona złotych. (ATE)

# DZIAŁ GOSPODARCZY

## Dlaczego śledzie są drogie?

Walka kupiectwa importowego branży kolonialnej zachodnich ziem Polski ze szkodliwymi manipulacjami importerów śledziowych Gdańska i Gdyni datuje się już od roku 1934, kiedy to przyjechała do Polski z Anglii delegacja przemysłu śledziowego celem bezpośredniego omówienia importu śledzi do Polski, jak i tranzytowego obrotu śledziami przez Polskę.

Polska bowiem była i jest jednym z głównych odbiorców śledzi w Europie. Objaw ten tłumaczy się dużą konsumpcją śledzi przez ludność żydowską jak i niską ceną śledzi, które dzięki temu stanowią jeden z głównych artykułów spożycia ludności o niskiej jak i średniej stopie życia. Poza ten porty polskie są tranzytowym krajem dla odbiorców w Rumunii i Czechosłowacji.

Wydawało się, że po tej konferencji stosunki handlowe polsko-angielskie w tej dziedzinie ułożą się jak najpomyślniej dla obu stron. Niestety, w miesiąc po wyjeździe delegacji z Polski eksporterzy angielscy zawarli między sobą umowę — combine, w myśl której zobowiązali się nie sprzedawać śledzi polskim kupcom importerom, którzy zamierzaliby ewentualnie czynić zakupy śledzi wprost w Anglii. Co gorzej — zobowiązano armatorów, że do statków załadowanych na Gdańsk czy Gdynię nie będą doładowywali transportów śledzi, zakupionych przez kupców polskich, których siedziba znajduje się poza Gdańskiem czy Gdynią, a więc uniemożliwili importerom polskim tańszy transport morski.

Dla orientacji należy podkreślić, że wyeliminowanie polskich importerów śledzi z rynku angielskiego, było dlatego możliwe, ponieważ większość eksporterów angielskich i to tych, którzy w handlu śledziami odgrywają dużą rolę, posiada bezpośrednio względnie pośrednio swe oddziały na terenie Gdańska i Gdyni, t. zn. że są jednocześnie eksporterami angielskimi, jak i importerami gdańsko-gdynińskimi. W ten sposób cały handel śledziami do Polski, jak i na rynki Rumunii i Czechosłowacji, został uzależniony od czynników, które odsuwają kupców polskich od bezpośredniego kontaktu handlowego z Anglią.

Dla uniknięcia jednak zarzutu gołosłowności wymieniam te firmy: Abraham Finkelstein w Londynie związany z firmą S. Finkelstein w Gdańsku i jej oddziałem w Gdyni; Rudolf Leidin w Aberdeen (Szkocja), który jest współwłaścicielem firmy Pommer et Thompson w Gdańsku z oddziałem w Gdyni; Ernst Braun w Szczecinie z filją w Gdańsku; Bloomfield Overseas w Aberdeen z oddziałem w Gdańsku i Gdyni. Z firm gdynińskich wymienić należy m. in. firmy: J. Bankier i B. Bikowski.

Dzięki wspomnianej umowie, która przeobraziła się na zewnątrz w układ „Danzig-Gdynia Herring Agreement”, udało się uzależnić importerów polskich od pośredników angielsko-gdańsko-gdynińskich. Odbiorcy jednak zagraniczni z Rumunii i Czechosłowacji dość wcześnie zrozumieli dążenia mafii śledziowej Gdańska i Gdyni do dyktowania cen na śledzie, wskutek czego zaprzestali posługiwać się portami polskimi tak, że Gdynia i Gdańsk, jako porty tranzytowe, które dotychczas z racji swego wyposażenia technicznego predestynowane były do obsługi rynku tych krajów — straciły cały tranzyt śledzi, wyrażający się dotychczas bardzo poważną cyfrą, bo 60 000 beczek śledzi rocznie.

Na takim podłożu doszła do skutku w listopadzie 1935 r. w Warszawie konferencja kupców branży śledziowej. Na konferencji tej angielski Związek Rybołówstwa (Herring Board) reprezentował p. Makay, prezes tego Związku, a zarazem dyrektor firmy Bloomfield Overseas w Aberdeen, a więc osoba wybitnie zainteresowana w sporze kupiectwa polskiego z „Danzig-Gdynia Herring Agreement”.

Na przedstawione zarzuty, które reprezentant kupiectwa z Poznania w dobitnej formie wyluszczył — odpow-

wiedział p. Makay bardzo wymijająco. Nie ulegało wątpliwości, że p. Makayowi chodziło tylko o zorientowanie się w poczynaniach handlu polskiego przeciwko znowiu gdańsko-gdynińsko-angielskiej.

Wobec takiego stanowiska kupcy-importerzy zachodnich ziem Polski, nie chcąc zwiększać zysków nieuczciwych pośredników, zwrócili się z zakupami do importerów wrocławskich. Jako dalszy krok, mierzący do wyeliminowania angielskich eksporterów śledzi z rynku polskiego, należy zanotować fakt zwiększenia się zainteresowania śledziami holenderskimi i norweskiemi.

Niezależnie od tego niedawno temu wyjechał z Poznania do Anglii jeden z najpoważniejszych hurtowników

Podkreślić należy jeszcze, że na kombinacjach monopolistów tracą nie tylko konsumenci, ponieważ, gdyby nie nadmierne zyski pośredników, śledzie mogłyby być w Polsce znacznie tańsze, ale i Polskie Koleje Państwowe, które na tranzycie do Rumunii i Czechosłowacji ciągnęły i w dalszym ciągu mogły ciągnąć dość poważne zyski. Wspomnieć należy również o dalszym uszczerbku polskiego stanu posiadania ze szkoda dla całokształtu interesów gospodarczo-morskich Polski. Ładunki bowiem śledzi wysyłane są na statkach różnych bander, tylko nie polskich. Na skutek tego na importie śledzi do portów polskich nie zarabiają ani armatorzy ani też polscy maklerzy okretowi.

Na zakończenie należy jeszcze uwypuklić pionierską rolę polskich placówek importowych, które w walce z gdańskimi pośrednikami odniosły już niejedno zwycięstwo, wypierając z

dzielnicą kraju, która przedstawia duże możliwości gospodarczej ekspansji dla Wielkopolski. Szczególnie winna się zainteresować wycieczką młodzież — uczniowie kupieckie i rzemieślnicze, niesamodzielni pracownicy kupieckie, czeladnicy itd. Wycieczka zwiedzi bowiem okolice, w których istnieje duża możliwość osiedlenia się i usamodzielnienia. Wycieczka wyruszy z Poznania około 20 września i w przeciągu 6 dni zwiedzi Równę, Krzemieniec, Dubno oraz Luck. Koszty podróży wyniosą 38 zł. Dla uczniów, młodzieży niesamodzielnej kupieckiej, rzemieślniczej przewiduje się specjalne udogodnienia.

(k) **Nowy spis abonentów telefonicznych.** Izba Przemysłowo - Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że Dyrekcja Okręgu Poczty i Telegrafów przystępuje do opracowania nowego spisu abonentów sieci telefonicznej na rok 1937, który wyjdzie z druku w styczniu 1937 r. Każdy abonent posiadający stację abon. główną, ma prawo do jednorazowego bezpłatnego umieszczenia swego adresu w spisie abonentów. Opłata za umieszczenie abonenta w spisie pod różnymi literami wzgl. za podanie bardziej szczegółowych danych o stacji, wynosi 2,50 zł za każde 40 liter lub ich część.

(k) **Kontyngenty przywozowe na surowce.** Ministerstwo przemysłu i handlu komunikuje, że zostały ustalone i przesłane do Centralnej Komisji Przywozowej kontyngenty przywozowe na surowce dla przemysłu przetwórczego na miesiąc września i październik. Przydział dewiz na te surowce utrzymany został przez Komisję Dewizową na poziomie ubiegłych miesięcy.

### Z ZAGRANICY

(z) **„Czarny dzień” na giełdzie berlińskiej.** Na giełdzie berlińskiej nastąpiło w dniu 21 bm. załamanie kursu papierów w rozmiarach nienotowanych od kilku lat. Jednym z powodów tak znacznej niżki jest — zdaniem kół giełdowych — naprężenie na niemieckim rynku pieniężnym, obserwowane już od dłuższego czasu. Naprężenie to tłumaczono początkowo subskrypcją pożyczki państwowej. Dalszym momentem ma być — według opinii kół giełdowych — odbijające się w Berlinie w sposób widoczny napięcie w polityce zagranicznej. W tych warunkach na giełdzie berlińskiej w dniu 21 b. m. zanotowano silną tendencję do sprzedaży papierów wartościowych, przede wszystkim ze strony klienteli bankowej. Wobec niezwykłego małego popytu i obfitej podaży, nastąpił spadek notowań papierów, dochodzący niejednokrotnie do 10 proc. Papiery Banku Rzeszy, które od kilku dni wykazywały wyraźną słabą tendencję, w piątek zniżyły o 9 proc. (w dn. 21 bm. notowano je 178 wobec 200 przed kilku dniami). Stosunkowo znaczną zniżką dotknięte zostały akcje towarzystw Vereinigte Stahlwerke, Siemens oraz I. G. Farben. (PAT)

(z) **Złoto ponownie odpływa z Banku Francji.** Ogłoszony w dniu 20 bm. tygodniowy bilans Banku Francji za okres od 7 do 14 sierpnia r. b. wykazuje (w mil. fr.) spadek zapasu złota o 140,3 do 54.847,9; bezprocentowy kredyt dla skarbu państwa z tytułu wykupu przez Bank zredyskontowanych bonów skarbowych i papierów publicznych wzrósł o 925 do 7.067,2, a jednocześnie o taką samą sumę zmniejszyła się pozycja zredyskontowanych bonów i papierów; kredyt bezprocentowy, udzielany przez Bank państwu do wysokości maximum 10 miliardów fr., pozostał bez zmiany w sumie 500; obieg banknotów spadł o 547,5 do 84.359,6; ogólna suma natychmiast płatnych zobowiązań, łącznie z obiegami, zmniejszyła się o 384,3 do 92.689,3; stosunek pokrycia złotem podniósł się z 59,08 proc. do 59,17 proc. Jak widać z powyższych liczb, ostatnio ogłoszony bilans Banku Francji jest pierwszym od około 2 miesięcy, wykazującym odpływ kruszcza. Odpływ ten spowodowany został wzmożonym popytem na szereg walut obcych w Paryżu i poważną ich zwyżką. Zaznaczyć należy, że następny bilans Banku Francji, który będzie ogłoszony za tydzień, powinien wykazać jeszcze większy odpływ złota, zważywszy na większe sprecyzowanie się nastrojów pesymistycznych na rynku.

(z) **Podтверждение przewidywań o nieurodzaju w Stanach Zjednoczonych.** Min. rolnictwa w Stanach Zjednoczonych ogłosiło sprawozdanie o stanie zbiorów. Jest to pierwsza urzędowa publikacja w sprawie zbiorów, jaka ukazała się od czasu wielkiej posuchy, uwzględnia więc szkody, wyrządzone przez klęskę nieurodzaju. Okazuje się, że zbiór kukurydzy w Stanach Zjednoczonych w r. b. jest oceniany na 1.439,1 mil. buszli, pszenicy zaś na 632,7 mil. buszli. Przewidywany jest również znaczny spadek zbioru owoców i jarzyn. Należy podkreślić, że przewidywany zbiór pszenicy wystarczy załadować na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego. Co się tyczy kukurydzy, to warto podkreślić, że tak niskie kwoty zbioru nie było w Stanach Zjednoczonych od r. 1881. W kołach poinformowanych zwracają uwagę, że brak pałszy zmusi farmerów do przeznaczenia większej ilości bydła na rzeź w najbliższym okresie czasu. W St. Zjedn. liczą się w związku z tem z mniejszą ilością materiału rzeźnego na jesieni i odpowiednią atmosferą do zwyżki cen mięsa.

## Ważne dla powracających do Ameryki

Przypomina się wszystkim zainteresowanym, że statek

# „BATORY”

odejdzie z Gdyni do Kopenhagi i New Yorku 25-go sierpnia o godz. 0,30

(t. j. 30 minut po północy z poniedziałku 24 na wtorek 25 b. m.)

## Zaokrętowanie pasażerów nastąpi w ciągu dnia 24 sierpnia

Wszyscy pasażerowie, mający miejsca zarezerwowane na tę podróż m/s „Batory” winni zgłosić się do naszego Biura Portowego na Dworcu Morskim w Gdyni w poniedziałek 24-go sierpnia.

# GDYNIA - AMERYKA

ng 15 470

Linje Żeglugowe S. A.

CENTRALA: Warszawa, pl. Małachowskiego 4, tel. 5-47-46 i 5-47-47

ODDZIAŁY: Gdynia, Biuro Portowe, Dworzec Morski, Kraków, Lubicz 3, Lwów, Kopernika 3, Rzeszów, Grotgera 20

polskich, celem bezpośredniego nawiązania kontaktu z śledziarzami angielskimi, niezwiązanymi umowami z importerami Gdańska lub Gdyni. I tutaj okazało się, że mimo wybitnego poparcia ze strony naszych czynników kompetentnych w Londynie oraz Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, reprezentant hurtu polskiego nie mógł zakupić ani jednej beczki śledzi, ponieważ wszyscy śledziarze-eksporterzy angielscy jak i Leslie et Co. w Aberdeen, t. zn. instytucja, bez której zezwolenia nie może armator wydzierżawić statku, stosują się do umowy, przewidującej 30 sh. kary od beczki, gdyby eksporter angielski sprzedał śledzie nieskartelizowanemu w D.-Gd. H. AG. śledziarzowi. Ujawniona została również kalkulacja monopolistów, która w dosadny sposób uwypukla szkodliwość manipulacji panów z pod znaku D.-Gd. H. Ag. uszczerbkiem dla dobrych stosunków gospodarczych polsko-angielskich.

W myśl przeprowadzonej kalkulacji w Anglii beczka śledzi franco wagon Gdynia kosztowała w końcu czerwca zł. 59,56. Natomiast śledziarze gdańsko-gdynińscy żądali od kupców polskich od 70,— do 72,— zł za beczkę. Dla zamydlenia oczu, dla upozorowania że nie ma uprzywilejowanych cen konwencyjnych, poszczególni monopolisci wydali cenniki z odchyleniem kilkudziesięciu groszy na beczce.

Zbyteczne jest chyba udowadnianie, że kwota ca 12,— zł na beczce na dzisiejsze czasy jest zbyt wygórowanym zyskiem.

## KRONIKA GOSPODARCZA

### Z KRAJU

(k) **Podtrzymywanie kursu franka.** Ujemny wpływ na rynek francuski, jaki mogło wywrzeć ogłoszenie bilansu Banku Francji, wykazującego — po raz pierwszy od szeregu tygodni — spadek zapasu złota, został neutralizowany przez przemówienie ministra finansów, utrzymane przezważnie w tonie bardzo optymistycznym i raz jeszcze odzgnęjące się od dewaluacji franka. Krają jednak niepotwierdzone pogłoski, jakoby dla przeciwdziałania panice dokonano interwencji dla podtrzymania

rynku polskiego uciążliwe pośrednictwo gdańskie mimo b. poważnych i niesłusznych ograniczeń przywozowych na korzyść Gdańska. Świadczy o tem najlepiej poniższe fakty. Izba Przem.-Handl. w Poznaniu otrzymała niedawno temu pozwolenia przywozu na dowolną ilość beczek śledzi. Importerzy poznańscy, ograniczeni terminem 1 października b. r., do którego to czasu należało pozwolenia przywozu całkowicie wykorzystać, wykupili natychmiast bez zapewnienia sobie dostaw śledzi z Anglii, pozwoleń na śledzie na ogólną sumę kilku tysięcy złotych. Sumy te niestety przepadną polskiemu kupiectwu hurtowemu. Zauważamy to combine'owi, który nie dopuszcza Polaków do bezpośrednich zakupów w Anglii.

Dlatego dziś u progu nowego zimowego sezonu śledziowego, jak i w przededniu rozmów na temat przyszłego procentowego udziału Gdańska w handlu zamorskim Polski warto wszystko to uprzytomnić sobie w celu poczynienia odpowiednich starań, zmierzających do ukrócenia nienormalnych stosunków w tej dziedzinie handlu.

Najwłaściwszym wyjściem z tej sytuacji byłoby cofnięcie ulg, jak i zamknięcie przez Polskę pozwoleń na przywóz śledzi angielskich wszystkim tym, którzy należą do porozumienia „Danzig-Gdynia Herring Agreement” i szkoda nie tylko dobremu imieniu kupiectwa importowego Polski, ale i najżywoźniejszym interesem morsko-gospodarczym naszego kraju.

LUKASZ JESSE

franka. Faktem jest, że na wczorajszych giełdach walutowych frank poważnie zwyżkował w stosunku do większości walut obcych, a przedewszystkiem w stosunku do funta.

(k) **Wycieczka na VII Targi Wołyńskie w Równem.** Z inicjatywy Izby Przemysłowo - Handlowej w Poznaniu organizuje się wycieczka na VII Targi Wołyńskie w Równem (13 — 27 września 1936 r) sfery gospodarcze Wielkopolski niezawodnie zainteresują się tą wycieczką, której głównym zadaniem jest zapoznanie oraz ułatwienie bezpośredniego kontaktu z tą

**Hasło „swój do swego” w okresie nędzy i bezrobocia w polskim społeczeństwie — jest nakazem sumienia narodowego wszystkich Polaków**

# WIADOMOŚCI POTOCZNE

Niedziela  
KALENDARZ RZYMSKO-KATOLICKI  
Zachęta b. | Bartłomieja Ap.  
KALENDARZ SŁOWIAŃSKI  
Ciechomira | Namysława

Słońca: wschód 4.47, zachód 19.01  
Długość dnia 14 godzin 14 minut  
Księżyc: wschód 11.59, zachód 20.37  
Faza: 6 dzień po nowiu.

Sierpień

23

Niedziela

**Ważne numery telefonów:**  
Pogotowia rat.: 66-66 i 55-55  
Straż ogniowa: 19-57, 30-50  
Policja: 42-21  
Taksówki: Postój przy ulicy  
Grunwaldzkiej 77-72, przy Ry-  
nku Jeź. 77-08, przy ul. Marsz.  
Focha (narożn. Niegolewskich)  
77-82, Pl. Świe okrzyki 49-80,  
przy ul. Zielonej (nar. Strze-  
leckiej) 50-35, Rynek Wil-  
decki 66-35.  
Biuro Posłańców 28-36  
Poczt. biuro zleceń: 49-28. Dokładny czas: 55-66.

Stan wody: + 0,10 mtr.

## NOCNY DYŻUR APTEK

Sródmieście: Apt. św. Marcina, ul. Fr. Ra-  
taczaka 12; Apt. św. Piotra, pl. Świątokrzyżski;  
Apt. pod Białym Orłem St. Rynek 41; Apt.  
przy Rynku Śródeckim 1. Jeżyce: Apt. Mickie-  
wicza, ul. Dąbrowskiego 10; Apt. pod Opatrz-  
nością, ul. Dąbrowskiego 76 (róg Staszica). Ła-  
zarz: Apt. przy ul. Matejki 1; Apt. Plucinek-  
go, ul. Marsz. Focha 72. Górczyn: Apt. Karpiń-  
skiego, ul. Marsz. Focha 158. Wilda: Apt. przy  
Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3; Apt. Fortu-  
na, ul. Górna Wilda 96. Solacz: Apt. przy  
ul. Mazowieckiej 12. Główna: Apt. przy Krzyżu,  
ul. Główna 19. Staroleka: Apt. miejscowa.

## KRONIKA MIASTA POZNANIA

### W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 22 sierpnia 1926 r.

Odbyła się w Puszczykowie uroczystość poświę-  
cenia figury Najśw. Serca Jezusowego. — Cech  
Murarski obchodził 335 rocznicę swego istnienia.

## KRONIKA KOŚCIELNA

— \* **Pielgrzymka do Górki Duchownej.** Parafia Farna urządza w niedzielę, dnia 30 bm. pielgrzymkę do Górki Duchownej. Rano o godz. 3 odbędzie się w kościele Farnym msza św., podczas której uczestnicy przystępować będą do Komunii św. Po mszy św. wyruszy pielgrzymka na dworzec główny. Powrót tego samego dnia wieczorem. Bilet zwrotny wynosi 2 zł. Koszta organizacyjne 20 gr. Bilety można nabywać w biurze parafjalnym, ul. Klasztorna 11, w zakrystyi wzgl. w mieszkaniu p. Pietrzaka, plac Kolegiacki od 16 do 29 bm. włącznie. (x)

## OSOBISTE

— \* **Srebrne gody pożycia małżeńskiego** obchodzili 19 bm. pp. Marja z Pospiesznych i Andrzej Paciorkowscy w Fabjanowie pod Poznaniem. P. Paciorkowski jest znanym sympatykiem narodowym, oraz mistrzem dekarskim. Jubilatom „Szczęść Boże!” (x)

— \* **Srebrny jubileusz zawodowy.** Dwudziestopięcioletnie pracy zawodowej obcho-  
dzi p. Wiktor Michałowicz, fotograf-portre-  
tista, współpracownik firmy „Foto-  
Ekspress” Majewski.

Jubilat był uczestnikiem strajku szkol-  
nego, a w młodych latach członkiem To-  
warzystwa Tomasz Zana w Ostro-  
wie. Po ukończeniu nauki w zawo-  
dzie fotograficznym, udał się na  
dalejsze wykształcenie do  
Drezna. Podczas wojny światowej  
trzykrotnie rano-  
nie na froncie, uc-  
czestniczył, wie-  
dziony patriotycz-  
nym zapałem, w  
walkach o niepod-  
ległość Polski. W  
dniu 11 listopada  
1918 r. jako urlo-  
powany żołnierz został wybrany w Ostro-  
wie sekretarzem Rady Ludowej i pracował tam w organizacji i biurze werbunko-



## Kinoteatr „Słońce” Kinoteatr W sobotę, 22 i w niedzielę 23-go sierpnia o godz. 3 po poł.

Specjalne popularne przedstawienia po cenach niebywale niskich.

Monumentalna epopea filmowa wytw. „Universal” realizacji JAMESA CRUSE niezapomnianego twórcy filmu „Karawana”

## GENERAL SUTTER

W rolach głównych:

Edward Arnold — Binnie Barnes

Najnowszy i największy sukces ekranów światowych! Porywające dzieje Generała Suttera, odkrywcy Kalifornii. Wspaniały pochód do sławy i fortuny... przez oceany... przez nieznaną ląd... przez bunt... przez dzikie stępy... przez krwawą bój... Bilety po cenach znacznie niższych: **Cały parter 50 gr. Cały balkon 75 gr.** są do nabycia w dniu przedstawień w kasie III kinoteatru „Słońce”.

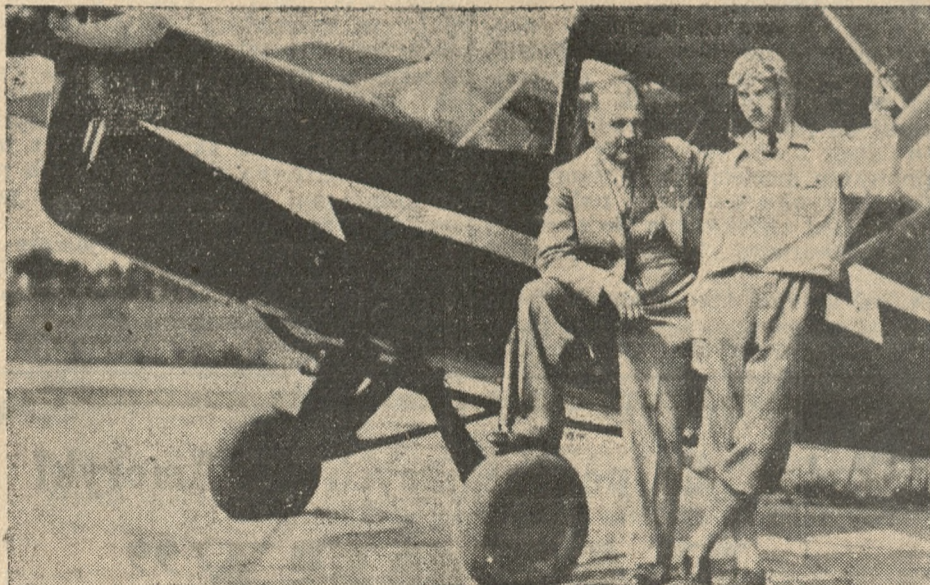
Całkowity dochód z obu przedstawień przeznaczony jest na biednych parafji św. Wojciecha.

zg 464/5

## Już lata drugie pokolenie

Mamy do zanotowania pierwszy wypadek w Polsce, że p. Ryszard Malczewski, syn długoletniego pilota, emerytowanego pik., p. Jana Malczew-

instruktora Dominiczaka w Aeroklubie Łódzkim. Obecnie może ojciec pilota, obserwować loty syna swego na lotnisku w Ławicy, gdzie p. Ryszard



Na zdjęciu widzimy p. pułk. Malczewskiego z synem Ryszardem po lotach na lotnisku w Ławicy.

skiego, został pilotem, tymczasowo turystycznym.

P. Ryszard Malczewski, ukończywszy w tym roku maturę w gimnazjum im. Mickiewicza i zamierzając poświęcić się karierze lotniczej, t. j. idąc, jak to w innych zawodach bywa, w ślady ojca, ukończył pilotaż pod kierunkiem

Malczewski zaczął latać na maszynach Aeroklubu Poznańskiego.

Nadmienić wypada, że gdy obecny pilot-junior przyszedł na świat, ojciec jego już był pilotem od 1912 r. i dotychczas pracuje w lotnictwie jako kierownik oddziału polskich linii lotniczych „Lot” w Poznaniu.

wem wojsk wielkopolskich. Po objęciu koszar piechoty pruskiej w Ostrowie, był kierownikiem biura bataljonowego w Ostrowie i Szczepiornie. Współpracował w organizacji komisji gospodarczej przy tworzącym się wówczas batalionie zapasowym 29 pułku strzelców kaniowskich w Kaliszu, jako oficer gospodarczy.

W r. 1922 wystąpił z wojska i oddał się umiłowanej pracy zawodowej, pracując w wielu znanych zakładach.

Za pracę niepodległościową odznaczony jest p. Michałowicz „Krzyżem Niepodległości”.

Jubilatowi, który jest bratem proboszcza parafji jeżyckiej, towarzyszą życzenia jak najlepszej pomyślności. (kl)

## KRONIKA MIEJSCOWA

— \* **Pożegnanie kuratora.** W gmachu kuratorium okręgu szkolnego w Poznaniu odbyło się pożegnanie kuratora dr. Michała Pollaka, który został powołany na stanowisko dyrektora departamentu szkolnictwa ogólnokształcącego w ministerstwie oświaty.

— \* **Przetarg miejski.** Zarząd miejski w Poznaniu ogłosił przetarg na wykonanie robót tynkarskich przy przebudowie X szkoły powszechnej przy ul. Bosej w Poznaniu. Termin składania ofert mija 31 sierpnia br. Blizszych informacji udziela Wydział Budownictwa Naziemnego, ul. Nowa 10, III ptr.

— \* **Nabycie placu pod budowę domu żołnierza.** Na ratuszu poznańskim odbył się akt darowizny, którym zarząd gminy st. m. Poznania, reprezentowany przez pp. wiceprezydenta inż. Rugego i radcę miejskiego St. Czasza przekazał na własność komitetowi budowy domu żołnierza w Poznaniu, zastąpionemu przez prezesa zarządu, dyrektora Sieradzkiego i generalnego sekretarza dr. W. Szwedzkiego — parcelę o obszarze 3.000 m kw. z gruntu, położonego w Poznaniu przy skrzyżowaniu ulic Wałów Jagiellończyka, Fr. Ratajczaka i Wałów Warneńczyka.

Komitet budowy domu żołnierza w Poznaniu składa na ręce naszej redakcji za dar ten serdeczne podziękowanie st. m. Poznaniowi oraz jej zarządowi.

— \* **Na rowerach dokoła Polski.** W redakcji odwiedzili nas dzisiaj dwaj młodzi podróżni, uczniowie 8 klasy gimnazjum humanistycznego w Bydgoszczy i członkowie IV drużyny harcerskiej im. Jana Kilińskiego w Bydgoszczy, Adam Hanik i Zbigniew Kłopotek-Głowczewski, którzy urządzają wycieczkę rowerami po Polsce. Młodzi harcerze wyruszyli dnia 7 lipca br. z Bydgoszczy i zwiedzili następujące główne miejscowości: Gdynie, Hel, Warszawę, Wilno, Pińsk, Brześć, Krzemieniec, Zaleszczyki, Lwów, Kraków, Katowice i Częstochowę. Wczoraj wieczorem przybyli do Poznania i zwiedzili miasto nasze. Dziś powracają do domowych pieleszy. Trasa wycieczki wynosi około 3.900 km. (pt.)

— \* **10-lecie ogródków na Bielnikach.** Z okazji 10-lecia istnienia ogródków na Bielnikach przy Drodze Dębińskiej odbędzie się 23 bm. obchód, poświęcony tej rocznicy. O godz. 7.15 zbierają się właściciele ogródków działkowych na boisku, poczem nastąpi wymarsz do kościoła Zmartwychwstania Pańskiego, gdzie o godz. 8 odbędzie się msza św. na intencje

## KRONIKA TOWARZYSKA

Restauracja w Hotelu Polonia, Grunwaldzka 18, poleca bezpłatnie salę nowo-  
odrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa.  
Ceny niskie. Wieczorem dancing.  
Ng 15 211

nowiono wyłonić spośród członków obu organizacyj komitet organizacyjny pisma. Przewidziana w programie obrad kwestja ustąpienia prezesa p. Maciejewskiego, spotkała się w dyskusji z zdecydowanym i jednomyślnym życzeniem zebranych, by dotychczasowy prezes nadal piastował swój urząd. Idąc po myśli zebranych, podjął się p. Maciejewski nadal spełniać funkcję prezesa. Z kolei wywiązała się obszerna dyskusja w ramach t. zw. żywego kalendarza ogrodniczego. Tym razem wskazywano na nieobliczalne szkody, wyrządzone rok rocznie w naszych sadach przez grzybek, zwany strupozem (Fusicladium), demonstrując równocześnie owoce i liście, opalone przez powyższy pasożyt, przyczem wskazywano na sposoby walki z tą plagą naszego sadownictwa. Następnie wygłosił p. Górecki przemówienie, w którym omówił możliwości zwiększenia, przy pomocy odpowiedniej propagandy, konsumpcji owoców i warzyw, a tem samem i rozszerzenia produkcji ogrodniczej w Polsce, oraz wskazał na możliwości eksportu owoców i warzyw do państw skandynawskich i nadbałtyckich. Niestety znaczenie ogrodnictwa naszego jest niedoceniane przez czynniki miarodajne w przeciwieństwie do zagranicy, gdzie cieszy się specjalną opieką i poparciem zainteresowanych sfer. By ten stan zmienić, trzeba przedewszystkiem zorganizować tych licznych, rozrzuconych po prowincji ogrodników. Naskutek powyższego przemówienia zaproponował skarbnik p. Piotrowicz utworzenie referatu propagandowo-organizacyjnego, co zostało przez zebranych przyjęte z uznaniem. (x)

## RÓŻNE

— \* **Dyr. Publ. Szkoły Dokszt. Zaw. nr. 1** podaje do wiadomości pp. pracodawców, że w myśl rozporządzenia o wykonywaniu obowiązku szkolnego przez młodocianych z dnia 31 grudnia 1924 r., na pracodawców ciąży obowiązek zgłaszania wszystkich u siebie, zatrudnionych pracowników młodocianych. Nowoprzyjętych pracowników młodocianych terminatorów zgłaszać należy do dnia 1 września rb. w kancelarii szkoły przy ulicy Działynskich 4, p. 4. Formularzy dostarcza dyrekcja szkoły.

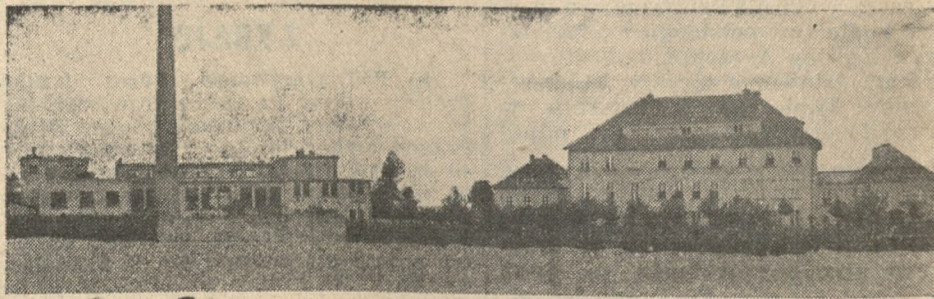
Normalna nauka rozpoczyna się 3 września rb. Uczniowie zgłoszą się 3 września o godz. 8 w gmachu szkoły przy ul. Działynskich 4 według starego rozkładu lekcji. Dyrekcja szkoły przypomina pp. pracodawcom ciążyący na nich obowiązek dopilnowania swych pracowników młodocianych do regularnego uczęszczania do szkoły w myśl art. 117 ustawy przemysłowej z dnia 7 czerwca 1927 r.

Szczególną uwagę zwraca się pp. mistrzom rzemieślniczym na postanowienie art. 155 ustawy przemysłowej, według którego do egzaminu czeladniczego może być dopuszczony tylko ten terminator, który wykaże się świadectwem ukończenia Publicznej Szkoły Doksztalującej Zawodowej. W razie nieprzebrnięcia przez pp. pracodawców cytowanych postanowień ustawowych, dyrekcja szkoły zmuszona będzie w myśl istniejących przepisów prawnych skierować sprawę do odnośnych władz, w celu pociągnięcia winnych do odpowiedzialności. (x)

— \* **Wypożyczenie koni z wojska.** — Rolnicy, zamieszkali na terenie, należącym do miasta Poznania i w obrębie 25 km. od Poznania, mogą na podstawie umowy użyczenia wypożyczać konie wierzchowe 11-letnie z 7 pułku strzelców konnych w Poznaniu. Wypożyczenie może nastąpić tylko rolnikom, odpowiedzialnym materialnie i dającym gwarancję, że koń będzie pod należytą opieką. Wypożyczone konie po ukończeniu 16 lat życia przechodzą na własność wypożyczających je rolników, po uiszczeniu opłat w myśl umowy. Pierwszeństwo przy wypożyczeniu mają członkowie Przypś. Wojsk. Konnego (Krakusie). Szczegółowe warunki wypożyczenia zawiera umowa, której wzór można przejrzeć w zarządzie miejskim, plac Sapieżyński 9, pokój 17. (x)

— \* **Z życia poznańskich ogrodników.** Oddział Wielkop. Centralnego Zw. Zawodowych Ogrodników w Poznaniu zwołał w dniu 9 bm. do swego lokalu, przy ul. Półwiejskiej 30 m. 24, nadzwyczajne walne zebranie, które zgromadziło dość liczną rzeszę młodych ogrodników. Po odczytaniu komunikatów zarządu wywiązała się obszerna dyskusja nad kwestją powołania do życia własnego organu prasowego. Należy nadmienić, że w zebraniu wzięli udział delegaci Stow. Dyplomowanych Ogrodników, którzy wysunęli cały szereg postulatów, dotyczących współpracy obu organizacyj. W rezultacie posta-

## Szkoła Mleczarska we Wrześni



Okazale się prezentują zabudowania Wrzesińskiej Szkoły Mleczarskiej przy Wlkp. Izbie Rolniczej, gdzie ostatnio odbył się zjazd absolwentów tegoż zakładu. Szkoła ta jest największą tego rodzaju w Polsce.



**KRONIKA POLICYJNA**

— \* **Kradzieże rowerów mnożą się.** Ku przestrodze właścicieli rowerów należy zauważyć, że mnożą się kradzieże kołowców. W wielu wypadkach złodzieje, których liczba musi być duża, kradną nawet rowery, zabezpieczone kłódką łańcuchową. Przecinają łańcuchy i w ten sposób, pozornie zabezpieczona maszyna, wpada w ręce złodzieja. Niedawno temu posłańcowi pewnej księgarni, który miał do odania pakunek na trzeciemi piętrze przy ul. Pocztowej, skradziono rower, pozostawiony w klatce schodowej na wysokości drugiego piętra. Na Winiarach, na pewnej budowlę, zdarzyło się, że skradziono kilka rowerów pracujących tam przyjeźdnym murarzom. Spostrzegli oni kradzież dopiero w chwili przerwy obiadowej. Również w innych miastach kradzieże rowerów są liczne. W Gnieźnie np. w ciągu bieżącego miesiąca dokonano kilku kradzieży. (kl.)

**Z WIELKOPOLSKI**

— \* **BYDGOSZCZ.** Żona robotnika roln. w Trzecieju, pow. bydgoskiego, Marja Millerowa, powiła w tych dniach troje dzieci płci męskiej. Cała trójka czuje się dobrze i istnieje nadzieja normalnego wychowania trojczaków.

— \* **GNIEZNO.** U rolnika Michała Grzecka w Dębówcu pod Gnieznem zamieszkała na okres letni rodzina cholewkarza, Żyda Króla z Gniezna, ulica Lubieńskiego 2.

— W Gnieźnie przy ulicy Warszawskiej 36, niej. p. Galantowiczówna odnajduje pokój Żydowi Wiernikowi, którego brata skazano na 4 tygodnie bezwzględnie aresztu za łenie narodu polskiego.

— Przy ul. Bł. Jolenty osiedliło się dwóch Żydów, Frydmann i Baum, którzy handlują bławatami. Ich klientela rekrutuje się w większej części z urzędników kolejowych i skarbowych.

— Tegoroczne półkolonie na hippodromie przy ulicy Wrzesińskiej zgromadziły około 600 dzieci. Zamknięcie nastąpi 20 bm.

— Dnia 20 bm. w godzinach popołudniowych znaleziono na skraju lasu „Jelonki” pod Gnieznem zwolnionego i nieposiadającego jakichkolwiek dokumentów samobójcy z położoną obok niedopiętą buteleczką lyzolu. Jest to mężczyzna lat około 45, wzrostu 175 cm, krepiej budowy ciała, blondyn — włosy średniej długości zwierzchnie i po bokach już szpakowate, twarz pociągła, golona, mały jasno blond wąsik zaniedbany, brwi ję. blond zrosnięte, ubrany w garnitur ciemno-szary, białą koszulę z niebieskim półkoszukiem, wszystkim w koszule, pasek skórzany brązowy i szelki parciano-gumowe, w środku szare w kreskę, szare skarpety, trzewiki czarne, wysokie, sznurowane i kapeluszyk czarny filcowy męski z napisem firmowym „Reymond Vertenci 1 Chapeller — Donr”. — Przy sobie miał tylko chorągiewkę do robienia papierosów z bibułki do papierosów.

Osoby, któreby posiadały jakiegokolwiek wiadomości o zmarłym, proszone są o zgłoszenie się w tut. wydziale śledczym, gdzie znajduje się fotografia i odzież zmarłego. (br.)

— \* **GRODZISK.** Staraniem burmistrza p. dr. Mazurkiewicza otworzono muzeum regionalne miasta Grodziska. Muzeum znajduje się w stadijonie organizacji, mieści się w jednej z sal ratusza.

— Z okazji 16 rocznicy „Cudu nad Wisłą” odbył się tu capstrzyk, po którym przed ratuszem wygłosił zast. burm. p. Wierzejewski stow. wstępne a p. naucz. Krzymiński przedstawił wypadki z przed 16 lat.

— Powrócił z Czestochowy pielgrzymka grodziska w liczbie 68 osób.

— Tow. Hodowli Golebi Poczтовых „Ojczyzna” urządziło lot gołębi pocztowych rocznika 1936 z Rawicza, na przestrzeni około 100 km. Na 36 wypuszczonych gołębi wróciło 50 proc.

— Tow. Gimm. „Sokół” urządził dn. 30 bm. na stadionie powiatowym wielki dzień sportowy z następującym programem: Wyścigi motocyklowe, wyścigi konne, wyścigi rowerowe, sztafety: olimpijska — szwedzka oraz 4x100 i bieg na 3.000 km. Zgłoszenia zawodników przyjmują do dnia 27 bm. sekretarz p. Stanisław Kaczmarek, Grodzisk, ul. Półwiejska 11. Wpisowe motocyklistów 50 gr, od sztafety 1 zł. Czysty dochód przeznacza się na zakup sprzętu. (gf)

— \* **KOŚCIAN.** W tych dniach odbył się pogrzeb 3 tragicznie zmarłych osób, które uległy zatruciu grzybami. Ofiarami padli s. p. Rzepa oraz jego dwaj synowie. W kondukcje żałobnym, prowadzonym przez ks. prob. Pekackiego, wzięło udział miejsc. K. K. S. m. ze sztandarem, oraz cały personel urzędu pocztowego. Przygrywała orkiestra Ochotn. Straży Pożarnej. (n)

— \* **KOŚCIAN.** Stow Pań Milos, w Kościanie urządził w dniu 5. 10. r. b. w Kościanie wielką loterię fantową.

— Z powodu zbliżającej się zimy na ogólnym zebraniu powiatowego komitetu funduszu

**Królem kurkowym Zjednoczonych Bractw Strzeleckich**

został p. Mieczysław Pogorzelski z Poznania

Gdnia. (T. wł.) W czwartek późnym wieczorem po zakończeniu strzelania kongresowego Zjednoczenia Bractw Strzeleckich w Gdyni ogłoszono rezultat, w wyniku którego królem Zjednoczenia Bractw Kurkowych

Strzeleckich Rzplitej Polskiej został kupiec, p. Mieczysław Pogorzelski z Poznania, a mistrzem polski mistrz rytowniczy, p. Stefan Zygmanski z Poznania, który otrzymał nagrodę Prezydenta Rzplitej.

**Kinoteatr „Świt”, św. Marcin 65**

JACKIE COOPER

w wzruszającym dramacie z życia sieroty p. t.

**Bez Nazwiska**

Film ten stał się dokumentem ludzkiej potęgi i miłości

pracy uchwalono przystąpić niezwłocznie do akcji zbiorowej na rzecz bezrobotnych.

— Mimo częstych nawoływań i przestroż wciaż jeszcze zauważyć można przechodniów, którzy po spożyciu owoców wyrzucają pestki, lupiny i inne odpadki na chodnik. (mk)

— \* **KROTOSZYN.** Odbyło się posiedzenie rady miejskiej celem uzupełnienia wyboru ławnika miejskiego w miejsce p. Hoji Jana, który wybrany i zatwierdzony został na stanowisko wiceburmistrza miasta. Ponieważ wpłynęła tylko jedna kandydatura p. mgr. praw Jana Gibasiewicza, przeto wybory się nie odbyły, a p. Gibasiewicz wszedł w skład zarządu miejskiego. Po posiedzeniu wyborczym odbyło się zwykłe, na którym przyjęto do wiadomości sprawozdanie przewodniczącego komisji rew. p. Grzymalskiego. W toku dalszych obrad rada miejska większością głosów nie uwzględniła propozycji dyrekcji okręg. P. K. P. o wyłączenie budynków kolejowych z obwodów kominiarskich. Uchwalenie regulaminu obrad zostało odroczone do następnego posiedzenia.

— Przez posterunek P. P. w Zdunach ujęci zostali za kradzież rowerów w szesciu wypadkach Molenda Stanisław z Trafar i Prykowej Józef z Katarzynowa.

— Do domu rolnika Kurzawy Józefa w Sapielinie, pow. krotoszyński, zakradli się nieznanzi złodzieje i skradli większą ilość białizny. — Złodzieje zabrali z warsztatu kołodziejskiego p. Grohsa w Izb'nie narzędzia kołodziejskie, wartości około 400 zł i uszli nieznani. (sh)

świetnym. Motor dotychczas był pędzony olejem gazowym. Przebudowa miała na celu potanieienie produkcji energii elektrycznej.

— Kat. Stow. Kobiet urządził pielgrzymkę do Czestochowy 26 września rb. Zgłoszenia przyjmuje się w ognisku K. S. K. w Domu Kat. od godz. 17-19.

— Tut. kościół paraf. zostanie gruntownie oczyszczony. Z tego powodu od poniedziałku 24 bm. począwszy ostatnia meza św. zamiast o godz. 9 będzie się odpawiało już o godz. 8.

— Cech Piekarski zwołuje nadzwyczajne walne zebranie na 29 bm. godz. 20.30 do „Polonii” celem przyjęcia nowego statutu. (os)

— \* **POBIEDZISKA.** Odbędzie się tu w sadzie grodzk. dn. 26 bm. o godz. 11 licytacja gospodarstwa rolnego, położonego w Górze, stacja kolejowa Biskupice, pow. Poznań. Nieruchomość stanowi gospodarstwo rolno-rybne w obszarze 153 ha w tem 150 morg jeziora (sandacze, karpie i leszcze), rola II. III i IV. klasy drenowana, budynki murowane z żywym i martwym inwentarzem. Nieruchomość leży blisko lasów państwowych, szosy i kolei. Majątek znajduje się do tego czasu w rękach niemieckich. Reflektanci muszą posiadać zezwolenie władzy administracyjnej na nabycie nieruchomości. Bliższych informacji udzieli adw. Witkowski w Pobiezdziach.

— \* **SREM.** Nieletni Henryk Jaworowicz niewieścił się przy przejeżdżającym wozie i chcąc odskoczyć, wpadł pod koło, które przetoczyło się po nim i wywołało szereg ran tłuczonych uda i podudzia.

— Oddział rowerzystów wojskowych, biorący udział w ćwiczeniach, odbywających się w pld.

Tel. 12-74-45

Tramwaj Nr. 15

**INTERNATOWE Gimnazjum i Szkoła Powszechna XX Marjanów na Bielanych w Warszawie, ul. Kamedułów 81.**

W związku z zarządzeniem przez Ministerstwo W. R. i O. P. przesunięciem początku roku szkolnego na dzień 4 września Zarząd Zakładu tą drogą uprzejmie zawiadamia zainteresowanych P. T. Rodziców, że zjazd dawnych i nowoprzyjętych wychowanków przesunięty zostaje z dnia 2-go na 3-ci września.

Termin egzaminów wstępnych pozostaje bez zmian t. j. 1 i 2 września od godz. 9-ej. Kancelaria gimnazjum otwarta codziennie od godz. 9-ej do 16-ej. Prospekty na żądanie. ng 15 498

— \* **LESZNO.** Pogrzeb b. prezesa okr. „Sokoła” śp. Antoniego Mrowickiego odbył się przy bardzo licznym udziale obywatelstwa. Kondukt pogrzebowy prowadził ks. Garyantysiewicz w asystencji ks. prefekta Kobzy. Liczne stawiła się delegacja „Sokoła” pod sztandarem, ażeby oddać ostatnią przysługę za pracę i umiłowanie przez Zmarłego idei sokolej. Nad grobem zaśpiewał chór męski im. Dembińskiego.

— Stow. Chrześc. Nar. Naucz. Szkół Powsz. urządził dnia 23 bm. rekolekcje dla nauczycieli w Drobninie. Odjazd z Lesna do stacji Garzyn o godz. 15.15.

— K. S. M. Z., okręg leszczyński, urządził dnia 20 września zlot okręgowy.

— Meczbokszerski Polonia — HCP. o mistrzostwo A-klasy Pozn. Okręgu Boks. odbędzie się 30 bm.

— \* **OBORNKI.** Rozegrane na stadionie W. F. i P. W. zawody w piłkę nożną pomiędzy „Spartą” II a K. P. W. II zakończono wynikiem 8:1 dla Sparty.

— W czasie rewizji, przeprowadzonej u Otona Brauna w Budziszewku zakwestjonowano łufę od floweru, śrut, pudełko proch, granat ręczny i trzy potrażki do łowienia ryb, a u Józefa Runowskiego w Potrzezaniu pistolet „Parabelum”.

— Związek Podoficerów Rezerwy urządził 15 i 16 bm. w sztelniczy Bractwa Kurkowego ostry strzelanie. Nagrody zdobyli pp.: Tadeusz Mańkowski I, Stanisław Kaczmarek II i Woźniak III.

— Piękna uroczystość poświęcenia sztandaru połączonej z obchodem 5-lecia istnienia obchodziło w ub. niedziele Kat. Tow. Robotników Polskich w Długiej Goślinie. Przy udziale licznych tow. i zamiejscowych bratnich delegacji z Obornik, Objezierza, Mur. Gośliny, Owieńsk i Dąbrówki Kościelnej przezešli przez wioskę do kościoła wspaniały pochód. Aktu poświęcenia sztandaru dokonał ks. prob. Woźniak, a podniosło kazanie wygłosił generalny sekretarz ks. Matuszczak. Z kościoła udął się pochód do sali p. Pałuki, gdzie odbyło się pod przewodnictwem ks. prob. Woźniaka zebranie. Po wysłuchaniu deklaracji i pięknego referatu ks. Matuszczaka nastąpiło składanie życzeń i wbijanie gwoździ pamiątkowych. (sto)

części powiatu zjeżdżał w szybkim tempie poszowie do dość wysokiego wzgórza pod Doliskiem. Jednemu z ostatnich cyklistów zlamaly się widelki u przedniego kola. Zolnierz upadł z całym impetem na bruk. Nieszczęśliwy rozszarpał sobie lewe ucho, złamał palec u ręki i doznał szeregu ran tłuczonych na całym ciele.

— \* **WAGROWIEC.** Gniazdo żeńskie Tow. Gimm. „Sokół” urządziło zebranie ku uczczeniu 10-rocznicy śmierci Jana Kasprowicza. Okolicznościowy referat wygłosił p. K. Węglanówna. Na zebraniu gniazda męskiego przemawiał M. Łażewski.

— Zawody lekkoatletyczne okręgu wagrowieckiego „Sokoła” przyniosły zwycięstwo gniazdu z Wapna przed Wagrowcem i Mieściskiem.

— Przed okręgową komisją P. Z. L. zdał egzamin na sędziów okręgowych następujący członekowie „Sokoła” pp. Czerwiński J., Strzelecki K., Dutkiewicz F., Filipiak, Burdelski, Lubawy, Kruczyński, Eckert J. oraz z gniazda żeńskiego: pp. Węglanówna K. i Łażewska R.

— Kolo Wościanek odbyło pod przewodnictwem p. M. Stabilewskiej z Łukowa uroczyste zebranie z okazji 10-lecia istnienia kola Msze św. w intencji towarzystwa odprawił ks. dziekan Noak. Referat na temat zadań organizacji wygłosił p. Cytlakówna z Lekna.

— Z niustalonych dotychczas przyczyn, wybuchł w zabudowaniu p. Hycki przy ul. Kępczkiej pożar, który zniszczył stodołę z tegorocznym żniwem i maszynami rolniczymi. Energetyczna akcja okolicznych straży pożarnych uratowała resztę zabudowań. Pogorzelec był ubezpieczony. (wł.)

**Z Pomorza**

— \* **TORUŃ.** W tartaku „Piła” przy ul. Bydgoskiej z niustalonych przyczyn powstał pożar w magazynie desek. Straż pożarna po półgodzinnej akcji zlokalizowała ogień. Szkody są znaczne.

— Sad grodzki skazał na 7 miesięcy więzienia za dokonanie kradzieży 19-letnia Genowefę Dalecką z Kowalewa.

— Ostatnio nastąpiła reorganizacja biura Pom. Izby Rolniczej. Stanowisko kierownika biur objął inż. Józef Buczek.

— Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej, któremu poraż pierwszy przewodniczył nowy prezydent miasta p. Raszeja, uchwalono bez dyskusji budżet na rok 1936/37 w wysokości 2.654.500 zł w wydatkach zwyczajnych, do czego dochodził pozycja w wysokości 850.093 zł w wydatkach nadzwyczajnych.

— W kościele św. Jakóba odbył się „Dzień chorych”. Po wysłuchaniu mszy św. chorzy na placu przy kościele spożyli śniadanie.

— W Dubielnie pod Chelmą pożar strawił zabudawia gospodarskie rolnika Fischera. Straty są bardzo znaczne, gdyż m. in. spłonęły maszyny rolnicze. (z)

**Poniedziałek Wtorek**

— ostatnie dwa dni, w których poczty i listowi przyjmują zamówienia i przedpłatę za „Kurjer Poznański” za miesiąc wrzesień 1936.

Kto chce odbierać gazetę bez przerwy, niechaj nie zwleka z odnowieniem prenumeraty, a uczyni to natychmiast, wpłacając przedpłatę przed 25. bm. na najbliższej poczcie lub listowemu. Kto woli, może przekazać pieniądze także wprost do administracji naszej (P. K. O. 200 149) w tym samym terminie.

**Kanalizacja z przed 300 lat**

Pobiedziska (kp.) Przy kanalizowaniu ul. Czerniejewskiej natrafiono na głębokości 2 1/2 m na kanalizację drewnianą. Jest to wyłożone koryto z jednej sztuki drzewa dębowego, nakryte dębowym blochem, ciągnące się na ukos ul. Czerniejewskiej. Według oceny ks. dr. Wawrzyniaka z Dziekanowic, świadczy to o tem, że kanalizacja ta pochodzi z przed 300 lat. Natrafiono również na głębokości jednego metra na całkowicie zabrukowaną ulicę. Ślady wykazują, że na ulicę tę nawieziono na wysokość jednego metra ziemią i powtórnie wybrukowano.



Gdnia, 21 sierpnia.

**Stan pogody**

Przy temperaturze 24 stopni utrzymała się całem wybrzeżu słoneczna pogoda. Ciepłota wody obniżyła się do 19 st. C.

**Koniec sezonu**

Sezon kąpieliskowy na wybrzeżu zbliża się ku końcowi. Ze wszystkich miejscowości wybrzeża zaczął się już masowy wyjazd gości.

**Goście angielscy**

Do Gdyni przybyli członkowie parlamentu angielskiego pp. J. Griffith i A. Jenkins w towarzyszeniu radcy Weyera z generalnego komisarjatu R. P. w Gdańsku. Parlamentarzyści angielscy zwiedzili miasto i port gdzyński.

**Wylowione zwłoki**

W czasie ćwiczeń żaglowych łodzi harcerekskiej zauważono zwłoki topielca za falochronem głównym portu gdzyńskiego. Zawiadomiony kapitanat portu wysłał łódź pilotowa, która wylowila. Przy topielcu, którym jest około 40-letni mężczyzna, nie znaleziono żadnych dokumentów, stwierdzających jego tożsamość.

**Zamknięcie wystawy**

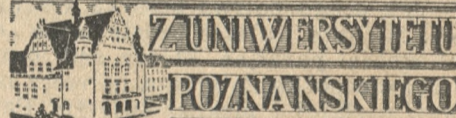
W niedziele zostanie zamknięta wystawa przemysłu hotelarskiego, gastronomicznego i cukierniczego w Gdyni. Wystawa zakończoną zostanie zabawą.

**Odszukany łup złodziejski**

W Chylonii przeprowadzono rewizję w mieszkaniu pewnego złodzieja. Znaleziono dużą ilość ubrań, białizny, zegarki, walizki, koce, teckzi i inne przedmioty. Ustalono, że przedmioty te zostały skradzione w różnych miejscowościach wybrzeża. Osoby, którym w ostatnim czasie podobne przedmioty zostały skradzione, mogą się zgłosić w komisariacie policji.

**Kradzież 4 koni z pastwiska**

W nocy na 19 bm. z terenów portowych pod Oksywem zaginęły cztery konie, stowiacie własność Jana, Józefa i Otona Ryków, oraz p. Bytowa z Oksywia. Konie prawdopodobnie skradziono, gdyż widziano czterech osobników, prowadzących konie w kierunku Kartuz. Byli to prawdopodobnie cyganie.



Tytuł i dyplom magistra farmacji uzyskała Danuta Mindowiczówna z Poznania.

**KSIĘGI STANU CYWILNEGO**

**Zapowiedzi**

Dnia 21 b. m. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Owdow. rob. Szczepan Lisiek z Chomecicach, pow. pozn. i rob. Stanisława Wolna w Konarzewie, pow. pozn.; kup. Franciszek Staniszewski i Irena Rojna; Marcin Maciejewski i Marjanna Cieślakówna w Luboniu, pow. pozn.; piekarz-cuk. Teofil Czerwiński i ekspedj. Marta Nowicka w Koronowie; owd. niższy funkcji, państw. Władysław Napierała i Marta Golaniewiczówna w Pakości, pow. nowotom.; lakiern. Kazimierz Gabert i służ. Helena Jagielska; handl. Marjan Majchrzak w Warszawie i Helena Boberówna.

**Zgony**

Dnia 21 sierpnia 1936 r. zapisano następujące zgony: Marcin Kaczmarek, robotnik, 79 lat; Zenon Janiszewski, 3 mies.; Andrzej Pieprzyk, kupiec, 62 lata; Aniela Paluszkiwicz z domu Myszkowska, 39 lat; Heelna Chytra z domu Kubiak, 29 lat; Salomea Adamczewska z domu Wojciechowska, 69 lat; Józef Czaczkowsk, porucznik w stanie spoczynku, 29 lat; Antoni Karchowski, rolnik, 82 lata; Zofja Wtkowska, ekspedjentka, 33 lata; Stanisława Michałowska z domu Szukalska, 58 lat; Stefan Józwiak, 3 dni; Tadeusz Remigiusz Doniec, uczeń szkolny, 11 lat; Wincenty Napiera, rolnik, 63 lata; Franciszka Porolniczakowa z domu Konikówna, wdowa, 69 lat; Stanisława Amüller, wdowa, 74 lata.

**STAN POGODY W POZNANIU**

22 sierpnia 1936

Temperatura 7 godz. + 15,4

Cisnienie

7 godz. 754,5 mm. umiarkow.

Zachmurzenie

7 godz. pochmurno

Wiatr

7 godz. kierunek połud.-wsch., szybk. 5 m/sek.

Temperatura w dniu 21 sierpnia br. była:

najwyższa + 21,6 o godz. 15

najniższa + 12,5 o godz. 5,30

Prognoza pogody na dni jutrzejszy:

Zachmurzenie przeważnie duże, miejscowe przelotne deszcze.

**W sprawach  
PROPAGANDOWYCH  
i projektów reklamowych**  
prosimy komunikować się z  
**WYDZIAŁEM PROPAGANDY**  
„Kurjera Poznańskiego“, św. Marcin 70  
I. piętro od godziny 16—18  
Telefony: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24  
35-25, 40-72.

### Budowa kościoła św. Michała

Sprawa budowy kościoła św. Michała przy ul. Stolarskiej weszła już na realne tory. Do reprezentacji parafjalnej wpłynęło osiem ofert, z których wybrano ofertę budown. p. Rychlickiego jako najkorzystniejszą.

Obecnie już przystąpiono do dokonywania przebudowy dawniejszego browaru na piękną świątynię Pańską. Przedewszystkiem baszta, na której zawieszona była sygnaturka, ulega całkowitej rozbiórce. Materiał z baszty (cegły) użyty będzie do budowy górnego kościoła.

W górnym gmachu, po zastosowaniu odpowiednich umocnień, rozrywa się podłogi, które oddzielały poszczególne piętra. W ten sposób parter, I.

### POWRÓT Z OLIMPJADY



Trzy nasze panie startowały na igrzyskach w Berlinie, wszystkie trzy powróciły wczoraj do Polski z medalami olimpijskimi. Na zdjęciu trzy nasze lekkoatletki (od lewej): Kwaśniewska, Walasiewiczówna i Wajsówna na lotnisku w Poznaniu w towarzystwie Niemek Krauss, Mollenhauer i Eberhardt. Olimpijki po krótkim postoju udały się samolotem do Warszawy na zawody lekkooatletyczne.

### Surowa kara za bestjałski napad

Głośna swego czasu sprawa bestjałskiego napadu na Antoniego Nochowskiego, zakończonego śmiercią, który

prota, uzbrojeni w drągi. Przybyli rzucili się na Nochowskiego i zaczęli go bić drągami. Napadnięty upadł na ziemię i stracił pod razami przytomność. Następnego dnia zmarł on w szpitalu miejskim.

Oskarżeni przed sądem przyznali się częściowo do winy, wyjaśniając, iż Nochowski pierwszy uderzył ich kijem. Świadkowie zeznali jednak, iż Keiser i Paprota pierwsi zaczęli bić Nochowskiego. Sąd, po przesłuchaniu świadków, oraz obejrzeniu dowodów rzeczowych w postaci dwóch drągów, wydał wyrok skazujący Czesława Keisera na 4 lata więzienia, Ludwika Paprotę na 2 i pół roku więzienia. Na poczet tej kary sąd zaliczył oskarżonym areszt prewencyjny.

### Nadużycia w gazowni

Ostrzeszów. (zo). W tych dniach ujawnione zostały w miejskim zakładzie gazowni nadużycia przy sprzedaży koksu i benzolu. W związku z powyższymi nadużyciami zawieszono w czynnościach kierownika gazowni Leonarda Bąkowskiego i kilku robotników. Sprawa — obok dochodzeń dyscyplinarnych, które prowadzi zarząd miasta z burm. Żmudzińskim na czele — zażądał się prokurator, który zarządził śledztwo.

### Włamanie u komornika sądowego

W Rogoźnie nieznani dotychczas włamywacze wtargnęli do mieszkania komornika sądowego, Stefana Plewczyńskiego. Łupem złodziei, którzy otworzyli drzwi do bramy kluczem, padła kasetka z zawartością 360 złotych w banknotach i bilonie oraz książeczka czekowa nr. 214.594, wystawiona na komornika sądu grodzkiego w Rogoźnie. (kl)

### Z WŁÓCZĘGI CYGAŃSKIEJ



Oto charakterystyczna scenka z życia cyganów, którzy w swej włóczędze po Polsce zawadzili o Swarzędz. Fot. Zb. Zielonacki

piętro i II. piętro stanowiąc będą z sobą całość i utworzą główną nawę kościoła. Równocześnie, dla nadania świątyni estetycznego otoczenia, postawia się odpowiednie oplotowanie, oddzielające dziedziniec kościoła od dziedzińca miejskiego gimnazjum kupieckiego.

Jak długo potrwa budowa kościoła św. Michała, zależeć będzie także od ofiarności parafjan, którzy, sądząc należy, nie poskąpią grosza na rzecz nowej, wielkiej i pięknej świątyni Pańskiej. (wel)

miał miejsce w dniu 6 czerwca r. b. na Ratajach, znalazła swój epilog w sądzie okręgowym w Poznaniu.

Jako oskarżeni stanęli przed sądem Czesław Keiser i Ludwik Paprota, oskarżeni o pobicie z wynikiem śmiertelnym. W dniu 6 czerwca r. b. na Ratajach Antoni Nochowski spotkał umysłowo chorego, Antoniego Keisera. Keiser w pewnym momencie podniósł krzyk, wzywając na ratunek swojego brata Czesława, którego gospodarstwo mieściło się w pobliżu. Na krzyk nadbiegł Czesław Keiser oraz Ludwik Pa-

### DOŻYŃKI BISKUPIŃSKIE NA FILMIE



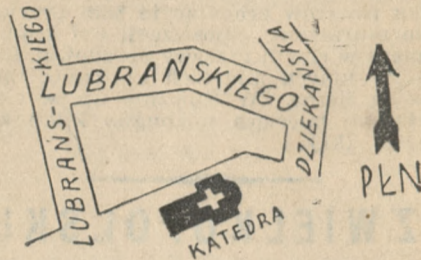
W Domachowie, pod Krobią, dzięki inicjatywie p. Jana Bzdęgi z Poznania, dokonali ostatnio pp. Wł. Babijczuk i A. Nowosielski zdjęć do filmu krótkometrażowego, obrazującego życie na Biskupim, szczególnie „Dożynki Biskupiańskie”. Zdjęcie przedstawia pochod „wieńcowy”, który opuszcza zagrodę, gdzie upleciono wieniec. Fot. L. Nowicki,

### CO MÓWIĄ NAZWY ULIC W POZNANIU

XXXII.

#### Ulica Lubrańskiego

Jan Godziemba Lubrański był synem Wacława z Kolnego Redcza (w r. 1456). Wychowany przez stryja Grzegorza, podkanclerza koronnego, kształcił się w akademii krakowskiej, słuchając filozofii. Po uzyskaniu stopnia mistrza filozofii i po dalszych studiach prawa w Padwie, pro-



mował na doktora obojga praw. We Włoszech utrzymywał zażyłe stosunki z wybitnymi humanistami, a zwłaszcza z rodziną Manucjuszów, sławnymi wydawcami wenecjańskimi. Powróciwszy do kraju, pracował początkowo w kancelarii królewskiej, aż poświęcił się służbie Bożej. Wyświęcony na kapłana, prędko przeszedł niższe szczeble hierarchii kościelnej. Był kanonikiem krakowskim, wrocławskim i poznańskim. Jako proboszcz poznański, a sekretarz królewski, został w r. 1498 powołany na tron biskupi w Płocku, rok później objął diecezję poznańską. Dzięki głębokiej wiedzy, znajomości języków, porywającej wymowie, został ulubieńcem czterech królów polskich, którzy należycie oceniali zalety jego umysłu i serca. Tak był Lubrański zaufanym doradcą Kazimierza Jagiellończyka. Jan Olbracht, doceniając jego usługi na wybitnych stanowiskach państwowych i kościelnych, oddał wzorowemu i gorliwemu pasterzowi diecezję. Będąc już biskupem, ofiarował w Brześciu Litewskim Aleksandrowi koronę, i odebrał od nowoobranego króla przysięgę. A po śmierci tegoż monarchy wybrał się z poselstwem, by ofiarować od narodu polską koronę Zygmuntowi. Ten zwłaszcza król szczególnym i nieograniczonym obdarzał go zaufaniem i zawsze zasięgał jego światłej rady. Król zlecał mu najważniejsze misje polityczne. Widzimy biskupa Jana, odnawiającego traktaty na dworze Władysława Węgierskiego, spotykamy go u elektora Brandenburgskiego Joachima, jako komisarza dla spraw granicznych, jemu też powierzona była misja sprowadzenia królowi ulubieniec: Barbary i Bony Sforzy. — Pozostając wierny hasłom i dążeniom umysłowym, które wyniósł z lat szkolnych, ten „mecnas humanizmu” — oprócz licznych drobnych fundacji — „celem lepszego przygotowania młodzieży do usług publicznych”, założył w r. 1519 wielką instytucję publiczną i uposażył ją. Wiekopomną tą fundacją był zakład naukowy przy katedrze poznańskiej, jego nazwanej imieniem: Collegium Lubrańskiego. Akademia ta, na wzór krakowskiej urządzona, istniała przeszło 200 lat, gromadziła zastępy poważnych uczonych i liczny wydała poczet ludzi krajowi zasłużonych. Pięknego rozwoju swej fundacji biskup Lubrański już się nie doczekał. Zmarł w Buku dnia 22 maja 1520 r. Odszedł mąż dbały o naukę i wiarę, mąż pełen zasług dla Kościoła i Państwa, jeden z najwybitniejszych polskich biskupów. Szczątki jego złożono w katedrze poznańskiej, gdzie znajduje się również piękny pomnik tego wiernego syna Kościoła i gorącego miłośnika swego kraju.

Ulica Lubrańskiego znajduje się na Ostrowie Tumskim i łączy plac przed katedrą z ul. Dziekańską. (pt)



Jan Matejko: Założenie Akademii Lubrańskiego. Oryginał znajduje się w galerji obrazów Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Zdjęcie według kopji, znajdującej się w gabinecie prywatnym dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.

# DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

## ODRODZENIE KATOLICKIE NA WĘGRZECH

Kardynał Pázmány — węgierski Skarga. — Po republice Beli Kuhna przychodzi do głosu katolicyzm. — Książka Słowacy i Niemcy na czele ruchu odrodzeniowego. — Katolicycy mecenasi nauki. — Kalwiński uniwersytet w zażydżonym mieście zmienia się na ośrodek nauki katolickiej. — Franciszkanie jeżdżą darmo kolejami. — Książę „okulistę ubogich”. — Mylne poglądy na Węgry.

Przypadające na te dni węgierskie święto narodowe jest dobrą okazją do przedstawienia renesansu katolickiego, jaki przeszła ostatnimi laty krajina Arpada. Pośród wielu przemian, jakie zaszły po wojnie w krajach Europy, ta nie jest ani najmniejszą, ani najmniej uderzającą. Wie się o niej, poza Węgrami, naogół zbyt mało. Warto ją w krótkości poznać.

We wrześniu roku zeszłego uroczyste obchodzono w Budapeszcie — trzecie rocznicę tamtejszego uniwersytetu. Na uroczystości zjechało wiele katolickich uczonych i zakonników i miały one wyraźnie katolicki charakter. Nic to dziwnego, skoro ten uniwersytet założył kardynał Piotr Pázmány (1570—1637) węgierski Skarga, czolowy wódz walki o reformę trydencką i rządu Kościoła na Węgrzech — o wiele ciekawsze, to fakt, że dzisiaj, gdy oficjalne uroczystości najczęściej mają charakter laicki i o Bogu na nich się nie mówi, te budapeszteńskie mogły mieć inny, zgodny z duchem twórcy swego uniwersytetu charakter.

Dzisiejsza Europa widzi wiele kulturalnych ruchów, walczy o wiele rzeczy — idzie naprzód i szuka siebie, więc oczywiście i problem religijny przeżywa. Jest komunizm, ale jest i zawsze żywy katolicyzm — i na Węgrzech, po republice Beli Kuhna, on właśnie przyszedł do głosu.

Wiek XIX jak na całym świecie był na Węgrzech okresem niewiary i życia „bez dogmatu”; w r. 1895 wprowadzono ślubu cywilne, a literatura węgierska była w znacznej mierze literaturą protestancką, lub żydowską. Żywioł katolicki, stanowiący większość w kraju, nie znaczył nic i dopiero pod koniec wieku, a na dobre właściwie — dzisiaj, stosunki się zmieniły.

Powrót kultury do katolicyzmu musiał się odbyć oczywiście pod auspicjami księży, oni ten ruch zapoczątkowali. Często Słowacy, czy Niemcy z pochodzenia, w życiu umysłowym Węgrów zaczęli nową bardzo piękną kartę. Pierwszy z nich to biskup z Székesfehérvár — Ottokar Prohászka (1858—1927), znakomity kaznodzieja, autor dzieł filozoficznych o przepięknym literackim stylu — nowy Pázmány, skoro jak on niegdys protestanckie szczyty narodu, tak teraz nawraca intelektualną niewiarę. Tworzy on atmosferę katolicką, jakiej brakowało i pozwala swoim następcom budować już całkiem realne zręby kultury. To też o ile sam jest przede wszystkim głosicielem idei, liczny szereg jego następców — to działacze, bojownicy o myśl Bożą w kulturze.

Kultura to przede wszystkim oświata; tworzą ją przecież zazwyczaj ludzie wykształceni, wychowankowie szkół i uniwersytetów, — tam są laboratoria systemów i dogmatów. Rozumiał to kardynał Pázmány, skoro nie tylko pisał, ale i ufundował uniwersytet — dzisiaj jego następcą jest biskup z Csánad ks. Juljusz Glattfelder, który wprawdzie nie powołał do życia żadnej wszechnicy, ale, jeśli tak rzec można, opanował jedną — w Szeged, swojej biskupiej stolicy. Hojnymi darami i energiczną pracą organizacyjną dopisał do dzisiaj jego następcą jest biskup z Csánad ks. Juljusz Glattfelder, który wprawdzie nie powołał do życia żadnej wszechnicy, ale, jeśli tak rzec można, opanował jedną — w Szeged, swojej biskupiej stolicy. Hojnymi darami i energiczną pracą organizacyjną dopisał do dzisiaj jego następcą jest biskup z Csánad ks. Juljusz Glattfelder, który wprawdzie nie powołał do życia żadnej wszechnicy, ale, jeśli tak rzec można, opanował jedną — w Szeged, swojej biskupiej stolicy. Hojnymi darami i energiczną pracą organizacyjną dopisał do dzisiaj jego następcą jest biskup z Csánad ks. Juljusz Glattfelder, który wprawdzie nie powołał do życia żadnej wszechnicy, ale, jeśli tak rzec można, opanował jedną — w Szeged, swojej biskupiej stolicy.

Mgr. Glattfelder nie jest jednak jedynym typem wychowawcy katolickiego; obok niego stał, zmarły w roku 1933, minister oświaty hr. Kuno Klebersberg, wychowanek Cystersów, pierwszorzędnym organizator nauki, twórca instytutów węgierskich zagranicą (między innymi i w Warszawie

pod kierownictwem prof. Diveky'ego) — człowiek nieprzeciętny, głęboko rozumiejący znaczenie wiary w życiu narodu i wierzącego narodu dla Kościoła i ludzkości. Na stanowisku ministra konsekwentnie dążył do zaciśnięcia węzłów między państwem a Kościołem, do harmonijnego współżycia, do realizowania przez państwo postulatów Kościoła. Stworzoną przez rząd organizację młodzieży poddał pod duchowy wpływ Kościoła, a na uniwersytetach całego poparcia udzielił federacji św. Emeryka, stanowiącej związek katolickich korporacji w liczbie zgórą czterdziestu, wielkiemu dziełu Cystersa O. Eljasza Bittera, któremu za tę szczęśliwą myśl ochrzczania i przekształcenia niemieckich burszeńsztafów Ojciec Święty nadał w r. 1927 godność opata. W znacznej mierze dzięki właśnie Klebersbergowi duch węgierskiego rządu był taki, że np. ministerstwo kolei, uwzględniając wymagania regulu franciszkańskiej, nakazujące bezwzględne ubóstwo — przyznało im prawa wolnej jazdy. Liczne szkoły zakonne otoczono opieką i dzisiaj w żadnym kraju nie ma tylu klasztornych szkół co na Węgrzech; — państwo z nimi nie rywalizuje, ale je wspiera.

Inną wielką postacią, pracującą nad zwycięstwem idei katolickiej w życiu węgierskim, jest obecny biskup z Székesfehérvár mgr. Shvoy. Jego znow, szukając stale porównań barokowych, przyrównać można do św. Karola Boromeusza. Podobnie jak ten wielki kardynał, jest on odnowicielem karności kościelnej, bojownikiem o wysoki poziom kleru i organizatorem miłosterdzia. Ze stosunki społeczne, tak skrytykowane w encyklice „Quadragesimo Anno”, zwalcza on przez spółki i zrzeszenia. Podobny cel i podobną służbę społeczną mają zorganizowane przez O. Franciszka Biro, jezuitę — Siostry Służebniczki ludowe. Warto podkreślić, że walkę z żydowskim handlem i z żydowskim nieuczciwym pośrednictwem ujęło na Węgrzech w swe ręce duchowieństwo, rozumiejąc potrzebę przeniknięcia myśli katolickiej wszędzie, skoro kultura jest nie tylko duchowa, ale i materialna.

Praca katolików na Węgrzech jest w myśl zrozumienia tego — wszechstronna. Nie ma dziedzin, któreby nie starała się przeniknąć. Są oni i w nauce (ojcowie Sik, Varkony) i w literaturze (młody liryk Mécs) i w służbie państwowej. Jakże dziwnie w zestawieniu z naszymi stosunkami wygląda fakt, że wielu z nauczycieli ludowych należy do trzeciego zakonu św. Franciszka i że na czele szeregu związków i instytucji katolickich stoją najwyżsi dostojnicy państwowi.

Myśl katolicka dociera więc dzisiaj na Węgrzech wszędzie, zarówno przez druk jak i działanie samych ludzi zorganizowanych, czy nie. Regionalizm, tak dzisiaj modny, a chcący człowieka przywrócić jego prowincji, wzbogacić życie tej prowincji i skończyć z nonsensowną centralizacją kultury, — jak każdy ruch prawdziwie odrodzeniowy znalazł poparcie Kościoła, i na Węgrzech wszystkie niemal muzea komitetów i lokalne są dziełem pracy duchownych, poczynając od bogatych zbiorów prymasa (Muzeum Katolickie) w Esztergom. Poznawaniem najbliższej okolicy, szerzeniem kultu do niej i przywiązania zajmują się organizacje katolickie i młodzi uczeni zakonnicy dokonują tu nierzadko wielkiego znaczenia odkryć, jak np. dr. Widor Pataki, cysters, profesor historii, restaurator i odkrywca cytadeli egerskiej, której odnawianie i odkopywanie z ruin pozwalała wnikać w głębię strategii szesnastowiecznej.

Trudno poprostu streścić całe bogactwo tego, co wracający z powrotem katolicyzm wnosi wraz z władztwem dusz do kultury węgierskiej, ale na zakończenie chciałbym zwrócić uwagę jeszcze na jedno: — kultura to i praktyka codziennego życia, codziennej służby społecznej, i to co możemy obserwować na Węgrzech jest arcyciekawe. Zrozumienie nakazów religijni daje typ wielkiego w swej zwyczajno-

## ŻYCIE KULTURALNE

### WIĘC KTO WŁAŚCIWIE WYNALAZŁ DRUK?

Postawione ściśle, musiałyby to pytanie brzmieć tak: kto wynalazł ruchome czcionki, które układają się w słowa, wiersze i w kolumny, czyli stronicę? Encyklopedje powiadają, że Gutenberg: Niemiec i Mogunczyk, który swoją słynną Biblię Mogunczką wydał w roku 1466. Atoli prasa włoska obchodzi teraz 500-lecie wynalazku druku. Teraz, w r. 1936 — z czego wynikałoby, że pierwsza książka ukazała się w r. 1436, zatem na dziewięć lat przed Biblią Gutenberg. Utrzymują, mianowicie Włochy, że wynalazcą druku był Włoch Panfilo Castaldi, który właśnie 500 lat temu pierwszą swoją książkę był wydrukował. Nosila ona tytuł: „Responsorio di San Antonio di Padova”.

Skądże więc wziął się w tem Gutenberg? I czego właściwie dokonał? Dzienniki włoskie twierdzą, że — niczego, jeżeli idzie o wynalazek druku. Albowiem sztuki „czcionkarskiej” nauczył się on w ogóle z drugiej ręki, od ucznia Castaldi, którym był niejaki Faust (czy Fust?) z Moguncji, człowiek bogaty, który Gutenberga

wziął do spółki i razem z nim wydał był ową Biblię Mogunczką. Ale książka Castaldiago zaginęła zupełnie, nie przechowała się z niej ani jeden egzemplarz, podczas gdy Biblię Mogunczką jest aż siedemnaście po różnych stronach świata.

Prasa włoska powołuje się na różne dokumenty historyczne, które mają jej twierdzenia bezwzględnie popierać. Spór o Castaldiego i Gutenberga nie jest poza tem nowością. Toczył się już dawniej i obecnie został tylko wznawiony, tak jak już nieraz. Widomym zaś jego śladem jest chociażby pomnik Castaldiiego, jako wynalazcy druku, wzniesiony w jego rodzinnym mieście, t. j. w Feltre, jeszcze w r. 1868. Ale nie trzeba też zapominać, że istnienie druku w starożytnych Chinach jest faktem dawno stwierdzonym. Chiny wyprzedziły Europę i w tym wypadku, podobnie jak przy prochu strzelniczym. Ale druk był widocznie nieodbicia potrzebą ludzkości, skoro został wynaleziony po raz drugi. Tak samo zresztą jak proch...

### PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Charles Despiau, słynny rzeźbiarz paryski, otrzymał komandorję Legji honorowej.

Mozajki z piór ptasich były jedną z gałęzi starej sztuki meksykańskiej, lecz dawno poszły w niepamięć. Wznowiła je obecnie młoda artystka meksykańska Elvira Martinez. W Nowym Jorku odbyła się wystawa jej prac, które odznaczają się niezwykle świetnymi zestawieniami barw.

### ARCHITEKTURA

Odsłanianie Wawelu. Z Krakowa piszą nam (krt): Wzgórze wawelskie jest, jak wiadomo, otoczone z dwóch stron ulicami, tak że domy zasłaniają widok na Zamek i Katedrę. Obecnie zarząd miejski zburzył jeden taki dom, będący jego własnością, oraz sąsiednie baraki, a zamierza usunąć również kilka dalszych nieruchomości, które w otoczeniu Wawelu posiada. Osobno są prowadzone prace nad urządzeniem dokola Wawelu zieleńców i skwerów oraz nad uporządkowaniem Plant, które u wylotu ul. Grodzkiej pod Wawel podchodzi.

### TEATR

Życie aktorów na scenie... Z Warszawy piszą nam (tw.): Wincenty Rapacki, autor tytuł bezpretensjonalnych fars, napisał nową i znow wziął w niej za temat życie aktorskie, które już nieraz wykorzystywał. Premiera odbędzie się w teatrze Letnim. Grają: Fertner, Grabowski, Gellówna, Kawlińska — a osobnym rodzynkiem będzie pierwszy występ nowo zaangażowanej p. Wierzejewskiej. Wyborna aktorka charakterystyczna, którą w Poznaniu pamiętamy z tytuł świetnych ról, odegra „Ciocię z prowincji”.

Jaracz zaczyna Molierem. Warszawskie Ateneum będzie prowadzone dalej przez Stefana Jaracza. Sezon będzie otwartą z końcem września komedią Moliera „Szkoła żon”, z Jaraczem w roli Arnolfa.

### W następnym Dziale:

**STANISŁAW NIEWIADOMSKI**  
— **MÓJ NAUCZYCIEL**  
przez  
**Witolda Noskowskiego**

ści człowieka, wielkiego przez to, że poprostu wypełnił swój obowiązek. Im liczniejsi tacy ludzie, tem wyższy poziom życia społecznego, — im ich więcej, tem trudniej o nich mówić, — wielu ginie poprostu w mroku. Ale o jednej postaci przepięknej w swojej prostocie, a dzięki swemu stanowisku wielkiej także jako wzór — warto powiedzieć. Mam na myśli księcia Ludwika Balthiany „okulistę ubogich”, o którym powiedziano, że „gdyby było więcej takich książąt na świecie, to nie słyszanoby nic o rewolucjach”, a o którym piękne wspomnienie (umarł bowiem przed paru laty) napisał O. P. Delattre, jezuita, w swojej ciekawej książce o Węgrzech („Nos amis les Hongrois”, Paris 1935).

Ale o tych wszystkich nowych zwrotach w życiu Węgier u nas się nie wie, i uparcie przedstawia się nam ten kraj, jako ojczyzną kosmopolitycznych i pozbawionych duszy homunculusów Körmendiego...

Karol Stefan Frycz.  
Warszawa.

### Książki nadesłane

Jan Zamorski: „Ks. Stanisław Stojalski” Bielsko. Nakł. Narodowej Spółki Wydawniczej.  
Jan Zamorski: „Dom Polski w Bielsku” Bielsko. Nakł. Narodowej Spółki Wydawniczej.

### MUZYKA

Drugi zeszyt pieśni kaszubskich, opracowywanych przez prof. U. P. dr. Lucjana Kamińskiego, przygotowuje się w nakładzie Towarzystwa Wydawniczego Muzyki Polskiej w Warszawie.

### OCHRONA ZABYTEKÓW

Zabytkowe cerkwie. W Strakłowie na Wołyniu znajduje się cerkiew grecko-katolicka o ciekawym typie barokowej architektury. Obecnie została ona uznana za zabytek podlegający ochronie. Tak samo zakwalifikował urząd konserwatorski w Lucku dawny kościół Karmelitów w Drohostajach Małych, zamieniony w swoim czasie na cerkiew prawosławna.

Zamek Żółkiewskich w Żółkwi odbudowuje się kosztem tamecznej Rodziny Urzędniczej. Osiem komnat wykończono, trzy dalsze w robocie, poczem przystąpi się do odbudowy frontonu.

### JESZCZE JEDNA ANEGDOTA

Bernard Shaw jako wegetarianin. Z Paryża donoszą nam (sp): Wśród anegdot, jakie krążą teraz es ex re 80-lecia urodzin Bernarda Shawa, znajduje się jedna, spowodowana przez André Maurois, który w swej biografii Shawa napisał iż słynny pisarz jest bezwzględnym wegetarianinem i uważa jedzenie mięsa za niebezpieczne. Shaw odpowiedział:

— Bynajmniej. Powiedziałem tylko, że wielkie zwierzęta i wielkie duchy — więc słoń, Shelley i ja — są wegetarianinami. Niemam nic przeciw temu, aby zwykli ludzie jedli co im się podoba. Przepisuję dietę tylko na ludziom.

### OCHRONA PRZYRODY

Ochrona przyrody na mapach. Dzisiejsza turystyka jest coraz lepiej zorganizowana. Turysta musi orientować się nie tylko w przewidzianym terenie wycieczki, powinien znać wymagania ochrony przyrody i krajobrazu. Jeśli nie posiada w tym względzie szczegółowych wiadomości, co do rozmieszczenia ochraniających zabytków i pomników przyrody na „swoim” terenie — pomoże mu w tem Wojskowy Instytut Geograficzny w Warszawie, który wprowadził niedawno do swych znakomitych map sztabowych oraz turystycznych wydań planów, osobne znaki konwencjonalne na oznaczenie osłabłości. Głównie chodzi tu o zabytkowe skały i większe głązy narzutowe, bowiem rezerwy przyrodnicze i parki narodowe już dawno posiadają na wojskowych mapach odrębne oznaczenia. Naczelne biuro Państwowej Rady Ochrony Przyrody będzie Instytutowi dostarczało materiałow (jm!).

### VARIA

Na front hiszpański! Z Paryża piszą nam (sp): Na jednym ze zgrupowań „antyfaszystowskich” w sali Wagram, głośny pisarz André Maulraux wzywał obecnych wielkim głosem, aby spieszyli zaciągać się jako ochotnicy do armii rządu madryckiego. „Candide” zauważył, iż pierwszy powinien popieszyć tam współtowarzysze pracy p. Maulraux, więc intelektualści — bodaj dla przykładu. Ale zachodzi pewna trudność. Jaka? A to „większa część ich ma wygodne zajęcia w pewnej republice burżuazyjnej po naszej stronie Pirenejów. Czy podadzą się do dymisji, lub czy chociaż poproszą o urlop, aby dać sobie rozbić łeb w Hiszpanji?”. I niedyskretny „Candide” wylicza posady, piastowane przez największych gebaczy „frontu ludowego”, jak André Chamson, René Lalou, Jean Cassou, Jean Guehenno, M. Langevin i t. d. „Tak, tak — dodaje — w sercach antyfaszystów rozgrywa się dramat godny pióra Corneille'a...”

### Pisma nadesłane

„Przegląd Księgarski”. Nr. 14. Treść: „Prosto z mostu” — „Dajemy głos!” — Książka i księgarstwo w zwierzciadłe prasy — Kronika — Komunikaty — Rozmówki — Adr. Red. Warszawa, Chmielna 27.

# „Mrówka Poznańska”

Z cyklu: „To i owo o poznańskich czasopismach z pierwszej ćwierci XIX w.”

Motto: „W sąsiedztwie bliższym dwie były Rzeczypospolite.  
Pszczółki w ulach, w mrowisku mrówki pracowały.”  
(Krasicki: Pisma 1. 21. z r. 1840)

(I) Kraków miał swój „Pszczołkę” — w Poznaniu zaczęto wydawać „Mrówkę Poznańską, Pismo ku użytecznej zabawie rozumu i serca”. I można powiedzieć, bez obawy o zbytek przesady, że jest to pierwsze u nas czasopismo o tendencjach literackich, pierwsza zapowiedź niedalekiej ery kulturalnego rozkwitu Poznania. Koło „Mrówki” właśnie skupiło się grono ludzi, którym zawdzięczamy pionierskie poczynania na tem polu. To, co się stało w dziedzinie życia umysłowego i artystycznego Poznania po roku 1831, nie było wyłącznie skutkiem warunków politycznych, jak się przeważnie twierdzi, „pomysłnej konjunkture” ogólnie. Nie. Gleba była już poddana, ziarno zasiane i, po burzy politycznych niepewności przysięży urodzajne żniwa literackie, które z naszych zasiewów zapelnili nasze śpi-chlerze, ale, przynajmniej to bezstronnie, przy wydatnej pomocy pracowników z całej, wówczas na mapie nieistniejącej, Polski.

Zacząła się ta praca: bronowanie i pierwsze podorywki — w roku 1821 w miesiącu marcu, jak należy. Inni tu byli wtedy ludzie, inne pojęcia, niż niespełna dwadzieścia lat temu, gdy wychodziło „Pismo Miesięczne Prus Południowych”. Gruntowna nastąpiła przemiana. Jarochoński twierdzi, że od chwili wkroczenia wojsk francuskich do Poznania 4 listopada 1806, „grom był wulkaniczny, wstrząsający do głębi nie tylko już politycznymi, ale co ważniejszą, moralnymi i towarzyskimi podwalinami dotychczasowego bytu”.

Przeczytajmy tylko credo programowe „Mrówki”:

„Najpierwszym i najglówniejszym tego pisma celem, którego żaden autor z oka spuszczać nie powinien, jest przykładać się do kształcenia, a przynajmniej zapobiegania zepsuciu, i idącemu za niem upadkowi oyczystego języka któremu, jak to już nieraz baczni w sąsiedztwie rodacy uważali w prowincyi Wielkopolskiej, więcej niż gdzie indziej znaczne zagraża skażenie.”

Lub trochę dalej:

„Dlaczegoż mamy powątpiewać, że mieszkańcy ziemi Wielkopolskiej nie mniej będą od innych gorliwi w pielęgnowaniu tego wspólnego narodowości węzła, tego drogiego skarbu, który po stracie wszystkiego cośmy tylko posiadać mogli, z tysiąca burz, w których imię nawet Polaka zartęta było, od zguby uratowany, do najczęściejszej nakoniec nas doprowadzi nadziei”.

A więc, organiczna „praca od podstaw”, to co niby wymyślił w drugiej połowie XIX w. pozytywizm warszawski, a co niezaprzeczoną jest własnością warszawskiego Tow. Przyjaciół Nauk z pierwszych już lat tego wieku. Jakżeż daleki jest od zrozumienia istoty rzeczy Kierski, piszący w r. 1867 o działalności „Mrówki”, jako o bel-

fierskiem nudziarstwie i winiący redaktora za upadek pisma. Był to raczej nieuchronny los każdego pioniera. Musiała paść jego placówka. Pomocników miał coprawda sporo, ale brak było czytelników. Bo jednak 157 prenumeratorów to trochę mało! Nie pomoże nawet świadectwo Juliana Ursyn-Niemcewicza, który wtedy po Wielkopolsce podróżował i o mieszkańcach Poznania tak powiedział: „Sama ludność, 22 000, już w mniejszej części polska, dwie trzecie złożone z Niemców i Żydów. Niedługo miasto to zniszczy zupełnie.” Mała liczba prenumeratorów była oznaką oyczystego braku zrozumienia dla ważności nowego perjurydu wśród mieszkańców naszej dzielnicy. Bo pismo wcale nudne nie było!

Redaktorem był Józef Franciszek Królikowski (1781—1839) warszawianin, który na rok przed rozpoczęciem pracy publicystycznej osiadł w Poznaniu, jako profesor gimnazjalny, a przedtem pracował w sądownictwie. Jako znakomity językoznawca i szczerzy patriota, główny nacisk kładł na u-

mieszczenie w „Mrówce” rozpraw o zabarwieniu filologicznym, co mu różni potem wypominają. Czy to co zlego naprzykład zamieścić w literackim czasopiśmie „Rozprawę, w której się okazuje, że nie każda romantyczność przeciwna jest klasycznosci, że owszem, ażeby literatura była narodową i celowi odpowiadającą, romantycznosci wyrzekać się nie powinna?” Choćby nawet „rozprawa ta czytana była na posiedzeniu szkolnym w Poznaniu dnia 2 października 1820”! A Kierski zaraz robi awanturę i pisze, że to traci szkółkę. Na wysokim poziomie jest również artykuł redaktora, zatytułowany „Wątpliwości względem zasad języka i pisowni polskiej” („drogocenna perla” według Jarochońskiego!). O Akademiji Umiejętności nikt wtedy jeszcze nie słyszał, ale „wątpliwości” już istniały.

Nie ograniczał się zresztą pracowity językoznawca do małych artykułów — wydał też u Munka „Przody Polską, czyli o śpiewności i miarach języka polskiego z przykładami w nutach muzycznych” (1821), co zresztą było jakoby uzupełnieniem jego artykułów w „Pamiętniku Warszawskim” (r. 1817 nr. 10—12 i r. 1818 nr. 1—4) o śpiewach polskich z muzyką i o zastosowaniu poezji do muzyki, oraz uwag nad pracą J. Elsnera i K. Brodzńskiego p. t. „O rytmicznosci i metricznosci języka polskiego”, wydanych w Warszawie 1818 r.

Sprawom pedagogicznym, filozo-

ficznym i historjograficznym rzeczywistocie trochę miejsca poświęcano, ale nie tak dużo, żeby aż nudzić czytelnika. Była więc „Pochwała nauki i umiejętności”, „O ćwiczeniach rozumnych w szkole” dr. Stefazyusza, „Edda”, czyli uwagi o sagach islandzkich, etymologii i mitologii porównawczej, pióra Jerzego Samuela Bandtkiego, filozoficznie - estetycznie - encyklopedycznie - historjograficzna rozprawka Antoniego Poplińskiego p. t. „Na czym się zasadzała szczególniejsza oświata Greków” i kilka innych.

Bardzo dużo zato miejsca poświęcono w „Mrówce” na artykuły historyczne. Prym wodził w tym dziale młodzieńki jeszcze Józef Łukasiewicz. Dziwić może bardzo, dlaczego nie zauważył tego Jarochoński. Zato zupełną słusznosc przyznać trzeba Kierskiemu, kiedy pisze: „może się słusnie domyślać, iż tu znany z prac swoich historycznych pan Józef Łukasiewicz (!) składał pierwsze owoce swych poszukiwań”. Jego to inicjałem i uwagami objaśniającymi są oznaczone: „Uroczystość polska w Rzymie” (1640) i „Tryumf poznański... który się odbył 3 dnia Lipca 1611 roku” (wiersz Jana Kraiewskiego). Kto wie, czy „List J. Mci Pana Krzysztofa Arciszewskiego do Króla J. E. Mści z Amsterodamu pisany d. 1 Sprobis 1637” i „Oddawanie Panny Jadwigi Łuszkowskiej Jęgomści Panu Wypyskiemu Chorążemu Nurskiemu za żonę...” nie były przez Łukaszewicza właśnie „wiernie wyjęte z rękopismu, znajdującego się w Księgozbiorniku opactwa Kanoników regularnych w Trzemesznie”? „Rozprawa o bitwie byczyńskiej” z ogromnie obfitym starą literaturą, dalej traktat o walkach Stan Koniecpolskiego z „Xiążęciem sudermańskim pod Amerstynem” (17. IV. 1627), ciekawy dla historyka walk ze Szwedami na Pomorzu i nad morzem, wreszcie „Sławny wiad do Rzymu Jaśnie W. P. Jerzego Ossolińskiego... Z Włoskiego na Polskie przetłomaczony, de data 3 Decmb 1633” (?) są chyba innego pióra. Choćby niemożliwością nie jest, żeby to była Łukaszewicza robota... (Czy miał pod włosku?...)

Innych okresów historii również nie zaniedbywano na łamach „Mrówki”. Było i o „wyprawie nieapolitańskiej” (1493) francuskiego króla Karola VIII — było „Nowe wyjaśnienie historyi ośmnastego Fructidora, rzecz skrócona z francuskiego Pana de Larue” (Paris 1821) — było też o „Napollonie” i wyspie św. Heleny z racji śmierci cesarza, która go w tym właśnie roku (1821) zabrała. Ale najważniejszą jest enuncjacja generała Kosińskiego. Strasznie się musiał zdenerwować, gdy do jego Targowej Górki pod Wrześnią doszły brednie, jakie w Warszawie na temat Legionów Dąbrowskiego wypisał tygodnik „Wanda”. Zaraz też do pierwszego numeru „Mrówki” posłał epistolę, że się na to nie zgadza i że sam w najbliższym czasie „jako świadek” tego, co się w Italji działo, dzieje Legionów opíše. Jak zapowiedział, tak zrobił. W numerze z lutego 1821 r. ukazały się dziesięciostonne „Uwagi nad pismem, w Tygodniku Polskim „Wanda” umieszczonem pod napisem: Wspomnienia Legionów Polskich”.

JANUSZ POWIDZKI.

K. DOBRZYŃSKI

## DWA MIASTA

Jesteś bardzo przyzwyoity, Poznaniu.  
Siedzisz czysto wymyty nad brzegami Warty,  
dostojny, okazały, że poznać cię warto.  
Jesteś, jak taka grzeczna, dystygowana pani.

Widziałem twoje suknie modnego żurnalu,  
skrojone z dobrym smakiem, piękne — bez zarzutu,  
kokardy drzew — zieleni fruujące fale  
i połysk lśniących wystaw — wyczyszczonych butów.

I gdy mi podawałaś, mile skinać racząc,  
na błyszczących asfaltów polewanej tacy  
pyszne ciasta — twe wille, operę, pałace,  
nie wiedziałem naprawdę, od którego zacząć.

Wiedziałem, że mój widok cokolwiek cię razi.  
(Jak niezdarnie musiałem po twych placach chodzić).  
Bałem się, by czemkolwiek ciebie nie obrazić,  
więc daruj, że tak nagle wróciłem do Łodzi.

A ona już czekała na mnie przy rogatkach,  
zaharowana taka, ot... od balji prosto.  
Tam przy stacji Kaliskiej usiadła pod mostem,  
w dal oczy wypatrując — moja dobra matka.

Widziałem już z daleka jej głowę znużoną  
i włosy rozkudłane — bure dymy fabryk  
i oczy jej wypelzłe, zmęczeniem czerwone,  
które kiedyś napewno kwitnęły jak chabry.

Stała trochę niepewna, cicha, załęczniona,  
w rynsztokami brudnymi schlapanej spódnicy  
i ręce z pęcherzami bruków — swe ulice  
wyciągnęła, czekając, gdy biegłem w jej stronę.

I szeptała... szeptała, może tysiąc razy,  
może więcej, już nie wiem, — do Chojen,  
I gdy mnie przytuliła do sercaciepło imię moje...  
Poznaniu, nie uwierzysz — płakaliśmy razem.

Na marginesach książek

## Nauczycielka — Dawida Birot

Dziwnymi drogami chodzi polityka tłumaczeń z obcych języków, jakże dowolnym prawom ulega popularność autorów. Zdawałoby się, że w Polsce, gdzie co roku ukazuje się tak olbrzymia ilość tłumaczeń — powinien być dobrze znany każdy wybitniejszy autor zagraniczny, a zwłaszcza wybitny pisarz kraju, który — jak Francja — tak silnemi węzłami kulturalnymi związany jest z naszą literaturą. Tymczasem bardzo liczne przykłady świadczą o czemś wręcz przeciwnym. Gdy przed kilku tygodniami Akademia Francuska wybrała dwóch nowych „nieśmiertelnych” — nazwiska Edmunda Jaloux i Józefa Pesquidoux wydały się czytającej publiczności niemal zupełnie obce.

Nie jedyny to przykład dowolności zainteresowań obcymi piśmiennictwami. Trudno mi zawsze było zrozumieć, dlaczego na przykład tak małą popularnością cieszy się w Polsce jeden z najwybitniejszych katolickich pisarzy Francji współczesnej René Bazin, zmarły przed kilku laty. Załedwie dwie, trzy książki jego przetłomzone zostały na język polski; nazwisko autora „Magnificat” jest dla naszej czytającej publiczności prawie zupełnie głuche. Katolicki kolega Bazina z podkopy „nieśmiertelnych”, Henryk Bor-

doux posiada u nas szeroko wyrobioną poczytność. Bazin natomiast nie cieszy się u nas popularnością. Możliwy odszukać przyczyny tego zapoznania jednego z najwybitniejszych pisarzy francuskich ostatniego okresu, jednego z twórców współczesnej powieści katolickiej, ale nie o ustalanie przyczyn chodzi w tej chwili.

Chodzi mi o to, aby podkreślić fakt ukazania się przekładu nieznanej dotąd w Polsce powieści Bazina p. t. „Wśród odmetu” („Davidée Birot”), której wydanie w przekładzie polskim nabiera niezwyklej, uderzającej wprost aktualności w zestawieniu z tem, co się w tej chwili w francuskiej ojczyźnie autora dzieje.

Bazin był zarliwym patriotą francuskim i wiernym synem Kościoła katolickiego. Z tych dwóch podstaw życiowych wysnuwał pisarz wszystkie swoje wątki; umiał im przytem nadawać kształt prawdziwie artystyczny, daleki od tendencji i moralizatorstwa, wyposazał wybrane tematy w olbrzymią siłę sugestywną, oraz — realista z temperamentu artystycznego — w formie zrozumiałą, posiadającą silne połączenie z aktualną rzeczywistością.

Z takim i tak opracowanym tematem spotykamy się i w omawianej książce, w powieści, którą polski wy-

dawca nie bez racji zaopatrzył tytułem „Wśród odmetu”. Bazin prowadzi czytelnika do szkoły francuskiej, do tej szkoły, która po znanych wypadkach w przedostatnich dziesiątkach lat zeszłego stulecia zdjęła krzyże ze swoich sął wykładowych, do tej samej szkoły; która niedalej jak miesiąc temu w osobach swoich przedstawicieli opowiedziała się za wprowadzeniem komunizmu w Francji, a zaatakowała patrijotyzm i wiarę, dwa największe ideały Bazina. W chwili pisania powieści te konsekwencje laicyzacji szkolnictwa francuskiego nie występowały, rzecz prosta, tak jaskrawie, ale czynny umysł pisarza dokładnie przewidział niebezpieczeństwa, umiał je wyodrębnić z wykrętnej dialektyki republikańskiej i — co najważniejsze — nadać im silny, przekonujący kształt artystyczny.

Fabula „Wśród odmetu” opowiada o losach nauczycielki Dawidy Birot, która, posiadając umysł trzeźwieszy od innych i serce gorętsze — ocenia właściwie istniejące w szkolnictwie franc. warunki; opowiada się po stronie wychowania religijnego i to swoje przekonanie z uporem i konsekwencją wciela w życie szkolne. Jak silnie oddziałać musiała powieść na opinie francuską, świadczy o tem fakt przewzania tego odłamu nauczycielek francuskich, które przysięgły w swojej działalności nauczycielskiej stać na stanowisku moralności katolickiej — mianem „Dawideuszek”.

Sztuka Bazina w swojej stronie formalnej opiera się na elementach do-brego, rzecz można, klasycznego realizmu. Sposób opowiadania prosty i spokojny, posługuje się obrazowaniem zwartem i plastycznym. Krąg postaci działających w powieści jest nie wielki, ale pojawiający się w akcji ludzie, postacie nawet scen epizodycznych przekonują swoją ludzką prawdą. Psychologiczna motywacja charakterów, jak w każdej dobrej książce francuskiej stoi na najwyższym poziomie. Utwór czyta się z prawdziwą przyjemnością, z radością odkrywczą, którą dają tylko nieliczne książki w literaturze; te mianowicie, które pozwalają czytelnikowi pomnażać jego wiedzę o życiu wewnętrznym człowieka.

Atrakcji czytelnicy dodaje powieści Bazina jej niezwykła aktualność dla chwili bieżącej. Jak już wspomniałem, problem poruszony w tej książce, napisanej dawniej, wypłynął dziś w życiu Francji w bardzo wielkim nasileniu. Lecz nie to jeszcze stanowi największą aktualność utworu. Takie nasilenia pojawiały się przecież wielokrotnie. Najważniejsze jest to, że problem poruszony przez Bazina — w naszych latach, w najbliższych miesiącach zostanie rozegrany do swych ostatecznych konsekwencji. Laicyzacja szkół we Francji przekroczyła granicę, poza którą zaczyna się — absurd.

JÓZEF KISIELEWSKI

# na ostrzu języka ii8 i wotan i weimar

## SPADKOBIERCY WAGNERA

Uwagi, zawarte w feljtonie p. t. „SWASTYKA I POECI“, pragnę dziś uzupełnić wyjaśnieniem kilku spraw, co do których często jesteście fałszywie poinformowani. Człowiek czerpiący swe wiadomości o Trzeciej Rzeszy wyłącznie z „Pariser Tageblatt“, lub z pisma satyrycznego „Simpl“, które wychodziło w Pradze czeskiej, gotów sobie wyobrazić dzisiejszych Niemców jako półgółych dzikusów, tańczących dokoła ołtarzy Wotana i Donara... A czemuż jest w istocie cały ruch nowopogański, tak wyolbrzymiany przez niemiecką prasę na emigracji? Z jednej strony, należy to przyznać, reprezentuje go grupa, zresztą niewielka, fanatyków pod przewodnictwem starożytnego, którego trudno brać poważnie i którego też w Niemczech zbyt poważnie nie biorą. Druga strona sprawy jest raczej pożyteczna: ponowne zainteresowanie się poetów dawnymi klechdami i mitologią germańską, to zrozumiwała reakcja wypływająca z reorganizacji poezji niemieckiej, o której wspominaliśmy w poprzednim artykule. I czyż można brać poetom za złe, że łączą się z ziemią i jej przeszłością legendarną? Czy nie czynił tego już Wagner, wskrzeszając zjawy starożytnych bóstw i bohaterów germańskich (co mu zresztą nie przeszkadzało w stworzeniu arcykatolickiego „Parsifala“)? Czy można Wyspiańskiego nazwać poganinem za to, że napisał „Legendę“?

## PROTESTANTYZM I KATOLICYZM

Inny natomiast objaw w dzisiejszym piśmiennictwie niemieckim jest dość nieoczekiwany: odwracanie się od suchego, trzeźwego i pozbawionego poezji protestantyzmu. — „Walkę o niego podjęło zaledwie kilku z czolowych poetów“, a mimo, że są to poeci wybitni, nikt nie zwraca uwagi na ich zatroskane głosy. To trwa już dość długo. Od czasów romantyzmu nie napisano protestanckiej pieśni kościelnej o większej wartości. Znacznie mocniej i czystszej oddziaływanie ma poezja potęga Kościół Katolicki. Tak pisze poważny historyk literatury, Friedrich von der Leyen, w swej nowej książce „Deutsche Dichtung und deutsches Wesen“. I tak jest w istocie. Na nowo odżywa stara tradycja, sięgająca wielkiego poematu religijnego Walthera von der Vogelweide, a idąca przez Sunenburga i Sigehera (wiek trzynasty), Loufenberga (wiek piętna-

sty), Goethego, Novalisa i Eichendorfa, że wymieni tylko nazwiska ważniejsze. I dzisiaj na nowo zakwita kultura Matki Boskiej. Już Stefan George w swych „Pieśniach wędrownego gajaka“ i Rainer M. Rilke („Żywot Marii“) dali temu natchniony wyraz; a gdy otwieramy antologię najnowszej poezji niemieckiej, wśród autorów pieśni mariańskich znajdziemy także Johsta i Billingera, należących do najbardziej reprezentacyjnych poetów Trzeciej Rzeszy.

„D. B. G.“

Mimo, że w ramach dwóch feljtonów mogę zaledwie naszkicować sto-

## NOTATNIK

### O „ZAUFANIU“ POLSKI

Ukazało się drugie wydanie dzieła Adama Doboszyńskiego, p. t. „Gospodarka narodowa“ (stron 325, cena zł 4,50). Książka, którą każdy inteligent przestudjować powinien. Przytaczamy z niej poniższy ustęp:

„Od chwili zmartwychwstania niepodległej Polski tłumaczono nam, że głównym naszym celem musi być „podciągnięcie się“ na poziom Zachodu. Ze utrzymywaniem naszej niepodległości jedynie pod warunkiem rychłego „dogonienia“ tych społeczeństw, które nas wyprzedziły na drodze „postępu“ i t. zw. „kultury“ naszej epoki. Według skromnych obliczeń jesteśmy „zafocani“ o 200 lat w stosunku do Francji, o 100 lat w stosunku do Niemiec. Jednak optymiści twierdzą, że przy usilnych staraniach uda nam się może skrócić powyższe terminy, i odrobić nasze zaległości heroicznym wysiłkiem dwu lub trzech pokoleń.

W zaraniu naszej odrodzonej państwowości rozpoczęliśmy więc to doganianie „Wielkich Demokracji Zachodu“, ale rychło musieliśmy się spostrzec, że mimo wszelkich naszych wysiłków pozostajemy coraz bardziej w tyle, i że odległość między nami a Zachodem raczej się powiększa. O ile dziesięć lat temu byliśmy zafocani o 200 lat, to obecnie jesteśmy już zafocani bodaj że o 250 lat. To poczucie pogoni za celem, który szczyble się oddala, niż my w naszym biegu nadążać możemy, zacieżyło w ostatnich dziesięciokach lat złowrogą na naszej psychice, pogłębiło tak charakterystyczny dla Polaków „kompleks niższości“ w stosunku do zagranicy, i kazało nam się chwycić za pole Zydów, którzy, jako intelektualni i gospodarczy „managerzy“ Zachodu, jedynie mieli moc i władzę dopomożenia nam w naszym biegu, i ułatwienia nam naszych wysiłków przez zastrzyki gotówkowe i duchowe. Wygląda to najmniej tak: Z przystanku odjeżdża tramwaj „kultury“, z tylniej platformy wychyla się konduktor (oczywiście obrzezany) i głośnym krzykiem zaprasza nas,

sunki literackie u naszych zachodnich sąsiadów, muszę chociaż trochę miejsca poświęcić także sprawie czytelniczo niemieckiego. Bo powie ktoś: „Zgoda — poeci są! Lecz czy są i tacy, którzy ich czytają?“ Kilka cyfr niech odpowie na to pytanie. W roku 1933 Hans Carossa, poeta skromny, cichy i mało reklamowany, wydał nowy tom swoich wspomnień („Führung und Geleit“), książkę zgoła nie popularyzującą; w przeciągu trzech lat niespełna została rozpowszechniona w trzydziestu pięciu tysiącach egzemplarzy. Komu ta liczba nie imponuje, temu mogą służyć efektywniejsza. Istnieje w Niemczech towarzystwo, zwane „Deutsche Buch-Gemeinschaft“; należy do niego około miliona członków! Członek płaci niecałe cztery marki na kwartał i otrzymuje za to, oprócz bogato ilustrowanego miesięcznika, tom oprawny w półskórek. Ma do wyboru około 500 tomów: powieści, monografie, pamiętniki etc. (Polskę reprezentują Sienkiewicz i Reymont). Co kwartał ukazuje się dziesięć nowych tomów —

od razu w nakładach stu, dwustu, trzystu tysięcy egzemplarzy. Niepotrzeba chyba podkreślać specjalnie, że w spisie autorów towarzystwa „D. B. G.“ nie znajdzie się Żydów.

Tak — milion zorganizowanych czytelników, proszę państwa! Taka instytucja powinna być marzeniem każdego autora — i każdego społeczeństwa. Możeby u nas pomyśleć nad czemś podobnym...

## NA ZAKOŃCZENIE: WEJMAR!

Słyszy się często takie zapytanie: „Gdyby Goethe doczekał się dzisiejszych czasów, co by też powiedział o niemieckim antysemityzmie?“ Tępy rodzaj pytania nie uważam za zbyt mądre; lecz skoro się i u nas (jak to zaraz zobaczymy) o tem mówi, warto zlekka dotknąć tego zagadnienia. Otóż pewien izraelski publicysta, o którego „furorze“ pisałem niedawno, z triumfem cytuję zdanie, gdzie Goethe twierdzi, że Żydzi to indywidualności i przeto nie wyginą; stąd wniosek owego publicysty: stary z Wejmaru był filosemitą! — Otóż po pierwsze, nikt niema wątpliwości w tej materji: Żydzi to naprawdę indywidualności... naprzykład Szajlok był bez kwestji indywidualnością! A po drugie: nikt nie pragnie, by Żydzi wyginęli; niech sobie żyją — byleby nie tam, gdzie ich się niechce.

Zresztą: na mocy jednego cytatu określić stosunek Goethego do sprawy żydowskiej, to naiwność nielada! Każdemu inteligentnemu człowiekowi wiadomo, że Goethe w swem bardzo długim życiu nieustannie zmieniał zdanie, szukał, rozwijał się — tworzył się. Przecież w latach, które obejmowały jego życie, świat pędził naprzód w tempie zawrotnym; były to czasy rewolucji francuskiej i Napoleona; czasy Schlegla, Fichtego i Hegla; czasy pierwszego balonu, pierwszej lokomotywy, pierwszego parowca; czasy gwałtownego postępu nauk przyrodniczych: anatomji, botaniki, geologii. A czuły i lotny umysł wielkiego poety szedł naprzód wielkimi krokami.

I wiemy, do czego wreszcie doszedł. Do finału „Fausta“; do dramatu opartego na idei chrześcijańskiej — katolickiej. I pisząc kiedyś o stosunku chrześcijaństwa do kultury, tak kończy swoje uwagi: „Przeto nie znieśliśmy Żydów w naszym gronie; bo jakżeż możemy m zezwolić na udział w kulturze najwyższej (to zn. chrześcijańskiej), skoro negują jej pochodzenie i początek?“ („Wilhelm Meisters Wanderjahre“). Te słowa, wyjęte z późnego dzieła poety, oraz mnóstwo innych zdań, wyrażających nietyle nienawiść wobec Żydów, ile bezgraniczną pogardę, świadczą najlepiej o tem, jakiego rodzaju był „filosemitizm“ stary z Wejmaru!

ARTUR MARYA SWINARSKI

## Przechadzki po starym Poznaniu

### Kościół Zbawiciela na Piaskach

Wtulony pomiędzy pięciopiętrowe domy mieszkalne, na tle wciąż jeszcze rozbudowywanych gmachów szpitala Przemienienia Pańskiego, poprostu i niknie z przed oczu niewielki, zabytkowy kościół Zbawiciela, stojący przy ul. Długiej, na dawnym, ubogim przedmieściu Poznania, zwanem Piaskami.

Okolo powstania kościoła istnieje piękna legenda, jak to ks. Kościelnski, dziekan przy katedrze poznańskiej w r. 1595 ciężko zahorował i pewnej nocy ujrzał we śnie Zbawiciela. Chrystus obiecał mu zdrowie, jeżeli sprowadzi z podziemi kościoła św. Piotra w Rzymie zapomnianą figurę Chrystusa i wybuduje w Poznaniu ku czci Zbawiciela — kościół. Pobożny kapłan uczynił tak, jak mu Chrystus przykazał, uzyskawszy niebawem zdrowie. — Legenda ta jest przedstawiona m. in. w obrazach na sklepieniach kościoła.

Historja, oparta na dokumentach, istniejących w Poznaniu, głosi, że w r. 1472 istniało zgromadzenie panien

Klarysek, które dopiero za papieża Bonifacego VIII przyjęły klauzurę. Osiały się one właśnie w miejscu, gdzie później stanął kościół Zbawiciela. W r. 1517 doznały szczególnych łask od biskupa Jana Lubrańskiego, który proboszczowi przy kościele św. Marcjana (dokąd Klaryski należały) zakazał pobierać od nich jakichkolwiek świadczeń. (Dodać należy, że J. Łukaszewicz w „Historji kościołów parafjalnych“ często miesza Klaryski z zakonem Beginek, czyli Konwencjanek).

Wśród pierwszych dobroczyńców klasztoru znajduje się Anna Smoszevska, pochodząca ze znaney rodziny wielkopolskiej Rozdrażewskich. Gdy mąż jej w r. 1592 opuścił ziemski pałół, Smoszevska, czując się osamotniona, wstąpiła do zakonu św. Klary, zapisawszy cały swój majątek na rzecz budowy kościoła Zbawiciela i łączącego się z kościołem klasztoru. Do budowy przyczynił się także ów wyżej wspomniany ks. Kościelnski. Budowa kościoła jednak postępowiała powoli. Zakończono ją dopiero w r. 1603 staraniem przełożonej klasztoru Apolinary Czarnkowskiej.

Statua Zbawiciela, umieszczona w głównym ołtarzu, zasłynęła licznymi cudami. Szczególnie na uroczystość Przemienienia Pańskiego (dnia 6 sierpnia) odbywały się liczne pielgrzymki. Z całego kraju, z najodleglejszych miejscowości, przybywali do stóp Zbawiciela głusi, kulawi, chromi na ciele i duszy — i doznawali licznych łask. Dowodem tego jest wielka

mnożość wot, rozmieszczonych wokolo cudownej figury Zbawiciela, kąpiącej się w złocie.

O wielkim rozgłosie cudów, jakie się w kościele Zbawiciela działy, świadczą także pieśń o Zbawicielu, cudami słynącym w Poznaniu, śpiewana jeszcze dziś przez starych ludzi w najrozmaitszych zakątkach Polski. Jedną z sióstr Miłosierdzia opowiadała nam, że na Pomorzu, gdy była jeszcze małym dziewczęciem, słyszała tę pieśń.

W r. 1656, podczas najazdu wroga na Poznań, Szwedzi spalili kościół i klasztor, a zakonnie przed mściwością inowierców chronić się musiały do domów swoich krewnych. Statua Zbawiciela cudownym sposobem ocalała. Według legendy, dostała się do domu kalwinów, których służąca, przepaliwszy jakąś pieczen, skierowała swoją pasję na cudowną figurę. W tej chwili służąca doznała złamania prawej ręki (zdarzenie to jest również uwidocznione na sklepieniu kościoła).

W r. 1660, przy pomocy jałmużn, kościół wydzwignięto z ruin. Wśród nowych dobroczyńców znalazł się król Zygmunt August, który w dwa lata później, widząc okropne spustoszenie, jakie dokonali Szwedzi, uwolnił zakon Klarysek od świadczeń na rzecz magistratu poznańskiego.

Gdy Niemcy zawładnęli Poznaniem, polecili w r. 1805 biskupowi Ignacemu Raczyńskiemu, by zlikwidował „niepotrzebne kościoły i klasztory“. Smutny los wyгнаńców z kraju spotkał także zakon Klarysek. Na ich miejsce sprowadzono zakon sióstr Miłosierdzia, które do tej pory zawiadują kościołem Zbawiciela na Piaskach.

W kościele znajduje się tablica z napisem:

„Pamięci Ludwika Mycielskiego † pod Grochowem 1931, Elżbiety z Mielżyńskich † w Poznaniu 23. XII. 1857, i córki ich wielolebnej siostry Elżbiety ze zgrupowania Siostr Miłosierdzia. Towarzysz broni ojca, Przyjaciel rodziny, pierwszy Domu tego przełożony, kamień ten kładzie 20. X. 1858 r.“

Tablica skromna, ale jakże wiele wymowna o zasługach tych, którzy miennie i życie swoje kładli na ołtarzu ojczyzny.

W tym roku, kiedy tablicę wmurowano, wyszła z pod prasy J. Łukaszewicza „Historja kościołów parochjalnych“. Łukaszewicz twierdzi w swojej pracy, że w kościele Zbawiciela niema ani pomników, ani nagrobków. Tymczasem Łukaszewicz bardzo wiele rzeczy, godnych uwagi, pominął. Nie wspomniał przedewszystkiem o obszernych podziemiach, w których chowano zmarłych kapelanów i sióstry obu zakonów (Klarysek i Miłosierdzia), pochodzących ze znakomych rodzin wielkopolskich. Ostatni pogrzb w podziemiach odbył się w roku 1902.

Nie wspomniał także o licznych wartościowych obrazach, które się do tej pory zachowały. Wśród nich godne uwagi są: obraz św. Klary na tle kościołów Zbawiciela i Bernardynów, obraz św. Anny i Zbawiciela, oraz mniejszy obraz, przedstawiający dawnego kościół Zbawiciela z kościołem Bernardynów.

Nie wiem, czy dr. Brosig, jeden z nielicznych miłośników Poznania, oglądał zgromadzone tu w znacznej liczbie dzieła. Byłby niewątpliwie zadowolony, bo siostry Miłosierdzia pod okiem swojej przełożonej, dobrze je konserwują. (wel)



# Wśród bożków, bogiń i sfinksów

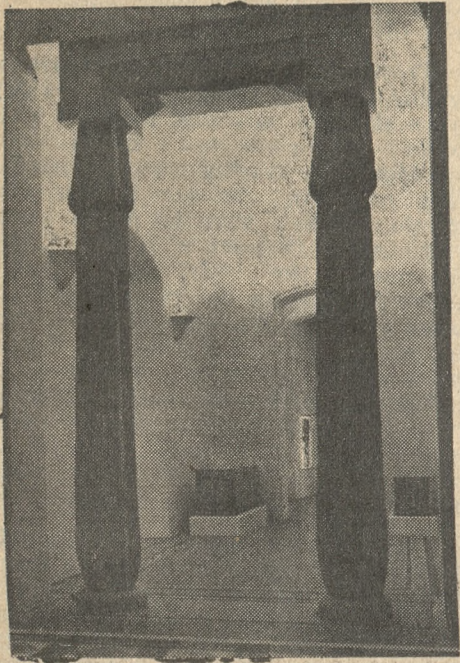
## Wieczór w królewskim Louvrze

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, w sierpniu. Dochodzi godzina 22-ga. Na zamkowe podwórze zajeżdżają najnowszych typu samochody. Wrota jednego z pawilonów Louvre'u są na oścież otwarte. Dwa razy bowiem na tydzień, w środę i sobotę, można zwiedzać część muzeum, sale rzeźb greckich i egipskich wieczorem, przy świetle elektrycznym oświetlone.

Kilkadziesiąt sal, wypełnionych przepysznymi rzeźbami, budzi się do nocnego życia. Pod wpływem subteltego oświetlenia, zimne sylwetki, wykute w marmurze, zdają się ożywiać, nabierać specjalnej wypukłości, odmiennego wyrazu twarzy.

Wieczorne oświetlenie zostało ciekawie zainstalowane. W niektórych bowiem salach — zresztą najliczniejszych — zainstalowano u góry okien



Portyk świątyni egipskiej „Médamoud“ oraz sarkofagi z drzewa.

Fot. André Vigneau, Paryż

coś w rodzaju szklanej, matowej „rampy“ elektrycznej, zakreślającej półkole. Natomiast w t. zw. „Cour carrée“, cały sufit jest szklany. Na nim to umieszczono silne, elektryczne reflektory, niektóre o świetle nawet nieco niebieskim, by jak najbardziej było do dziennego zbliżone. W innych wreszcie salach, oświetlenie jest zupełnie ukryte, co jest może nawet najefektowniejsze.

Opisać te fryzy Partenonu, sylwetki Praksytelesa, wreszcie *Wenus z Milo*, naprawdę niesposób. Przed zwiedzającym otwiera się cały zaczarowany świat bogactw mitologii greckiej. Jest się oczarowanym niezwykłą harmonią form i jakby jakąś dziwną, niemal nadludzką pogodą ducha, wiejącą z tych rzeźb bożków i bogiń. Od czasu do czasu tylko daje się jakby słyszeć przytłumiony śmiech satyrów i *Bachusa*, albo głębokie westchnienie uspiętego *hermafrodyty*.

\*

Z królestwa starożytnej Grecji, przechodzimy do Egiptu. Oto cała sala sfinksów, o wzywających, zagadkowych wyrazach twarzy. Dalej pod specjalnym sklepieniem i niemiernie specjalnym oświetleniem spoczywa *Sfinks z Tanis*.



Sfinks z Tanis.

z *Tanis*, dawnej rezydencji i kolebki władców - pasterzy.

Elektryczność, cud XX-go stulecia igrza nadzwyczaj mistrzynie z tą rzeźbą *Sfinksa*, nie mogąc bynajmniej jego zagadkowości odgadnąć. Może bardziej niedyskretnie wkrada się światło do sarkofagu *Ramzesa*, rzucając przytem swe sztuczne promienie na piękny portyk, pochodzący z świątyni „de Médamoud“, położonej w pobliżu *Teb* oraz na szereg pogrzebowych sprzętów faraona.

Nie wspomniałam dotąd o sławnej „*Victoire de Samothrace*“. Podziwiał ją bowiem, wchodząc do tego nocnego muzeum. Znajduje się ona u szczytu wielkich schodów, oświetlona w sposób niewidoczny, a tak niewypowiedzianie żywa, tak potężna w swym zwycięskim, królewskim ruchu, iż zdaje się, że to „bezglowie zwycięstwo“ ożywi się lada chwila i porzuci przód statku, by sięgnąć po nowe; triumfalne laury.

\*

Formalne karawany publiczności ciągną, jedno po drugim, przez sale muzealne. Różnią się mową, wyglądem, ubraniem, refleksjami. Znajdują się pomiędzy nimi znawcy, artyści,

estetycy a wreszcie zwykli ciekawcy — i to bardzo liczni.

Ta różnorodność typów jest nawet sympatyczna. Oto grupa przybyszów z północy, wysoce zainteresowanych egipskimi wykopaliskami. Wszyscy bez kapeluszy, w sportowych strojach, panie nawet w sandałach bez pończoch. Ale oto mijają ich właśnie dystygowana para Anglików, prawdopodobnie wychodzących z teatru lub jakiegoś przyjęcia. Dostojna lady odziana jest w piękną, wieczorową toaletę, towarzyszy jej w cylindrze i w monoklu podziwiała potężne kontury symbolicznej rzeźby, przedstawiającej *Tybr*.

Większość zwiedzających, to naturalnie Francuzi. Trzeba zaznaczyć, że nie brak pomiędzy nimi nawet robotników, w czapkach na głowie, a ubranych w klasyczne ubranie „côte bleue“, niebieskie bluzy do pracy. Wejście wieczorem do muzeum kosztuje 3 franki od osoby. Uprzejmy oddzwierny, dawny kombatan, informuje mnie, że liczba zwiedzających jest większa wieczorem, aniżeli za dnia i dochodzi do 2.000 osób.

\*

Na królewskim podwórzu panuje cisza sierpniowej nocy. Na lewo zary-



*Wenus z Milo* w oświetleniu elektrycznym. Fot. Vigneau, Paryż

sowują się kontury „*Arc du Carrousel*“; w świetle zaś latarni igrają przepyszne desenie czerwono - fioletowego kwiecica, pokrywającego gazony.

Tymczasem przez t. zw. „*guichets* du Louvre“ ciągną, jedno za drugim, wozy, zmierzające do hal, a przepełnione marchwią, салатami, grzybami...

To zwykły kontrast paryskich nastrojów.

I. BRIARES.

# Wielkie dni Warszawy

Zjazdy międzynarodowe — Co to jest W. M. El.? — Sporty królują — „Tydzień Warszawy“

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, w sierpniu.

Zanosi się na wielkie rzeczy. Takiego natężenia, równoczesnego nagromadzenia niezwykle ciekawych imprez, jakie przyniosą nam najbliższe dni, nie notowały jeszcze kroniki Warszawy. Pierwsze emocje nastąpią już w nadchodzącą sobotę i tak już będzie aż do połowy września.

Rozejrzyjmy się w materiale, stosując jednak pewną chronologiczną kolejność, by nie zgubić się w tym labiryncie nadzwyczajności.

Na pierwsze danie idą sporty. Chodzi o to, aby mieszkańcy stolicy przez dwa popołudnia poznali choć w miniatrze smak atmosfery olimpijskiej. W sobotę i niedzielę mianowicie odbędą się na stadionie wielkie międzynarodowe zawody lekkoatletyczne, z udziałem znakomitości kanadyjskich, argentyńskich, niemieckich, fińskich, z których kilka zdobyło medal na berlińskim stadionie. Tym „asom“ przeciwstawimy nasze znakomitości. Będą więc miały okazję do rehabilitacji na oczach własnej publiczności, już od dawna spragnionej ujrzania wartościowych zwycięstw swoich zawodników. Zobaczymy, jak na tle niedawnych zwycięzców olimpijskich wypadną: *Wajsońska*, *Noji*, *Biniakowski* i *Kucharski*.

Osobne zainteresowanie budzi start *Heljasza* w rzucie kulą. Poznańczyk znajdzie wspaniałą okazję udowodnienia tysiącom widzów, iż jego nieobecność w polskiej drużynie olimpijskiej pozbawiła nas cennego medalu i kto wie, czy nawet nie złotego!

\*

W niedzielę rozpocznie obrady 36-ty zjazd Międzynarodowej Federacji Lotniczej (F. A. I.), na który ma przybyć 75 delegatów, reprezentujących 20 państw. Doroczne obrady Federacji posiadają niesłychanie doniosłe znaczenie w dziejach światowego lotnictwa i poruszają zazwyczaj bardzo ważne kwestje. Tym razem porządek obrad przewiduje m. in. omówienie zmiany regulaminu sportowego w sprawie wzlotów helikopterów i ustanowienie dyplomów dla radiooperatorów na samolotach turystycznych.

Międzynarodowa Federacja zajmie się także przyznaniem najwyższego odznaczenia lotniczego — dużego medalu złotego — nadawanego za największy wyczyn lotniczy. W ostatnich latach medal taki zdobyli: r. 1925 — ptk. *de Pinedo*, r. 1927 — ptk. *Lindbergh*, r. 1930 — gen. *Balbo*, r. 1931 — dr. *Eckener* i r. 1932 inż. *de la Cierva*, wynalazca wirowca.

Historia powstania F. A. I. sięga aż r. 1905. Wtedy to na pierwszym zjeź-

dzie w Paryżu założyły Federację aerokluby Anglii, Belgii, Francji, Hiszpanii, Italji, Niemiec i Szwajcarii. Pierwszym prezesem był książę *Roland Bonaparte*, który w r. 1925 złożył prezesurę na ręce ks. *de la Vaulx*, a od r. 1930 stanowisko to piastuje rumuński książę *Jerzy Bibesco*.

\*

Pod hasłem: „Polska musi posiadać silny i niezależny od zagranicy przemysł!“ nastąpi w dniu 23 b. m. uroczyste otwarcie Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego (W. M. El.), która rozgłosiła się na sporych terenach wschodniej części Pola Mokotowskiego. Będzie to właściwie pierwsza wielka wystawa w Warszawie, pomyślana na miarę europejską, a potrwa do 11-go października.

Pawilony, ekspozycje i liczne budki kas biletowych czekają już gotowe na moment otwarcia. Narazie błyszczą nieskazitelną świeżością, jedynie tu i ówdzie wbija się ostatni gwóźdź, lub ostatnia układa deskę. W halach i pod gołym niebem rozłożono tysiące ekspozycji, w tym 90 proc. maszyn. Różnego rodzaju traktory, narzędzia rolnicze, obrabiarki, parowozy, tabor kolejowy, a także nowiućki lokomotywy i wagony elektryczne, jakie nibawem będą kursowały na zelektryfikowanym węzle warszawskim. W innym znow miejscem rozgościł się przemysł radiowy, dalek zaś bardzo interesujący dział nowości i wynalazków.

„Murowane“ powodzenie będą miały dwa pawilony lotnicze, gdzie umieszczono samoloty wojskowe i cywilne, a więc nowy samolot linjowy PZL-23, szybki płatowiec myśliwski P-II, akrobacyjny PWS-16 bis, znany RWD-5, szkolny RWD-8 i wreszcie szybowce SG-32 i *Wrona*.

Zanim nadejdzie czas, by tej ciekawej wystawie poświęcić więcej miejsca, już teraz zdradzimy jej największą sensację. Oto na sporym placu, zajętem przez LOPP, wzniesiono żelaznej konstrukcji wieżę, wysokości 25 m. Jest to pierwsza tego rodzaju w Polsce wieża do... skoków spadochronowych. A więc za drobną opłatą każdy zwiedzający będzie mógł zaznać emocji, jaką u nas znajdują tylko lotnicy.

\*

Tydzień później — *Gordon-Bennett*. To dopiero będzie ruch. Szczegóły już podawaliśmy przed kilkoma dniami, nowych narazie nie ma. Wiadomo jedynie, że polskie zespoły są już przygotowane i czekają na dzień startu.

Podobno nasz nowy balon — „*L. O. P. P.*“ — zapowiada się rewelacyjnie i będzie bardzo groźnym konkurentem.

Jest on nieco większy od poprzednich i skonstruowany z jeszcze lżejszej tkaniny, a przecież polskie powłoki są najlżejsze na świecie. Zobaczmy, jak się spisze ten debiutant.

Nowiną jest także udzielenie zezwolenia pilotowi belgijskiemu *Deymuterowi*, biorącemu udział w zawodach, na wzięcie do gondoli balonu poczty lotniczej. Przesyłki, ofrankowane specjalnymi znaczkami i stemplami — pamiątkowymi, zostaną wysłane do adresatów z miejsca lądowania balonu. Nowa gratka dla filatelistów.

\*

Na tem nie wyczerpuje się bogaty program imprez. Z końcem sierpnia zawitają jeszcze znakomici olimpijscy pływacy amerykańscy, potem — od 6 do 13 września, odbędzie się „*Tydzień Warszawy*“ pełen wspaniałych uroczystości połączonej z obchodem 400-nej rocznicy urodzin złotoustego *kaznodziei*, ks. *Piotra Skargi*.

Na zakończenie piękny „deser“ w postaci meczu piłkarskiego Polska — Niemcy. Wszystko przemawia za tem, że nareszcie mamy okazję zwyciężenia reprezentacyjnej jedenastki piłkarzy *Rzeszy*. Byłby to wspaniały akord kończący symfonię wrażeń i emocyj nadchodzących wielkich dni Warszawy.

Jeszcze jedna drobna uwaga: Liga Popierania Turystyki zapowiada około 20 pociągów popularnych z całego kraju.

ELLIOT.

## GORĄCZKA ZBROJEŃ



Niemcy poświęcają w zbrojeniach specjalną uwagę lotnictwu i artylerii przeciwlotniczej. Na zdjęciu widzimy ćwiczenia z szybkostrzelnym działem przeciwlotniczym.

# Na rynku w Sienie zwycięża „Smok”...

Siena i Goethe — Zwycięska rywalka Florencji — „Ferragosto” — „Palio di Siena” — „Orzeł”, „Smok” i „Baran” — Koń przed głównym ołtarzem — Zwycięstwo „Smoka” — Blaski minionej świetności

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Siena, połowa *Senna*.  
Wiemy wszyscy, że Goethe napisał Fausta. We Włoszech jednak znany jest on także jako autor niezliczonych przysłów na temat piękności Italii, która wzbudzała zawsze jego szczególny zachwyt. O Neapolu powiedział, że kto go raz widział, nigdy już nie może być zupełnie nieszczęśliwy. A o Sienie, że nie zna Włoch, kto jej nie widział...

I rzeczywiście małe to i zdala od głównego szlaku turystycznego leżące miasteczko stanowi najcharakterystyczniejszy bodaj zakątek średniowiecznej i odrodzenia włoskiego. Wieże, kościoły i pałace, skoncentrowane na małej przestrzeni i wciśnięte w ciasny krąg potężnych murów longobardzkich tak wytworzą tu nastrój i czar, że nawet trabki samochodów przedzierających się poprzez tłum przechodniów w wąskich i krętych uliczkach, nawet dźwięki głośnika radiowego, wrzeszczącego w narożnej kawiarence — cały ten jazgot dwudziestego wieku nie potrafi go zniszczyć i rozwiać. Niecałych osiemdziesiąt tysięcy mieszkańców liczy dziś Siena, ta sama Siena, której wojska w puch rozbiły niegdyś zastępy sąsiedniej Florencji, na długie lata niwecząc hegemonję rywala. Potem jednak odwróciła się karta dziejów: Florencja pozostała wielka i kipiąca życiem, a Siena stała się zapadłą mieściną...

Nieczęsto jednak spotkać można mieszkańców tak dumnych ze swego miasta, jak właśnie w Sienie. Wystarczy zapytać któregośkolwiek przechodnia, a natychmiast otrzyma się dokładne objaśnienia o każdym budynku czy pomniku, usłyszy się szczegółową historję powstania miasta... Dowiemy się wówczas, że jest ono niewiele tylko

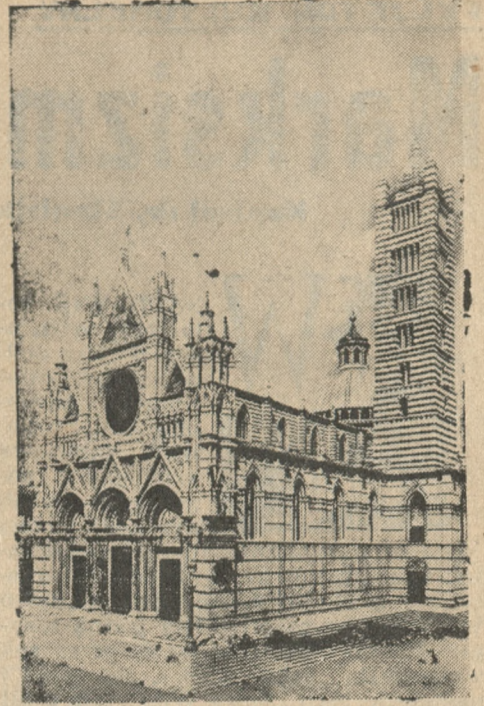
wszystkie składy i biura, nawet restauracje i kiedy ludność miast gremjalnie wyjeżdża na wycieczki i krótki odpoczynek. Ulubionym celem takich wyjazdów jest właśnie Siena.

Skomplikowana instytucja dziwnych wyścigów sieneńskich zrosła się w ciągu wieków z miastem i jest przedmiotem najwyższego zainteresowania całej ludności. Miasto podzielone jest jeszcze od czasów średniowiecza na siedemnaście okręgów (contrade), zorganizowanych na podobieństwo cechów rzemieślniczych. Mają one dziwaczne nazwy, pochodzące częściowo z XII w. jak „Orzeł”, „Dwie Podkowy”, „Smok”, „Baran” i t. p. Przechowały się też malownicze stroje średniowieczne, jakie niegdyś nosili mieszkańcy poszczególnych okręgów. Każda „contrade” po dziś dzień utrzymuje też wspólnym kosztem stajnię koni specjalnie dla corocznego „Palio”. Zwycięstwo swego okręgu — to szczyt marzeń każdego członka. To też bezmała cały rok pilnie ujeżdża się konie i przyzwyczajają je do wyścigu na niezbyt

równym bruku Piazza del Campo. — Szczególną osobliwością „Palio” jest to, że wyścig ten odbywa się na oklep, na nieosiadanych koniach, co jeszcze bardziej zwiększa trudności i wymaga przyzwyczajania jeźdźców.

Osiągnięte podczas treningów wyniki zachowuje się w ścisłej tajemnicy i strzeże się je pilnie przed rywalami, aby ich tem skuteczniej zaskoczyć. Na odwrót czyni się wszystko możliwe, aby zasięgnąć języka o stanie koni i formie jeźdźców przeciwnika. Wynik wyścigów ma bowiem dla mieszkańców znaczenie nie tylko moralne, ale i materialne. Kwitną bowiem zakłady, a obroty tego „prywatnego” totalizatora dosięgają znacznych sum. Zwierzał się nam pewien niezbyt zamożny drobny kupiec, że oddawna już oszczędza i odkłada sobie tysiąc lirów, by je postawić na „typowanego” przez siebie faworyta. Współczuliśmy mu później szczerze, gdyż „typ” jego przegrał sromotnie i okulał już w pierwszym okrążeniu...

W dzień wyścigu piękny plac del



Wspaniała katedra sieneńska miała być tylko bocznym skrzydłem olbrzyma.

Campo zalewa niezmierną cizba ludzka. Dokoła, pod domami wzniesiono ze wszystkich stron dewniane trybuny, powyżej zaś każde okno, każdy balkon czy daszek służy dziś jako łożo. Szczęśliwi właściciele mieszkań przy placu sprzedali zresztą te miejsca już na wiele tygodni naprzód, a ceny za nie (uregulowane przez władze miejskie) nierzadko dosięgają stu lirów. Wokoło rozległego placu, między podwójnym szpalerem tłumów wije się trasa biegu. Naprzeciw wznosi się wspaniały gmach Palazzo Pubblico z wysmukłą stumetrową wieżą del Mangia. U stóp pałacu umieszczono start i metę wyścigu. Na pięknych roślonych koniach oczekuje tam już rząd jeźdźców w malowniczych kolorowych strojach. Wreszcie, na dany znak zawodnicy ruszają...

Wśród publiczności coraz większe poruszenie! Wszyscy wstają z miejsc i cisną się ku balustradom. Okrzyki i grzmoty okłasków głąszą dudnienie kopyt końskich po wyboistym bruku. Już od początku na czoło wysuwa się siwek pod jeźdźcem w niebieskim kaftanie w żółte pasy! To zawodnik okręgu „del Drago” („Smoka”), który też właściwie bez walki, a wbrew ogólnemu oczekiwaniu zwycięża...

Zaraz po ukończeniu wyścigu odbywa się dziwna ceremonia. Zwycięskiego konia wprowadza się do wnętrza kościoła św. Katarzyny i tu, przed głównym ołtarzem karmi uroczyste wiązka siana! Zwycięzcy zaś wręcza się wywalczony trofeum — „palio”, od którego wyścig wziął swą nazwę. Jest to niewielka chorągiewka (palium), na każdy wyścig inna, którą zawieszają potem w specjalnym muzeum, poświęconym wyłącznie corocznemu „Palio di Siena”. Niezliczone chorągiewki pokrywają tam wszystkie ściany, przy każdej dacie wyścigu, nazwisko zwycięzcy i nazwa „contrade”. Od pewnego czasu umieszcza się tu także i portrety zwycięskich jeźdźców, którzy wogóle po takim sukcesie stają się bożyszczami miasta...

Wieczór już zapadł na dobre, czas wyjeżdżać! Raz jeszcze obchodzimy Siennę dokoła. Błądźmy po ciasnych uliczkach bez trotuarów, to wspinających się się stromo, to opadających między trzema pagórkami miasta („Rzym ma ich siedem, ale nasze są wyższe” — mawiają sieneńczycy), potem wychodzimy znowu na główny plac i wzdieramy głowy, biegnąc wzrokiem aż na szczyt strzelistej i pełnej wdzięku torre del Magna, mijamy ciemne arkady Capella di Piazza i dochodzimy w końcu do placu przed katedrą. Marmurowa fasada z czerwonych, czarnych i białych bloków skąpana jest teraz w świetle reflektorów. Tuż obok sterzą potężne zwaliska z marmuru tych samych barw, co i kościół. To szczątki gigantycznej wprost budowli, przy której obecna katedra miała być tylko bocznym skrzydłem... Wzniesieniem tak monstrualnych rozmiarów świątyni chciała dumna Siena zaćmić już nie tylko florencką S. Maria dei Fiori, lecz i rzymskie bazyliki! Niestety, republika została pokonana przez Florencję zanim jeszcze rozpoczęła w 1340 roku budowlę zdołała choć w części zrealizować. A już w dzisiejszej Sienie nie starczyłoby ludności na zapieczętowanie takiego olbrzyma...

JAN KAWCZYŃSKI.



„Piazza del Campo” w Sienie — miejsce odbywania „Palio”, jest jednym z najpiękniejszych placów we Włoszech.

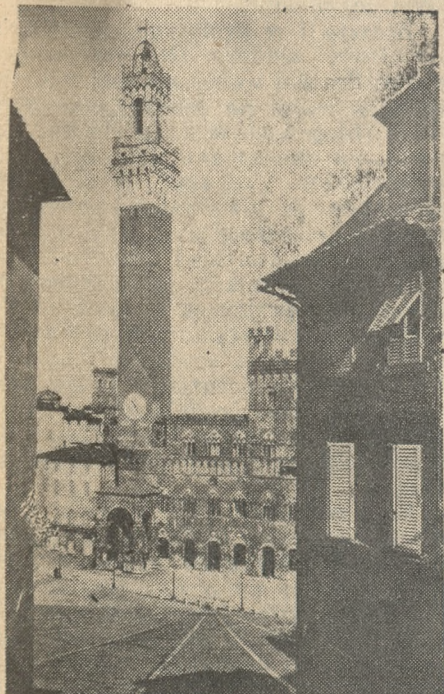
## Sprawa zmiany statutów cechów rzemieślniczych

Według znowelizowanej ustawy przemysłowej, dnia 3 września b. r. mija termin zmiany statutu cechów rzemieślniczych. O ile walne zgromadzenia członków cechów nie dokonają zmiany statutu w przewidzianym terminie do dnia 3 września, władze wojewódzkie mogą zarządzić rozwiązanie cechu. Rozporządzenie wykonawcze Min. Premysłu i Handlu do wspomnianej ustawy, zezwala starszym cechom, na zwrócenie się z prośbą o przedłu-

żenie terminu zmiany statutu, poczynając od dnia 3 września na 6 miesięcy.

W imieniu cechów chrześcijańskich, związek rzemieślników chrześcijan interwenjował w Ministerstwie o generalne przedłużenie terminów zmiany statutów cechowych.

Niektóre cechy uzyskały już zgodę Ministerstwa na przedłużenie tego terminu



„Palazzo Pubblico” — arcydzieło braci Rinaldo.

młodsze od Rzymu. Złożył je ponoć Senus, syn Remusa — ofiary bratobójstwa Romulusa. Dlatego to w herbie Sieny widnieje ta sama wilczyca z bliźniętami, która i Rzymowi służy za herb.

W średniowieczu była Sienna potężną republiką i liczyła ponad sto tysięcy mieszkańców. Rywalizacja z sąsiednią Florencją wyraziła się nie tylko w postaci ustawicznych walk, ale i w formie dużo szlachetniejszej. Oba miasta starły się bowiem wzajemnie prześcignąć w budowaniu coraz to wspanialszych kościołów i gmachów publicznych, w gromadzeniu dzieł sztuki i ściąganiu co wybitniejszych artystów z całych Włoch. Oba niezmiernie na tem ciągle współzawodnictwie zyskały...

Siena zachowała też szczególnie wiele dawnych uroczystości i zwyczajów, wywodzących się z czasów jej świetności. Zwłaszcza głośnie „Palio di Siena” — średniowieczne wyścigi na placu miejskim znane są daleko poza granicami Włoch i ściągają corocznie kilkanaście tysięcy widzów. Odbywają się zawsze w połowie sierpnia — 15-go i 16-go, kiedy cała Italja obchodzi t. zw. „ferragosto” — trzydniowe święta, w czasie których zamknięte są

## KRÓL BORYS W BERLINIE



Król bulgarski Borys opuścił Berlin, gdzie bawił incognito. Na zdjęciu para królowa na dworcu. Na lewo ambasador włoski Attolico.

## FELJETON KULTURALNY

# Marksizm szaleje w Naprawie

Napisał dr. Stanisław Pigoń, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego



W NAPRAWIE koło Jordanowa, u bogiej wsi podgórskiej, osławionej powieścią Jalu Kurka, skąd częściowo wzięliśmy powyższy tytuł, wychodzi trzeci już rok miesięcznik literacko-społeczny. Czasopismo, którego redakcja mieszka w chałupie wiejskiej, już samo w sobie jest osobliwością godną uwagi. Pismo zmieniało tytuł; przez rok wychodziło jako „Wiś, jej pieśń”, następnie jako „Nowa Wiś”. Ale tytuł drugi pozostał ten sam: „Organ literatów ludowych w Polsce”. Pismo Związku Zawodowego Literatów Ludowych, organ twórców, rekrutujących się z pośród młodzieży wiejskiej, pisujących w chwilach wolnych od zajęć rolniczych, twórców, związanych osobnym programem literackim i wspólną samowiedzą ideową, — toć to zjawisko podwójnie interesujące. Spotykamy się w nim jakby z nowoczesną „szkołą literacką”, ograniczoną terenem pochodzenia i działalnością pisarzy, coś podobnego, jak była np. „szkoła ukraińska” w romantyzmie. Gotowiliśmy przyrzeć się zjawisku z życzliwością jak największą.

Jeżeli jednak życzliwość ta, w miarę lektury, skurczy się i zwiędnie, — będzie to już skutkiem ducha i atmosfery ideowej, panujących w tym osobliwym organie. Duch ten zaś i atmosfera — to dalszy tytuł do pilnej uwagi, jaka się publicznie należy temu zjawisku. Stanowią one bowiem wcale charakterystyczny okaz tych wirów zamętu, z których się rodzi w bólach nowoczesny organizm społeczny Polski.

Trzeba jednakowoż zacząć ab ovo.

Pomysł Związku Zaw. Literatów Ludowych powstał nie w Naprawie, ale w Krośniku koło Krosna. Rzucał go W. Breowicz, utalentowany chłop-poeta, w r. 1933. Wyjechawszy niebawem do Ameryki, nie miał on atoli wpływu na dalszy rozwój swego pomysłu. Podjęła go zaś i zrealizowała grupa młodych inteligentów wiejskich w Naprawie, A. Wł. Mirek (Antoni Olcha), J. Kokoszka, Fr. Macak i in. Przewodnictwo grupy i redakcję pisma złożono w ręce seniora poetów ludowych A. Kucharczyka z Paszkówki, który jeszcze dobrze przed wojną wstawiał się (pod pseudonimem Jantek z Bugaja) prostymi, na fujarkę wygranymi pieśniami („Białe kwiaty z wiejskiej chaty” i in.).

Pierwsze zeszyty pisma ujawniają niezgorzej początkowe oblicze i zamysł literackie grupy. Pismo miało być gościnną gospodą poetów ludowych różnego pokroju. Samorodne talenty ze wsi, którym trudno byłoby inaczej dostęp do druku, miały tutaj życzliwie otwarte łamy. Spodziewano się, że taka twórczość, „prosto od serca”, nienaśladowana, oryginalna, przyczyni się wogóle do wzrostu, do wzbogacenia literatury polskiej.

Rzecz jasna, że przy takiej szerokiej gościnności redakcji spodziewać się należało w plonie pisma wiele także pośladu, niemniej i tęższe ziarna talentów rzeczywiście tam się ujawniły. Z pośród drukowanych tam autorów bez trudu można wyróżnić kilka nazwisk, którym należy rokoować dobrą przyszłość poetyczną: Wł. Olcha, St. Nędza, G. Suski, W. Breowicz i in. Szara masa pomniejszych pieśniarzy idzie — rzecz charakterystyczna — drogą utworową, głównie śladem Konopnickiej, wypowiada się w piosenkach „skowronkowych”, pełnych cikliwego lamentu nad dołą-niedolą chłopską. Narodowo i religijnie określiło się też pismo wyraźnie w pierwszym zaraz zeszycie: „Prasa naszej gromady musi iść w kierunku narodowym, chrześcijańskim, musi szerzyć i podnosić kulturę wsi polskiej i Ojczyzny”.

Aliści w tak przestrone uwite gniazdo poetyckie wsunięto rychło... jakko kukulczę. Z jajka takiego wyklute piskle — jak wiadomo — bardzo rychło zaczyna się panoszyć i w rezultacie wyrzuca pierwotnych właścicieli gniazda. Jajko owo podrzucił M.

Czuchnowski. Młody ten poeta rzucił studia i osiadł u ojca na wsi w Luźnej (niegdyś siedzibie W. Potockiego), gdzie, nie przerywając literackiej, rozpoczął żywą działalność społeczno-polityczną jako rzutki i namiętny agitator radykalny. Podrzucone przez niego piskle ukazało rzeczywistość bardzo rychło drapieżną, znaną nam już skądinąd, fizjognomję.

W liście do redakcji, umieszczonym w drugim zaraz zeszycie „Wsi, jej pieśni”, uderzył Czuchnowski w ową dominującą w piśmie skowronkowość czy konopnickość. Dość już — powiada — czyżby lamentów na niedole chłopską, dość piosenek fujarkowych; zło na wsi trzeba usuwać własnymi, zuchwałymi siłami, a rytm poezji ludowej wybijać pięścią. Dość „westchnień patryjotyczno-narodowokościelnych” i t. p. kalwaryj; jeśli one będą nadal programem poetów ludowych, to ludu nigdy nie wyprowadzą z „domu niewoli”. Poeta dzisiaj — przestał być skowronkiem, wroblem i niebieskim ptakiem, który żywi się smutkiem krajobrazów, literaturą przyrody, ale stał się świadomym robotnikiem wierszy”. Krótko mówiąc, poezja ludowa — według tego — może stać jedynie na gruncie walki klas, a poeta ludowy być „świadomym organizatorem mas”; ideały „państwowo-narodowe” to niepotrzebny diał „ornament stylistyczny”.

Tak jaskrawe, brutalnie szczere wystąpienie Czuchnowskiego wywołało w piśmie ferment; Czuchnowski pociągnął ku sobie niektórych członków redakcji (A. Olchę) i niebawem nawet miał ująć pierwsze skrzypce w zespole. Nie bez oporu jednak. Rocznik „Wsi, jej pieśni” stał się terenem wcale żwawej polemiki ideowej. Przeciwno krańcowemu stanowisku Czuchnowskiego wystąpili M. Czula, St. Zuchara, St. Buczyński, Fr. Macak, wreszcie sam redaktor Jantek z Bugaja. Nie brakło przecież i zwolenników, i to bardzo krańcowych: jakiś Skuński powstał przeciwko odwoływaniu się do Boga, jakiś J. B. z Kieleckiego nie był rad z wysuwania polskości („chłop w masie — powiada on — nie był nigdy patryjotyczny, bo nie miał nigdy ojczyzny, tylko niewolę”) i t. p. Ostatecznie grupa Czuchnowskiego wzięła górę. W redakcji czas jakiś tolerowano jeszcze Jantka z Bugaja, wreszcie go wypchnięto, a na dokładkę zwymyślano go od „poetów częstochowskich”. Duch pisma się zmienił, a po roku zmieniła się także nazwa. „Nowa Wiś” nie przestała być — jak się rzekło — organem „literatów ludowych”, niemniej dzisiaj jest ona już tylko piśmie bojowym skrajnego radykalizmu, krótko mówiąc: organem Frontu Ludowego na odcinku wiejskim.

Szkoda czasu i miejsca na referowanie ideologii „frontowej”, rozwijanej z zaciętością broszurkowym doktrynizmem na łamach tego pisma. Bogiem jej — Marks, ojczyzną — komintern, sztandarem — pięść mściwie zaciśnięta, argumentem polemicznym — wyzwiska i obelgi.

Wzmianek o Polsce, o bohaterach narodowych w tem piśmie „ludowym” nie znaleźć; zato jest obszerny nekrolog Barbusse'a, Crevela, zyciorys Dobroлюбowa, Engelsa i t. p. We „Wsi, jej pieśni” wspomniano jeszcze konstytucję 3 maja, w „Nowej Wsi”

## „Powstaniec Wielkopolski”

Ukazał się numer 3 dwutygodnika organizacji towarzystw uczestników powstania wielkopolskiego oraz towarzystw powstańców i wojaków „Powstaniec Wielkopolski”. Numer ten zawiera m. i. następujące ciekawe artykuły: „W rocznicę zwycięstwa i chwały”, „Tragedja, której nie widać końca”, „O własnych siłach”, „Nie broń zła”, oraz szereg wiadomości z życia towarzystw powstańczych.

## Bestjalstwo komunistów w Hiszpanji

W Madrycie grupa kobiet anarchistek ukrzyżowała pięć karmelitanek i przyglądała się wśród śmiechu i szyderstw ich straszliwej agonji. W Almerolejo ukrzyżowano lub spalono żywcem 38 zwolenników powstania. We wsi Verde rozstrzelano biskupa z Jaen wraz z siostrą i starszą matką.

przypomina się z uznaniem już tylko trzy momenty z przeszłości: utopijny komunizm „Ludu Polskiego” z r. 1835, rzeź 1846 i proces Proletariatu z r. 1884. Szela oczywiście rehabilitowany jako „faktyczny mściciel i wódz chłopskiej rewolucji”; pomieszczony fragment dramatu o nim (St. Nadzina) ujmuje sprawę tak, że nie on był narzędziem w ręku Austrii, ale owszem Austrija była jego narzędziem i sprzymierzeńcem, bo mu dała „wolną rękę w upominaniu się o prawa ludu od panów polskich”; winą jego było to chyba, że zaczął swe dzieło „przed czasem”.

A ten czas? Kto wie: może jeszcze nie nadszedł? Może dopiero nadchodzi? Jak to poeta-redaktor w jednym z wierszy zapowiada: „Nam — żelazną strofę zamyka krwią gniew, rewolucyjny brzdąc: Hola, śmiało! Dragiem po czaszkach! Nie żałuj! Przynajmniej jasno. Oto, co się wyklęło z pod-rzuczonego jajka w skowronczym gniazdku w Naprawie. Ślusnie widać młody gadka ludowa, że kukulka po dwu latach przemienia się w krogulca.

Interesowaćby mogło, jak też redakcja „Nowej Wsi”, organu ludowego bolszewicką ideologię z wsią polską. Przyznaje się ona nbyto do łączności organizacyjnej ze Stronnictwem Ludowym; grasuje oczywiście na skrajnie lewym skrzydle, nawet na lewicy radykalniejszej młodzieży „wiciowców”. Stożki rzeczywiście, również jak i tamte, twarzo na gruncie klasowym chłopskim. Podstawą jej atoli nie jest chłop wogóle. Owszem, darzy ona pewną część chłopstwa nienawiścią nie mniejszą niż burżuazję i kapitalistów; mianowicie chłopów nieco bogatszych, kmieci (co prawda, nie określono tam bynajmniej, od ilu to morgów zaczyna się kmieć; widzi w nich ostoję reakcji i krzywdy ludowej. To też Stronnictwu Ludowemu, które w szeregu swych mieści i takich kmieci, poświęcono na łamach „Nowej Wsi” sporo zjadliwych wycieczek; w szczególności Witos jest tam przedstawiony jako „herold wstępnictwa”.

Front ludowy „Nowej Wsi” chce się oprzeć na biedocie wiejskiej, na farniach, komornikach i małorolnych. Nie wyłącznie jednak drugim jego filarem ma być proletarijat robotniczy. Otóż dla tej biedoty „dołów ludowych” ma „Nowa Wiś” hasło darmowego nadziału ziemią, uzyskaną z wywłaszczenia większej i średniej własności, naturalnie także i kmieci. Wywłaszczenie oczywiście bez odszkodowania. Hasło to opowtarza się niemal na każdej stronie pisma.

Nie trzeba jednak oczu zbyt bystrych, by poza tem demagogicznym hasłem dostrzec starą, ordynarną obłudę „łapichłopską”. Redaktorzy „Nowej Wsi” wiedzą dobrze, że celem polityki agrarnej Frontu Ludowego nie są bynajmniej indywidualne, choćby zrównane w obszarach, gospodarstwa wiejskie, że jest nim poprostu i wyraźnie komuna rolna, kołchoz. Wiedzą, ale choć o wywłaszczeniu bez odszkodowania krzyczą pełną gębą, o tem, co ma przyjść później, bąknęli za ledwie raz czy dwa razy, i to półgębkiem, ostrożnie, nie domawiając do kropki. O jutrzejszych upragnionych kołcho-

oraz czterystu wziętych do niewoli powstańców. W Maladze 73 osoby bądź rozstrzelano bądź ukrzyżowano. Wykaz okrucieństw komunistycznych możnaby, niestety, mnożyć bardzo długo. (KAP)

## Tomasz Mann o chrytjanizmie

Znany pisarz niemiecki, wygnany obecnie poza granice Niemiec, dr. Tomasz Mann wygłosił w Budapeszcie w związku „Międzynarodowej współpracy intelektualnej” ciekawy odczyt, w którym mówił o roli chrystjanizmu w dziejach kultury świata, podkreślając, że nauka Chrystusa stanowi kamień węgielny wszelkich istotnych wartości kulturalnych.

Oświadczenie to wywołało wielkie wrażenie, gdyż dotychczas Tomasz Mann uchodził za liberała i przeciwnika chrystjanizmu. (KAP)

zach polskich napomyka się tam omówieniami jako o marzonym przez młodych ludowców „programie przyszłej gospodarki rolnej, opartej na współdzielczości”, na „społecznym władaniu środkami produkcji”. Boże broń, wyrażniej! Bo rzecz jasna, że przedwczesne wydanie się z wyraźnie komunistycznym programem rolnym przekreśliłoby odrazu szanse propagandy Frontu Ludowego na wsi, nawet w „dołach” biedoty. Myśl, że chłop polski można dobrowolnie zjednać do idei „społecznego” władania ziemią — jest dzikim absurdem. To też zjedni- wia się go do przewrotu kłamliwym hasłem rozdziału ziemi bez wykupu, zamierzając o planowanych na później kołchozach. Słowem, mamy tu do czynienia ze starem leninowskim „wielkiem oszustwem”.

W społeczno-ideowej podbudowie grupy „Nowej Wsi” nie trudno też dostrzec drugi fałszywy kamień węgielny, i to pod węglem frontowym. W podwalinach tej „ludowej” jakoby ideologii ukryto mianowicie — dość wyraźną wzgardliwą niewiarę w chłop polski wogóle, w jego siłę kulturotwórczą, w uzdolnienie do rozwoju. „Nowa Wiś” w klasowości swej wydaje się więcej socjalistyczna niż ludowa; bliższy jest jej proletarijusz fabryczny niż chłop.

Według Czuchnowskiego „chłopi są warstwą przejściową, która ostatecznie musi zniknąć. Jako sojusznicy przechodzą chłopi pod współkierownictwo proletariatu”. Dopiero w zwolenczej ideologii proletariatu znalazł chłop sformułowanie swoich dążeń wolnościowych. Z naciskiem podkreśla autor, że na napisanie tak rewolucyjnych utworów o wsi, jak „Kordjan i cham” Kruczkowskiego, jak „Słowo o Jakubie Szeli” Jasieńskiego (Zysmana), nie zdobyli się chłopi, że „zrodziły się one w środowisku robotniczym”. I wogóle — podkreśla — „nie jest chyba dziełem przypadku, że dorobek literatury ludowej ostatnich lat pochodzi od pisarzy robotniczo-chłopskich”. Jakież daleko odbiegłszy od tego suję generis mesjanizmu chłopskiego, jakiego ślady wyraźnie występowały na pierwszych kartach „Wsi, jej pieśni”.

Zresztą i w drobnych szczegółach nie brak śladów źle maskowanej wzgardliwości wobec chłopca: redakcja pozwala sobie na przekraczanie nazwisk chłopskich w wyzwiska (np. Dubiela), po ekonomsku posługuje się przezwiskiem „cham” jako obelga (Hamsuna, że nie wystąpił przeciw obozom koncentracyjnym w Niemczech, obywca Ham-sunem) i t. p. To też jasno się nam tłumaczy satysfakcja, z jaką redaktor przytacza i komentuje list wiejskiego korespondenta (wielkorem nazywa się go z sowiecka w „Nowej Wsi”), który z entuzjasty ludowcowego wyszedł na integralnego marksistę. Oto dopiero należyta droga i kres: ludowcowość jest tylko etapem przejściowym.

Dość pobieżnie i na wrywki tylko naszkicowaliśmy tu ideologię społeczną „organu literatów ludowych”. Pominięto wiele, np. o wyrażanych tam poglądach etycznych („głupie morały o wielożeństwie”), patryjotycznych (narodowość jest wytworem burżuazjokapitalistycznym; „Polska współczesna... nie może być bliska sercu młodego pokolenia”; armja jej niepotrzebna, wystarczy sojusz z Sowietami, t. zn. ich protektorat), o licznych apolojach Z. S. R. R., o antysemityzmie jako wymyśle endeckim, uknutym na zgubę ludu i t. p. Wszystkie to przecież znane oklepanki z prasy Frontu Ludowego. Oblicze ideowe „szkoły literackiej” ludowej i jej zwierzchniej kucznicy w Naprawie jest i tak już dostatecznie jasne. Wyraz jego sformowano według starej recepty marksizmu, wznowionej we współczesnym wydaniu za wschodnim kordonem.

Wszystko to jednakowoż jest tylko podbudową owej „szkoły”... Osobno trzeba będzie się przyrzeć, jaki na niej wzniesiono program twórczości literackiej i jak wygląda sama ta twórczość ludowa, skupiona w opłotkach Naprawy.

Stanisław Pigoń.

\*) Szczegół charakterystyczny: Czuchnowski bez przesady skromności wymienia tu również autora poematu „Śmierć i powódź”, t. zn. siebie. A zatem sam zalicza się do środowiska nie chłopskiego, ale robotniczego.



# Loretto praskie

Mało znane zabytki i pamiątki starego miasta

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).



Loretto praskie — Domek św. Rodziny.

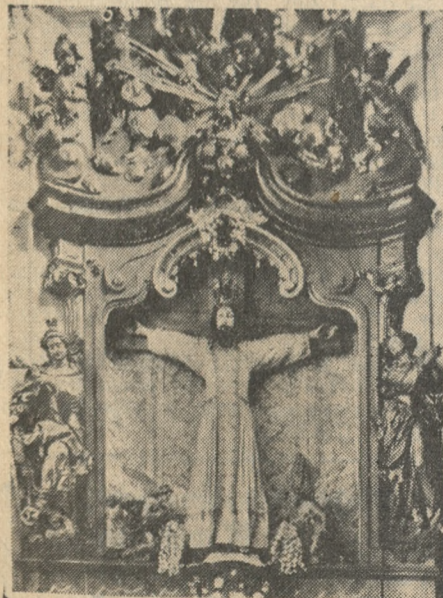
Praga, w sierpniu.

Biura podróży, urządzające zbiorowe wycieczki po Pradze, pokazują turystom nie wszystko, co widzieć warto. Tak, na przykład, w katedrze św. Wita na zamku hradeckim zwiędzający dostrzeżę w ścianie kaplicy św. Wacława masywne drzwi średniowieczne, zamknięte na siedem spustów, od których klucze przechowują najwyżsi dygnitarze państwa. Słyszysz wyjaśnienie, że drzwi wiodą do skarbcza, w którym spoczywa największy skarb narodu — klejnoty koronne królów czeskich. Dla przeciętnego wycieczkowicza są one niedostępne, wystawia się je bowiem na widok publiczny niezmiernie rzadko. Okoliczność ta jest dla organizatorów wycieczek przeszkodą nie do zwalczania, to też o koronę, berło i jabłko św. Wacława nie można żywić do nich pretensji.

W wielu innych wypadkach jednak dziwić się trzeba, że zabardzo liczą się z czasem i trzymają się uparcie szablonu raz na zawsze ustalonej marszruty. Dlatego niewielu tylko ciekawych cudzoziemców zapoznaje się z renesansowymi podwórzami kamieniczek patrycjuszowskich, czy z cichym placem Loretańskim, na którym tuli się do murów klasztoru Kapucynów śliczne „Loretto“ praskie.

Słynny architekt Kilian Dienzenhofer na początku 18 wieku odgradził Domek Loretański od świata prostokątnym kompleksem murów barokowych, uwiecznionych wieżą, z której co godzinę płyną słodkie, harmonijne dźwięki 27 dzwonek amsterdamskich, grających pieśń ku czci Najświętszej Panny. Dziedzinek wewnętrzny, na którym stoi Domek, jest otoczony cienistym krużgankiem i spięty w głębi kłamarą barokową kościoła Narodzenia Pańskiego.

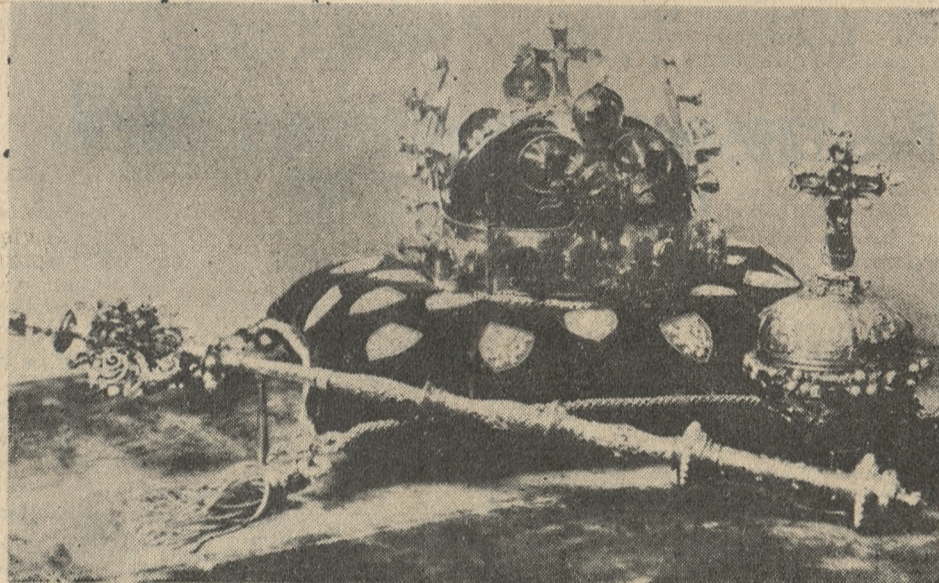
Kaplica Loretańska jest sama w sobie arcydziełem. Powstała w latach 1626—1631 dzięki hojności rodów magnackich Kolowratów i Lobkowiczów. Agosto, Canevale i Pellegrini pokryli z zewnątrz ściany jej misternymi sztukaterjami, wyobrażającymi sceny z życia Chrystusa Pana i Jego Matki. Nisze zapelnili statkami proroków biblijnych i... Sybill pogańskich. Nawet nie wiedząc, kto Domek stawiał, dostrze-



Oltarz św. Vilgefortis.

żemy od razu, — że stworzył go Włoch, którzy starali się skopjować jak najwierniej kapliczkę w rodzimym swoim Lorecie.

Wnętrze Domku utwierdzi nas jeszcze w tem przekonaniu. Gdy oczy oswoją się z głębokim półmrokiem, który rozpraszają tylko rubinowe gwiazdki wiecznych lamp, zatrzymają się najpierw na czerniałym posądku Madonny, otoczonej aureolą srebrnych ram. Potem błądzą po ścianach. Niema wątpliwości. Świątynka i włoski Domek



Korona, berło i jabłko królewskie św. Wacława w skarbcu katedry św. Wita w Pradze.

św. Rodziny są do siebie bliźniaczo podobne. Te same tramy drewniane, te same płyty tynku na ceglanych murach, pokryte prastaremi freskami.

Młodziutki czarnobrody mnich, który nas oprowadza, szeleści lekko różańcem. Wychodzimy na zalany słońcem dziedziniec i zmierzamy w stronę skarbcza klasztornego. Dowiedziawszy się, że jestem Polakiem, ojczyk uśmiecha się i staje się rozmowniejszy.

— Mamy tu, powiada, skarbczyk nie gorszy od jasnogórskiego.

— Był ojciec na Jasnej Górze?

— Byłem w Anglii, Francji i w Holandji. W Polsce jeszcze nie. Ale Częstochowę znam dobrze z „Potopu“ Sienkiewicza. Przeor Kordecki, pan Czarnecki i Kmiec bronił Jasnej Góry przed Szwedami dzielnie, ani słowa. Napewno wybiorę się z pielgrzymką do miejsc, gdzieście pobili na głowę Müllera, zapewniam mnie po słowacku, opędzając się równocześnie, wyborną niemieczyzną i francuszczyzną przed kilku niecierpliwymi moimi współtowarzyszami.

W skarbcu pokazał nam istotnie wspaniałe rzeczy. Złote monstrancje tak ciężkie, że nie może ich udźwignąć jeden kapłan, iskrzące się tysiącami diamentów i wysadzone perłami, wielkimi jak ziarna bobu. Obraz olejny Matki Boskiej z Dzieciątkiem, malowany na drzewie przez Albrechta Dürer'a. Krucyfiks hebanowy, rzeźbę Benvenuto Cellini'ego. Chrystus z kości słoniowej jest niewielki, ale rylec mistrza uwzględnił wszystkie szczegó-



Figura Matki Boskiej Loretańskiej.

ły anatomiczne z wstrząsającą dokładnością. Na rękach i nogach Zbawiciela rysują się drobne siateczki nabrzmiałych żył.

Sympatyczny Kapucyn wiedzie nas potem do zakątka krużganku. W ołtarzu bocznym kaplicy M. B. Bolesnej znajduje się jedna z osobliwości Loreta — święta Vilgefortis. Żyła w drugim stuleciu ery chrześcijańskiej. Była córką króla Luzytanji (dzisiejsza Portugalia). Złożywszy ślub czystości dożgonnej, opierała się woli ojca, który chciał ją wydać za żonę księcia Syrcylii.

Gdy król trwał przy swoim zamiarze, Vilgefortis zaczęła błagać o pomoc Chrystusa. Prośba jej została wysłuchana. W ciągu jednej nocy piękna twarz królowej pokryła się zarostem. Ojciec wpadł w straszny gniew i kazał ją przybić do krzyża. Z postacią świętej, uważanej za orędowniczkę strapionych i nieszczęśliwych, wiąże się wiele legend.

Zakonnik pociągnął mnie za rękaw. Skierowaliśmy się we dwu na przeciwny kraniec krużganku. Tam w milczeniu ukazał mi ruchem głowy fresk pod sklepieniem. Przedstawiał on obraz M. B. Częstochowskiej i trochę fantastycznie potraktowany widok klasztoru Paulinów na Jasnej Górze.

— Ja jeszcze kiedyś do Polski pojedę, powtórzył Kapucyn z ciepłym błyskiem w źrenicach, z których wycierała dusza kryształowo czysta, niby woda w leśnym źródle.

Stałem tam jeszcze przez chwilę, dopóki nie ucichł całkiem w długim refektarzu stuk sandałów mnicha.

Na popstrzonych słońcem gzymsach krużganku ćwierkały ptaki, a na wieży dzwonki grały znowu powoli pieśń religijną, zbliżoną trochę łagodną melodią do starego kuranta. W. M.

## Ostatni poeta mazurski

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Olsztyn, 19 sierpnia.

Poezja ludowa w życiu narodowym Mazurów wschodnio-pruskich odgrywała zawsze doniosłą rolę. Jej twórcami i krzewicielami byli ludzie prości, rolnicy. Szkoła polska, do której stary Mazur uczęszczał, rozwinęła w nim wrodzone zdolności wierszowania. Mazur w tem zajęciu znalazł największą przyjemność i upodobanie. Wiersze jego chłonęły polskie gazety ludowe, wydawane nie tylko w Prusach Wschodnich, ale także poza granicami tej prowincji. Przedewszystkiem Nowiny Górno-Śląskie, wychodzące we Wrocławiu, drukowały dużo polskich wierszy, których autorami byli rodowici Mazurzy.

Ta generacja starych poetów ludowych wymarła prawie zupełnie. Został już tylko jeden jej przedstawiciel, prawie 90-letni Michał Kajka, mieszkający w Ogródku, w powiecie jansborskim. Kajka jest z zawodu cieślą. Rzemiosło dawało mu znaczne dochody, które pozwalały mu w porze zimowej zatrzymać się na własnym gruncie i żyć miarą, jaką żył przeciętny rolnik mazurski. W drewnianej, wzniesionej przez siebie chacie wiejskiej spędzał Kajka poważną część zimowych wieczorów, pisząc polskie wiersze. Wierszuje on także latem przy robocie zawodowej. Rymy, które mu przynosi chwila, spisuje niebieską kredą na deskach („obladrach“), a dopiero wieczorem, kiedy robota skończona, przepi-

suje na papier. Wierszyki napisane twardą, spracowaną ręką Mazura, wędrują na stoły redakcyjne lokalnej prasy polskiej. Urozmaicały niemi treść zwłaszcza trzy pisma polskie: „Mazur“, wychodzący w Szczytnie, „Gazeta Olsztyńska“ oraz niewychodzący już dwutygodnik „Życie Młodzieży“.

Poezje Kajki miały wzięcie. Przepadała za niemi młodzież. Często młodzież mazurska recytowała wierszyki Kajki na zabawach młodzieży. Popularność zyskują te utwory przez swoją treść. Kajka bowiem uprawia rodzaj poezji, jakim się nie zajmowali jego nieżyjący już współzawodnicy. Jego poezje są utworami komicznymi, pełnymi werwy i chłopskiego dowcipu. Materiał, czerpany przeważnie z życia, przerabia fantazja poety na plastyczne obrazy, biorące czytelnika wzgl. słuchacza. Kajka posiada ważną zaletę: łatwość rymowania.

Twórczość Kajki jest bogata. Przed paru laty został wydany wybór poezji tego autora. Książeczka niewielka rozeszła się po ziemi mazurskiej i dotarła do niejednej zapadłej chaty, dokąd słowo pisane tylko przypadkiem się przedziera. Wydawnictwo to, jak się zdaje, jest już wyczerpane. W tej chwili myśli się o wydaniu, któreby pomieściło całość utworów sędziwego poety mazurskiego. Rzecz miałaby niepoślednią wartość dla utrwalenia polskości na Mazurach, a ponadto byłaby

doskonałym środkiem propagandowym. Pomimo tego wydawcy się nie spieszą, obawiając się, że dochodami z egzemplarzy nie pokryje się w krótkim czasie kosztów druku. Warto, żeby tą sprawą zainteresowały się czyniki w Polsce.

SECUNDUS

## FATALNA PRZESZKODA



Gdy koń nagle zastrajkuje, amazonka wylatuje z siodła jak z procy.



## Mistrzostwa młodzików PZPN. w Sierakowie

Na obóz junjorów do Sierakowa zjechało z całej Polski 10 mistrzów okręgowych: Warta (Poznań), Wisła (Kraków), Polonia (Warszawa), Widzew (Łódź), Brygada (Częstochowa), Gryf (Toruń), Rewera (Stanisławów), Lechia (Lwów), Harcerski Klub Sportowy z Szopienic (mistrz Śląska) oraz drużyna junjorów Ośrodka w. f. w Grodnie, którą jednak nie dopuszczono do mistrzostw Polski jako niezgłoszoną w PZPN. Nie przybyli natomiast mistrzowskie zespoły junjorów z okręgów: wołyńskiego, Wilna i Lublina. Z tego też powodu musiano powtórzyć losowanie rozgrywek mistrzowskich, w których mistrz PZPN Warta grać miała z Lublinem.

Otwarcie obozu dokonał delegat P. Z. P. N. p. inż. T. Kuchar. Kierownikiem technicznym obozu jest trener Otto a jego zastępcą p. Spoja. Program zajęć na obozie jest następujący: o godz. 6 rano pobudka; później następują gimnastyka, wykłady, ćwiczenia praktyczne i nauka pływania. Po trzygodzinnym odpoczynku i obiedzie od godz. 15 codziennie odbywają się treningi, zabawy i gry towarzyskie. O godz. 9 wieczorem uczestnicy muszą spać.

Ponieważ do turnieju dopuszczono tylko dziewięć drużyn, trzeba było zarządzić jedną rozgrywkę eliminacyjną. Odbędzie się ona w środę pomiędzy Gryfem i Brygadą. Zwyciężyli junjorzy Gryfu 5:1 (1:0). Bramki zdobyli Kossobudzki (2), Ochocki i Dydyński oraz Kuczalski, jedną dla Brygady Bojanek.

Rozgrywki właściwe, odbywające się systemem puharowym (drużyna przegrywająca odpada) rozpoczęły się w piątek.

**Warta i Lechia 2:0 (1:0)** Zwycięstwo „Warczarzy” było zasłużone. Byli bowiem drużyna lepszą pod względem technicznym i poza tym więcej wyrównana. Od większej porażki uchroniło drużynę mistrza młodzików Lwowa tylko bramkarz. Bramki zdobyli Kamiński i Mular-

## Atrakcyjne spotkanie w piłce wodnej

Zapowiedziane na niedzielę finałowe zawody piłki wodnej o wejście do ligi, pomiędzy drużyną K. S. „Zakładów Ostrowieckich”, mistrzem okręgu lubelskiego, a mistrzem okręgu poznańskiego „Sokołem”, wywołało w kołach sportowych zrozumiałe zainteresowanie. Ambitna drużyna Sokoła uzyskiwała w bież. sezonie rewelacyjne wyniki, których ukoronowaniem było zdobycie mistrzostwa okręgu poznańskiego.

Do niedzielnego spotkania Sokoli przygotowali się bardzo starannie, przycem treningi ich prowadził przebywający czasowo w Poznaniu Węgier, dr. Michal Jeszyszki.

Drużyna Sokoła wystąpi do zawodów w następującym składzie: w ataku Durski II, Tilgner, Potocki, w pomocy Gałka, w obronie Durski I i Śniedziewski, w bramce Grzeskowiak.

Zawody rozpoczną się o godz. 11,30 na pływalni miejskiej przy nowej elektrowni.

Jako przedmecz o godz. 11 odbędzie się spotkanie piłki wodnej pomiędzy drużynami „PTP” a Sokołem II. Poza tem odbędzie się biegi pływackie, w których między in. udział weźmie Węgier dr. Jeszyszki, który zademonstruje wzorowy styl motylkowy, mało uprawiany wśród naszych zawodników.

Spodziewać się należy, że niedzielna impreza Sokoła zgromadzi na pływalni miejskiej przy nowej elektrowni wszystkich miłośników pływactwa.

## Pływanie

Międzynarodowe zawody pływackie w Leverkusen z udziałem Japończyków przyniosły następujące wyniki: 100 m dow.: Tagushi (J) 59.1. 200 m kl.: Sietas (N) 2:46, 2. Ito (J) 2:52. 400 m dow.: Harada (J) 5:00.1, 2. Negami, 3. Tarada (obaj Jap). 3×100 m zm.: Japonja w składzie: Kiohawa, Koike i Arai 3:23.6, 2. Niemcy 3:24. 100 m wznak pań: Halbsgut (N) 1:21.5. 200 m kl. pań: Genzger (N) 3:11.6. (Tel. wł.)

czyk. Sędziował p. Otto. Wisła i Rewera 4:2 (1:2). I tym razem wygrała drużyna lepsza, choć gra nie stała na zadowalającym poziomie. Trzy bramki strzelił dla zwycięzców Gracz, jedną Legutko. Sędziował p. Spoja.

**Harc. K. S. (Szopienice) i Polonia 3:0 (2:0)**. Młodzicy mistrza okręgu warszawskiego byli drużyną lepszą technicznie, słazacy zaś drużyną

## Niedziela na boiskach

Wartki prąd życia codziennego zepchnął długotrwałą gorącą dyskusję olimpijską, ogarniającą umysły najszerszych warstw społeczeństwa, na plan drugi. Pokłosiem olimpiady będą jeszcze dysputy na łamach pism fachowych na temat wyników uzyskanych w Berlinie. Również i występ reprezentacji piłkarskiej będzie przedmiotem żywszego zainteresowania, ale raczej dlatego, że zakwalifikowanie się Polski do półfinału i zdobycie 4 miejsca na 16 startujących państw stanowiło dla nas miłą niespodziankę.

Głównym przedmiotem zainteresowania staną się znów zawody ligowe. W niedzielę rozpoczynają ligowcy drugi rzut mistrzostw, przycem Warta wyjeżdża do Warszawy na mecz z Legią. Oficjalne zapoczątkowanie jesiennego sezonu mistrzostwskiego w naszym okręgu nastąpi dopiero 20 września. Przedtem jeszcze reprezentacje Polski rozegrają trzy spotkania międzypaństwowe i tak: 6 września z Jugoslawią w Beogradzie (o puchar króla jugosłowiańskiego), 13 września z Niemca-

my w Warszawie oraz Lotwą w Rydze. Czwarte spotkanie Polska rozegra 4 października z Danją w Kopenhadze.

Reprezentacja Poznania miała grać 6 września we Wrocławiu, z powodów od Poznania niezależnych, nie wyjeżdża. Na dzień 4 października PZOPN projektuje poważną imprezę międzynarodową z okazji 15-lecia okręgu.

W niedzielę, z uwagi na obowiązującą przerwę letnią odbędą się tylko spotkania towarzyskie:

w Poznaniu: o godz. 9.30: Admir II i HCP III na Górczynie; o 11: Pentatlon I i Pogoń I na boisku ośrodka, Admir I i HCP II na Górczynie, Warta III i HCP III na boisku Warty; o 14: Polonia Główna i Warta II na Śródcie; o 14.30: Blask i Stella Zabikowo w Starołęce; o 16: Sokół Jeżyce i Stomil na boisku dawnej radiostacji; o 17: K. P. W. I i Legia I na boisku KPW w Dębcu.

W Środzie o godz. 15.30: Pogoń i Warta II, w Wolsztynie o godz. 15: Czarni i Korona, Bukowiec.

## Mistrzostwa poznańskiego OZPN. na rok 1936-37

Na nadzwyczajnym posiedzeniu w piątek, wydział gier i dyscypliny POZPN dokonał losowania przeciwników i ustalił terminarz rozgrywek o mistrzostwo klas A, B i C na rok 1936/37. Losowanie drużyn ligi okręgowej odbędzie się w niedzielę 23 bm. w sekretariacie POZPN o godz. 10.30. Rozgrywki mistrzowskie wszystkich klas — z uwagi na zajęcia przez PZPN terminów — rozpoczną się 20 września, za wyjątkiem grupy VI i VII klasy C, które jako najliczniejsze rozpoczynają mistrzostwa już 6 września. Podział klubów na grupy jest następujący:

### Klasa A

Grupa I — Polonia Kepno, KPW II Ostrów, Ostrowia II, Admir Poznań, San Poznań i KPW II Poznań.

Grupa II — Rawicki KS., Unja Kościan, Czarni Poznań, Pentatlon Poznań, HCP II Poznań, Korona II, Poznań i Polonia Główna.

Grupa III — Polonia II, Leszno, Kościański KS, Kościan, Szamotulski K. S., Cybina Poznań, Pogoń Poznań, Legia II, Poznań i Warta II.

Do grupy finałowej wchodzi po dwie pierwsze drużyny z każdej grupy. Do grupy spadkowej z grupy I ostatnia drużyna klubowa, z grup II i III po dwie ostatnie drużyny klubowe. Do ligi okręgowej awansuje jedna drużyna klubowa.

### Klasa B złożona jest z 7 grup:

Grupa I — Sokół Kepno, Victoria Ostrzeszów, KPW III Ostrów i Polonia II, Kepno.

Grupa II — Sokół Rawicz, Pogoń Śmigiel, Sokół Leszno, Śremski KS., Rawicki KS. II.

Grupa III — Stella Gniezno, Victoria Września, Unja Swarzędz i Sparta Poznań.

Grupa IV — Dyskobolia Grodzisk, Sokół Wolsztyn, Sokół Poznań-Jeżyce i Orkan Fabianowo.

Grupa V — Sparta Oborniki, Pogoń Środa, Blask Poznań i Posenania Poznań.

### Punktacja olimpijska

Odebranie nam drugiego miejsca w konkursie wszechstronności konia nie spowodowało większych zmian w tabeli punktacyjnej. Wielka Brytania mimo uzyskania jednego punktu pozostaje nadal na 10 miejscu z 30 punktami, podobnie, jak Czechosłowacja na 13 miejscu z 20 punktami. Polska natomiast musi dzielić obecnie 19 i 20 miejsce razem z Danją. Oba państwa mają po 2 srebrne i po trzy brązowe medale, czyli po 7 punktów; przed nami znajduje się Egipt z 10 punktami, za nami Turcja z 4 punktami.

## Kolarstwo

Jeszcze o odwołaniu wyścigu „Dziennika Poznańskiego”. Piątkowy „Dziennik Poznański” przyniósł w piątek krótką notatkę o odwołaniu swego biegu kolarskiego, który corocznie hucznie reklamowano, wciągając do tej imprezy zarządy miast i starostwa, które fundowały nagrody na

## IWONICZ-ZDRÓJ

3-ci sezon od 21 sierpnia  
Zł 153,— ryczałt 3 tygodniowy  
żądajcie prospektów.

zg 154

biegu kolarskiego Berlin — Warszawa z dnia 13 września na 6 września.

„W związku z tem zmuszeni zostaliśmy do odłożenia wyścigu kolarskiego do następnego roku.”

Według opinii zainteresowanych kół kolarskich, „Dziennik Poznański” mijają się w swych tłumaczeniach z prawdą. Wbrew olimpiadzie i wbrew przełożeniu biegu Berlin — Warszawa władze kolarskie chciały bieg dookoła Ziemi Wielkopolskiej przeprowadzić, gdyż miał on służyć nawet jako eliminacja do biegu Berlin — Warszawa.

W tym celu zapewniony był przyjazd drużyny narodowej.

Wydawnictwo „Dziennika Poznańskiego” chciało, jak donosiliśmy już wczoraj, ze względów oszczędnościowych zredukować wyścig do jednego dnia (dotychczas 2 dni), na co P. Z. T. K. nie udzieliło swej zgody.

Zamiast odwołanego dwuetapowego biegu dookoła Ziemi Wielkopolskiej, związek kolarski wyznaczył wyścig szosowy w dniach 29 i 30 b. m. na trasie Łódź — Kalisz — Łódź.

**Odznaki** emaljowane metalowe  
Fabryka Wyrobów  
Metalowych Poznań  
Ratajczaka 17, Tel. 30-03

Ng 15 240

## Półka nożna

**Pociągi popularne na mecz Polska — Niemcy.** Od zarządu Polskiego Zw. Piłki Nożnej otrzymujemy następujący komunikat: „Na mecz Polska — Niemcy w dniu 13 września r. b. zorganizowano pociągi popularne z Łodzi, Katowic, Poznania, Gdyni, Krakowa, Lwowa i Prostken (Prusy Wschodnie). Pociągi te przybędą do Warszawy w niedzielę rano, a odjadą wieczorem. Uczestnicy pociągów korzystają z ulgi kolejowej 75 proc.

Zapisy przyjmują oddziały Tow. Wagons Lits Cook wraz z zamówieniami na bilety.”

Zarząd PZPN na wczorajszym swym posiedzeniu zniósł zakaz rozgrywania zawodów piłkarskich na boisku Śląska. Zakaz ten powstał, jak wiadomo, w związku z zajęciami na meczu Wisła — Śląsk.

Wobec zniesienia zakazu, niedzielny mecz ligowy Warszawianka — Śląsk odbędzie się na boisku Śląska.

## Różne

**Samobójstwo zastępcy komendanta wsi olimpijskiej**, wywołało duże poruszenie w międzynarodowych kołach. Zaznaczyć należy, że kpt. Fuerstner wyznaczony początkowo na komendanta wsi olimpijskiej został w ostatniej chwili zastąpiony przez płk. von Gilsa, kpt. Fuerstner otrzymał jedynie stanowisko zastępcy komendanta.

W kołach sportowych mówiono dużo na temat tej nagłej zmiany, która nastąpiła wskutek niereakcyjnego pochodzenia kpt. Fuerstnera. Jeden z antyżydowskich organów Rzeszy zaatakował nawet z tego powodu gwałtownie kpt. Fuerstnera.

Bezpośrednie pobudki samobójstwa nie są znane. Czynnemu swego kpt. Fuerstnera doznał po zdjęciu mundurów i włożeniu ubrania cywilnego. Prasa niemiecka przemilała całkowicie okoliczności samobójstwa Fuerstnera, podając jedynie krótkie notatki o nagłym i przedwczesnym zgonie zastępcy komendanta wsi olimpijskiej.

## Tenis

**Warta — AZS**, spotkanie międzyklubowe, odbędzie się w niedzielę o godz. 10 na kortach AZS przy ul. Noskowskiego.

**Międzynarodowe mistrzostwa Polski** w tenisie odbędzie się w Bydgoszczy w dn. od 26 do 30 bm. Do gry pojedynczej państw zgłoszonych zostało 33 zawodników. Rozstawiono następujących graczy: Niemca Henkla, Hebde i Tarłowskiego oraz Austriackiego Baworowskiego.

Do gry pojedynczej pań zgłoszono 23 zawodniczki. Rozstawiono Jędrzejowską, Austrjackę Herbst, Niemkę Keppel oraz Volkmer - Jacobsenową.

**Sensacyjne zwycięstwo Polaka nad Perryem.** Pierwsza rakietą świata i trzykrotny mistrz Wimbledonu Perry, został niespodziewanie pokonany w Nowym Jorku przez młodzieńckiego polskiego tenisistę Franka Parkera - Pajkowskiego 3:6, 2:6.

W grze podwójnej Parker-Pajkowski wraz z Budge'em pokonał ponownie Perry'ego, walczącego wraz z Allisonem 6:4, 6:3, 6:2. (PAT)

Gabinet kosmetyczny  
**Magistra Kuntzówny**  
Poznań, Sew. Mielżyńskiego 4m. 3  
Pielęgnacja cery i włosów.

zg 14123

POGADANKI DLA KOBIET

# Frendzle jako efektowny nabytek mody jesiennej



Kiedy się zbliża nowa pora roku, wysilają się artyści mody na stworzenie niezwyklej dekoracji i przybrań do sukien. Pokazało się bowiem po wiele razy, że wystrój więcej działa na oryginalność całości sukni, niż jej fason i linja.

Ponieważ moda ostatnich minionych miesięcy, a najprawdopodobniej i przyszłych, główny nacisk kładzie na drobiazgi, otwiera się więc szerokie pole przed twórcami ozdobnych wystrójów i przybrań.

W dawniejszej modzie jesiennej przeważały hafty, zakładki, wypustki, obecnie zaś wiodą prym frendzle jako ostatni krzyk mody. Nie będą one należały do wyjątków, lecz przeciwnie staną się powszechnie najczęściej używanym i lubianym wystrójem sukien, ponieważ wszystkie pierwszorzędne magazyny mód skoncentrowały swoją uwagę na tym rodzaju ozdoby. Czyli frendzle zdobędą i zawojują świat kobiecy.

Do tak bardzo modnych frendzli musi być materiał bardzo ciężki, bo gatunki cienkie i tandetne nie opadają ciężko lecz falowato, co wygląda nieporządnie i nieładnie. Na szczęście nauczono się kręcić frendzle z różnego materiału, dobierając do czystego jedwabiu ciężką nitkę sztucznego jedwabiu, a nawet kilka nitek wełny. Dzięki temu wyglądają frendzle ładnie i opadają ciężko, co jest konieczne w celu wywołania należytego efektu.

Odtąd nosić się będzie suknie z frendzlami przy każdej okazji, a więc na towarzyskie przyjęcia i na wizyty skromniejsze, do teatru, a nawet na bale. Słowem, frendzlami będzie się przystrajać suknie skromne aż do najwspanialszych toalet wieczorowych i balowych.

Mimo wszystko należy unikać przesady, bo aczkolwiek frendzle mają nadać charakter sukni, to nie znaczy, że należy ją niemi przeładować i skutkiem tego stworzyć rzecz nieestetyczną i banalną. Umiar musi być wszędzie, więc i pod tym względem.

Dalej należy pamiętać, że frendzle muszą być tak użyte, aby stanowiły nieodłączny dodatek do całości, a nie jakiś zbędny wystrój, bez którego suknie tak samo byłaby ładne.

Wielką korzyścią nowej mody frendzli jest to, że używać ich można w ko-

lorach, a nie poprzestawać na jedynie czarnych toaletach. Moda jesienna

głosuje za barwami stonowanymi, jak kolor czerwonego wina, granatowy, tabaczkowy i popielato-lila, które przybrane frendzlami w tym samym kolorze będą wyglądały ładnie i efektownie.

Frendzle, aby wyglądały skończenie elegancko i gustownie, muszą być niejako wpięte w materiał sukni, a nie przychepione do niej odniechęcenia.

Dla zobrazowania tego, co mówiliśmy wyżej, pokazujemy nasz pierwszy szkic, na którym widzimy, że frendzle wpięte są poniżej kolan i nadają sukni wyglądu kasaka. W ten sam sposób wpracowuje się frendzle w rękawy, skutkiem czego tworzy się niejako drugi rękaw w kształcie kielicha, który wygląda sztywnie i niezwykle. Widzimy, że ryszki przy szyi modne są nadal, w połączeniu z frendzlami wyglądają bardzo ładnie.

Na ostatnim rysunku widzimy, że tutaj frendzla nie gra głównej roli, a jest tylko zakończeniem sukni i skromnym wystrójem. Suknia wieczorowa z kołnierzykiem stojącym, bufiastymi rękawami i szerokim jedwabnym paskiem, którego końce sięgają skraju sukni, zaopatrzona frendzlami, wygląda bardzo wytwornie, zwłaszcza w kolorach wyżej wspomnianych.

Z frendzli robi się również rodzaj kwast, które ujęte w klamry wyglądają bardzo efektownie na skromnych sukniach wizytowych.

W kołach panującej mody mówi się, że suknia płaszczowa opłanuje modę jesienną, przy której jednakże muszą być uwzględnione różne efektowne drobiazgi, aby się suknie płaszczowa utrzymała najdłużej i była dominującą.

Fason nowej sukni płaszczowej, jak widzimy na rysunku drugim, jest niezwykle, przypominający nieco tunikę. W miejsce zwykłych guzików są

kwasty z frendzli, które, przeciągnięte przez dziurki, ładnie tworzą zakończenie. U dołu sukni, tam, gdzie się kończy tunika, przyszywa się również w tej samej linii co u góry kwaste, co wygląda bardzo oryginalnie.

Klamry do kwastów mogą być z pasmanterji, ale również ładnie wyglądają z metalu, tak bardzo dziś modnego.

Już teraz powiedzieć możemy, że frendzle jako wystrój, dają tysiące możliwości, są niezwykle i robią wrażenie dekoracji wytwornej, która nie opatrzy się tak prędko. Sądząc z powodzenia, jakie osiągnęły na początek, możemy śmiało powiedzieć, że będą rej wodziły w modzie jesiennej i zimowej.

## Rysunek wartości 300 tysięcy zł

W historii malarstwa francuskiego znany jest Jean Fouquet, rysownik z XV wieku, którego podmalowane lekko rysunki są rozczytane przez zbieraczy i muzea rzadkością. Miljoner i mecenas sztuki, sir Henry Duveen, nabył obecnie mały rysunek Fouquet'a, przedstawiający portret legata papieskiego Teodora Lelli. Za rysunek ten zapłacił sir Duveen 12.000 funtów, t. j. zgorą trzysta tysięcy złotych. Niezawsze jednak osiągnano tak wielkie sumy za dzieła sztuki. W roku 1794 otrzymano przy sprzedaży zbiorów Regnolda za rysunek Michała Anioła tylko 14 funtów, ale już w 1896 za inny rysunek tegoż mistrza zapłaciło British Museum 1440 funtów.

Przed 50-ciu laty płacono za rysunek Leonarda da Vinci 13.000 franków; dzisiaj za ten sam rysunek otrzymano 4.100 funtów. W sto lat po śmierci Rembrandta można było nabyć po jednym guldenie za sztukę szkice pejzażowe mistrza światłości, inne zaś prace po 5 lub 6 guld. W 1894 r. muzeum berlińskie nabyło obraz Rembrandta za cenę 20.000 funtów. Właściwie więc dopiero w drugiej połowie 19 wieku dzieła sztuki wielkich mistrzów uzyskują tę olbrzymią wartość na światowych rynkach sztuki, gdzie ceny dochodzą do setek tysięcy.

## Telefony szwedzkie konkurują z P. I. M.

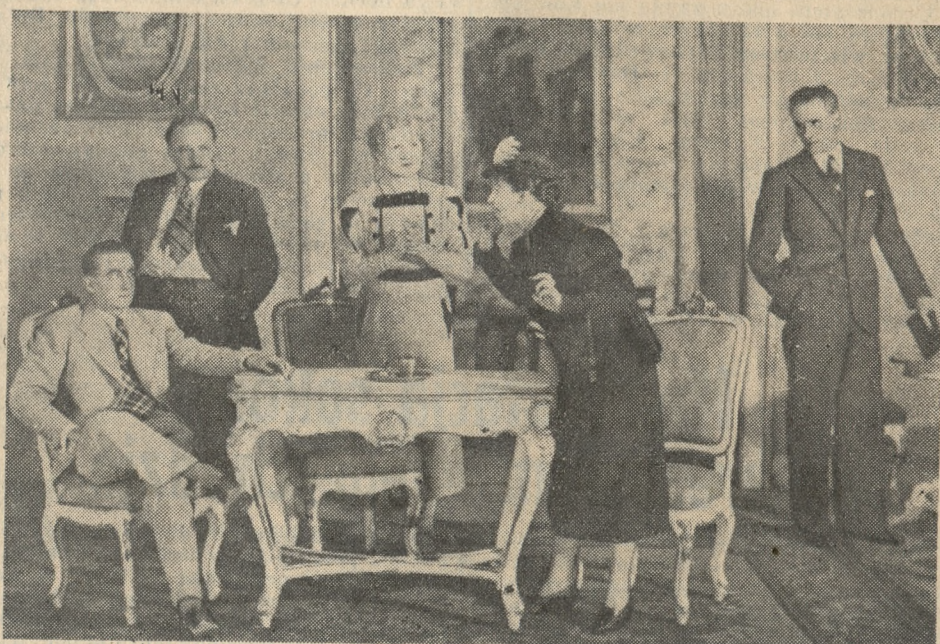
Ciekawą inowację wprowadziło ostatnio Towarzystwo Telefonów w Sztokholmie. Liczne rzesze abonentów telefonicznych domagały się ułatwienia w zasięgu informacji o stanie pogody. Szwedzkie Towarzystwo Telefonów na życzenie swych klientów zainstalowało w centrali służbę meteorologiczną, która udziela informacji za wywołaniem odpowiedniego numeru telefonu. Telefoniczny „Pim” zainstalowany został na wzór „zegarynki” i cieszy się olbrzymim powodzeniem. Informacji udziela głos kobiecy, to też mieszkańcy Sztokholmu nadali nowemu urządzeniu nozwę „Panna Pogoda”. W ciągu pierwszych 10 dni działalności „Panna Pogoda” udzieliła 12.400 odpowiedzi dziennie.

## Katolicka myśl wychowawcza

W dniach od 28 sierpnia do 1 września br. odbędzie się w Wilnie Studium Katolickie na temat w nagłówku podany, a zorganizowane przez Naczelną Instytut Akcji Katolickiej. Studium to zapowiada 21 referatów, z tego 10 na zebraniach plenarnych, a 11 w sekcjach. Na zebraniach plenarnych: ks. prof. dr. Michalski „Katolicka idea wychowawcza”, ks. prof. dr. Stepa „Wychowanie wobec kultury współczesnej”, prof. dr. Kukulski „Współczesne prądy i metody ped. w świetle krytyki naukowej i moralnej”, prof. dr. Górski „Zasady personalizmu a wychowanie”, ks. dr. Klepacz „Szkoła wyznaniowa”, prof. Skoczyła „Szkoła jako czynnik wychowania moralnego”, ks. prof. dr. Społko „Polskie i katol. ideały i systemy wychowawcze”, Zofja Iwaszkiewiczowa „Współpraca szkoły z rodziną”, prof. dr. Piasecki „Właściwe postawienie troski o ciało”, prof. dr. Czuma „Harmonia praw Kościoła, rodziny i szkoły — do wychowania”.

W sekcjach: S. Barbara Żulińska „Wychowanie religijno-moralne w domu i szkole”, prof. Bałachowski „Zasady i ideał kat. wychow. rodzinnego”, prof. dr. Dobrzyńska-Rybicka „Wychowanie państwowe”, dr. Niesiolowski „Wychowanie społ.”, dr. Wachowski „Współczesna oświata katol.”, ks. prof. dr. Puciata „Katol. zasady pedagogiki seksualnej”, ks. dr. Czesław Piotrowski „Psychol. podstawy odrębnego wych. młodz. męskiej i żeńskiej”, ks. rektor dr. Kowalski „Koedukacja z punktu widzenia moralnego”.

Udział w „Studjum” można zgłaszać w Nacz. Instyt. Akcji Katol. w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 22. — Karta uczestnictwa 10 zł. dla akademików i członków A. K. 5 zł.



Wznowiona w Teatrze Polskim Perzyńskiego „Lekkomyślna siostra”, grana jest koncertowo, i tem samem przyciągać będzie niewątpliwie liczną publiczność. Powinna. Na zdjęciu mamy scenę z pp. Zawistowskim, Zbikowską, Ludwiżanką i Hańczą.

## Mauzoleum królów hiszpańskich

Wobec zniszczenia przez motloch hiszpański ogromnych wartości artystycznych i historycznych, czy świata kulturowego zwrócono się na sławny klasztor OO. Augustynów El Escorial, który jest równocześnie grobowcem królów hiszpańskich.

Po zwycięstwie w roku 1557 pod Saint Quentin nad Francuzami, króli hiszpańscy, Filip II Habsburg, postanowił wnieść ku czci św. Wawrzyńca kościół i klasztor, któryby równocześnie był miejscem ostatniego spoczynku królów hiszpańskich. Ten pomnik potęgi hiszpańskiej stanąć miał na stokach góry Sierra Guadarrama w odległości 42 km od Madrytu. Budowa rozpoczęła się w roku 1563 według planów i pod kierownictwem budowniczego Jana de Toledo i ukończona została w roku 1584 przez architekta Jana de Herrera.

Rzut poziomy wykazuje kształt rusztu ku pamięci śmierci męczeńskiej św. Wawrzyńca. Środek zajmuje, zbudowany w stylu renesansu hiszpańskiego, kościół z kopułą, pod którego ołtarzem głównym znajduje się krypta z grobami królewskimi. Po lewej i prawej stronie ołtarza znajdują się w osobnych łozach nadnaturalnej wielkości figury bronzowe królów Karola V i Filipa II, w otoczeniu ich rodzin. Król Filip osobiście doglądał budowy i nie szczędził środków na jej uświetnienie. Razu pewnego — jak nieśie podanie — odwiedził króla na budowlę i posel zagraniczny, któremu król objaśniał plany. Pod wrażeniem olbrzymich rozmiarów dzieła, posel zauważył: — Kamieni jest wprawdzie pod dostatkiem dla wykonania budowli. Pytanie tylko, czy starczy złota?

Kiedy już dzieło było gotowe, król zaprosił tegoż posła, zaprowadził go przed portal główny, nad którym w miejsce kamienia wmurowana była bryła złota i rzekł: — Swego czasu powiedział mi pan, że kamieni do budowli nie zabraknie, ale zabraknąć może złota. Widzi pan, zabrakło mi kilku kamieni, więc musiałem je zastąpić złotem, które mi pozostało.

Dzisiaj owej bryły złota już niema. — Wyłamał ją podobno w roku 1808 żołnierze napoleońscy, ale miejsce po niem zostało niezamurowane.

Klasztor i pałac mieszczą w sobie nieocenione dzieła, sztuki pierwszorzędnych mistrzów, jak Tizian, El Greco, Velasquez i inni, dalej bibliotekę, składającą się z 130 tys. tomów i 4 tys. rękopisów, wreszcie kosztowne gobeliny i inne rzeczy sztuki, przedewszystkiem także niezmierniej wartości paramenty kościelne.

Pokoje, które zajmował w czasie pobytu swego w klasztorze król Filip, urządzone są z niezwykłą prostotą, nie licującą z potęgą tego króla, w którego państwie — jak mawiał — słońce nie zachodziło.

W potężnych podziemiach kościoła i klasztoru spoczywają królowie hiszpańscy, począwszy od Karola I aż do Alfonsa XII, ojca ostatniego króla Alfonsa XIII. W dalszym ciągu znajdują się później założone i przez królową Izabellę II wykończone krypty z długim rzędem białych sarkofagów z infantami i infantkami Habsburgów i Bourbonów.

El Escorial jest potężnym pomnikiem potęgi i wielkości Hiszpanji, lecz ze swymi grobami królewskimi wstrząsającym memento mori i dowodem znikomości wszystkiego, co ziemskie. W. i P.

Modne tkaniny  
REPREZENTACYJNY DOM MODY  
W. i P. Schubert  
Centrala St. Rynek 86.  
Salon sprzedaży w Bazarze, Al. Marcinkowskiego 10

**ŻYCIE SOKOLE**

# Sokolstwo wielkopolskie na Jasnej Górze

**Złot okręgu i 30-lecie gniazda częstochowskiego**

W dniach 15 i 16 sierpnia, w których corocznie wielotysięczne rzesze z całej Polski śpieszą na Jasną Górę, obchodził Sokół częstochowski 30-letni jubileusz swego istnienia w połączeniu ze złotem okręgowym. Z Wielkopolski na uroczystość tę w piątek, 14 bm. wiecz. wyjechało przeszło 200 druhen i druhow, z dh. prezesem Wolskim i dchną wiceprezeską Rozmiarkową na czele; kierownictwo organizacyjne wyprawy spoczywało w rękach drhów sekretarzy Fellnera i Roskosza, a naczelnictwo dzieln. reprezentował dh. nac. Frydrych.

W Częstochowie do zbiórki na stadionie o godz. 9 stanęły obok gospodarzy Dzielnica Wlkp. z 14 sztafarami, Dzielnica Krakowska, szczególnie Okr. Dąbrowski, poważny zastęp Okr. Warszawskiego z orkiestrą. Po referacie, zdany wiceprezesowi Związku, drhowi Maksysowi i przegładzie, w pochodzie wyruszone na Jasną Górę.

Obok oddziałów wojskowych zajęły miejsce Sokolstwo. Mimo nierzejrzanych tłumów, ład i porządek panował wzorowy, gdyż oczy wszystkich i dusze rozmodlone kornie zwracały się ku obrazowi Najświętszej Pani w ołtarzu przed szczytem świątyni jasnogórskiej, przy którym J. Ekc. ks. biskup Kubina odprawił pontyfikalną mszę św. w asyście licznego duchowieństwa, wśród którego znajdował się również niedawno mianowany naczelny kapelan Sokolstwa polskiego, ks. prałat dr. Jachimowski z Warszawy.

Po skończonym nabożeństwie, szeregi wojskowe i sokole oraz innych organizacji wyruszyły w pochodzie do miasta piękna ulica Najświętszej Marii Panny, poczem na placu przed ratuszem odbyła się sprawa defilady.

W sali straży ogniowej, odbyła się bezpośrednio potem uroczysta akademja jubileuszowa przy udziale przedstawicieli władz państwowych, cywilnych i wojskowych, oraz samorządowych i duchowień-

stwa. Wstępne przemówienie powitalne wygłosił prezes okr. częstochowskiego dh. Januszewski, krótki lecz treściwy zarys historii gniazda przedstawił jego prezes dh. Jędrzejewski, poczem serdecznie i gorąco przemawiali wiceprezes Związku dh. Maksys oraz owacyjnie witany naczelny kapelan, ks. prał. dr. Jachimowski; wreszcie dh. redaktor Kozieliński z Warszawy wygłosił dłuższy referat, pełen pięknych i głębokich myśli, n. t. „Sokolstwo wczoraj, dziś i jutro”.

Po południu odbywały się na stadionie zawody lekkoatletyczne. Wieczór zgromadził starszyzną sokola, na miłej pogawędce w hotelu Polonia, gdy równocześnie w sali straży ogniowej odbywała się zabawa.

W drugi dzień, w niedzielę, 16 bm. przed

południem znów pełno było druhen i druhow na Jasnej Górze, zwiedzających jej zabytki i święte pamiątki i modlących się przed cudownym obrazem Najświętszej Bogarodzicy...

Godziny popołudniowe wypełniły publiczne ćwiczenia złotowe na stadionie. Program, obfity i urozmaicony, obejmował biegi finałowe z zawodów, dobrze wykonane ćwiczenia słowiańskie druhen (z Dąbrowy) i wolne związkowe druhow, sprawny pokaz wzorowego zastępu sprzętowców, ładne ćwiczenia rytmiczne i taniec cygański druhen, (szkoda tylko, że wykonane bez muzyki) i wreszcie na zakończenie bardzo efektowne piramidy na drabinach. Ćwiczącym oklasków nie żalowano. Złot się udał.

Wieczór się zbliżał. Niebawem uwoził nas pociąg, a z nami szło wspomnienie chwil przepięknych, podniosłych. To też, gdy przy pożegnaniu w Częstochowie dziękowano nam za przybycie, my nawzajem dziękowaliśmy za to, że zaproszeniem swem dali nam możliwość być na Jasnej Górze... (ski).

## Obóz wypoczynkowy „Sokoła” Łazarskiego



Grupa uczestników obozu sokołów Łazarskich.

Tow. gimn. „Sokół” Poznań IV Łazarz urządziło również tego roku obóz wypoczynkowy dla swej młodzieży i druhow.

Urządzeniem obozu zajęła się komisja, składająca się z członków zarządu i to: druhow wiceprezesa Sarnowskiego, Krzymińskiego, Kolińskiego i Bartkowiaka, przy współudziale kierownika młodzieży druha Pokorskiego. Obóz urządzono w Promnie od 6—26 lipca. Kierownikiem obozu był dh. Koliński, gospodarzem dh. Bartkowiak, a oboźnymi druhowie Perz i Pokorski. W obozie brało udział 26 młodzieży i 6 druhow. Program dnia wypełniły modlitwa poranna, raport, wciąganie sztandaru na maszty, gimnastyka; po śniadaniu zbieranie szyszek na opał, kąpiel w jeziorze, wycieczka w las; obiad, a następ-

nie lekcje śpiewu, gry na polanie i t. p.; wieczorem kolacja, śpiewy obozowe, modlitwa wieczorna, ściąganie sztandaru i cisza nocna. Obóz zwiedziło dużo druhow, między innymi prezes gniazda dh. Dolatowski i naczelnik dh. Przybył.

Zakończenie obozu nastąpiło dnia 26 lipca. Po południu przy wspólnej kawie, gdzie byli obecni również rodzice naszej młodzieży, przemówił serdecznie dh. wiceprezes Sarnowski. Dalej przemawiał dh. Krzymiński o znaczeniu sokolstwa, a na zakończenie p. Sokolowski w imieniu rodziców, dziękując gniazdu za urządzenie obozu. Odśpiewano kilka pieśni obozowych i, po wspólnej fotografii i ściągnięciu sztandaru, zakończono obóz.

## KOMUNIKATY TEATRALNE

**Z Teatru Polskiego**

Dzisiaj i jutro doskonała komedia Perzyńskiego „Lekomyślina siostra”. Na pierwszych dwóch przedstawieniach publiczność bawiła się znakomicie, nagradzając wykonawców rzeszystemi oklaskami. Role główne kreują pp. Ludwiżanka, Zakrzyska, Zbikowska, Hańcza, Gliński, Kierczyński i Zawistowski.

**Z Teatru Nowego**

Dzisiaj w sobotę dana będzie ostatnia premiera sezonu znakomita wiedeńska komedia Wilhelma Sterka „Miłość — już nie w modzie!”, w której wystąpią pp. Koronkiewiczówna, Nowacki w rolach głównych, oraz p. Sojecki. Reżyserja J. Nowackiego. Nowa oprawa dekoracyjna K. Krajewskiego. Nadzwyczaj interesująca, pełna subtelnych wrzuseń i wesołej akcji komedia „Miłość już nie w modzie” zostanie powtórzona również w niedzielę wieczorem.

Udzielone zniżki ważne.

**Scena Letnia w Ogrórze „Adrji”.**

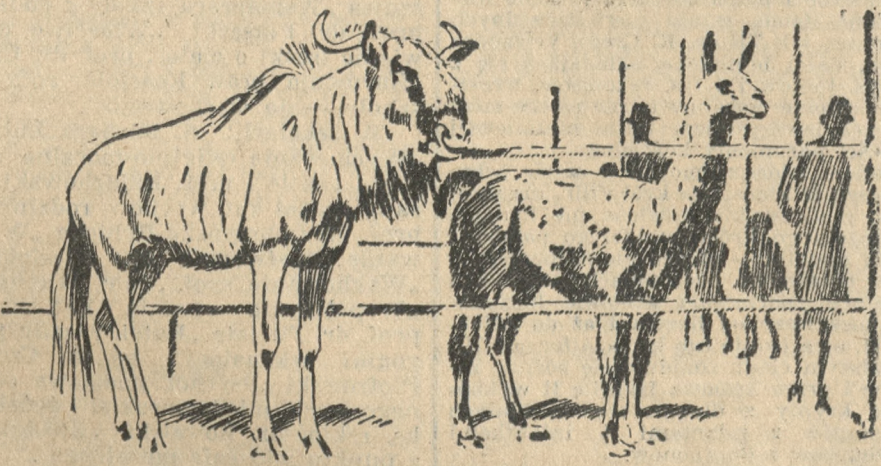
**„S. O. S. Żony wracają”.**

Dzisiaj i codziennie nowa wspaniała rewja w 16 obrazach p. t. „S. O. S. Żony wracają” w wykonaniu artystów scen stołecznych. Udział biorą: Hanka Runowiecka, Ziuta Kryniczanka, M. Bargielska, St. Laskowski, A. Iżykowski, J. Andrzejewski, W. Moran oraz zespół baletowy.

Program zapowiada Zygmunt Makowski.

Nowa oprawa dekoracyjna: Witolda Gaweckiego. — Reżyser: St. Laskowski. — Kapelmistrz: L. Sobierajski. Początek o godz. 8,15 wieczorem. Nakrycie 2,— zł. W razie niepogody przedstawienie odbywa się na sali. Od godz. 12 na sali „Adrji” nowy program w wykonaniu artystów rewjowych. — Wstęp wolny. Nakrycie nie obowiązuje.

dg 2592



z. 443-4

**Zwiedzajcie Ogród Zoologiczny**  
największą osobliwość miasta Poznania

## Manifestacja sokola w kresowym Międzychodzie

W „dzień żołnierza” odbył się w nadgranicznym Międzychodzie zlot Sokolstwa okręgu wroneckiego, poprzedzony w piątek zawodami okręgowymi do których stanęło 8 druhen, 38 druhow i 12 młodzieży. Zawodami kierowali zast. nac. dzieln. dh. Nochowicz, nac. okr. dh. Pawlarczyk, druha Szudlarska i naczelnicza okr. drch. Jadomska w obecności przedstawiciela Dzielnicy dh. W. Ryby i prezesa okręgu dh. Fr. Sokolowskiego z Wronki.

Po nabożeństwie stanęło w sobotę do pochodu 7 sztafardów sokolich, 250 druhen, druhow i młodzieży, a dalej miejscowe towarzystwa z 3 sztafarami. Defiladę wraz z przedstawicielami władz sokolich odbierali pp. starosta Cubiński i burmistrz Skrzypczak. Sokolstwo po defiladzie złożyło wieniec pod pomnikiem poległych. Po tej uroczystości do obiadu żołnierskiego zasiadło w Strzelnicy około 150 druhen i druhow.

O godz. 15 nastąpił wymarsz na boisko. W szeregach za 7 sztafarami kroczyło 44 druhen, 239 druhow, młodz. męskiej 15, kołowników 12, poza tem z okr. lwówec-

kiego 14 druhen i 25 druhow, razem 349. Pochód przez pięknie umajone i barwmy narodowemi przybrane miasto wywarł bardzo dobre wrażenie. Otwarcia zlotu dokonał o 16.15 dh. prezes okręgu dyr. Sokolowski; po jego przemówieniu przemawiali delegat Dzielnicy dh. Ryba oraz burmistrz p. Skrzypczak. Do ćwiczeń wolnych stanęło 92 druhow, druhen 38, do ćwiczeń karabinami 12 chłopców, druhny gniazda Pniwy wykonały „marnarza”, kolarze reje kolarskie, druhowie gniazda Międzychód ćwiczyli na przyrządach (poręcz i drążek). Ćwiczenia wypadły dobrze. W biegu na 3.000 m brało udział 14 druhow. Dalej odbyła się sztafeta na 1.500 m oraz dokończenie biegów na 100 m i 60 m dla młodzieży. O godz. 20.15 zamknięto zlot. Po powrocie do miasta na Rynku odśpiewano z

odkrytymi głowami „Wszystkie nasze dzienne sprawy”. To zakończenie zrobiło bardzo dobre wrażenie na przyglądających się obywatelach.

Zwycięcy w zawodach lekkoatletycznych gniazd: I. Sieraków, II. Wronki, III. Ostroróg, IV. Międzychód, V. Duszniki. W biegu na 3.000 m: 1. dh. Antoniewski, Podrzwie, 2. Helak, Peckowo, 3. Baran, Grobia; w gimnastyce: 1. dh. Hatzke, 2. Sroczyński, 3. Rosada. Młodzież męska: 1. Wronki, 2. Międzychód, 3. Ostroróg. Sztafeta olimpijska: 1. Sieraków, 2. Międzychód, Druhny: 1. Nowakówna, Międzychód, 2. Leszka, Wronki, 3. Ekertówna, Międzychód.

Zabawy, które się odbyły na salach p. Wróza i p. Grysczyńskiego, wypadły bardzo dobrze i bawiono się do godz. 4.30. Złot był dobrze przygotowany, więc się też bardzo dobrze udał. Obywatelstwo przybyło na zlot w liczbie 1.500 osób.

**Z teki „Powiedzonek”**



„Nic nowego pod słońcem...”

Akiba rzekł bez racji.  
Nie abonaował chyba  
„Polskiej Ilustracji”.

Nic to, że mocny i zdrowy  
Z zawodów sportowych racji,  
Poprostu jest bez głowy  
Bez „Polskiej Ilustracji”.

Czy gentleman, czy też łobuz,  
Czy szata, frak czy powiłek,  
Czy jakibądź tam obóz...  
Bez „Ilustracji” — nijak...

Lecz nawet chory w lecznicy  
Czy przed, czy po operacji,  
Godziny swe policzy  
Bez „Polskiej Ilustracji”.

A. G.

## RAD JO

**Dożynki na Kaszubach**

Nastał przepiękny czas, kiedy żniwa dobiegają końca. Chwila ta, tak dla rolnika ważna, radosna, łączona jest z prastarami obrzędami, których początki sięgają najdawniejszych świat urodzaju i plodności ziemi. Każdy kraj, nawet każda dzielnica posiada swoje charakterystyczne zwyczajne dożynkowe, swe śpiewy i pieśni, które w czas dożynkowy rozlegają się po wsiach. Jak brzmią one na Kaszubach, dowiedzą się radiostuchacze całej Polski w niedzielę 23 bm. po godz. 14.30 w audycji dla wsi.

**„Odpoczynek zorganizowany — wczasy”**

O tem, jak wglądają wczasy w Ameryce, Anglii, Niemczech, Włoszech, jakie tam istnieją organizacje, jakie mają zadania i jak je realizują, mówić będzie Kazimiera Muszałówna w cyklu pogadanek na temat „Odpoczynek zorganizowany — wczasy”. Pogadanki te odbywać się będą w niedzielę, począwszy od 24-go sierpnia o godz. 17.50 — 18.

**Słynne barytony i basy**

Dobre, dźwięcznie brzmiące niskie głosy męskie należą do rzadkich wмяtków. Kilka basów i barytonów o sławie światowej usłysza radiostuchacze w audycji radiowej, nadawanej z płyt w dn. 25. 8. o godz. 16.00. Francuz M. Journet, Rosjanin T. Szalopin, wielki Włoch M. Battistini i słynny R. Stracciari — oto kilka nazwisk tych śpiewaków.

## Z blaganiem: Błogosław Panie Naszej Polskiej Ziemi

na Pomnik Najsw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu do dnia 7 lipca r. 1936 r. złożyli:

Ze Skarbony przy Pomniku wybrano: 7. 7. 36 18,45	M. Hwicika, Kowel	2,—	J. Miernicki, Warszawa 12	1,—
I złoty dukat węgierski	B. Czwórnogowa, Kraśniczyn	2,—	L. Markuszewski, Warszawa	2,—
K. Kopertyńska, Boków	Z. Kot, Złote	1,—	Wł. Maciejewska, Rembertów	1,—
T. Merluk, Śniatyn	J. Prus, Hrubieszów	1,—	M. Bocheńska, Włocławek	2,—
W. Wiluszyński, Tarnawa	Z. Graczyk, Łęka	3,—	J. Grzesiak, Wejherowo	2,—
nizna	A. Kiczak, Dęblin	1,—	Zb. D. Chodzież	1,—
Fl. Szczekol, Żupawa	J. i O. L. Kowel, z podz. za odebr. i.	5,—	A. Kedzia, Dłoń II	6,—
L. Bielski, Tarnopol	J. Zajczek, Żywiec	1,—	H. Idaszewska, Jarocin	4,—
Al. Baślanka	H. Majewska, Skolusk	1,—	Śmiśniewicz, Pionki	5,—
Ks. Dr. J. Kiciński, Poznań	D. Pekalska, Zychlin	5,—	J. Dębski, Ostrów	1,50
10,—	Z. Chulikowska, Żyrardów	5,—	W. K. Kukusz, Jurkowiec	5,—
Ks. Wróblewski, Pogódki	Wł. Spaczyńska, Rypne	5,—	Ks. Fr. Zbroja, Pawłów	1,—
A. Sochoń, Nowojelma	E. Kosłuzek, Rosznów	3,—	M. Wrońska, Kopin	1,—
J. Opolska, Buczac	S. Lewandowski, Katowice II	1,—	A. Górowicz, Brzeszcze	1,—
Al. Januszek, Bielszowice	K. Lechman z rodzina, Siempraw	1,—	H. Wadowska, Kraków	1,—
P. i B. Sajdokowie, Strumień	A. Łucka, Stanisławów	1,—	K. Winkowska, Kraków	3,—
3,—	M. Belakowicz, Grudziąd z podz. za odebr. i.	3,—	B. Osmiecka, Kraków	2,—
L. Kaczmarek, Zbikowo	K. Laskowiecki, Warszawa	1,—	W. Detkoś, Lipnica W.	1,50
Fr. Krukowski, Chelm Lub.	M. Laskowiecka, Warszawa	1,—	A. Stachelrowna, Dwór	3,—
W. Wasniewska, Płock	Nadzór Teletechniczny, Jarosław	6,—	A. Kreczmer, Andrychów	2,—
M. Melka, Komorów	Sz. Zieliński, Jaskółki	5,—	Mjr. J. Kozicki, Kraków	1,—
B. Rewieńska, Warszawa w int. jednej sprawy	M. Streer, Jarosław	1,—	St. Luranowiec, Krynica z podz. za odebr. i. z pr. o dal. zdr. i op.	5,—
L. Morozewicz, Pabjanice	D. R. Laskowski, Bażanówka	2,—	Z. Patecka, Trzcinka	3,—
10,—	St. Azman, Czernichów	1,—	M. Kaszara, Chorzów	2,—
K. Cegliński, Andrzejówka	Paczkowska, Poznań	10,—	M. Szubertowa, Słonim	1,50
St. Janowski, Warszawa	H. Tyborska, Poznań	1,—	J. Frasn, Waśnow	5,—
2,—	T. Wysocka, Markuszów	—50	H. Lergietpoczowa, Krośnice	2,—
N. Gorgielewicz, Warszawa	Ks. Wł. Chrościk, Lublin	1,50		

Konto P. K. O. nr. 207 470. — Sekretarjat Poznań, św. Marcin 69, m 17.



Dnia 21 sierpnia 1936 r. zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Olejami św., moja najukochańsza i nigdy niezapomniana żona, nasza ukochana i droga siostra, synowa, szwagierka i ciocia, ś. p.

z **Fischbachów**

# Kazimiera Topolanowa

Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby Ostrów, ul. Kościuszki 6, nastąpi w poniedziałek, 24 b. m., o godz. 15-tej. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 25 b. m., o godz. 17-tej w Poznaniu, z kaplicy szpitala garnizonowego, przy Wałach Jana III, na cmentarz farny.

Msza św. za spokój duszy Drogiej Zmarłej odprawi się w środę, w kościele farnym, o godz. 8-mej.

W nieutulonym smutku stroskani

**mąż i rodzina.**

zg 14 132

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.



Dnia 20 sierpnia 1936 r., o godz. 6,30, zmarł nagle, mój najdroższy mąż, nasz kochany i troskliwy ojciec, dziadek, teść, wuj i szwagier, ś. p.

## Jan Marcinkowski

w 65 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 23. bm. o godzinie 16,30 z domu żałoby na cmentarz parafji Bożego Ciała. Msza św. odprawi się w poniedziałek, dnia 24. bm. o godz. 8 w kościele parafjalnym.

zg 14 133

W ciężkim smutku pogrążeni  
**żona z synami i rodzina.**

Poznań, ul. Dolna Wilda 28.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.



Dnia 21 sierpnia 1936 r., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza ukochana siostra, szwagierka i ciocia, ś. p.

z **Myszkowskich**

## Aniela Paluszkiewicz

przeżywszy lat 39. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 24. bm. o godzinie 16-tej z kostnicy przy ul. Bydgoskiej (Śródka) na stary cmentarz archikatedralny.

Pg 6346-56, 358

W ciężkim smutku pogrążeni

**mąż i rodzina.**

Poznań, 22. 8. 1936.

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak. Poznań. Plac Nowomiejski 10. Telef. 10-46.



W czwartek, dnia 20 sierpnia 1936 r. o godz. 10 wieczorem, zmarł, po długich i ciężkich cierpieniach, w 63 roku życia, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., nasz najdroższy mąż i ojciec, ś. p.

## Andrzej Pieprzyk

kupiec, Brat III. Zakonu

o czym zawiadamia Krewnych i Znajomych ś. p. Zmarłego w imieniu ciężko strapionej rodziny  
**ks. Henryk Pieprzyk.**

Eksportacja zwłok nastąpi w niedzielę, dnia 23. bm. o godz. 5 po południu z domu żałoby przy ul. Źródlanej 9 na cmentarz parafjalny na Winiarach.

Nakło Śląskie, Poznań, ul. Źródłana 9.

zg 14 122



Dnia 20 sierpnia 1936 r., rozstała się z tym światem o godz. 10,30 wiecz., po długich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja kochana żona, nasza najdroższa matka, teściowa, ś. p.

z **Szukalskich**

## Stanisława Michałowska

przeżywszy lat 58. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 23. bm. o godz. 5 po poł. z domu żałoby, Tylna Chwaliszewo 13, na stary cmentarz św. Małgorzaty, o czym zawiadamiają wszystkich Krewnych i Znajomych

zg 14 124

w smutku pogrążeni

**mąż z synem i córka z mężem.**



Dnia 20 sierpnia 1936 r., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

## Stanisława Michałowska

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 23 sierpnia rb. o godz. 17 z domu żałoby, Tylna Chwaliszewo 13 na cmentarz par. archikatedralnej.

Tow. „Pielgrzym” pod wezw. Matki Boskiej  
Wypadek 417. w Poznaniu. zg 14 129



z **Wojciechowskich**

## Salomea Adamczewska

zasnęła w Bogu po ciężkich cierpieniach, zaopatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 69. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 23. bm. o godz. 17,30. zg 14 123

W ciężkim smutku pogrążeni  
Poznań, ul. Matejki 40/41. **mąż i rodzina.**  
Osobnych zawiadomień się nie wysyła.

Przeniosłem moją praktykę z ul. Słowackiego na **Al. Piłsudskiego 5** w pobliżu ul. św. Marcina

dg 2778 **Józef Maciejewski, dentysta.**

Przyjmuję od 10-1 i 4-6 **Nowy nr. telef. 49-94**

Osiedliłem się w Poznaniu

**Józef Włodzimierz Maciejewski**  
Lekarz

dg 2772

Przyjmuję chorych od 11-1 i od 4-6

**Aleje Piłsudskiego 5** (obok św. Marcina)

**WRÓCIŁEM**

**Dr. med. Bolesław Hanasz**

Lekarz chorób wewn.

**Poznań, Poczta 31a. Telefon 35-59**  
przyjęcia chorych 11-1 i 5-6. dg 2737

**WRÓCIŁAM**

**H. KURNATOWSKA**

lekarz - dentysta

telefon 36-12

Pg 6344-56, 345

pl. Nowomiejski 6

godz. 10-12, 5-7 za wyj. soboty.

Dla mego syna, ucznia 7 kl. Niemieckiego Gimnazjum w Poznaniu, poszukuję

## pensji

od nowego roku szkolnego w polskim domu, gdzie będzie miał okazję nauczyć się pers. fekt języka polskiego.

**Hrabia Alvensleben, Głuchowo pow. Toruń,**

poczta Chelmża.  
dg 2765

**W OKRESIE ZAPRAW UŻYWAJCIE SŁOI GWARANTOWANYCH**



„Skierniewice“

**ŻĄDAĆ WSZĘDZIE**  
Hurtowa sprzedaż również i słoje z nakr. do miodu  
**M. Garbary 7a tel. 46-90**

dg 2718

## Aptekarz

posiadający koncesję na urządzenie nowej, jako drugiej apteki w mieście powiatowym garnizonowym w Wielkopolsce, może nabyć odpowiednią kamienicę w najlepszym położeniu miasta, pod korzystnymi warunkami. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zg 14 130

**Kupno okazjone**

**CHEVROLET**  
5 osobowy kabriolet mało używany  
**MERCEDES**  
4 osobowy torpedo  
**FIAT**  
4 osobowy torpedo  
**CITROEN**  
6 osobowy limuzyna  
**AUSTRO DAIMLER**  
6 osob. torpedo  
i wiele innych samochodów w dobrym stanie gotowych do jazdy poleca  
Reprezentacja Samochodów  
**AUTO UNION**  
Stanisław Sierszyński  
Poznań, Pl. Wolności 11.  
Tel. 13-41. Pg 6318-34, 49

## Nauczyciel

energiczny, młody (lub nauczycielka), znający nowoczesne metody nauczania, potrzebny do chłopczyka 7-letniego. Oferty Kurjer Poznański zg 14 135.

**KURSY SAMOCHODOWE FR. JURKOWSKI-POZNAŃ DĄBROWSKIEGO 79 TEL 78-80**

1436 P



### ... i w jakim powróci humorze?

Dwa szczęśliwe tygodnie wakacyjne ma przed sobą. Wróci ocalona i dobrze wypoczęta, gdyż nie zdoła zmać radości wakacyjnych. Nawet w dni bezsłoneczne, będzie wesoła i zadowolona, bo dobre samopoczucie w pewne dni spowoduje nowoczesna „Camelia”-Higiena. Dlaczego także nie u Pani?? Idealną opaskę higieniczną dla pań „Camelia” nabyć można wszędzie w odpowiednich składach.

Licane warstwy delikatnej, miękkiej waty „Camelia” z tkaniny porowatej zapewniają wielką chłonność i dyskretnie nieznacznie. Właściwości usuwają zapach zaozdozdzają używania specjalnych kosmetyków. Do nieograniczonej swobody ruchów oraz nieuciążliwego noszenia przyczynia się poza tym pasek „Camelia” z bezpiecznym zapięciem.



Ostrzega się przed mławartościowem nasłodownictwem, bo tylko „Camelia” jest „Camelia”. Do nabycia we wszystkich odpowiednich składach, w razie potrzeby wskazać źródło zakupu: Zakłady Camelia, Gdańsk, Holzmarskt 15.

# Camelia

Rekord	pod. (10 szt.)	zł 1,80
Specjalne	„ (5 „)	„ 1,35
Popularne	„ (10 „)	„ 2,50
Regularne	„ (12 „)	„ 3,—
Specjalne moc.	„ (10 „)	„ 3,30
Podrózne opaski	„ (5 „)	„ 2,25

Idealna opaska higieniczna dla pań.

Owoce — ból żołądka  
Ratunek — kieliszek

**Podbipięty**  
lub  
**Kropki Doktorskich Kantorowicza**

Pg 5931-33,36



Pg 5939-56,344

Skład  
pieczywa tanio sprzedam. Marsz.  
Focha 180. zd 80 377

### Nowości na sezon jesienno - zimowy

już nadeszły! — Polecamy w olbrzymim wyborze i po niezrównanie niskich cenach:

**przy ul. Nowej 3**

Pg 6 345-34,72

materiały na suknie, płaszcze i kostjumy oraz materiały na ubrania i palta męskie

W Domu Konfekcyjnym przy Starym Rynku 98/100  
konfekcję damską, męską i dziecięcą — na zmianę roku szkolnego  
mundurki i płaszcze szkolne dla chłopców i dziewcząt

# R.&C. KACZMAREK POZNAŃ

Tapety  
Listwy  
Linoleum  
Ceraty

Kokosy  
poleca najtaniej  
**WYSZKOWY DOM TAPET**  
Aleje Marcinkowskiego 19  
tel. 12-92.

dg 2343

### MAJĄTEK

1 000 m<sup>2</sup> morg. wyłączony z pod parcelacji, ziemia pszenno-buraczana, dobra komunikacja, wpłata 180 000.— zł gotówką. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów do Biura Parcelacyjnego, Poznań, Plac Wolności 11, telefon 58-15. zg 14 131

### Kolonjalke

centrum Gniezna, dobrze zaprowadzona, stała klientela spowoduje wyjazd sprzedawca okazynie Gawkowa, Gniezno, Lecha 5. zd 79 963

## Nowe na dzień zaduszny

# Piękne Lampiony

do dekoracji grobów

## Polskiej i chrześcijańskiej Fabryki Świec Polo

Warszawa, Czerniakowska 203  
P.O. odsprzedawcom na żądanie cenniki i prospekty

Pg 6016-62,416

### SKŁAD

o dwóch oknach wystawowych, narożnik ul. Tama Garbarska i Grochowe Łąki zaraz do wydzierżawienia. Wiadomość Biuro Rzeźni Miejskiej, Tama Garbarska 7/9. ng 16 429

## Samochody TATRA

typ 57	4 cyl.	zł 7.900
typ 75	4 cyl.	zł 11.600
typ Detra	4 cyl.	zł 10.300

## MOTOCYKLE

Phänomen 2 1/4 K. M

najtańszy w Polsce. Cena tylko zł 730.— Bez prawa jazdy i wolny od podatku (rejestracja się jak rower) dwa biegi i światło elektryczne.

## OPONY

fabryki: Pirelli, Dunlop, Michelin, Englebert, India, Firestone najtaniej poleca

## WUL - GUM

A. KWIATKOWSKI

POZNAN, W. GARBARY 8 Tel. 18-64  
Protoktownia zjeżdżonych opon. — Wulkanizacja — Akcesoria — Smary — Akumulatory

Przy ul. Grunwaldzkiej w Nowem Osiedlu nabyć można

## Parcele Budowlane

Działki po 1000 m<sup>2</sup> ładne i korzystne położenie, okolica sucha i słoneczna. Cena przystępna. Informacje Biuro Parcelacyjne Poznań — Plac Wolności 11, telefon 58-15 Pg 6320-3440

### Do Dyrekcji Kursów Doksztalających „WIEDZA”

w Krakowie, ul. Pierackiego 14.

Zawiadamiam Zarząd Kursów „Wiedza”, że złożyłem egzamin z 6-ciu klas typu humanistycznego w gimn. im. Kr. Wandy w Krakowie. Zarazem bardzo dziękuję za regularne przysyłanie mi skryptów miesięcznych, które były tak gruntownie opracowane, że nie sprawiły mi większych trudności. Serdecznie dziękuję Zarządowi i Szan. Pp. Profesorom, którym tylko zawdzięczam zdanie egzaminu. Tg 1404

Henryk Czerczak, Białaczów, ul. Kościelna 22.

### Wróciłem

## Dr. med. Antoni Szac

Poznań, św. Marcin 9/10. Lecznicza dla Kobiet  
Przyjm. 11—12, 3—4 w sobotę tylko 11—12

**AMÜLLER** Sztuczne oczy zupełnie naturalne wykonana w Poznaniu w d. 31 sierpnia i 1 września b. r. w Hotelu Continental, św. Marcin 36

**Arno Müller z Wrocławia**  
Informacje firma „Bobe” Aleje Marcinkowskiego 7.  
Pg 6806-88,88

### SZKOLNE FARTUSZKI

TANIO

## B.HILDEBRANDT

STARY RYNEK 73/74

ng 162012

## FARBY LAKIERY POKOSTY

Fabryki J. Perek, Leszno, po cenach fabrycznych tylko  
Wodna 13, tel. 53-26, dawniej W. Garbary 39  
Pokost czysto lniany zł 1,45 za 1 kg. Pokost zwykły lniany 1,30 za 1 kg  
ng 15 939

## BECZKOWÓZ

dla pługów parowych lub zwózki ropy, nowy o 4” szerokości kół, pojemność 1.500 ltr. pierwszorzędne wykonanie sprzedawca tanio  
Florjan Radojewski, Bojanowo - Pozn.  
zg 14127

### Poszukujemy I-szych EKSPEJENTEK

do działów: 1) pończoch i rekawiczek, 2) konfekcji damskiej, 3) perfumeryjno-kosmetycznego, 4) towarów krótkich. ng 16 391

Zgłoszenia tylko rutynowanych starszych sif, które pracowały już w większych domach, z świadectwami, życiorysem, fotografią do „Bon Marché”, Polski Dom Towarowy, Sp. z o. o., Gdynia.

### WYMIANA OSTRZY przy nożach na nierdzewne

Odnawianie wzgl. srebrzenie zastawy stołowej i restauracyjno-kawiarzanej, oraz nikiowanie przedmiotów we własnych zakładach galwanicznych.

### „STANDARD” FABRYCZNY DOM WYSZKOWY

Poznań, Piekary 16/17. Tel. 55-75.  
Fabr. sprzedaj sztućcy — nakryć stołow., plater, alpaka, aluminium. dg 2759

W Instytucji Finansowej na prowincji wakuje posada

## praktykanta

z wykształceniem conajmniej 6 kl. gimnazj. i ładnym charakterem pisma. — Zgłoszenia z dołączeniem życiorysu, odpisu świadectw, fotografii i podaniem referencyj należy składać w Administracji Kurjera Poznańskiego pod dg 2745.

### KORZYSTNIE DO NABYCIA

na przetargu przymusowym w dniu 3 września 1936 r.

1. Dom nowy mieszkalny w Gnieźnie z ogrodem przy ulicy Sienkiewicza 6. Cena wywoławcza zł 48 000, wpłata got. zł 25 000.—
2. Strzelnica Bractwa Strzeleckiego w Gnieźnie z restauracją, salą i ogrodem obszar 2,80 ha. Cena wywoławcza zł 50 334.—, wpl. got. zł 25 000.—. Bliższych informacji udzieli wierzycielka ng 15 662

K. K. O. miasta Gniezna.

## „ZŁOTA RÓŻA”

Ideał nowoczesnej Gilzy

ZAWIADOMIENIE.

Podajemy do wiadomości wszystkim Panom Kupcom branży tytoniowej Województ. Poznańskiego, Pomorskiego, obydwóch Śląsków i części woj. Krakowskiego, że od dnia 1 sierpnia 1936 r. wyłącznymi naszymi zastępcami na tych terenach są p. Mieczysław Zakolski i p. Roman Machiński.

### Przemysł Gilzowy Stefan Kamiński

zg 14 125 Warszawa, Rymarska 12.  
Skład Konsygnacyjny Poznań, Ogrodowa 15, tel. 40-15.

### PRZETARG PUBLICZNY

Wojewódzki Zakład Psychiatryczny w Owińskach pod Poznaniem odda w drodze przetargu publicznego z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Starostę Krajowego w Poznaniu i właściwego Naczelnika Wydziału Starostwa Krajowego w Poznaniu na czas od 1 października 1936 r. do 30 września 1937 r. najkorzystniejszemu oferentom:

- a) dostawę artykułów spożywczo-kolonjalnych,
- b) dostawę artykułów drogowych pp.,
- c) dostawę skór i przyborów obuwicznych,
- d) dostawę mięsa, okras, smalcu i wyrobów mięsnych,
- e) dostawę mąki i pieczywa jak chleb i bułki,
- f) dostawę masła i twarogu,
- g) dostawę mleka.

Oferty w kopertach zamkniętych i zapieczętowanych z napisami określającymi przedmioty dostawy należy składać w Dyrekcji Zakładu, zaś próby tych rodzajów towarów, które nie ulegają zepsuciu w biurze gospodarczym Zakładu do dnia 31 sierpnia 1936 r. godz. 12-tej.

Otwarcie ofert nastąpi w godzinę po upływie terminu do składania ofert to jest dnia 31 sierpnia 1936 r. godz. 13-ej. Przy otwarciu ofert mogą być obecni przedstawiciele firm po jednym z każdej firmy.

Warunki dostawy i wykazy odnośnych artykułów wyłożone są do wglądu w biurze Zakładu w godzinach biurowych (8—15-tej), gdzie też udzielać się będzie potrzebnych wyjaśnień oraz informacji co do ilości zapotrzebowanego towaru.

Złożenie oferty uważać się będzie za równoznaczne z przyjęciem warunków.

Oferty nieodpowiadające warunkom przetargu wzgl. dostawy nie będą uwzględnione. Oferty zamknięte a niezapieczętowane nie będą wogóle rozpatrywane. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przy przyznawaniu dostaw w razie równych warunków ofert wzgl. przy różnicy nieprzekraczającej 1% oferowanych cen, mają pierwszeństwo oferty tych firm, które wykażą się poświadczaniem, że subskrybowały „Pożyczkę Narodową” i że zapłaciły ostatnią ratę subskrybowanej kwoty.

Wadium w wysokości 500.— zł należy złożyć w Kasie Zakładu przed oddaniem oferty. Kaucja 3.000.— zł na dostawę pod a), 1.000.— zł na dostawę pod b), 800.— zł na dostawę pod c), 4.000.— zł na dostawę pod d) i e), 500.— zł na dostawę pod f) a 2.500.— zł na dostawę pod g) winny być wpłacone w 10 dniach po przyznaniu dostawy.

Zastrzega się prawo dowolnego wyboru oferenta, unieważnienia przetargu ofertowego — bez podania powodów, prawo dowolnego podziału dostaw, jak również prawo wypowiedzenia dostawy przed upływem czasu dostawy przez każdą ze stron na 14 dni przed rozpoczęciem każdego nowego bieżącego czteroczasu dostawy. dg 2744

Dyrekcja Wojewódzkiego Zakładu Psychiatrycznego w Owińskach.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

OGłoszenia wśród drobnych: 1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10,45.

1. DOMY - PARCELE

**Wille**  
sześciopokojowa, pełny komfort, duży ogród sprzedam za gotówkę Karpiniński, Puszczykowo, Ogrodowa 7. zdg 74 133

**Wille**  
amortyzacyjna blisko tramwaju kupie. Wpłace 12 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 78 645

**Willowa kamienica**  
blisko Parku Wilsona, dwupiętrowa z oficyną piętrową, garażem za gotówkę na sprzedaż. Telefon 64-51. zdg 79 485

**Wille w Poznaniu**  
z ogrodem około 14 pokoi poszukuje poważna instytucja zaraz lub 1. 10. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 79 768

**Plac**  
740 m<sup>2</sup> przy Reja sprzedam. — Słowackiego 34 — 5. zdg 81 125

**Dom**  
ogrodem przy Zabikowie 3 pokoje kuchnia od — raz. Zgłoszenia Matyki 68 — 1. zdg 81 123

**Parcelę**  
w Puszczykowie przy dworcu sprzedam. Kowalski, Cieszkowskiego 9, m. 3. zdg 80 869

**Willa Sołacz**  
59 gotówki 25 bez pośredników sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 862

**Administrację domów**  
prowadzi najkorzystniej Biuro Administracji Domów. Seweryna Mielżyńskiego 23 — 12. zdg 81 063

**Parcelę**  
niezabudowaną 1500 qm Junikowo Osiedle sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 197

**Dom**  
kilka parcel Ławica sprzedam tania. Bittner, Dąbrowskiego 79. zdg 81 122

**Dom**  
z ogrodem 7500 zł. Bosa 20 (Górczyn). zdg 81 140

**Willa**  
reprezentacyjna 16 pokoi, ogród, garaż ewentualnie wolna Łazarz sprzedam 70 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 133

**Kamienica**  
nowa, wpłaty 25 000, reszta amortyzacja. Bloch, Aleje Marcinkowskiego 15. zdg 81 169

**Kupię**  
wille czteropokojową, w Poznaniu. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 167

**Kamienica**  
nowa, dochód 7 000; cena 80 000; wpłata 60 000

**Kamienica**  
3-piętrowa, skład, dochód 400 ce na 35 000 wpłata 10 000. — Kossmann, Fredry 6. zdg 81 215

**Parcelę**  
przy ul. Promiennej — tania sprzedam. Adres wskaze Kurjer Poznański zdg 81 206

**Wille**  
nowa, komfortowa, czteropokojowa w Jezycie 50 000. — sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 203

**640**  
m<sup>2</sup> centrum Wilczy sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 79 780

**Kamienica**  
dochodowa w Gnieźnie, roczny czynsz około 11 000. — sprzedam lub zamienie na majątek. Oferty Kurjer Pozn. zdg 79 794

**Parcela**  
Puszczykowie, blisko dworca do sprzedania. Lipowa 6, gospodarz. zdg 79 788

**Willa**  
w Obornikach, blisko Poznania, miasto powiatowe, 3,75 morgi ogrodu, 2 mieszkania 4 i 7 pokoi wolne od zaraz na sprzedaż. Zł. 27 Grudnia 11, m. 5. zdg 80 062

**Dom**  
piekarnia — kolonijalka sprzedam okolica Poznania. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 531

**Kupię**  
domek z ogródkiem pod Poznaniem. Wpłata do zł 5 000. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 80 563

**Parcelę**  
mniejsza kupie cena okolica. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 609.

**Parcel**  
największy wybór najtaniej tylko „Osadopol” Rzeczypospolitej 9. zdg 80 583

**Kamienica**  
4 piętrowa przy Starym Rynku dochód 5 900. — wpłata 17 000. — „Jur”. Piekary 26. zdg 80 535

**Kamienica**  
Jezyce dochód 3 600. — wpłata — 18 000. — „Jur”. Piekary 26. zdg 80 537

**Domek**  
2 pokoje kuchnia, pokój kuchnia, ogrodem, drzewami owocowymi przy Poznaniu cena 5 500. — Informacja Szamarzewskiego 32. — mieszkanie 6. zdg 80 554

**Okazja**  
Willa Puszczykowo, Słoneczna 10 zdg 80 493

**Kamienica**  
komfortem, centrum 12 200, dochodu, wpłaty 60 000. Ratajczak, Skarbowa 18. zdg 80 666

**Parcelę**  
ul. Winogrody na sprzedaż. — Grobla 28 — 2. zdg 80 642

**Parcelę**  
zwarta budowa 560 kw. metr. — blisko rynku sprzedam. Wodna 12 m. 4. zdg 80 259-60

**Wille**  
jednopiętrowa sprzedam korzystnie, Puszczykowo, Nowa Niwka, Willa „Piast”. Pośrednicy wykluczeni. zdg 80 487-8

**Parcelę**  
budowlana w Junikowie od 80 gr za 1 m<sup>2</sup>. Informacje Biuro Parcelacyjne. Poznań, Plac Wolności 11, telefon 58-15. zdg 80 984

**Willa**  
czynszowa, pełny komfort 50 000 amortyzacja

**Willa**  
czynszowa, składami, wpłaty 25 000

**Willa**  
komfortowa, dwa mieszkania 24 000

**Dom**  
siedem mieszkań, wpłaty 15 000

**Dom**  
pieć mieszkań, skład, 14 000. Poza-tem wielki wybór w każdej cenie poleca

**Dom Złeczeń**  
Poznań, Pocztowa 15, telefon 16-85. zdg 80 957

**Kamienicę**  
w okolicy Parku Wilsona nowocześnie 2-3 i 4 z łaz. korzystnie sprzedam za gotówkę w powodu podziałów rodzinnych. Cena — 80 000. Zgłoszenia do „Par”. pod nr. 56.340. Pg 6316-56.340

**Wille**  
na Łazarzu, dochód 2 240, cena — 25 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 792

**Parcela**  
1100 m<sup>2</sup> ul. Zbyszowska przy ul. Bukowskiej natchyniast korzystnie do sprzedania. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 80 791

**Kupię**  
dom, poblizu tramwaju. Wpłata 12 000 zł. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 669

**Wille**  
czynszowa ewent. niewykorzysta- na kupie bezpośrednio od gospodarza przy wpłacie do 30 000. — Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 747

**Dom**  
3-piętrowy w śródmieściu, dochód 3 300 rocznie sprzedam 22 000. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 926

**Sprzedam**  
połowe czteropiętrowej kamienicy, wpłata 25 000, reszta amortyzacja. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 856

**Kupię**  
damek Puszczykowie. Mosinie, cena 5 000-6 000. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 80 830

**Kamienicę**  
sprzedam dochód 4 000. Cena 27 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 077

**Kupię**  
kamienicę w Poznaniu wprost od właściciela bez pośredników przy wpłacie 40 000 do 50 000, najchętniej nowa może być niedokonczona. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 021

**Kupię**  
kamienicę nową do 80 000 od właściciela. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 026

**Sprzedam**  
kamienicę, dochód 10 800. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 149

**Kupię**  
dom, centrum wolnym mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 148

**Kamienicę**  
komfortowa, wolna stempłi, pod- datków, dochód 10 600. — sprzedam 76 000 gotówką, przyjmie amortyzację. Oferty tylko reflek- tantów Kurjer Pozn. zdg 81 201

2. PIENIĄDZ

**Przedstawicielstwo**  
poważnej firmy. Gwarancja. — biuro 10 000 zł, potem więcej (do 20 000) przyjme. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 140

**Rutynowany administrator**  
gwarancja, biuro, gotówka do 15 000 zł, proponuje współpracę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 139

**10 000 zł**  
przystąpi do spółki. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 138

**Wspólnika**  
z udziałem 3 tysięcy złotych poszukuje dobrze prosperujący Zakład fotograficzny w Poznaniu. Zgłoszenia „Par”. Poznań, pod nr. 56.292. Pg 6290-56.293

**Wspólnika (czki)**  
(cichego) fachowość zbyteczna, gotówka od 15 000 zł wzywa dla utworzenia Komisowej Hurtowni Artykułów Budowlanych poszku-kuje fachowiec (kawaler). Adres: Skrytka pocztowa Nr. 24. Ra- wicz. zdg 81 199

**Wspólnika**  
dysponującego kapitałem około 25 tys. zł w połowie gotówką i po- łowie w papierach wartościowych poszukuje poważne przedsiębiorstwo przemysłowe celem wyko- nania prac przy dostawach pa- strowych i komunalnych z do- starczeniem własnych materiałów Zgłoszenia pod „Dostawy Pa- strowe” do Agencji Reklamy Prasowej, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 16 419

**2.000,—**  
pożyczki pewna lokata przedsię- biorstwie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 861

**Spółnika (czki)**  
czynnego, uczciwego, rzutkiego pieniędzmi szukam do założenia interesu. Rozprządzam 3 tys. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 044

**5.000 zł**  
pożyczki, zabezpieczonej, dam w procentie na dwa lata kiosk w Gdyni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 188

**500,—**  
pożyczki współpracę za dobrem wynagrodzeniem, gwarancja. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 182

**10.000**  
na I hipoteke domu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 78 991

**7.000,—**  
poszukuje poważny interes cen- trum posada dla dwóch pań. — Gwarancja pewna. Odsetki od umowy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 80 525

**Spółnik**  
cichy gotówką 8-10000 do poważ- nej cukierni — kawiarni centrum poszukiwany, współpracę nabez- pieczona. Zvek ryczałowy. Zabez- pieczenia pewne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 526.

**10 000,—**  
potrzebne, dobry procent, nowa czynszowa willa, solidnie budowa- na, Poznań, gwarancja hipoteczna i w zapewnienie własności domu w 15 części. Szczegóły osobli- cie. Oferty „Par”. Marcinkow- skiego 11 pod 56.325 Pg 6308-56.325

**Mam**  
6 000,— auto, Propozycje Kurjer Poznański zdg 80 405

**10 tysięcy**  
zł gotówki, oczekuje propozycji. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 392

**3.000 zł.**  
poszukuje pewne przedsiębiorstwo własna nieruchomość. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 886

**500,—**  
posiadam, proszę propozycje. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 380

**4000,—**  
kto wypożyczy. Zgłoszenia Kur- jier Poznański zdg 80 702

**Inwestycyjną**  
Pożyczkę kupie. Oferty, cena Kurjer Poznański zdg 80 741

**4 000,—**  
I hipoteke, pełna gwarancja, procent według urody. Łaskawe zgł. do Kurjera Pozn. zdg 80 329-30

**9000**  
posiadam proszę propozycje. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 921

**Pożyczki**  
8 000 I. hipoteke wykończenie do- mu, rok wolne mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 786

**3. LETNISKI I UZDROWISKA**

**Pierwszorzędny**  
komfortowy pensjonat „Idylla”. Wymarzone warunki odpoczynko- we. Ceny od 20 sierpnia i na wresień znacznie obniżone. Zamówienia do Zarządu „Idylli” — Wisła. Pg 1361

**Letnisko Boszkowo**  
wśród lasów nad jeziorem, stacja w miejscu, pokoje utrzymaniem od 3,50 ng 15 571

**Letnisko**  
Kućnica - Zbaska pcv. Wol- sztyń. Korzystajcie z pięknej pol- skiej jesieni 3 zł dziennie. dg 2740

**Szczawnica**  
chrześcijański pensjonat „Wan- da” 5 zł dziennie. Zastrzegamy sobie ewentualna zmianę cen. zdg 68 873

**Letnisko**  
dwór Lisowe Kościelne, poczta, stacja Złotniki Kujawskie, tele- fon 28. Utrzymanie pierwszorzęd- ne, kanalizacja. Piękny park, ten- nis, jeziora, plaża, łódki, polowa- nie. Pokoje wspólne 3,— zł. zdg 80 156

**Wisła**  
pensjonat Nad Potokiem, pełny komfort, kuchnia wykwińska, wy- marzone warunki wypoczynkowe, cena od 20 sierpnia 5-6 zł. tel. 42 zdg 81 104

**Letnisko**  
w najładniejszym zakątku Szwajcarii

**Kaszubskiej,**  
miejscowość sucha, zdrowa, — wśród lasów, jezior i gór, plaża sposobność do łowienia ryb, ra-ków oraz żaglowanie, kajaki, bi- bljoteka, — radio do dyspozycji, dużo owoców. Ceny: pokoje dwu- osobowe, codzienne utrzymanie, bielizna, pościel, 3,25 od osoby. Franciszek Rychert, Zawory — powiat Kartuszy. zdg 79 848

**Pokój**  
willa, dobre utrzymanie (5 razy) 3 zł dziennie. Okolica Puszczyko- wo. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 564

**2 pokoje**  
kuchnia przy Poznaniu, piękna okolica. Adres wskaze Kurjer Poznański zdg 80 985

**Letnisko**  
miejscowość Dobrezyn, komfort, wy- kwintna kuchnia, woda, las, ra- dio. Informacja: Pocztowa 31 — m. 3. zdg 80 766

**Letnisko**  
okolica piękna, utrzymanie pierw- szorzędne 2,75. Agencja Kurjer- ra Poznańskiego, Skoki ng 16 415

**Poronin**  
pensjonat „Krzyżenka”. Piękny widok na Tatry. Kuchnia smaczna, obfita Ceny niższe na sierp-pień, wrzesień. zdg 80 735

**Zakopane**  
Pensjonat „Orawa” wszelkie wy- gody, znakomita kuchnia tania. Zająchać wprost. zdg 81 191

**Puszczykowie**  
willa Helena przy dworcu sło- neczny, balkonowy, pokój tania. zdg 81 051

**4. OSOBISTE**

**Damski!!**  
krawiectwo miarowe tylko Wro- cławska 19 — Galazka. zdg 80 881,2

**Zasła pomyłka**  
dziś list wysłałam pod Nr. 78 064 — Owczarzewska. zdg 81 082

**Do Vichy**  
Francja poszukuje towarzyszyki pań w średnim wieku na 2 mie- siące. Zgłoszenia z życiorysem i fotografią, pensja do Kurjera Poznańskiego pod dg 2767

**100**  
zł komu powiem nieprawdę: chi- romanika „Luna”. Małeckiego 19 — 1, 1-9 wieczór. zdg 81 147

**6. OŻENKI**

**Kawaler**  
lat 26, średnie wykształcenie, przedsiębiorczy, posłubi pannę najchętniej w interes, mniejsza gotówka. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 056

**Młody**  
przystojny, urzędnik gospodarczy dyplomowany rolnik, charakteru łagodnego, dobrej rodziny, moral- ny, posłubi żonę, młodszą panna, szlachetnego charakteru. Dyskre- cja reze. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 055

**Fryzjerkę**  
pierwszorzędna (domatorkę) posz- kujemy fryzjer samodzielny, lat 27. Cel ożenek. Oferty Kurjer Poznański ng 16 405

**Panna**  
inteligentna, przystojna, niebied- na poszukuje męża na stanowi- sku po trzydziestce. Łaskawe oferty „Słowo Pomorskie”, Toruń ng 16 399

**Urzędnik**  
prywatny posłubi niezależna, do lat 33, z zapewnioną egzystencją. Oferty: K. Haremski, Gdynia — Morska 4. zdg 80 149

**Wdowa**  
lat 30, Poznanianka, niezależna, posada pana, solidnego, kultural- nego, w celu matrymonialnym. Oferty Warszawa 1. Post rest. okaziciel dowodu 908 257 zdg 80 151

**Trzydziestoletni**  
wysoki brunet, przystojny, inteli- gent, miły, posłubi pannę, która pomoże mu materyalnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 79 762

**Urzędniczka**  
posłubi pana na stanowisku. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 106

**Starszego**  
pana posłubi niebiedna blondynka Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 107

**Paniom**  
polecam bogatych kandydatów na mężów bez wymagań. Panom za- możne kandydatki na żony. — Rudzki, Kalisz, Kościuski 17. zdg 79 653

**Inteligentna**  
panienka lat 28, wszechstronnie wykształcona, bardzo dobrej roz- dajny na wskroś religijną, posia- dająca 10 000 zł gotówki, nieru- chomość, wkrótce 10 000 na hipo- tece, pozna szlachetnego pana tych samych zalet. Urzędnik wyższym stanowisku mile widzia- ni, pośrednictwo wykluczone. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 475

**Panna**  
nieruchomości handlowa, wart. 30 000. — wyjdzie zamaż kupca — 15 000 gotówki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 79 369

**Emeryka**  
gospodarna wyjdzie za pana so- lidnego po 40. Oferty Kurjer Poz- nański zdg 80 413

**Panna**  
starsza przystojna coślkwiek go- tówki pozna pana od lat 48, na stanowisku, cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 451

**Trzydziestoletni**  
rzemieślnik kolejarz gotówka 6 tys. posłubi właścicielkę domu czynszowego Poznaniu lub okoli- cy. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 732/3

**Drogerzystą**  
stałej posiadzie, oszczędności szka- ka żony, lat około 25 posiadają- cej coślkwiek gotówki. Panię zdecydowane zechen z pełnym za- ufaniem oferty złożyle do Kurjera Poznańskiego zdg 80 118/9

**Znajomości matrymonjalne**  
pania oraz panom szybko, solidnie dyskryntnie ułatwia „Echo” — dys- ponując olbrzymim doborem. Poz- nań, św. Marcina 68, tel. 50-30. zdg 81 092

**Panna**  
przystojna, lat 42, posiadająca gotówkę, nieruchomość (400 000), wyjdzie za odpowiedniego. Po- ważne zgłoszenia „Wanda”, Roma- na Szynańskiego 4 — 5. zdg 80 987

**Dla**  
mei kuzynki, córki właściciela apteki, poszukuje w celu matry- monialnym aptekarza aprobowa- nego kawalera, katolika, w wie- ku 30 do 40 lat. Zgłoszenia z fo- tografia Kurjer Poznański dg 2 753

**Kawaler**  
po 30 starszy podoficer zawodowy pozna w celu matrymonialnym przystojna, solidnych zasad pan- ny, do lat 28. Poważne zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 841

**Znajomości matrymonjalne**  
sfer żonących ułatwia dyskretnie, solidnie „Wanda”, Romana Szynańskiego 4 — 5. zdg 80 988

**Właściciel**  
ładnego nieobdużonego majątku wdowiec, samotny, po sześćdzie- siatce, posłubi starszą możliwie samotną — niebiedną. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 067

**Przystojna panna**  
lat 37, niebiedna, wyjdzie za urze- dnika, najchętniej za wojskowe- go, nauczyciela lub bankowca, do lat 55. — Oferty Kurjer Poznań- ski zdg 81 171

**Współniczkę**  
(cichej) fachowość zbyteczna, go- tówka od 15 000 zł wzywa dla utworzenia komisowej Hurtowni Artykułów Budowlanych poszku-kuje fachowiec (kawaler). Cel matrymonialny. Adres: Skrytka pocztowa nr. 24. Rawicz. zdg 81 200

**Szuka żony**  
religijnej, przystojnej — kupiec, lat 31, własnym mieszkaniem, przedsiębiorstwem. Panię zamilo- waniem do kupiectwa z odpowie- dniem majątkiem zechen nadesłać oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 81 145. Na każdy list odpow- iedź. Anonimy do kosza.

**7. SPRZEDAŻE**

**Gospodarstwo wzorowe**  
przy Poznaniu, ca. 60 morg na sprzedaż. Zabudowania piękne. Dom mieszkalny 5 pokoi wodoci- agi, inwentarze żywe i martwe nadkompletne, duży ogród owoco- wy i warzywny, pełne żniwa, stacja kolejowa i autobusowa w miejscu. Pociagi żkonalne do Poz- nania Do objęcia potrzeba ca. 18-20 000 zł Zgłoszenia do „Par” Poznań pod 31.113 Pg 6 129-31.113

**Magle**  
nowoczesne na zapęd elektryczny, ręczny oraz domowe magle-pra- sownie dostarczane na dogodnych warunkach. Fabryka magli M. Jankowiak, Poznań-Staroleka, Te- lefon 19-47. ng 13 252

**Największa i naj- lepsza fabryka fortepianów i pianin B. Sommerfeld**  
poleca nowe, pier- wszorzędnej jako- ści pianina już za 1 000,—  
Dogodne warunki spłaty. Długo- letnia gwarancja. Zamiana uży- wanych instrumentów.

**Filja, Poznań 27 Grudnia 15.**  
ng 10 963

**Skład**  
kolonjalny, dobrze zaprowadzony, objęcie 2 tys. zł., pewna egzysten- cja, 5 morg ziemi pod budowę sprzedam, W. Szczal, Ostrzeszów, Marsz. Piłsudskiego 18, ng 16 402

**Motocykl**<

### Sypialnia

polerowana dobre wykonanie okazyjnie Jezuitska 10 (obecnie Swietoslawska). Pg 6 325-34.58

### Serwis

czeska porcelana korzystnie plac Sapiezyński 10b. m. 3. zdg 80 819

### 40.000

cegły dobrej z rozbiórki tanio. - Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 818

### Kasę

"National" stan pierwszorzedny sprzedam. Strzelecka 28b. kolumna. zdg 80 817

### Kolonjalę

śródmieście, przyległ mieszkaniam 1200.-. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 816

### Samochód

2 osobowy „Peugeot” okazjnie na sprzedaż. Moto Technika, Dabrowskiego 30. zdg 81 038

### Kryształy

wyprzedaje Lamus, Strzelecka 1. Pg 6333-56.349

### Dwunastoosobową

skrzynię srebra, inne srebra, drobniaki okazjnie Lamus, Strzelecka 1. Pg 6334-56.348

### Antyki

salon, gabinet, gdańska szafa. fortepian tanio sprzedam, Pocztowa 22. Pg 6322-56.343

### Sprzedaj - Naprawa

wszelkich systemów piór wiecznych i ołówków automatycznych. Naprawa naciągów w firmie Józef Czosnowski specj. skład papieru i montowania piór. Poznań, Fr. Ratajczaka 2. dg 772

### Skład obuwia

w mieście powiatowym woj. Poznańskiego korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 939

### Restauracje

centrum Poznania trzypokojowym mieszkaniam 1800.- sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 160

### Sprzedaje

kupuje meble, maszyny, inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórną 2 Pg 3570/1053

### Uwaga Junikowo

i okolic! Parcele budowlane przy ulicy Grunwaldzkiej - terytorjum maj. Plewiska do sprzedania. Okazja taniego kupna. Biuro Parcelacyjne - Ludwik Gniwosz, Poznań, 3 Maja 5. Dziatki wskaże na miejscu: Kazimierz Grausch. Junikowo - Osiedle, Droga Poznańska. Pg 5187-25.67

### Torby szkolne

teki, chlebak, piórniki własnego wyrubienia najtaniej Borzych i S-ka, Podgórną 3. dg 2700

### Torby

szkolne

### Teki

parasole, walizki

### Baumgart,

Wrocławska 31. dg 2701

### Jadalnie

używane nowe ceny reklamowe tylko

### Jezuicka 10

(obecnie Swietoslawska „Dom Okazyjnego Kupna” Pg 6 326-34.57

### Fartuszeki szkolne

wszelka bielizna, pończoski, wyprawy dla pensjonarek i gimnazjastów poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, Poznań.

### tylko Stary Rynek 76

Oczerniony dom naprzeciw odwachu. Pg 5929-32.39

### Pianino

krzyżowe. Przemysłowa 43 - 1. zdg 80 099

### Przyczepka

motocyklowa, prawa org. Belgien, aluminiowa rysorowana os. korzystnie sprzedam Kołodziej, - Oborowo, poczta Obrzycko. zdg 79 714

### Wózki

dziecięce sprzedaje kupuje, naprawuje Razer, Szewska 11. zdg 79 556

### Okazyjnie

przedam kilka maszyn do wyrobu pończosk, stopkowe, cholewki, do szycia, do heklowania - oraz kompletną szlifiermaszynę ze stojakiem. Informacje Arndt, - Łódź, Główna 22. zdg 79 392

### Uszczelniacz

patentowany do okien

### chroni mieszkanie

od zacieków, zimna, oszczędza opał poleca Inżynier Rubiński - Poznań 11, telefon 37-48. zdg 78 374

### Cegielnia

w powiecie kępińskim, piec pierwszorzędny, zabudowania, 20 morgów ziemi, obecnie nieczynna, dobre duże pokłady gliny okolicy, gdzie duże zapotrzebowanie na cegły z powodu rozliczeń rodzinnych na sprzedaż. Cena 38.000 zł. Blizszych informacji udzieli Feliks Długoszewski, Ostrów Wlkp., - Rynek 25. zdg 78 904

### Piekarnia

na sprzedaż, centrum Poznania. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 150

### Kaszarnie

z elektr. zapędem tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 108

### Skład

tow. krótkich w Toruniu, zaprowadzony sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 102

### Probiernia

dobrze zaprowadzona z pełnym wyszynkiem okazjnie sprzedam z powodu choroby. Oferty Kurjer Poznański portj. 3 718 zdg 80 945

### Chevrolet

six limuzyna na chodzie, dobry sprzedam. Środa, Waształt p. Suskiej. zdg 80 942

### Gabinet

Okazyjny męski solidne wykonanie. cena reklamowa. Jezuitska 10 (obecnie Swietoslawska). Pg 6 327-34.56

### Torby szkolne

od 1.40; teckiki od 0.75 Tomsza, Woźna 18, hurt - detal. ng 15 709

### Hotel

i restauracja z pełnym wyszynkiem w rynku miasta powiatowego w Wlkp. do ostapienia. - Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod ng 16 558

### przedsiębiorstwo asfaltowe

w Warszawie, egzystujące 44 lata, w pełnym ruchu, z powodu choroby i podeszłego wieku właściciela, pragnie sprzedać lub wydzierżawić przedsiębiorstwo. Oferty „Asfalt” - Biuro Ogłoszeń Piotraszka, Warszawa, Marszałkowska 115. ng 15 556

### Nieruchomość

moja we Wrótkach przy ulicy Samoleśkiej willa trzymieszkania, z obszernymi ubikacjami, stajniami, szopami, garażem, ogrodem, blisko dworca towarowego na sprzedaż. Zgłoszenia: Edmund Czerniewicz, Poznań, Al. Wielkopolska 5. zdr 78 635

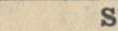
### Modne

### Kapelusz

### Koszule

### Krawaty

tanio. M. Paszek, Poznań, Wrocławska 30. zdg 79 953



### Skrzydło

małe sprzedam. Matejki 39 - 3. zdg 78 723

### Większa partia różnych Kryształów

Cena reklamowa. Jezuitska 10 (obecnie Swietoslawska). Dom Okazyjnego Kupna. Pg 6 328-34.55

### Piła taśmowa

model ciężki, prawie nowa, korzystnie do nabycia. Medlowski, Poznań, Karwowskiego 12. dg 2771

### Meble

najtaniej poleca J. Stepkowski, Szewska 2. zdg 81 196

### Motocykl

500 cm turystyczny, luksusowy „Motosacoche”, dobre rece odjam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 081

### Rower

męski zamienie na damski względnie sprzedam. Łanowa 29, m. 12. zdg 81 042

### Piec

kąpielowy węglowy. Półwiejska 29 - 3. zdg 80 979

### Z powodu

wyjazdu sprzedam całkowicie urządzenie mieszkaniowe sypialnie jak nowa, jadalnie, kuchnię, biurko, duża szafka do książek, leżanka, obrazy. Puszczykowo. Lipowa 6. zdg 81 016

### Cegłę tonówkę i cegłę sufitową

systemu Foertera mam do odania w dowolnych ilościach do natychmiastowej dostawy - po cenach przystępnych. Bohdan Neneman, Cegielnia Budźny, Mosa. Telefon 3. zdg 81 079/80

### Limuzyna

6-osobowa Oakland, 6 nowych supr confort. Fredry 6, kiosk. zdg 81 071

### Kiosk

z powodu wyjazdu korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 81 072

### Wyżel

tresowany, drugie pole spowodu choroby tanio od 12 - 3. Woźna 6, m. 4. zdg 81 073

### Jadalnia flamandzka

dobrym stanie tanio

### Salonik antyczny

styl Ludwika okazjnie

### Sypialnia

gruszka afrykańska solidna praca. polerowana bardzo tanio

### Akwarium

duże jak nowe okazjnie.

### Gablotka

do ciast cukierków wystawowa, bardzo ładna okazjnie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6337-34.70

### Restauracje

pierwszorzedny prosperująca, urządzeniem, Placu Wolności, istnieje przeszło 50 lat, mieszkaniam dzierżawa miesięczna 170, sprzedam, obecnie 7 000.- Stasiński, Poznań, Długa 3, mieszkanie 2. zdg 80 418

### National

kasa szufladowa tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 450

### Rzeźnictwo

Jezyce całkowitem urządzeniem mieszkaniam. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 587.

### Meble kuchenne

jako specjalność poleca Skład Fabryczny, Wrocławska 19. dg 2727

### Wielkopańska Sypialnia

nowoczesna polerowana, solidne wykonanie okazja. Jezuitska 10 (obecnie Swietoslawska). Pg 6 330-34.53

### Gablotkę

debową 200x60 tanio sprzedam stolarnia, Weber, Poznań, Górna Wilda 45.

### Materace

tapczany, leżanki, garnitury klubowe najtaniej wprost pracownia Poznań, Wielkie Garbary 18, narożnik Woźnej, sutelna. zdg 80 918/9

### Teki

torby szkolne - własnego wyrubienia - Torebki damskie, walizki, ceny najniższe. Sobaszkie wicz - Poznań, zdg 80 884/5



Stary Rynek 54.

### Koń

dobry, sprzedaj. Solacz, Grudzień 124. zdg 80 228-9

### Skład

cukierków sprzedam korzystnie. Wodna 15. zdg 80 207-8

### Kuchnie

używane nowe od 80 wielki wybór, eleganckie wzory. Jezuitska 10 (obecnie Swietoslawska), Dom Okazyjnego Kupna. Pg 6 329-34 54

### Sprzedam

45 morg willa 7 pokoi, domek 2 pokoje, zabudowania gospodarcze, elektr., w powiatowym większym mieście, pięknie położone, nadaje się na każde przedsiębiorstwo lub parcelację. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 346

### Meble

najtaniej poleca K. Bakoś, Stary Rynek 51. zdg 79 543/9

### Motocykl

170, podwozie do przyczepki 60, - Jarmużyk, Dąbrowskiego 40. zdg 80 171

### Plaszcz

ubranie męskie. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 936

### Skład

papieru i papierosów przy ruchliwej ulicy zaraz na sprzedaż. - Adres Kurjer Poznański zdg 79 803

### Skład

papieru, galanterii spowodu wyjazdu tanio sprzedam. Wiadomość Kurjer Poznański zdg 80 024

### Fiat

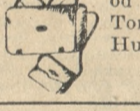
509, limuzyna, 8 ltr. korzystnie Kościelna 33. zdg 79 810

### Motocykl

Rudge pięćsetka, sportówka w pierwszorzednym stanie. Wiadomość Garaże, Citroena, Dąbrowskiego 7, portiernia. zdg 80 021

### Torby szkolne

od 1.40; teckiki od 0.75 Tomsza, Woźna 18 - Hurt - Detal. nr 15 708



### Motocykl

angielski, jak nowy 500 cm do sprzedania. Informacje „garaże Brzeskauto”, przy ul. Jakóba Wujka. zdg 80 546

### Wózek

dziecięcy sprzedam tanio. Polna 32, m. 21. zdg 80 558

### Kolonjalę

maglem, mieszkaniam, dobrze prosperująca sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 401

### Turbina wietrzna

do pompowania wody 18 m wysokości, zbiornik 2 m na 10 m wysokości do sprzedania. G. Wilczek, Poznań - Rataje, ogrodnicтво. zdg 80 385

### Interes

rzeźnicki, mieszkaniam sprzedam Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 351

### Plachty

nieprzemakalne sprzedaje najtaniej Wejman „Poznań, Kościelna 17. zdg 80 333

### Drogerja

na Pomorzu tanio zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 80 367

### Oleandry

trzy, tanio. Fabryczna 13 - 4. zdg 80 455

### Fryzjerski

zakład wraz przyległym mieszkaniam, dobrze prosperujący w śródmieście. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 449

### Wilczki

rasowe. Focha 72 - 6. zdg 80 448

### Zakład fotograficzny

zapędem elektrycznym, mieszkaniam, maglem, spowodu starości sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 80 507

### Gabinet

stylowy okazjnie. Adres Kurjer Poznański zdg 81 119

### Restauracje

śródmieście Poznań, ożywiona ulica spowodu starości sprzedam. - Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 053

### Sprzedam

aparatus do spawania, oryginalny Perona, mało używany. Wskaże Kurjer Poznański zdg 80 963

### Skład

spółwyczo - delikatesowy na pryncypalnej ulicy korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 142

### Zakład

fryzjerski damsko - męski tanio. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 111

### Szafa

umywalna na sprzedaż. Majchrzak, Górna Wilda 100, III. zdg 81 121

### Skład

kolonialny, maglem, dobrze prosperujący z mieszkaniam przy ruchliwej ulicy sprzedam spowodu przyjezicia spadku no rodzicach. - Adres Kurjer Pozn. zdg 81 137

### Skład

kolonialno udziałow mieszkaniam, niską dzierżawą, obrót miesięczny 8 000 zł z powodu choroby sprzedam za 4 500. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 81 136

### Limuzynę

sprzedam, przyjme parcele lub otwarty samochod dopłata. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 159

### Kolonjalę

sprzedam. Trybulski, plac Sapiezyński 11. zdg 81 157

### Skład

towarów skórzano - galanterijnych zaprowadzony, centrum, - mieszkaniam jednopokojowym, umeblowanem, dzierżawa 120 mies. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 645

### Kufer

szafkowy tanio sprzedam. Szwajcarska 21, m. 17. zdg 80 644

### Meble

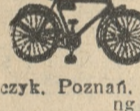
najtaniej poleca

### Baranowski

Poznań Podgórną 13 Pg 5428/9

### Rowery

turystyczny 85. balonowy 95.- 5 lat gwarancji tylko firmie - Bracia Nowaczyk, Poznań, Górna Wilda 30 ng 12 151 2



### Materjały na mundurki szkolne

najtaniej

### Jan Zagrodzki,

Blawaty, Poznań, ul. Zamkowa 5 narożnik Rynkowej. Ng 15 289-90

### Pianino

plyta metalowa bardzo dobre z 600.- Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 643

### Kolonjalę

w nowej dzielnicy 2 pokoje i kuchnia z meblami, bez sprzedam spowodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznanski zdg 80 630

### Filozoficzne

ksiązki niemieckie Nietzsche Schopenhauer, Kant i t. d. okazjnie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 623



**Kupię** każdy domek, wielkim ogrodem owocowo-warzywnym, dobrze prowadzonym, ziemia dobra, miasto lub duża wieś, stacja, autobus połączony. Opis realności nadsyłać Wolski, Murówna Goślina, Pierackiego 16, pośrednicy wykluczeni. zdg 80 912/3

**Meble** wszelkiego rodzaju kupuje „Okazja”, Szewska 20.

**Pianino** używane. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 996

**Maszynę** damską kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 906

**Linoleum** chodnik kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 035

**Kupuje** maszyny do szycia, kucnie west-falskie. Komis Podgórna 2. Pz 5 940-34.71

**Pianino** kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 039

**Lombardowe** kwity, srebro, złoto, brylanty, — dzieła sztuki, kupuje — Lamus, Strzelecka 1. Pz 6332-55.347

**Poszukujemy** celem kupna na rozbiórke dla uzyskania części zapasowych samochodu Protos 10/45. Zgłoszenia z podaniem ceny pod adresem Zakłady Przemysłowe w Niezychowie, poczta Białośliwie, dg 2766

Poszukuje się do stolarni z zapędem maszynowym używanych — lecz w dobrym stanie się znajdujących

**cyrkularki wraz z wiertarką i fryzówką, taśmówki i heblarki.** Oferty do Kurjera Pozn. zdg 2769

**Kupuje** złoto, srebro, brylanty.

**H. Sporny** zegarmistrz, optyk, jubiler. Pie-rackiego 19. zdg 81 012

**Kłęcznik** kupię. Kręta 12 — 4. zdg 81 170

**Realność** okazynie tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 160

**Kupię** maszyny do szycia. Oferty Kur-jer Pozn. zdg 81 158

**Wiertarkę** słupkową do metalu kupię. Ofer-ty Kurjer Pozn. zdg 81 109

**Dywan** duży kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 178

**12. DO WYNAJECIA**

**8-pokojowe mieszkanie** komfortowe, słoneczne z obszernymi przynależnościami, ul. Słowackiego 18, Łoza, parter, nadające się na biura i mieszkanie, wolne zaraz. Pg 5452-18.39

5/ pokoi komfort w śródmieściu. Oferty Par nr. 56.309. Pg 6297-56.309

**Sołacz** trzypokojowe. Mazowiecka 5. zdg 79 190

**1, 2, 4 pokojowe** mieszkania komfort willowe — wprost od gospodarza do wynajęcia przy Debinie, ul. Chmielna nar. św. Szczepana. zdg 79 510

2/ ubikacje odnowione, Ostrówek 10 Dozorca. zdg 79 520

**Duży** skład z piwnia. Informacje do-zorca, Poczta 16. zdg 79 521

4/ pokoje kuchnia pok. dla służby słoneczne duże II ptr. św. Woj-ciecha od gospodarza od 1. 10. 36 Oferty Kurjer Pozn. zdg 79 526

**Puszczycówko 46** 3, 4 i 5-pokojowe, weranda, kom-fort. zdg 79 601

**Trzypokojowe** słoneczne, łazienka, I piętro za-raz Chociszewskiego 37 a. Zgło-szenia do Kurjera, Poplińskiego 9, m. 8. zdg 79 712

**Trzypokojowe** I. przynależnościami, czynsz bie-żący. Wiadomość: Palacza 70 — m. 5. zdg 79 729

**3-pokojowe** mieszkanie w willi z ogrodem, komfort, do wynajęcia. Wiado-mość: telefon 16-72, od godz. 15 do 17. zdg 79 777

**Mieszkania** 3-2 pokojowe, plac Asnyka 3, komfortowe wynajme. zdg 79 584

**Pięciopokojowe** Trzypokojowe komfort, piec, Grunwaldzka 19, właściciel. zdg 80 066

**Pokój** próżny samotnym. Warszawska 135, Osiedle. zdg 80 129

**Sołacz — 2 pokoje** 2 pokojowe kuchnia, łazienka 2 x 4 pokoje komfortowe, ogrodem, garażem willi, przystanek tramwajowy czynsz zgóry, Gospodarz, Mazo-wiecka 6. zdg 80 532

**Sołacz** słiczące, dwupokojowe, suche su-tereny, Śląska 8. zdg 80 295

**3** pokojowe komf. słoneczne, bezpo-datkowe. Niegolewskich 22. zdg 80 226

**Słowackiego 30** 3 — 4 pokojowe pełnokomfortowe bezpodatkowe, obszerne, słoneczne. zdg 80 879

**Dwupokojowe Trzypokojowe** Chociszewskiego 47. zdg 81 127

**Pięciopokojowe** komfortowe piece, słoneczne. — Chełmońskiego 8, właściciel zdg 80 888

**Mieszkanie** 2 pokoje kuchnia i łazienka od 1. 9 czynsz mies. 56,10, kaucja 396 zł. Informacje dozorca Frasze-wski, ul. Szamarzewskiego 56, m. 1 zdg 80 865

**Matejki 46** mieszkanie pięciopokojowe solid-nemu płatkowi zaraz do wy-najęcia. zdg 80 920

4/ pokoje komfortowe od zaraz. — Zgłoszenia telefon 22-88, Podgórna 12b, od godz. 9-3. zdg 80 812

**Dwupokojowe** parter. Łazarz rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 794

**3 pokoje** kuchnia, łazienka, służbowy, balkon w nowej willi, bez podatku wolne, 70 zł. Zgłoszenia Łazarz, Lodowa 45, Wiczerek. zdg 81 098

**2 pokoje** kuchnia używaniem łaźienki. — Adres Kurjer Pozn. zdg 81 015

**Trzypokojowe** komfortowe. Grodziska 20. zdg 81 074

3/ pokoje kuchnia przynależnościami I p. front, dzierżawa rok zgóry, od zaraz. Chwaliszewo 11, gospo-darz. zdg 81 045

**Trzypokojowe** komfortowe zaraz. Hetmańska 11, gospodarz. zdg 81 052

**Dwupokojowe** komfortowe. Łazarz, Rzepeckie-go 58. zdg 81 144

**Pięciopokojowe** mieszkanie z ogrodem. Staszka 19 — 1. zdg 81 117

2/ pokoje. Rynek Śródecki 13/14. zdg 81 176

**Dwupokojowe** kuchnia, łazienka, Rataje. Wio-słarska 12, skład. zdg 81 168

**6-pokojowe** w pobliżu zamku. Zgłoszenia ul. Poczta 31, m. 5. zdg 81 187

**Dwupokojowe** Marszałka Focha 65, Dwa lata zgóry. Gospodarz, Górna Wilda 75, m. 10. zdg 81 181

**7-pokojowe** komfortowe mieszkanie do wy-najęcia. Wiadomość Wielka nr. 7, m. 7, telefon 16-34. zdg 81 154

**Trzypokojowe** willi Biedrzyckiego 20, przy Win-klera. zdg 81 153

4/ z łazienką, balkon, słoneczne. — Grodziska 13 1. zdg 81 214

**Jeżyce** Klemensa Janickiego, willi. — dwu — trzypokojowe, łazienka. Informacje: Mickiewicza 36 — 14 zdg 81 213

**Mieszkanie** dwupokojowe, nowa willa, niski parter, wydzierżawie. Zgłoszenia Matejki 54, m. 2. zdg 81 204

**Czteropokojowe** komfortowe, zaraz, I piętro, cen-tralne, Rogalińskiego 15 róg Win-klera, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 81 134 lub telefon 41-33, godzinach biurowych.

**Trzypokojowe** w Puszczycówku do wynajęcia. Szkolna 18, telef. 10-75. zdg 81 112

**Trzypokojowe** komfort. Marszałka Focha 137, gospodarz. zdg 81 130

**Trzypokojowe** komfortowe, słoneczne, II piętro, przy parku, Sołacz, Nad Wierzbakiem 22. zdg 80 311

**Czteropokojowe** Focha 123, bezpodatkowe kom-fortowe 95.— Właściciel Lodowa 1, m. 4. zdg 80 289

**3-pokojowe** kuchnia od zaraz do wydzierżawienia. Ul. Gówna 64. zdg 80 325

**2-pokojowe** kuchnia, łazienka i ogród do wydzierżawienia ul. Krauthofera 20b. Zgłoszenia do właściciela ul. Gówna 64, m. 3. zdg 80 327

**Jedno lub dwupokojowe** bez współlokatorów poleca emery-tom, pragnącym ciszy. Racła-wicka 71, poprzedza Grunwaldzkiej. zdg 79 807

**Komfortowe** mieszkanie 8 pokojowe, centralne nadające się również na biuro, w okolicy śródmieścia. Wiadomość Mickiewicza 36, gospodarz. zdg 80 665

**13. SZUKA MIESZK.**

**Urządnik** państwowy poszukuje 3-pokojo-wego, najchętniej pierwsze pi-etro balkonem okolicy Jeżyce. — Wiadomość Kartuska 57, Ma-kowski. zdg 79 347

**Urządnik** stała osoba poszukuje mieszka-nia 2 pokojowego, kuchnia, Jeży-ce, Łazarz, rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 081

**Klatka** krawcowa, gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 349

**Urządnik** poszukuje 1 pokój z kuchnią, ob-szerne lub dwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 213

**Wyższy urzędnik** poszukuje od 1. 10. mieszkanie 5 pokoi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 181

**Próżnego** używaniem kuchni, emerytka. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 091

**Trzypokojowe** kuchnia, Puszczykowo, Lipowa 6 Gospodarz. zdg 79 737

**Sześciopokojowe** komfortowe, centralne. Chełmoń-skiego 4. zdg 80 073

**Trzypokojowe** komfortowe, przystanek tramwa-jowy, Debiecka 6. zdg 80 074

**Czteropokojowe** słoneczne, komfortowe. Niego-lewskich 4, m. 3. zdg 79 239

**Siedmiopokojowe** komfortowe, słoneczne, czyste. — Działyńskich 3. zdg 80 554

3 — 4/ pokojowe przynależnościami ko-zyśtnie gospodarz. Sołacz Nad Wierzbakiem 26 — 3. zdg 80 617

**3 pokoje** kuchnia, balkon od zaraz Plac Działowy 7 m. 6. zdg 80 584

**Pięciopokojowe** parterowe. Zgłoszenia Jasna 8 — 4. zdg 80 601

**2 pokoje** zaraz z balkonem I. ptr. 50.— 1 pokój z balkonem II ptr. 40.— rok zgóry obok Parku Wilsona. Zgłoszenia Kanałowa 17, skład żelaza. zdg 80 533

**Pięciopokojowe** centrum 110.— 130.—

**Czteropokojowe** Ogrodowa 80.—

**Trzypokojowe** Józefa 55.—

**Dwupokojowe** Jeżyce 35.—

**Jednokojowe** Kwiatowa 20.—

**„Jur“** Piekary 26. zdg 80 534

3/ pokojowe, komfortowe, elektrycz-ność. Luboń, Konarzewskiego 3. zdg 80 550

**Dwupokojowe** kuchnia, Osiedle Warszawskie, Kostrzyńska 9. zdg 80 400

**4 pokojowe** w willi, centralne ogrzewanie, okolica Ostroroga od 1. 10. In-formacje 71 04, między 2-4. zdg 80 569

**Gdynia** Orłowo, willka lub mieszkanie na okres nie sezonowy wynajmie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 409

**Pięciopokojowe** trzy zaraz słoneczne, wygodami blisko Parku Wilsona, Gospodarz, Małeckiego 11. zdg 80 441

**Dwupokojowe** komfortem. Mohr, Reymonta 7. zdg 80 509

**Sześciopokojowe** IV osmiopokojowe, II, garaż przy Parku Wilsona, Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 890

**Pięciopokojowe** od gospodarza, Piekary 18, wska-że dozorca. zdg 80 758

**Pięciopokojowe** śródmieście wolne. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 80 753

**Pięciopokojowe** Stroma 27. zdg 80 752

**6 pokoi** Ratajczaka 26/27, I piętro zaraz do wynajęcia, Informacje stróżka zdg 80 725

**Czteropokojowe** dwupokojowe komfortowe. Focha 53, Wozniak. zdg 81 059

**Sześć** pokoi komfortowych przy ulicy Libelta do odnawiania. Oferty Kur-jer Pozn. zdg 81 060

**Dwupokojowe** z kuchnią rok zgóry. Palacza 70, mieszkanie 1. zdg 80 793

3/ pokojowe willi, Grunwaldzka 60 naprzeciw Ostroroga od 1. 10. zdg 80 900

**Pokój** kuchnia do wynajęcia. Wawrzyń-ca 80. zdg 80 910

**Trzypokojowe** z kuchnią, dużym ogrodem owo-cowym nadające się dla wyższe-go emeryta. Woźna 10, piekarnia. zdg 80 880

**4-5 pokoi** okolica głównej poczty od 1. 10. r. b. potrzebne. Zgłoszenia ulica 27 Grudnia 11, m. 5. od 13-15 godz. zdg 80 063

**3-4** pokojowe — poszukuje etatowa urzędniczka. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 092

**Pani** na stałe posiadzie poszukuje próżnego pokoju od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 562

**Młode** bezdzietne małżeństwo poszukuje mieszkania za stróżostwo, dobrze polecione złoże kaucji. Oferty Kur-jer Pozn. zdg 80 579.

**Poszukuje** mieszkania pokój i kuchnia bez-dzietne małżeństwo place zgóry od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 580.

**Mieszkanie** 2-3 pokojowego pół roku zgóry Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 80 484.

**Urzędnik** etatowy poszukuje 4-pokojowego centrum — Jeżyce — Łazarz od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 548

**Poszukuje** mieszkania 2-pokojowego, 3-poko-jowego, lub 2 pokoi umeblowa-nych wzgl. nieumeblowanych w pobliżu Walów Leszczyńskiego. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 80 553

**Trzypokojowego** słonecznego, centrum od gospodarza. Rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 556

**Mieszkanie** 2 lub 3 pokojowe w okolicy Je-życe poszukuje wprost od gospodarza, czynsz zgóry. Oferty Kur-jer Pozn. zdg 80 391

**Punktualny** płatnik 2-pokojowy, 3 pokoi, kuch-ni, łazienki, chętnie 3 piętrowy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 427

4 — 3/ kulturalne mieszkanie, wyższy urzędnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 422

**Lekarz** weterynaryjny szuka 3-4 poko-jowego mieszkanie śródmieście. Posrednicy wykluczeni. Zgłosze-nia do Kurjera Poznańskiego zdg 80 399

**Półtora roku** zgóry 3 pokojowego komfortem na stanowisku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 658

3/ pokoje kuchnia poszukuje wyższy urzędnik państwowy, dzierżawa zgóry, tylko śródmieście. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 093

**Trzypokojowego** mieszkania wprost od gospodarza poszukuje urzędnik państwowy śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 805

**2 do 3** pokojowego mieszkania Łazarz — Jeżyce szuka, rok z góry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 689

**1 lub 2** pokojowego mieszkania szukam. Jeżyce — Wilda. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 688

**Słonecznego** pokoiu kuchnia poszukuje. Zgło-szenia Kurjer Pozn. zdg 80 924

**Czteropokojowego** mieszkania centrum zaraz urzęd-nik. Oferty cena gospodarza Kurjer Pozn. zdg 80 833

3-4/ pokoje komfortowe słoneczne. spokojnie poszukiwane. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 031

**Właściciel domu** poszukuje 4 do 5 pokojowego mie-szkania I lub II piętro w śród-mieściu parafii św. Marcjankiej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 163

**Urzędnik** wyższy dożywotni, samotny, szu-ka 2-4 pokoi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 875

**Mieszkania** dwupokojowego obszernego, ła-zienka, służbowy, solidny płatnik października. Przyjmie admin-istrację domu, gwarancja pod-pulkownik emeryt. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 871

**Emerytka** poszukuje mieszkania jedno- lub dwupokojowego, warunki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 975

**Pokój** i kuchnie w śródmieściu wdost od gospodarza, rok zgóry possu-kuje Drogeria ul. Rynkowa. zdg 81 139

**Jedno** lub dwupokojowe kuchnia szuka etatowa samotna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 184

**Bezdzieln** poszukują 1-2 pokoi śródmieściu lub pobliżu. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 131

**Urzędnik** 3-pokojowe przynależnościami (Je-życe — Łazarz), I piętro, czynsz zgóry od gospodarza. Oferty Kur-jer Pozn. zdg 80 943

**Więszego** mieszkania śródmieście poszukuje lekarz. Zgłoszenia „Par”. pod nr. 56.354. Pz 6 343 56.354

**Pokoju** kuchnia poszukuje dobry płatnik wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 279

**14. ZAMIANA MIESZKANIA**

**Mieszkanie** 3 pokoje kuchnia łazienka 60.— zamieniam na 2 pokoje kuchnia ko-rytarz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 581

**Niekrepującego** zupełnie utrzymanie, bez. urzęd-nik. Dokładne warunki Kurjer Pozn. zdg 80 995

**15. POKOJE UMEBL.**

**Niekrepujący** Półwiejska 11, m. 19. zdg 80 287

**Dwuosobowy** obiadem fortepianem. Ratajczka 9 — 10. zdg 79 102

**Przyjezdny** najtaniej. Kolejański 5-3 (Nowy Rynek) nocny dzwonek. dr 2574

**Przyjmę** na stancję uczenie szkolne, trosk-liwa opieka, dom kulturalny, Aleje Marcinkowskiego 1, m. 3. (dom narożnikowy). zdg 79 827

**Stancja** dobra, troskliwa opieka. Jackow-skiego 21, m. 11. zdg 80 294

**Wielkie** Garbary 45 — 6. zdg 80 248

**Panu** Patrona Jackowskiego 30 — 9. zdg 80 247

**Frontowy** Wielkie Garbary 43 m. 10. zdg 772798

**Dwuosobowy** używaniem kuchni. Prusa 20 — 19. zdg 80 520

**Działyńskich** 9 — 6. zdg 80 281

**Kanałowa** 6 — 16. zdg 80 170

**Ucznia** lub uczenie gimn. przyjmę na stancję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 231

**Umeblowany** kolo Uniwersytetu, pierwszorzed-nem utrzymaniem, kuchnia warszawska (pianino) jednej dwóch panien, dobrego domu wynajmie zaraz później. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 067

**Pokój** przy kresowej rodzinie. Śniadeck-ich 4, parter, prawo. zdg 80 094

**U profesora** mieszkanie dla ucznia — Górna Wilda 101; tamże

**Pokój** umeblowany. zdg 79 717

**Gimnazjastów** przyjmę utrzymaniem, opieka za-pewniona. Spokojna 31, m. 8. zdg 79 328

**Centrum** gabinecik i sypialnia, świeżo re-montowane, komfortowe. Nowo-miejski 5a — 9. zdg 78 654

**Kulturalnemu** Waly Król. Jadwigi 4 — 9. zdg 80 568

**Gajowa** 4 — 6. zdg 79 636

**Pokój** wynajme Szamarzewskiego 23 — 4. zdg 80 607

**Dwuosobowy** z utrzymaniem, bez Elektryczność Strzelecka 9 — 4. zdg 80 619

**Fredry** 1 — 18 jedno- dwuosobowy u-trzymaniem bez. zdg 80 620

**Próżny** świeżo odnowiony, duży, frontowy, spokojny, zieleń powietrze — balkon elektryka, łazienka kultu-ralnym Kossaka 18 — 6, obok Parku Wilsona. zdg 80 575

**Tani** wygodnie umeblowany, frontowy słoneczny, spokojny — zieleń — powietrze — elektryka kulturalnej osobie, Kossaka 18 — 6 obok Parku Wilsona zdg 80 576

**Frontowy** w utrzymaniu, bez Piekary 22/3 m. 17. zdg 80 588

**Frontowy** Rybaki 10 — 10. zdg 80 590

**Próżny** gaz, gotowania Wierzbicice 43 m. 3. zdg 80 592

**Jedno** dwuosobowy paniem elektrycz-ność łazienka Plac Nowomiejski 6 m. 15. zdg 80 486

**Słoneczny** Dabrowskiego 41 — 6. zdg 80 598

**Jeden pokój** komfortowo umeblowany. Nowo-miejski 6 — 20. zdg 80 536

**Pokoje** Kręta 7 — 8. zdg 80 538

**Pokój** 1 lub dwuosobowy. Składowa 1, m. 21. zdg 80 539

**Niekrepujący** balkonowy. Chwaliszewo 73 — 7. zdg 80 570

**Dwuosobowy** jednoosobowy czysty, balkonem, całodziennym utrzymaniem, bez. Rynek Łazarski 12 — 9. zdg 80 543

**Śniadeckich** 3 — 7. zdg 80 544

**Dwuosobowy** Młyńska 13, m. 7. zdg 80 561

**Utrzymaniem** bez, elektryczność, łazienka, pia-nino. Waly Jagiellej 20, m. 10. zdg 80 402

**Uczenia szkolnej** z utrzymaniem. Wysoka 11, mie-szkanie 27, (przy św. Marcynie). zdg 80 396

**Komfortowy** Zupańskiego 5 — 3. zdg 80 374

**Pania** pana. Matejki 5 — 1. zdg 80 571

**Pokój** utrzymaniem, telefonem. Rzeczy-pospolitej 4 — 5. zdg 80 434

**Dzieci** gimn. z utrzymaniem, pomoc nau-kowa zapewniona. Małeckiego 3, m. 6. zdg 80 428

**Pokoik** czysty frontowy słoneczny 20 zlotych. Małeckiego 14, m. 12. zdg 80 429

**Pokój** Łazarz. Grotteja 3 — 1. zdg 80 417

**Pokój** pokoik, także przyjezdny. Kręta 4, II. prawo. zdg 80 460

**Na** stancję przyjmie rodzina inteli-gentna chłopca lub dziewczynkę, troskliwa opieka, pomoc nau-kowa, niemiecki. W pobliżu gimn. Mickiewicza, Zgłoszenia Poczto-wa 5, m. 11. zdg 80 459

**Pokój** z utrzymaniem. Mielżyńskiego 2, m. 6. zdg 80 450

**Czysty** blisko Sądu, Poczta 12 — 5. zdg 80 028

**Pokój** obiadem. Przecznicza 6 — 3. zdg 80 667

**1-2** osobom wnyajme. Sew. Mielżyń-skiego 5, m. 9. zdg 80 761

**Komfortowy** pierwszorzednem utrzymaniem. Młyńska 2, m. 12. zdg 80 759

**Elegancki** pokój wynajme. M. Focha 43, m. 8. zdg 80 756

**Kulturalnemu** czysty, słoneczny. Podgórna 27/3, m. 6. zdg 80 638

**Przyjezdny** dwuosobowy, słoneczny, niekrepu-jący, także stałe. Dabrowskiego 23 — 7. zdg 80 634

**Kręta** 5. I. prawo. zdg 80 632

**Dwuosobowy** Skryta 1 — 5. zdg 80 626

**Zacisze** 4 — 6 centralne. zdg 80 625

**Ładny** frontowy. Słowackiego 25 — 5. zdg 80 622

**Frontowy** czysty urzędnikowi, oficerowi u kulturalnych. Piekary 18 — 5. zdg 80 621

**Tanio** Strumykowa 38 — 7. zdg 80 739

**Cieszkowskiego** 6 — 7, inteligentnym. zdg 80 734

**Pokoik** Za Bramką 12 a — 3. zdg 80 721

**Tanio** dwuosobowy, używaniem kuchni. Za Bramką 12a — 3. zdg 80 720

**Elegancki** słoneczny, balkonem, inteligent-nym. Cieszkowskiego 9 — 6 a. zdg 80 990

**Komfortowy** słoneczny, niekrepujący. Droga Debińska 3 b. 2 willa lewo. zdg 80 959

**Przepisue** maszyna. Poczta 15, Szkolna nr. 12. zdg 80 958

**Pokój** utrzymaniem — bez. Dabrow-skiego 52, m. 4. zdg 80 838

**2-3** gimn. utrzymaniem. Marcina 74, II. front. zdg 81 084

**Niekrepujący** frontowy panu. Rybaki 21 — 3. zdg 81 088

**Focha** 38, m. 16. zdg 81 094

**Dwuosobowy** dla 2 panów — małżeństwa. — Chwaliszewo 2 — 4. zdg 80 804

**Gimnazjastom** utrzymaniem. Poczta 10 — 4. zdg 80 301

**Długa** 18 — 12. zdg 80 777

**Niekrepujący** ładny pokój z łazienką. Rataj-czaka 11 a — 34. wejście 5. zdg 80 998

**Jasna** zdg 81 193

**Przyjezdny**  
wysoki, parter, telefon. Aleje Marcinkowskiego 2 — 1. zdg 81 192

**Pokój**  
kuchnia przy dworc. Lawica — Rogozińska 11. zdg 81 189

**Frontowy**  
elektryczność. Strona 7, m. 4. zdg 81 099

**Skarbowa**  
7. m. 10. zdg 80 978

**Skryta**  
9. m. 8. zdg 81 020

**Mielżyńskiego**  
4. m. 5. frontowy, 1. piętro. zdg 81 013

**Pokój**  
klatki, dwuosobowy pań, panów. Szumigała, Półwiejska 37. zdg 81 075

**Elegancki**  
frontowy. Towarowa 21a, m. 24. zdg 81 050

**Gimnazjastkom**  
troskliwa opieka francuski, fortepian, dom kulturalny. Matejki 56, m. 8. zdg 80 965

**Próżny**  
duży czysty I piętro. Strzelecka 5. m. 5. dla pani. zdg 80 966

**Telefonem**  
Jackowskiego 11 — 3. zdg 80 969

**Solidnemu**  
solidnym, czysty, słoneczny. — Szwajcarska 24 — 4. zdg 81 143

**Frontowy**  
słoneczny, lazienka, centralne. — Słowackiego 42 — 3. zdg 81 120

**Dąbrowskiego**  
50 — 4. zdg 81 118

**Frontowy**  
pani. Dąbrowskiego 33 — 6. zdg 81 110

**Matejki**  
68 — 1 z utrzymaniem, bez. zdg 81 124

**Skarbowa**  
5 — 6. trzyosobowy, niekrepujący, elegancki, wygodny, telefon również dwuosobowy. zdg 81 138

**Pensjonat**  
dla uczenia dom nauczycieli gimn. Poczta 31a — 13. zdg 81 135

**Pokój**  
umeblowany spokojny niekrepujący dla pani 20 zł. Gasiorowskich 12 — 23. zdg 81 113

**Panience**  
elektryczność. Drożdżewska, Plac Nowomiejski 9. zdg 81 107

**Dwuosobowy**  
Długa 9 — 4. zdg 81 151

**Mickiewicza**  
2125. mieszkanie 1. zdg 80 948

**Próżny**  
frontowy. Jackowskiego 17 — 10. zdg 80 946

**Przyjezdny**  
Ratajczaka 25 — 6. zdg 81 128

**Stancje**  
dla dzieci szkolne, dom religijny, kulturalny. Aleje Marcinkowskiego 2 — 7. zdg 81 129

**Lepszy**  
Ratajczaka 11, m. 45. zdg 81 202

**Frontowy**  
pani — pani. Św. Wojciech 30 — 2. zdg 81 179

**Pokój**  
telefonem. Działyńskich 9, m. 8. P. 6317-34, 42

**Dwupokojowy**  
ładny utrzymaniem. Pierackiego 9, m. 6. zdg 80 796

**Stancja**  
opieka, pomoc nauczyciela. Długa 18 — 9. zdg 80 699

**Pokój**  
próżny oddam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 694

**Dwuosobowy**  
z dobrym utrzymaniem, bez. Działyńskich 8, m. 16. zdg 80 692

**Komfortowy**  
Półwiejska 7 — 4. zdg 80 687

**Gimnazjastkę**  
niższych klas przyjmie wdowa po wyższym urzędniku, dobre utrzymanie, troskliwa opieka, pomoc nauczyciela. Adres Kurjer Poznański zdg 80 685

**Pokój**  
przy kulturalnej rodzinie, dobrze umeblowany, telefon, elektryczność, śródmieście, czysty wygodny, kulturalnie pani możliwie na stanowisku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 750

**Słoneczny**  
Ratajczaka 11a — 70. zdg 80 808

**Stancja**  
dobra troskliwa opieka. Plac Sapieżyński 2, m. 12. zdg 80 926

**Pokój**  
Marcina 15 — 6. zdg 80 928

**Czysty**  
niekrepujący z klatki. Piekary 24, m. 2. zdg 80 917

**Niekrepujący**  
jedno - dwuosobowy. Działyńskich 9 m. 7. zdg 80 933

**Działyńskich** zdg 80 916

**Pokój**  
elegancki, światło elektryczne. Wrocawska 19 — 1. zdg 80 858

**Dwuosobowy**  
Skarbowa 18, m. 10. zdg 80 849

**Frontowy**  
Zielona 2 — 5, I. obr. zdg 80 848

**Inteligentemu**  
Józefa 3 — 5. zdg 80 842

**Działyńskich**  
9 — 5. dwa pokoje. zdg 80 887

**Czysty**  
tani. Górna Wilda 32, m. 5. zdg 80 907

**Pokój**  
Grudnia 4 — 6. zdg 80 821

**Przecznica**  
6 — 9. zdg 81 027

**Działyńskich**  
2 — 7 jednoosobowy kulturalnym utrzymaniem. zdg 81 033

**Pokój**  
ładny utrzymaniem (bez) dla jednego - dwóch panów. Wielkie Garbary 50, m. 6. front I. p. zdg 81 036

**Niekrepujący**  
pani. Chwaliśzewska 7/8, m. 5. zdg 81 161

**Ładny**  
Skryta 10 — 1. zdg 81 126

**Piękne**  
jasne telefon, pianino, lazienka, dobre utrzymanie zaraz. Stary Rynek 78 — 4. zdg 80 892

**Panów**  
Wszystkich Świętych 5 — 7. zdg 80 893

**Pokoje**  
utrzymaniem. Waly Jana 12 — 13 zdg 80 845

**Śródmieście**  
jedno - dwuosobowy wygodami. Kreta 12 — 5. zdg 80 863

**Szkołnym**  
stancja kulturalna, troskliwa, korepetycje. Pocha 103 — 3. zdg 80 764

**Rem. Szymańskiego**  
2 — 6. zdg 80 763

**Dwuosobowy**  
jeden utrzymaniem. Wielka 16, m. 3. zdg 80 762

**Panie**  
Różana 4a, m. 14/15. zdg 80 815

**Dąbrowskiego**  
5a — 9. zdg 80 811

**Mielżyńskiego**  
22 — 11. zdg 81 045

**Uczniom**  
uczniom pokoje utrzymaniem, opieka, nauka, tania blisko gimnazjum. Mickiewicza, Strusia 10, m. 4. zdg 81 047

**Śniadeckich**  
6 — 8. słoneczny. dg 2770

**Komfortowy**  
Aleje Marcinkowskiego 1 — 7 II zdg 81 195

**16. SZUKA POKOJU**

**Dwóch pokoi**  
poszukuje 1 lub 2 piętro umeblowanych z utrzymaniem w okolicy gimnazjum Mickiewicza. Podać warunki. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 359

**Dwóch**  
pustych lub umeblowanych pokoi przy solidnym małżeństwie dla trzech studentów Uniwersytetu (braci) poszukuje. Oferty Kurjer Poznański dg 2755

**Nieumeblowanego**  
przy rodzinie szuka urzędniczka 1. 9. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 15 599

**Pokojowi**  
czystego z utrzymaniem w śródmieściu poszukuje od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 242

**Pokojowi**  
poszukuje pani okolica Jeżyce. — Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 80 219

**Pokojowi**  
matka z córką do 20 zł. dom kulturalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 757

**Małżeństwo**  
bezdzietne pokojów od 17 zł. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 595

**450 móg**  
właźnie 80 móg lak. stawy rybne, zabudowania dobre inwentaryzacje kompletne, nad jeziorami i lasem państwowym, polowanie pierwszorzędne, 2 km miasto powiatowe, gdzie gimnazjum, Poznańskie, pięknie położony. Wpłaty 35,000

**360 móg**  
właźnie 15 móg lak. 50 móg lasu, stawy rybny, 4 km miasto, dom 8 pokoi na suferkach zupełnie nowy, wodociąg, zabudowania maszynowe, inwentaryzacja kompletna, polowanie dobre własne. Poznańskie Wpłaty 40 000 lub zamiana na wille Poznań

**T. Jarczewski**  
Poznań. Bukawska 15. zdg 80 603

**Krawcowa**  
wysoka, brunetka, panna, lat 36, inteligentna, sympatyczna, z posagiem pozna panna urzędniczka solidnego. Cel matrymonialny. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 933

**Pokoju**  
klatki spokojny. Cena Kurjer Poznański zdg 80 482

**Pokoju**  
telefonem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 430

**Pokoju**  
czystego śródmieściu do 15.— zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 420

**Pokojowi**  
niekrepującego, lazienka, elektrycznością, centralnym ogrzewaniem, okolica Solacz, Jeżyce — Ostroróg. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 454

**Kulturalne**  
małżeństwo bezdzietne poszukuje dwóch ładnie umeblowanych pokoi wygodami. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 494

**Niekrepującego**  
centrum urzędniczka. Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 80 711

**Urzędniczka**  
poszukuje pokoju słonecznego, w spokojnym domu, z używaniem lazienki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 949

**Pokojowi**  
próżnego od gospodarza lub lokatora klatki bez maż. (Jeżyce). Oferty Kurjer Poznański zdg 80 820

**Pokojowi**  
małżeństwo bezdzietne bez kuchni światło, cena do 30.— Jeżyce. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 799

**Dam**  
20 zł niekrepujący względnie od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 078

**Małżeństwo**  
bezdzietne poszukuje pokoju umeblowanego w śródmieściu. — Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 80 950

**Urzędniczka**  
niekrepującego nie wyżej II piętra. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 040

**Pokojowi**  
umeblowany, niedrogi, osobne wejście, okolica Nowomiejskiego, potrzebny, pożądanym obiadanymi. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 076

**17. LOKALE**

**Lokal handlowy**  
obszerniemi piwnicami, nadający się na skład kolonialny i delikatesów, ul. Półwiejska 1, Strzelecka 33 (narożnik) od 1 lipca do wynajęcia. Zgłoszenia J. Łoga, Słowackiego 18. telefon 66-89. Pz 5188-25, 92

**Lokal handlowy**  
Stary Rynek 44, II. piętro ca. 200 m² zaraz do wynajęcia. Informacja stróż. zdg 79 984

**Skład**  
okolica św. Marcina, Al. Marcinkowskiego, Podgórną potrzebną na cele konfekcyjne zaraz wgl. styczni. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 323

**Składy**  
dwa Focha 111. zdg 80 101

**Akademicka**  
Korporacja lokalu śródmieściu od 1. 9. 36. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 753

**Lokal**  
fabryczny, przemysłowy, duży. — Wrocławska 15. dozorca. zdg 80 447

**Ubikacja**  
przemysłowa, jasna sucha. Właściciel Rajewski. Dolna Wilda 16 — 4. zdg 80 637

**Piwnicy**  
nadającej się na wtyrównie szukam. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 847

**Skład**  
towarów krótkich z towarem lub próżny, poszukiwany w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański Gniezno 575. ng 15 664

**Skład**  
przy ruchliwej ulicy do wynajęcia. Strzelecki, Dąbrowskiego 3, mieszkanie 9. zdg 81 022

**Skład**  
narożnikowy wraz przyległym pokojem przy św. Marcinie 18, narożnik Ratajczaka od 1 września lub 1 października do wynajęcia. Informacje m. 1. zdg 80 873

**Skład**  
obok Staroego Rynku wolny września. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 115

**Lokal**  
na handel, przemyślny, biuro, śródmieście, centralne ogrzewanie do wynajęcia. Jaroszewski, Maszalarska 6. Pz 6341-56, 393

**18. DZIERŻAWY**

**Poszukuję**  
warsztatu ślusarsko - mechanicznego w dzierżawę. Fabryczna 4, m. 11. zdg 80 240

**Fotograficzny zakład**  
przyjmie dzierżawę. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 317

**Emerytowi**  
(doskonala) na pasyke okolica (kolo Poznania) wydzierżawie od nowego roku domek 3 pokoje — kuchnia, budynek gospodarczy 6 móg, 45 miesięcznie, Rzeski Potasze, dworzec, Owińska, powiat Poznań. zdg 80 336

**Pracownię**  
cukierniczą poszukuje w dzierżawę. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 483

**Skład**  
dwa wystawne okna, mieszkanie, centrum (porcelana) lub inna branza, wydzierżawie. Koenig, — Rogoźno Wlkp. ng 16 395

**Piekarni**  
poszukuje celm dzierżawy. Zgłoszenia pisemne z podaniem warunków F. Ustasiak, Inowrocław, Kr. Jadwigi. ng 16 394

**Cztery**  
morgi ogrodu z mieszkaniem dla ogrodnika do wydzierżawienia. — Wojciech Stachowiak, Pobiedziska. zdg 79 761

**Piekarnię**  
nowoczesną wydzierżawie. Patek Wronki. zdg 80 431

**Skład**  
spożywczy w powiatowym mieście z powodu choroby od zaraz do wydzierżawienia. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 640

**Piekarnia**  
mieszkaniem, centrum Poznania, przepisowa tania oddam. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 814

**Dzierżawa**  
1200 móg, gorzeńia, kompletny żywy, martwy, bonitacja 2, 20, przebiec 60 000. „Rekomendacja”. Poznań, Podgórną 6. telefon 49-76. zdg 81 152

**21. LICYTACJE**

**Maszyna**  
damska wpuszczana, aparat ekspresy. prasa piekarska. Sala licytacyjna. Maszalarska 5 a. zdg 80 673

**22. ZGUBY**

**Zabłąkał**  
sio szpic (suczka). Kraszewskiego 30. zdg 80 373

**Obrączkę**  
ślubną I. K. 20. 10. 30. Znalazcę upraszam zwrót wynagrodzeniem Dolna Wilda 2 — 7. zdg 80 878

**Futra**  
najkorzystniej przerabia modernizuje — kuśnierz, Rybaki 13 m. 13 zdg 80 518

**23. ROZMAITE**

**„Potens“**  
opatentowany przyrząd wzmacniający siłę płożwa mężczyzny. Zamówienia bliżej szczegółów „Potens”. Toruń Kasińskiego 100. Cena 10 zł. Pz 5 932-64, 97

**Fotografie**  
portrety ceny zniżone. Foto-Pecherscy. Aleje Marcinkowskiego 8. zdg 72 846

**Umebluje**  
mieszkanie 4 pokojowe panu na wyższym stanowisku (inżynierowi lekarzowi, sędziemu, emeryt. wojskowemu) ewent. małżeństwu. Wymagane są referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 355

**Gorsety**  
**Biustonosze**  
poleca **Pracownia Gorszetów „Wanda“**  
Leontyna Szechowska Ratajczaka 27 zdg 80 868

**Dziewczynkę**  
sierotę 12—14 lat weźmie na wychowanie bez wynagrodzenia. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 80 042

**Najsylniejszy jasnowidz Womouth**  
daje jasne odpowiedzi we wszelkich zawiłych kwestjach życiowych. Daje możliwość zdobycia miłości pożądanego osoby. — Przypowiada przeszłość i przyszłość. — Opracowuje horoskopy i analizy grafologiczne na podstawie daty urodzenia i próby pisma. Zestawia szczęśliwe numery losów. Nie zwlekać, pisz jeszcz dzisiaj, podając dokładnie swój adres, datę urodzenia, stan, imię i nazwisko. Na koszty porta i kancelaryjne załączyc 1.— zł. znaczki pocztowe. Adres: Kraków, Lubicz 22, m. 2 c. Osobiste przyjęcie codziennie. ng 16 405

**W której**  
miejscowości niema jeszcz drogerji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 155

**Przyjdź!**  
Znam Twój przyszłość Pilsudskiego 5 — 8, Wrzka. zdg 79 250

**Akuszerka**  
Kowalewska, Łakowa 14, paniom zainteresowanym udzielam wszelkich porad pomocy. zdg 80 555

**Długoletni**  
podróżujący zamieszkały Gdyni przyjmie zastępstwo na miasto, Pomorze, Gdańsk. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 410

**Kroje**  
Tomaszewski, Poczta 1. zdg 80 751

**Malarz**  
dekoracyjny wykonuje nowe budowie i wszelkie renowacje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 629

**Akuszerka przy świętokrzyskim**  
przyjmuje, udziela porady, pomocy położniczej. dg 2395/67

**Magazyn kapeluszy**  
przeniosłam z Alei Marcinkowskiego 13. Ratajczaka 8, parter, Matuszcwska. zdg 80 735

**Odnawiam meble**  
reparuje, poletuje poza domem, brakujące części dorabiam tania. Franciszka Ratajczaka 11a, m. 56, skrzydło, lewo. zdg 78 961/2

**Adarelli przepowiada**  
z kart Braminów — reki. Przyjmuje także niedziele. Podgórną 13, mieszkanie 10, front. zdg 80 684

**Wróży**  
chiromantka dobrze. Piekary 6 — 2. zdg 80 807

**Krawcowa**  
szyje garderobe damska. przegibke dobrze, tania. Traugotta 32 — 9. zdg 80 215

**Nadrabiam**  
stopy, podnosze oczka. Wrocławska 19 — 4. zdg 80 834

**Najwyk. i niejsze krawiectwo**  
wykonywa plaszcze, futra, suknie dobrze tania. Idzikowski, Sjusarska 2. zdg 80 836

**Jeżeli chodzi o Fotografje**  
wykazowe kolejowe, szkolne, pocztowy, portrety, amatorskie, z dziećmi techniczne, to Fotoexpress, Marcina 6. zdg 80 835

**Słynna**  
chiromantka trafnie przepowiada. Szewska 21 — 5. z dg 80 829

**Chiromantka grafolog fizjognomistka**  
zdumiewajaco przepowiada Ratajczaka 15 — 10 (Pasaz Apollo). zdg 81 057

**Ktore**  
bezdzietne małżeństwo zamożne chciałyby przyjac noworodka zdrowych rodziców na własne. — Oferty Kurjer Poznański. zdg 80 961

**Kuśnierka**  
modernizuje futra tania. Zielona 3 — 6. zdg 81 114

**Wszyscy podziwiają**  
wystawę nowości

**„Ewa“**  
bielizna — pończochy — włóczki

**„Ewa“**  
Marszałka Focha 60. zdg 81 146

**24. NAUKA**

**Profesor**  
rutynowany pedagog przygotował do matury. Gwarantuje wyniki! Półwiejska 34 — 7. zdg 78 058

**Kursy Handlowe Preissa**  
rok zał. 1893. Skarbowa 11. — roczny 3-go zdg 79 770

**września października**  
półroczny 1-go zdg 78 824

**Koedukacyjne Kursy Handlowe**  
Plac Wolności 2. Nowy kurs 3-go września. zdg 79 770

**Kursy stenografji**  
pisania maszyna rozpoczynam 2 września. Kantaka 1. zdg 79 815

**Kroju**  
szycia 2 miesiące także wieczorami, udziela: Waly Jadwigi 3a — 9. zdg 80 594

**Poszukuję**  
lektorki znającej dobrze jezyk niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 542

**Inteligentny**  
20 letni pragnie się wyuczyć na cukiernika. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 388

**Szkołnym**  
utrzymaniem ciepły, opieka, spokój, pomoc naucz. Fortepian — początkującym lekcje. Chwaliśzewska 7/8 — 7. zdg 80 379

**Pokój**  
dwóch gimnazjastów lub gimnazjastek, dobrym utrzymaniem, troskliwa opieka, kulturalnym dom Słowackiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 437

**17-**  
letni wyuczy sie krawiectwa — miejscowość obojetna. Komorowo, poczta Kaźmierz, Jan Kapon. zdg 80 407

**Stenografji**  
pisania maszyna, księgowości. — Strzelecka 33. zdg 80 462

**Do egzaminu**  
wstepnego wyl. szkole budowy maszyn przygotowuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 500

**Kroju**  
szycia, wyciecz. Kantaka 5 — mieszkanie 18. zdg 80 646

**Kursy**  
siedmioklasowej szkoły Związku Nauczycielstwa Polskiego. Zapisy Jasna 11, od 17—19. zdg 77-011/2

**Kroju**  
szycia, modelowania najlepiej — Tomaszewski, Poczta 1. zdg 80 743

**Obecnie**  
koedukacyjne **kursy handlowe Sawickiego**  
mieszcza się Kantaka 7, telefon 49-68. Nowy kurs pierwszego września. dg 2644/5

**Kursy kroju, szycia**  
przyjmuję, warunki najkorzystniejsze. Klawiterowa, Marji Magdaleny 1, m. 7. dg 2340/1

**Niemieckiego**  
lekcyj i konwersacji udziela akademik niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 083

**Pensjonat**  
wzorowy dla uczenia. Warunki bardzo dogodne. Marcinkowskiego 19, II. zdg 80 788

**Gimnazjastkę**  
przyjme wedólna stancje, córka czwartoklasistka. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 859

**Gimnazjastów**  
na stancje dobrem utrzymaniem opiekę ewentualnie pomoc nauczyciela. Działyńskich 8, m. 6. zdg 81 037

**0,40**  
niemieckiego udzielam gruntownie. Kurjer Poznański zdg 81 162

**Uczniom**  
uczniom oddam pokoje utrzymaniem korzystnie. Rodzicielska opieka, pomoc lekcjach, lekcje muzyki, fortepian. Św. Marcina 56 — 8. zdg 81 061

**Zakopane Młodzież szkolna**  
potrzebująca powietrza górskiego otrzyma tania dobre utrzymanie, serdeczną opiekę. Pensjonat Doktorowej Rzegocińskiej „Roma”. Pz 6331-56, 350

**Stancja**  
3 chłopców lub dziewczynki opiekę, pomoc niemiecki, francuski, dogodne warunki, blisko uczelni. Oferty Kurjer Poznański 56,345. Pz 6335-56,345

**Pensjonat**  
dla uczenia, warunki dogodne. — Matejki 67 — 2. Pz 6336-56,346

**„Motoryzacja“**  
Warsztaty Szkolne mechaniczko-samochodowych, lotniczych. Poznań, Gronwaldzka — Śmiadeckich **przyjmie uczniów.**  
zdg 81 164

**Dla ośmioklasistki**  
szukam towarzyszy na wspólna dobrą stancję. Kreta 23, m. 7. zdg 81 207

**25. MUZYKA**

**Tanio, sumiennie**  
gry fortepianowej. Dyplom państwowy. Łakowa 7b — 8. zdg 77 930

**Lekcje**  
gry fortepianowej udziela dyplom, nauczycielka. Aleje Marcinkowskiego 1, m. 8 (dom naucz. rożny). zdg 79 828

**Fortepianu**  
do ćwiczeń, godzinie dziennie i lekcyj fortepianu dla dziewczynki poszukuje. Propozycje, kwalifikacje, cena Kurjer Poznański zdg 79 745

**Kwartet**  
trio wolne, Mińska, Inowrocław, Batorego. ng 16 416

**Trio**  
z akordjonem, śpiewem potrzebne od 1 września. „Wielkopolska”. Krotoszyn. ng 16 427

**Kwartet**  
trio, pierwszorzędne, śpiew, humor, młodzi, wolni 1. 9. Kurjer Poznański, Gdynia. ng 15 627

**26. SZUKA POSADY**

**a) Służba domowa**

**Nauczycielka.**  
wychowawczyni powołenie nauczania b. dobre świadectwa, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 524.

**Dziewczyna**  
z cośkolwiek gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 527

**Dziewczyna**  
do dzieci szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 528.

**Dziewczyna**  
dobra uczciwa, z gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 270

**Uczciwa**  
posługaczka szuka posługi kilka razy w tygodniu lub prania. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 353

**Uczciwa**  
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 478

**Młoda**  
pokojowa poszukuje posady lub z gotowaniem do dwóch osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 578

**Pracznka**  
szuka prania Górna Wilda 102 m. 11. zdg 80 591

**Dziewczyna**  
uczciwa, dobrem gotowaniem, — długoletniemi świadectwami — Poszukuje posady w lepszym domu od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 547

**Posługaczka**  
nawskroś uczciwa, zaufana z poleceniem szuka posługi przed lub po południu. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 549

**Dziewczyna**  
uczciwa, dobrze polecona, dobre mi świadectwami poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 036

**Sluzaca**  
czysta, sumienna, szuka posady do 2 osob. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 552

**Poslugaczka**  
szuka posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 559

**Kucharka**  
przychodnia do wszystkiego szuka posady 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 560

**Pracznka**  
mloda silna poszukuje prania, prasowania, poslugi. Grobla 23, m. 4. zdg 80 390

**Sierota**  
szuka posady do samotnych panstw z gotowaniem, bez prania. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 425

**Szofer-Sluzacy**  
poszukuje pasady od zaraz. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 80 468

**Dziewczyna**  
z gotowaniem szuka posady 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 445

**Poslugi**  
sródmieciu przedpołudniem poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 495

**Pracznka**  
poszukuje poslugi na piatki i soboty. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 760

**Pracowita**  
poszukuje jakiegokolwiek pracy za małym wynagrodzeniem do południa lub cały dzien. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 705

**Dziewczyna**  
uczniwa, dobrym gotowaniem, ostatecnie miejsce 3 lata, na chetniej do samotnej osoby lub bezdzietnego malzenstwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 701

**Krawcowa**  
poza dom poszukuje posady 1,50 dziennie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 657

**Posady**  
do dzieci poszukuje za szczyem. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 716

**Pracznka**  
pierze dobrze i tania. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 713

**Dziewczyna**  
dobra z dobrym gotowaniem i dobremi swiadczeniami poszukuje posady do 2 lub 3-ch osob. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 090

**Osoba**  
skromna z chlubenym swiadczeniami zaufana poszukuje posady kucharki dom lepszy od 1. 9. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 779

**Gospozia**  
wykwalifikowana do samodzielnej prowadzenia gospodarstwa na wieś lub w miescie szuka posady od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 776

**Panienska**  
z prowincji do dzieci, pomoze w lekcyj polskim i niemieciskim. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 693

**Sierota**  
poszukuje posady do dzieci, dobre haftuje, od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 781

**Samodzielnia**  
z dobrymi swiadczeniami do samotnej lub 2 osob. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 901

**Kucharka**  
lub do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 896

**Gospodyn-wyreczycielka**  
z dobrym gotowaniem, pieczeniem, — poszukuje jakiegokolwiek posady na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 194

**Poszukuje**  
calodziennej poslugi. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 065

**Pani**  
z dobrej rodziny, dobrej referencjami, z własnym lozkiem i posciela przyjme posade gospodyn u samotnej osoby w lepszym domu za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 041

**Dziewczyna**  
do wszelkich prac domowych szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 064

**Gospodyn starsza**  
zafana, rzetelna z dobrym gotowaniem, pieczeniem, wszechstronna znajomoscia gospodarstwa domowego i podwózkowego, swiadczenia bardzo dobre poszukuje posady od 1. 9. 36, najchetniej w miescie lub w mniejszym dworze. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 80 962

**Ekpedjentka**  
3 lata w jednym miescie szuka posady

**w piekarni**  
kolonialno - spozywczym od 1. 9. 36 r. Zloyz kaucje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 964

**Kucharka-sluzaca**  
poczatkujaca, lat 20, szuka posady bez prania do 2 osob. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 173

**Poszukuje**  
jakiegokolwiek poslugi, dobremi swiadczeniami. Oferty Kurjer Poznański, zdg 81 212

**Malarski**  
pomocnik mlodszy dzielny poszukuje pracy. Laskawe oferty Kurjer Poznański Pg 6283-56,279

**Kasjerka**  
dlugoletnia praktyka, obeznana dokladnym prowadzeniem ksiegowosci Pozn. Banku Ziemiann Wlkp. Izby Rol. sprawy wekslowe, ubez., podatkowe poszukuje samodzielnej posady od 1. 10, na majatek. Referencje, swiadczenia dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 78 631

**Rzadzca - administrator**  
fachowiec, lat 34, zlonaty, praktyki 13 lat, obecnie na maj. hodowlano-nasiennym, pragne zmienic posade od 1. 9. 37, celem poproszenia bycia. Powazne referencje, chlubne swiadczenia. Laskawe zgloszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 78 523

**Szofer**  
szuka pracy z dobremi swiadczeniami, dluzsza praktyka. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 748

**Inwalida wojenny**  
narodowiec, b. urzednik panstwowy szuka jakiegokolwiek zajęcia, ewentl. za kaucja. Zgloszenia Kurjer Pozn. zdg 79 799

**Panna**  
uczniwa poszukuje posady w hurtowni lub skladzie wyrobów tytoniowych. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 476

**Szofer**  
szuka pracy z dobremi swiadczeniami, dluzsza praktyka. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 748

**Uczniwa**  
lat 27, poszukuje posady ekspedjentki. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 477

**Kupiec**  
dobry organizator ksiezowy i bilansista poszukuje odpowiednio stanowiska wzgl. zastepstwa nowozawaznych firm. Posiadam zwarancje do 8000. Zgloszenia Kurjer Pozn. zdg 80 605

**Technik**  
mierniczy 15 lat praktyki szuka stalej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 593.

**Panienska**  
20-letnia, muzykalna nawskroś uczniwa 3 kl. seminarjum z dobremi poleceniami poszukuje posady do dzieci. Beczowna, Buk. Grodziska 6. zdg 80 566

**Kusnierz**  
zdolny fachowiec poszukuje posady w domu poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 931

**Uczniwa**  
inteligentna, z dobrego domu panienska, lat 24, o dobrej prezentacji przyjelaby posade wyreczycielki do wazystwa starszej osoby, rowniez chorej, pomoc w skladzie, biurze lub wychowawania niemowlcia, decydujaca sie na wyjazd. Skromne wynagrodzenie. Swiadczenia bardzo dobre oraz referencje osob wybitnych. Lask. oferty do Kurjera Pozn. zdg 79 685

**Uczniwa**  
lat 27, poszukuje posady ekspedjentki. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 477

**Kupiec**  
dobry organizator ksiezowy i bilansista poszukuje odpowiednio stanowiska wzgl. zastepstwa nowozawaznych firm. Posiadam zwarancje do 8000. Zgloszenia Kurjer Pozn. zdg 80 605

**Technik**  
mierniczy 15 lat praktyki szuka stalej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 593.

**Ekpedjentka**  
do piekarni, cukierni szuka posady od 1. 9. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 498

**Biurowa**  
maszynistka z własna maazyjna jezyk polski, niemiecki w słowie i piśmie, biegla w rachunkowosci. Poszukuje jakiegokolwiek posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 703

**Bezplatnej praktyki**  
poszukuje inteligentna panienska matura handlowa w dobrym domu, chetnie na wsl. Laskawe oferty Kurjer Poznański zdg 80 663

**Syn**  
uczniwych rodzicow poszukuje nauki za mechanika lub elektro-techniką. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 755

**Leśnik bażanternik**  
strzelec, mlody lezcz dzieln gosp. leśny, wiklinarstwo, rybostwo, dobry treser psow myśliwskich, specjalista tepieniu drapiezników, hodowca bażantow, zwalca energicznie klusownikow (uczniwy bez nalogow), przyjme posade zaraz lub pózniej, chetnie terenach, — gdzie lowisko ciepry od drapiezników. Warunki skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 709

**Kierownictwo**  
interesu handl. lub drogerji obejm-kaucja 1.500.— Oferty Kurjer Poznański zdg 80 154

**Kusnierka**  
modernizuje, naprawia futra — pierwszorzednie, stare wychodza jak nowe, szuka posady poza domem tania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 655

**Nauczycielka domowa, uniwersytet,**  
dluzsza praktyka, perfek francuski, lacin. niemiecki, dobra muzyka szuka posady. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 664

**Nauczycielka**  
mloda, pierwszorzedny dyplom, prefekt niemiecki, francuski, — praktyka w szkole prywatnej szuka posady. Oferty, warunki Poste restante „2872“ Silno, kol. Chojnic. zdg 80 366

**Fryzjerka**  
kursistka, sierota poszukuje posady utrzymaniem od zaraz. — Oferty podaniem warunkow do Kurjera Poznańskiego zdg 80 513

**Pomocnik**  
piekarz-cukiernik, dzielny, poszukuje do drugiego, miejscowosc obojetna. Oferty Oredownik, Poznań zdg 80 902

**Przykrawacz**  
cholewarz z kartą rzemieślnicza chrciejcinian, fachowiec, pierwszorzedny specjalista, buty angielskie, poszukuje posady na wyjazd, Grabowski, Miedzychod, — Rynek 6. ng 16 425/6

**Szofer - mechanik**  
8 lat na jednej posadzie z powodu likwid. samoch. szuka zaraz posady. Chlubne swiadczenia. Zgl. Agentura Kurjera Pozn., Witkowo. ng 16 389-90

**Nauczycielka**  
wychowanka S. S. Urszulanek, byla studentka, przyjme posade zaraz. Pierwszorzedne polecenia. Zgloszenia Agentura Kurjera Poznańskiego, Mogilno, pod Wychowanka“. ng 16 416

**Księgowy bilansista**  
zawodu zelazniak. lat 40, zlonaty, pilny poszukuje posady. Miejscowosc obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 746

**Osoba**  
inteligentna do towarzystwa starzej pani szuka posady. zna wszechstronne gospodarstwo domowe także na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 790

**Panienska**  
z prowincji szuka posady w rzeźnictwie bezplatnie dla praktyki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 789

**Krawcowa**  
dluzsza praktyka w domu poza domem, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 997

**Ekpedjentka**  
samodzielnia z branzы kolonialnej z dobremi swiadczeniami, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 930

**Bezplatnej**  
praktyki poszukuje maszynistka. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 897

**Krawcowa**  
dzielna, 4 lata praktyki, poszukuje posady do skladu od zaraz zloyz kaucje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 999

**Biuralistka**  
maszynistka z praktyka biura prawniczego zaraz lub pózniej. — Oferty Kurjer Pozn zdg 81 030

**Prawnik**  
dyplomowany praktyka szuka pracy jako sekretarz stowarzyszenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 872

**Ekpedjentka**  
z branzы piekarska - cukierniczj poza miejscowa poszukuje odpowiedniej posady od 1. 9. lub pózniej. Laskawe oferty Kurjer Poznański zdg 80 870

**mloda**  
pielegniarka-higienistka z doskonałą praktyką — przyjme posade do dziecka — gabietu lekarsza wzglednie choroch. Zgloszenia prosze skierowac do Kurjera Poznańskiego pod zdg 81 100

**Higienistka**  
zdłuższa praktyka poszukuje posady do lekarza dentysty lub dentysty od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 018

**Laborant farmaceutyczny**  
obeznany z wszelkimi pracami biurowymi poszukuje od zaraz posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 069

**Krawcowa**  
bardzo dobra, tania, poszukuje posady, wyjedzie na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 070

**Początkująca**  
biurowa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 175

**Kuchmistrz**  
pierwszorzedny, dlugoletnia praktyka, dobrem cukiernictwem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 186

**Ekpedjentka**  
piekarni — cukierni szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 105

**Nauczycielka**  
mloda, energiczna, z bardzo dobremi wynikami, zakres szkola powszechna, szuka posady. Zgloszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 80 446

**Akwizytor (ka)**  
wydawnicy, znajdzie, dobre stale źródlo zarobkowania, zajmujac sie kolportażem bezkonkurencyjnych wydawnictw wśród sfer inteligencji. Wysokie wynagrodzenie. Ostatnie nowosci. Zgloszenia Al. Marcinkowskiego 5, m. 10 — godz. 10—12. ng 16 108

**Apteka**  
A. Jurkowskiego w Nakle poszukuje mlodszeho magistra lub pomocnika, chrciejciniana, z jezyk. niem. na stale posade od 1 lub 15 pazdziernika br. Prosze o podanie referencji i prensyj dg 2707

**Poszukuje**  
mlodsza dziewczynka z praniem i gotowaniem. Sloneczna 19. zdg 79 160

**Kelner**  
dobrej prezentacji do wiekszej restauracji kolejowej potrzebny. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 79 253

**Dziewczyna**  
z gotowaniem potrzebna do restauracji. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 79 254

**Bufetowa**  
perfek do wiekszej restauracji kolejowej, kaucja 100.— złotych. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 79 255

**Uczniwe**  
do krawieczyzny potrzebne na rok. Reja 5, m. 3. zdg 79 704

**Adwokat**  
na Górnym Slasku przyjme aplikanta chrciejciniana, uprawnionego przed Sadem Okregowym. 200.— złotych. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 79 385

**Marszantka**  
na stale posade potrzebna. Kraszewskiego 1. zdg 80 301

**Marszantka**  
samodzielnia potrzebna od zaraz. Zgloszenia Fr. Czarkowska, Wągrowiec, Pierackiego. ng 16 450

**Bufetowa - kelner**  
potrzebni. Restauracja Dworcowa, Jarocin. ng 16 366

# KALENDARZ PRZEWODNIK

## DLA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO PRZEMYSŁU, HANDLU i RZEMIOSŁA DO SPOLSZCZENIA NASZEGO GOSPODARSTWA NARODOWEGO

120.000 EGZEMPLARZY

NAKLAD GWARANTOWANY

Kurjer Poznański — Oredownik — Wielkopolanin — Pomorzanie.

Informacji w sprawie Kalendarza Przewodnika udziela agentury naszych wydawnictw i biura ogłoszeń w całej Polsce oraz Centrala naszej administracji Poznań, św. Marcin 70.

**Dekorator - ekspedjent**  
zna wszystkie oddzialy, obeznany z nowoczesna dekoracja poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański ng 16 367

**Uczniwa**  
inteligentna 15 l. szuka pracy biurowe lub do dzieci. Zgloszenia Kurjer Pozn. zdg 80 517.

**Ksiazkowa-bilansistka**  
sprawy podatkowe ubez. Spol. zalezlosci szuka pracy dorywczej. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 610

**Urzędnik**  
gospodarczy kaw. lat 40 wszechstronne wiadomosci, szkola rolnicza 10 lat praktyki w intensywnych — inwentarzewych m. i. i. k. bardzo dobremi swiadczeniami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 611

**Inteligentna**  
obowiazkowa przyjme prace biurowa wieczorem od 6-tej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 599

**Kresowianka**  
inteligentna, zupelna sierota, wykwalifikowana pielegniarka, sumiennie zajmie sie troskliwa opieka chora lub starsza osoba, ewentl. dzieciami. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 551

**Stróżostwa**  
lub posady szofera poszukuje szofera. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 403

**Sekretarz**  
adwok-not. rutynowany, wlad. jezyk. niem. przyjme posade zarz. adwokaturze, przedsiębiorstwie, spoldzielni na ziem. zachodnich. Miejscowosc obojetna, wymagania skromne. Laskawe zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 404

**Ekpedjent**  
20 lat, jezyk polski, niemiecki, ostatnia posada w Berlinie, szuka posady od 1. 9. 36. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 387

**Rzeźniczeki**  
czeladnik karta rzemieślnicza, samotny, poszukuje zajęcia. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 376

**Krawcowa**  
poszukuje posady panny - sluzaczj. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 412

**Młodzieniec**  
z matura, piszacy na maszyni, szuka praktyki biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 180

**Krawcowa**  
szuka posady poza dom, dziennie 1 z. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 183

**Wychowawczynie**  
Panstw. Sem. Ochroniarskie szuka posady. chetnie pomocz dzieciom starszym w nauce. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 288

**Dziewczyna**  
inteligentna 15 l. szuka pracy biurowe lub do dzieci. Zgloszenia Kurjer Pozn. zdg 80 517.

**Ksiazkowa-bilansistka**  
sprawy podatkowe ubez. Spol. zalezlosci szuka pracy dorywczej. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 610

**Urzędnik**  
gospodarczy kaw. lat 40 wszechstronne wiadomosci, szkola rolnicza 10 lat praktyki w intensywnych — inwentarzewych m. i. i. k. bardzo dobremi swiadczeniami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 611

**Inteligentna**  
obowiazkowa przyjme prace biurowa wieczorem od 6-tej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 599

**Kresowianka**  
inteligentna, zupelna sierota, wykwalifikowana pielegniarka, sumiennie zajmie sie troskliwa opieka chora lub starsza osoba, ewentl. dzieciami. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 551

**Stróżostwa**  
lub posady szofera poszukuje szofera. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 403

**Sekretarz**  
adwok-not. rutynowany, wlad. jezyk. niem. przyjme posade zarz. adwokaturze, przedsiębiorstwie, spoldzielni na ziem. zachodnich. Miejscowosc obojetna, wymagania skromne. Laskawe zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 404

**Ekpedjent**  
20 lat, jezyk polski, niemiecki, ostatnia posada w Berlinie, szuka posady od 1. 9. 36. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 387

**Rzeźniczeki**  
czeladnik karta rzemieślnicza, samotny, poszukuje zajęcia. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 376

**Krawcowa**  
poszukuje posady panny - sluzaczj. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 412

**Młodzieniec**  
z matura, piszacy na maszyni, szuka praktyki biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 180

**Krawcowa**  
szuka posady poza dom, dziennie 1 z. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 183

**Wychowawczynie**  
Panstw. Sem. Ochroniarskie szuka posady. chetnie pomocz dzieciom starszym w nauce. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 288

**Ogrodnik-handlowiec**  
kawaler, lat 31, z 15 letnia praktyka, dobre swiadczenia, polecenia, zapewnia pelna kulture i dochodowosc, poszukuje stalej posady od 1. 10. lub 1 listopada 36 Laskawe oferty Kurjer Poznański zdg 80 710

**Urzędnik**  
gospodarczy dobry rolnik praktyka, wiek sredni, poszukuje posady Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 717

**Kelner**  
mlody trzezywy, inteligentny, kaucja, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 496

**Narodowiec**  
robotnik w skrajnej niedzy szuka jakiegokolwiek zajęcia. Laskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 79 771/2

**Panienska**  
inteligentna poszukuje posady nauczycielki domowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 501

**Stróżostwa**  
lub posady szofera poszukuje szofera. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 403

**Sekretarz**  
adwok-not. rutynowany, wlad. jezyk. niem. przyjme posade zarz. adwokaturze, przedsiębiorstwie, spoldzielni na ziem. zachodnich. Miejscowosc obojetna, wymagania skromne. Laskawe zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 404

**Ekpedjent**  
20 lat, jezyk polski, niemiecki, ostatnia posada w Berlinie, szuka posady od 1. 9. 36. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 387

**Rzeźniczeki**  
czeladnik karta rzemieślnicza, samotny, poszukuje zajęcia. Zgloszenia Kurjer Poznański zdg 80 376

**Krawcowa**  
poszukuje posady panny - sluzaczj. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 412

**Młodzieniec**  
z matura, piszacy na maszyni, szuka praktyki biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 180

**Krawcowa**  
szuka posady poza dom, dziennie 1 z. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 183

**Wychowawczynie**  
Panstw. Sem. Ochroniarskie szuka posady. chetnie pomocz dzieciom starszym w nauce. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 288

**Warszawa**  
Poniedzialek, 24 sierpnia.  
Warszawa — 12,03 „Skryznka rolnicza“ imz. Wacław Tarkowski; 12,23 Mascacini — Leon Cavallo (plyty); 12,25 „Skrzyzcie i fortepian — instrumentami jazzowymi“ (plyty); 13,00 „W sercu Macedonii“ — feljeton; 23,00 muzyka taneczna (plyty).

**Poznań**  
Poniedzialek, 24 sierpnia.  
Poznań — 12,23 muzyka salonowa (plyty); 13,15 „Dzieci prosza o ladna muzyke“; 13,45 „Same wale“ (plyty); 15,30 przelad gladowy; 15,40 wiadomosci gospodarcze (z Warszawy); 17,25 „Polskie pieśni mlodsze“ w wykonaniu Karietana Koczynskiego (baryton); 18,00 „Nasz program“; 18,05 „Mieczyslaw Fogaz spiewa“ (plyty); 18,25 zycie kult. i spolecznej Poznania.

**OGÓLNOPOLSKIE**  
Poniedzialek, 24 sierpnia.  
6,30 audycje poranne; 11,57 sygnał czasu; 12,13 dziennik poludniowy; 15,30 wiadomosci gospodarcze; 15,45 „W co sie bedziemy bawili“ — transmisja z ogródka dzieciacego w Wilnie; 16,00 koncert w wykonaniu orkiestry Filharmonii Warszawskiej pod dyr. Jozefa Oziminskiego z Ciecocienka (przez Torun); 16,45 „O grzy-

### programy radjowe

bach jadalnych i trujacych“ — pogadanka; 17,00 „Weselo Antankzy“ — aud. z zycia Karaimow na Wileszczyzynie. Oprac. tekstow Stanislawy Nowakówny; oprac. muz

**MUNDURKI-  
UBRANKA  
PŁASZCZE  
SZKOLNE**

najlepszy krój  
największy wybór  
najniższe ceny  
— tylko —

**W. KONKIEWICZ  
POZNAŃ, IT. RYNEK 3**

**Stenotypistka-  
stenografka**

rutynowana z długoletnią praktyką bankową wzgl. handlową. Potrzebna. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego ng 16 408

**Owczarz**

z rodziną zamieszkaną do hodowli potrzebny od zaraz. Oferty: majatek Suliszew, poczta Skiermiewice, skrytka 35. ng 15 558

**Majątek ziemski**

w Zachodniej Małopolsce przyjmie rządzący z długoletnią praktyką, dokładnego, energicznego, oszczędnego gospodarza, który wykazać może chlubny rezultat swej pracy. Zgłoszenia pisemnie tylko sil pierwszorzędnym z podaniem wymaganego uposażenia, odpisem świadectw i stosunków rodzinnym pod: „Niezadłużony” do „Ruch”, Kraków, — Rynek Główny. ng 16 378

**Francuzka**

lub reemigrantka wykształcona potrzebna na wyjazd do 6-letniego chłopczyka. Cieszkowskiego 1 — 3. zdr 80 519

**Nauczycielka**

na wieś potrzebna. Zgłoszenia osobiste godz. 17—18 ul. Pocztowa 15, III p. Kryszak. zdr 80 312

**Kierownicza**

starsza z kaucją do cukierki oraz młodsza panią do obsługi gości z kaucją potrzebna zaraz. — Zgłoszenia osobiste w niedzielę od godz. 11—13. Portiernia „Grand Café”. ng 16 396

**Aptekarski**

współpracownik (czka) z językiem niemieckim potrzebny (a) od 1. 10. 1936. Oferty i warunki uprawsz Apteka Miejska i Radziecka w Rawiczu, Tadeusz Teski. zdr 79 755

**GAZO-TOX**

**TEPI BEZAPELACYJNIE  
PLUSKWI MOLE  
I INNE ROBACTWO.**

ZADAĆ W APTEKACH, DROGERJACH I SKŁADACH APTECZNYCH

**FABRYKA UNIVERSUM POZNAŃ**

ng 16 027

**TEATRY**

TEATR POLSKI: Sobota, 22. 8. „Lekkomyślna siostra”.  
Niedziela, 23. 8. „Lekkomyślna siostra”.  
Poniedziałek, 24. 8. „Lekkomyślna siostra”.  
TEATR NOWY: Sobota, 22. 8. „Miłość? — już nie w modzie!”, premiera.  
Niedziela, 23. 8. „Miłość już nie w modzie”.  
ADRJA: Dziś — „S. O. S. Żony wracają”.

**KINA**

Poznań, sobota, 22. 8.  
APOLLO: „Ewa”.  
CORSO: „Fantomas”.  
GLORIA: „Casino de Paris”.  
GWIAZDA: Z powodu renowacji kino od dziś nieczynne.  
OSWIATOWE T. C. L.: — „Pieśń Nocy”.  
METROPOLIS: „Pieniądz”.  
RENAISSANCE: „Srebrne ostrogi”.  
SŁONCE: „Jedna z tysięcy”.  
SFINKS: „Mały pułkownik”.  
SWIT: „Bez nazwiska”.  
TECZA-Lazarz: „Muszę być młody”.  
TECZA-Wilda: „Dziewczę z Budapesztu”.  
WILSONA: „Ich Noce”.

**Dziewczyna**

zdrowa, czysta, pracowita, kochająca dzieci, lat 25 do 35, samodzielną, do obsługi domu, wszelkiej pracy domowej potrzebna zaraz do lepszemu domu. Gnieźnie. Zgłoszenia Poznań, Matejki 40/41, Zamorski. ng 15 663

**Dziewczyna**

dobrem gotowaniem do wszystkiego potrzebna Marcin 45 a m. 3 zdr 80 596

**Posługaczka**

poszukuje na Łazarzu. Oferty Kurjer Poznański zdr 80 339

**Służąca**

uczniawa, dobrem gotowaniem potrzebna od 1. 9. Kraszewskiego 30, m. 2, pomiędzy 19 a 20. zdr 80 372

**Nauczycielki**

poszukuje dla 16 let. córceki dyrektora w Warszawie zdolnej, perfect w języku francuskim, muzyką pożądaną. Oferty z podaniem życiorysu, świadectw, fotografii i warunków proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdr 80 368

**Freblanka**

Polka lub Niemka katoliczka z dobrym polskim potrzebna do trojga dzieci 1 1/2, 3 1/2 i 5 lat. — Oferty podaniem pensji, wieku i odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego zdr 80 411

**Ekspedjentka**

branży obuwia potrzebna. Rozmarynowicz, Stary Rynek 93. zdr 79 232

**Dziewczyna**

uczniawa, rzetelna do wszystkiego zaraz. Szamarzewskiego 32 — 1. zdr 80 479

**Paniątka**

potrzebna uczennica do składki rzeźniczkiej od zaraz powojni. Poznańska 50. zdr 80 606

**Posługaczka**

cały dzień ze Śródką Chwaliszewa Ostrów 17/18 — 5 12—2. zdr 80 612

**Rzeźniczka**

uczennica potrzebna Żupańskiego 5. zdr 80 574

**Lekarz - dentystka**

potrzebna. Zgłoszenia Kozłowska Wąbrzeźno Pomorze ul Mestwina zdr 80 591

**Magistry**

mała praktyka na wrzesień poszukuje apteka prowincjonalna. Zgłoszenia warunkami Kurjer Pozn. zdr 80 602.

**Na front**

wszyscy zredukowani, bezrobotni handlowcy nowości. Mój nowoczesny, nader praktyczny, prawnie zastrzeżony, konieczny niezbędny aparat „Presto” gwarantuje każdemu odspierdzący stały, wysoki dzienny zarobek. Wystarczy „Presto” pokazać — a już jest sprzedany. Probną wzór wysłaemy natychmiast pocztą za przedpłatą zł. 2.75. Osobom starszym oddaje przedstawicielstwo. Wzyl. wyłączna sprzedaż na Województwo lub Okręgi. Każdy szybko decydujący wygrywa. Centrala nowości „Postep”, właściciel Ad. Sznakenberger, Łódź, Zamenhofa 18. ng 16 382

**Zastępców**

do sprzedaży materiałów na ubrania na raty poszukujemy w całej Polsce. Baszczyński, Lwów 15, Cerkiewna 18. ng 16 381

**Wychowawczyń katoliczka**

do dzieci lat 3—11 poszukiwana, znająca fortepian, szycie oraz do pomocy dzieciom w nauce. Wiek 25—30. Zgłoszenia z fotografią — podaniem warunków oraz refer., pod J. Winkler, Chorzów 1, — Wolności 17. zdr 79 651

**Marszantka**

potrzebna od zaraz. Hurt Kapeluszy damskich, Wroniecka 24. zdr 80 241

**Nauczyciel (ka)**

młody, fortepian, niemiecki, potrzebny na wieś do chłopca. IV powszechna. Odpisy świadectw. pretensje Kurjer Poznański zdr 79 744

**Dziewczyna**

uczniawa, polecona, świadectwa — kochająca dzieci, — gotowaniem potrzebna. Zgłoszenia Długa 12. 12 — 6. zdr 80 040

**Poszukuję**

przedstawicieli fabryk chemicznych dla przemysłu. Referencje pierwszorzędne. Oferty pod „W. O.” do Biura „Promien”, Łódź, Andrzeja 2. ng 16 388

**Rządca - administrator**

większych majątków, lat 41, szuka posady. Zgłoszenia Inowrocław skr. pocztowa 52. ng 16 385

**Potrzebna**

kwiaciarka. Zgłoszenia Górna Wilda 51, m. 17. zdr 80 335

**Przedstawiciela**

dobrze zaprowadzonej branży cukierkowo - kolonialnej wyłącznie do miasto Poznań poszukuje ustosunkowana, stara, poważna firma chrześcijańska. Zgłoszenia pod zdr 80 857 do Kurjera Pozn.

**Młodsza**

panienka do składki potrzebna od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdr 80 904

**Buifetowa**

od zaraz. Wodna 13. zdr 80 928

**Przedstawicieli**

rejonowych poszukujemy. Artykuł codziennej potrzeby mogący zapewnić egzystencję. Cetepe, Gdynia, Abrahama. ng 15 628

**Akwizytor**

ubezpieczeniowy na prowizje, — rutynowany potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdr 81 062

**Ekspedjentka**

biegła składki nabiału poszukiwana. Wolski: Marsz. Focha 105. Zgłoszenia 2—3 godziny. zdr 81 025

**Ekspedjentka**

branży papierniczej również uczennica — uczeń. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdr 80 895.

**Prywatne Gimnazjum Żeńskie im. Królowej Jadwigi w Poznaniu**

z pełnymi prawami szkół państwowych i 6-cio Klasowa Szkoła Powszechna przy Gimnazjum

**Wały Zygmunta Staroego 9. Telefon 59-85**

Przyjmuje się uczennice do wszystkich klas. Kancelaria czynna codziennie od 11—1

**LUCYNA SOKOLNICKA**, przełożona.

**Mieszkanie prywatne i internet Ogrodowa 13. I ptr. Telefon 32-90.** dg 2774

**Fryzjerka**

stała. Żydowska 31. zdr 80 772

**Francuzka**

rodowita lub Polka, władająca językiem francuskim (jak rodowita franc.) potrzebna od zaraz do chłopca 7-mio letniego w Poznaniu. Zgłoszenia „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 34.45. Pg 6319-34.45

**Kelner**

młody potrzebny. Argentyna. zdr 81 043

**Służąca**

umiejąca gotować dobrze do wszystkiego. Zgłoszenia niedziele do południa Ogród Bractwa Kurkowego w Szelagu. zdr 80 809

**MEBLE solidne - piękne - tanie**

**W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE**

Wystawa: Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134

n 13 571

**Pomocnik**

zegarmistrzowski od zaraz potrzebny. Owsiński. Sroda. ul. Dabrowskiego 11. ng 16 424

**Posługaczka**

cały dzień z gotowaniem. Śniadeczek 24. m. 6. zdr 80 937

**Marszantka**

młodsza samodzielna Wodna 10. zdr 80 782

**Marszantka**

potrzebna. Sozańska, Zamkowa 6. zdr 80 668

**Magistry**

od 1. 9. wzgl. 1. 10. z jednoroczną praktyką przyjmie Apteka pod Lwem, Czernik, Pomorze. — Proszę podać wysokość wynagrodzenia przy wolnym utrzymaniu i mieszkaniu. dg 2 656

**Zaraz**

dziewczyna gotowaniem potrzebna. Masztalarska 7, m. 6. zdr 80 994

**Mierniczego**

i technika na stałe od zaraz przyjmie. Ellmann, miern. przysięgli, Toruń, Szeroka 17. zdr 80 986

**Przedstawicieli**

branży budowlanej, mających własne składy, na poszczególne większe miejscowości poszukuje. Zgłoszenia pod „Budowlane” Biuro ogłoszeń Stattera, Kraków. ng 16 416

**Krochmalnik mechaniczny**

potrzebny do krochmalni rolniczej blisko Warszawy. Niezbędna znajomość maszyny parowej i maszyn rolniczych. Oferty z życzyrysem, odpisami świadectw, ządaniem wynagrodzeniem adresować do Spółki Producentów Krochmalu, Warszawa, Kopernika 30. Pg 6018-62 419

**Ekspedjentka**

samodzielną, branży tytoniu, butelkowa sprzedaż monopolu, od zaraz, gwarancja 200 zł bankowa. Zgłoszenia, skład papieru, Strzelecka 2. zdr 80 991

**Ekspedjenta i ucznia**

z ukończoną Szkołą Handlową poszukuje od zaraz. W. Nadolski, Skład Bławatów, Stary Rynek 90. ng 16 428

**Pomocnik**

gastronomiczny potrzebny. Zgłoszenia osobiste ze świadectwami od godziny 19 do 20. „Moulin Rouge”, Kantaka 8/9. Pp 6321-34.52

**Akwizytor**

ubezpieczeniowy potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdr 80 775

**Panowie**

potrzebni do objazdowych kin oświatowych. Wymagane średnie wykształcenie, ukończona służba wojskowa, gwarancja. Tylko pisemne oferty z odpisami świadectw i podaniem wysokości gwarancji do Dyrekcji Kina Oświatowego TCL, Poznań, Marszałka Focha 4. Osobiste zgłoszeń nie przyjmujemy, nieuwzględnione oferty bez odpowiedzi. zdr 80 774

**Wspólnika**

do kina zaprowadzonego 3 000 zł przyjeździe zaraz. Fachowość niepożądana. Oferty Kurjer Poznański zdr 81 097

**Podróżującego**

na miasto Poznań celem odwiedzania piekarni i sklepów kolonialnych. Zgłoszenia dobrze poleconych z pryma referencjami; prosię skierować do Kurjera Poznańskiego zdr 80 724

**Dziewczyna**

młodsza do wszystkiego, kochająca dzieci. Strzelecka 14, m. 1. zdr 80 718

**Urzędnik**

gospodarski, kawaler, na 400 móg potrzebny zaraz. Zgłoszenia Dr. Wiecki, Bydgoszcz, Dworcowa 47.

**Stolarz**

zamiejscowy, samotny, młodszy, na lepsze kuchnie z rysunków z cokolwiek gotówka na stałą pracę do starszego majstra od zaraz — pokój bezpłatny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdr 81 054/5

**Dziewczyna**

Górny Śląsk, Zgłoszenia Górna Wilda 3, m. 21. zdr 81 086

**Dziewczyna**

do wszystkiego od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdr 80 624

**Paniątka**

znająca szycie do pomocy pani domu. Marynarska 3, I. p. zdr 80 453

**Dziewczyna**

do wszystkiego z szyciem zaraz. Stary Rynek 71/72, mieszkanie 5, od 5—7. zdr 80 508

**Uczennica**

oraz ucznia z dobrej rodziny poszukuje od 1. 9. br. do składki bławatów, tow. krótkich i konfekcji. Zgłoszenia prosię kierować do F-my W. Głowacki. — Chodzież, Rynek 10. zdr 80 516

**Zastępstwa**

na 3 tygodnie szuka lekarz na prowincji język niemiecki; konieczny. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. zdr 80 631

**Pea-Krem**

utrzymuje świeżość cery w każdej porze roku

**R. Barcikowski S. A. Poznań**

ng 15 931/8

**Służąca**

do wszystkiego 15,— Grunwaldzka 19 — 13. zdr 80 503

**Dziewczyna**

wiejska prowincji, dobre gotowanie, zaprawy, zaufana, uczniawa, długoletnie świadectwa od 1. ew. 15. 9. potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdr 80 473

**Dziewczyna**

do wszystkiego potrzebna od 1. 9. Kawiarnia, Dabrowskiego 49. zdr 80 471

**Ekspedjentka**

młodsza potrzebna od 1. 9. Kawiarnia, Dabrowskiego 49. zdr 80 470

**Paniątka**

inteligentnej, referencjami dwójka dzieci 6 i 2 lata poszukuje. — Działyńskich 8, m. 8. zdr 81 208

**Dziewczyna**

dobrem gotowaniem potrzebna — Restauracja, Strzelecka 31. zdr 81 132

**Nauczycielka**

na wieś, chłopiec 7 lat, muzyka, pomoc w biurze, skromnych wymagań potrzebna. Kopię świad. M. P. poste restante, Damasławek. zdr 81 103

**Kucharka**

młodsza, dobrem gotowaniem do restauracji potrzebna od 1 września. Zgłoszenia podaniem warunków Wagrowiec, Rynek 13. zdr 81 101

**Kucharki**

gospoia na wieś poszukuje. Zgłoszenia Wroniecka 6/8, miesz. 12. Pg 6340-56.352

**Poszukuje**

się dziewczyny, czystej, do samotnej pani, oddaje pod opiekę całe mieszkanie. Gwarancja pożądana. Adres wskaże Kurjer Poznański zdr 81 172

**Służąca**

czysta, uczniawa, 20—25 lat. Kreta 12 — 5. zdr 81 174

**Podróżujący**

branży papieru, agencji domokrajczy mogą dostać opatentowany przedmiot na sprzedaż. Podany. Poznań, Szamarzewskiego nr. 34. zdr 81 165/6

**Prasowaczka**

Wodna 26, narożnik Klasztorna. zdr 81 183

**Ucznia**

mającego zamiłowanie do radiotechniki, solidnej rodziny, przyjmie Liersch — Radio, Pocztozna nr. 22. zdr 81 156

**Dziewczyna**

młodsza, uczniawa, porządna zaraz do dziecka, prac domowych. Zgl. niedziele godz. 16—17, Strumykowa 11—16. zdr 81 216

**29. ROZRYWKA**

**Londyńska**

Maszalarska, poleca przy doborowej orkiestrze karafkę do 2 złotych. Dancng towarzyski. zdr 81 068

**MIŁOWODY 30 km. od Poznania**

Sanatorium dla sercowo-cborych i Zakład Przyrodolecznicy czynny cały rok — kuracje ryczałtowe.

**Informacje: MIŁOWODY p. Oborniki Wlkp.** dg 2716

**Humor zagraniczny**



— Aleś utył!  
— Zawdzięczam to masłu i jajom.  
— Tak wiele tego spożywasz?  
— Nie — ale sprzedaję!

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter**, Poznań, Ostrów Wielkop.

**Przedpłata** na miesiąc sierpień 1936 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.10, kwartalnie zł 12.30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5.00, w innych krajach zł 7.00—9.50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą przeskód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

**Ogłoszenia** na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr, na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr, przed wiadomościami potocznymi 200 z, od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do z. 11.10, w dni przedwielkie do godz. 11.00, większe dłużej według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówk.); słowo nagłówk.; (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstała wskutek matrycy, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedziele, święta i noca tylko 14-76, 35-24 i 40-72

P. K. O. Poznań nr. 200.149.